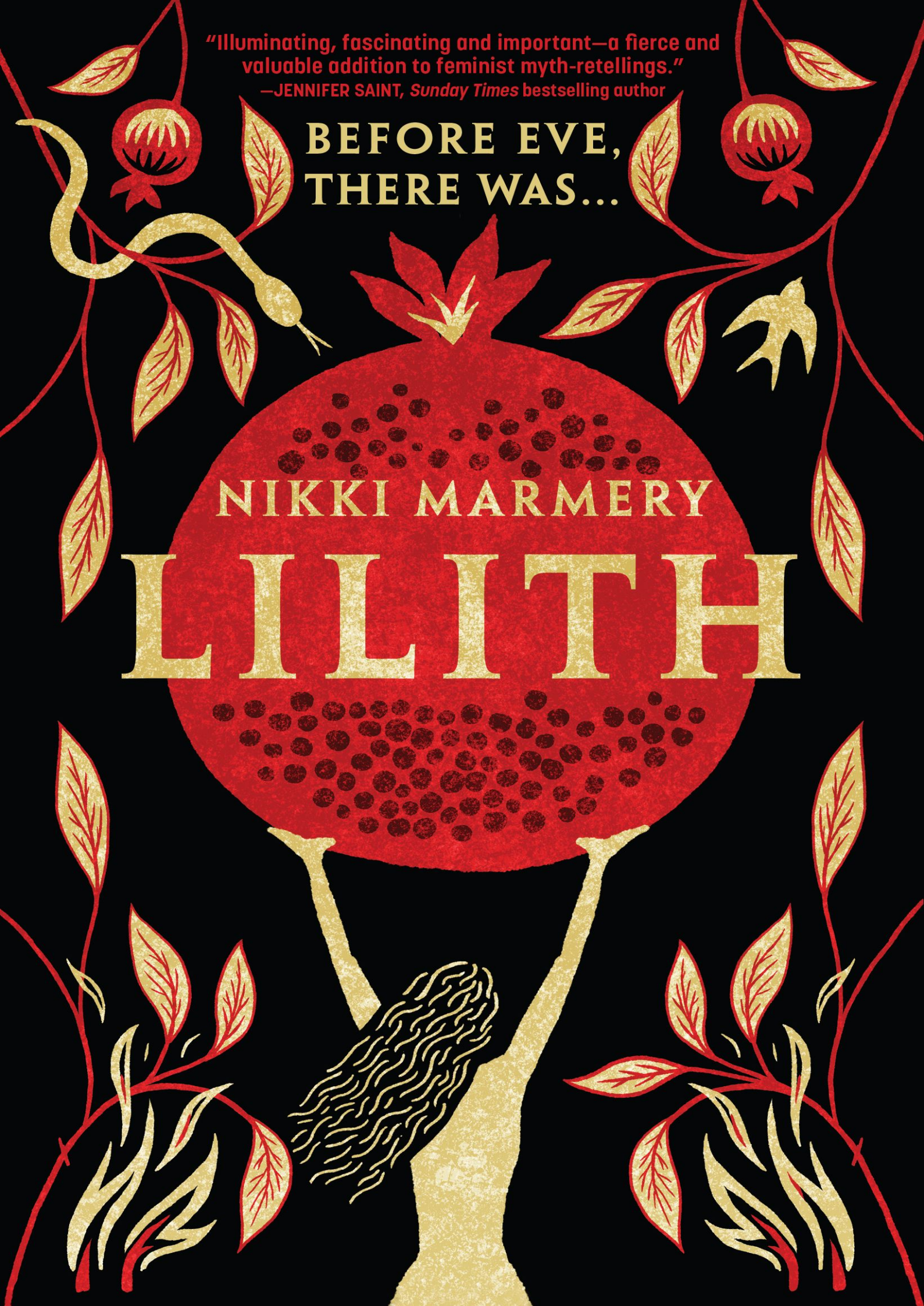
"Illuminating, fascinating and important—a fierce and valuable addition to feminist myth-retellings."
—JENNIFER SAINT, *Sunday Times* bestselling author

BEFORE EVE, THERE WAS...

NIKKI MARMERY

LILITH

Tüm Grup Ve Kanal Linklerimiz

ANA GRUP KANALI
https://t.me/nightyskyy

ANA GRUP
https://t.me/+GNQY-PR2VII4NjBi

WATTPAD
https://t.me/ayisigiwatty

İNGİLİZCE
https://t.me/Moonlightlibrary1

ÇEVİRİ GRUBU
https://t.me/moonlightceviri

SESLİ KİTAP
https://t.me/seslikitapayisigi

Kitap istek grubu PDF olmayan kitapları buraya yazın.

https://t.me/+Nh5ArzeHr41kYWI0

Lilith

☾ *Bir Roman* ☽

Nikki Marmery

Her yerdeki kadınlar için.
Kendi tanrılarınız olun.
Annen emrediyor.

Leydi Lilith

Adem'in ilk karısı Lilith'ten şöyle bahsedilir
(Havva'nın hediyesinden önce sevdiği cadı,)
Yılanınkinden önce, tatlı dili kandırabilirdi, Ve onun büyülü saçları ilk altındı.
Ve hala oturuyor, dünya yaşlıyken genç, Ve kurnazca kendini düşünüyor,
Ördüğü parlak ağı izlemeye çeker erkekleri, Ta ki kalp, beden ve hayat onun elinde olana dek.
Dante Gabriel Rossetti

Birinci Bölüm

CENNET

4004BC

Bunun üzerine Rab Tanrı şöyle dedi: "İşte, insan iyiyle kötüyü bilmek için bizden biri gibi oldu. Şimdi elini uzatıp yaşam ağacından da almasın, yiyip sonsuza dek yaşamasın diye" - bu nedenle Rab Tanrı onu Aden bahçesinden, alındığı toprağı işlemesi için gönderdi. Böylece adamı kovdu ve Aden bahçesinin doğusuna melekleri ve yaşam ağacına giden yolu korumak için her yöne dönen alevli bir kılıç yerleştirdi.

Yaratılış 3:22-24

Başlangıçta

İlk başta onu sevmiştim. O günlerde ne kadar güzeldi.

Orada duruyordu: bacaklarını cennetimizin zengin toprağına dikmişti. Elleri kalçalarında, kaslı kolları genç bir incir ağacı gibi sıkı ve düğümlü. Saçları kuzgun tüyü gibi parlayarak omuzlarına dökülüyordu. Koyu renk gözleri çağırıyordu.

Küf kokusu, birleşme kokusu beni çözdü. Başımı döndürdü. Ve ben, o, sanırım.

İlk başta.

Ne zaman başladı? Birdenbire ortaya çıkmış gibiydi. Ama şimdi, bir havuzun yüzeyindeki dalgalanmalar gibi fırçaladığım işaretleri görüyorum, onları benden uzağa gönderiyorum, sanki bu son olacakmış gibi. Ne kadar aptalmışım! Yüz kat artarak geri geleceklerini nasıl bilemezdim!

Aklına *fikirler* gelmeye başladı.

Bol ve yeterli miktarda depoladığım yağmurla tahıl tarlalarını sulayışımı izledi.

"Burayı kazarsak," dedi, "yeraltı suyunu kanalize edebiliriz. Yağmuru beklememize gerek kalmaz. Suyu buğday tarlasına doğru yönlendirir ve ona hakim oluruz. Buna *sulama* diyeceğim ve iyi olacak.

Bir gün toprağı kırarken, "Senin çapana gelince," dedi, "çok yavaş. Yükü taşıması için bir öküze eğri ve sivriltilmiş bir sopa bağlayacağız. Ben buna *saban* diyeceğim." Bilgece başını salladı. "Ve iyi olacak.

"Emeğimizin çetelesini tutacağız," diye gözlemledi ben bahçeyi otlarken. "Daha kalabalık olduğumuzda - içimden bir ses daha kalabalık olacağımızı söylüyor!" Göz kırptı. "Çalışmalarımızı, ihtiyaç fazlası yiyeceklerimizi ve benzerlerini, değerinin sembolü olarak değerli bir eşya ile takas edeceğiz. Ben buna *para diyeceğim*-"

"Ve iyi olacak mı?"

"Sözümü kesme Lilith. Ben konuşuyorum."

Çayırda volta atıyor, endişeleniyordu. "Paranın kayıtlarına ihtiyacımız olacak. Islak kile işaretler koyacağız ve bu işaretlerin bir anlamı olacak. Kil fırınlandığında, anlam taşa kazınmış gibi sonsuza dek yerleşecek."

"Bunun gibi mi?"

Ona bir keçinin kaburga kemiğine kazıdığım işaretleri gösterdim. Ayın gelişini ve gidişini, onu takip eden kendi kanımın balmumunu ve

azalışını işaretlemek için bir takvim.

"Hayır, öyle değil. Hiç de öyle değil." Kaşlarını çattı. "*Benimkini* arayacağım

işaretleri *yazıyor*."

Elimizdeki nimetlerden memnun değildi. Daha fazlasına sahip olmalıydı. Böylece, yeni bir meyve yaratmak için Bahçemizdeki çeşitli ağaçları çaprazlayarak deneyler yaptı. Bakımımız altındaki canlıların nasıl çoğaldığını fark ettikten sonra, aynı şey hayvanlar için de geçerliydi.

"Çitler inşa etmeliyiz," diye düşündü. "Koçları koyunlardan, domuzları da dişi domuzlardan ayıracağım. Çiftleşmelerini istediğimde koçun koyunu, domuzun da dişiyi tanımasına izin vereceğim. Bu şekilde ihtiyacımız kadar koç, koyun, domuz ve dişi domuz üreteceğim."

Güzel planlardı. Hırsına hayran kaldım.

Sadece bizi değiştirdi. Geçim artık yeterli değildi. Her zaman *daha fazlasını* istedi. Her zaman *kontrol* etmek istedi.

Tabletlerindeki işaretlerle Yasa haline geldi.

"Buraya bakın." Şaşırtıcı kama şekillerini ve okları işaret etti. "İşte böyle olmalı."

Buna itiraz edemezdim, çünkü işaretlerinin anlamını açıklamamıştı. Bana göre bu işaretler, bir serçenin solucan aramak için çamurda gezinen ayakları gibiydi.

Bu yeniliklerin sahibi o oldu: hem onlardan sorumlu hem de onlardan en çok yararlanan kişi. Emeğimizi sayarken ve *parasına* bir değer biçerken, kendi çalışmasının benimkinden daha değerli ve gerekli olduğuna karar verdi.

Bu modern günlerde ona stratejik direktör diyebilirsiniz. Ona yakışıyordu. Alnının bilmiş kavisi. Güçlü kollarının dobra dobra kavuşturulması. Fermanlarını ve emirlerini dağıtırken başını sallaması. Bu işte iyiydi.

☽

Son planı işi bitirdi. Anlaşmayı bozan. Dünyayı değiştiren. Bir gün "Bizden daha çok olduğunda," diye başladı.

Takıntı, *bizden daha fazlası*, *gerçi* nereden geldiklerini düşündüğünden emin değildim- "kendimizi Diğerleri'nden korumamız gerekecek."

İki küçük sert kaya çıkardı: biri kırmızımsı kahverengi, diğeri gri, nehir yatağından kurtarılmıştı. "Bu metalleri eriteceğiz. Birleştiklerinde, kılıç, bıçak, balta ve benzeri şeyler yapmak için

kullanacağımız daha sert, daha güçlü bir madde oluştururlar."
"Bu yeni malzemeye ne isim vereceksiniz?" Kendimi eğlendirmek için sordum. "Bronz," dedi gülümsemeden. "Doğal olarak bu silahları ben kullanacağım, çünkü
Ben senden daha büyük ve güçlüyüm ve seni zarar görmekten korurum." "Doğal olarak."
İlk başta mantıklı gelmişti. Onu mutlu eden her neyse.

Silaha ihtiyacım yoktu. Bırakın kılıcını, sabanını, yazı masasını ve parasını alsın. Geleceğe bakmadım. Burada ve şimdi mutlu bir şekilde yaşadım, günlük hayatlarımızın döngüsüne kök saldım. Güllerime baktım, hayvanlarla ilgilendim, tahıl topladım. Yiyeceklerimizi saklamak için kil çömlekler yaptım. Hayatımızın ritmini işaretlemek için müzik yaptım. Yeni ayı karşılamak için tambur çaldım. Kendi zevkim için dans ettim.

Bir gün, tüm insanlığın annesi olacağıma dair bana güvence verilmişti. Her şeyin zamanı var.

Acelem yoktu. Kendi amacım vardı: Sır, sadece bana emanet edilmişti. Onun armağanı yakuttan daha güzeldi; altından daha iyiydi. Onu karnımda besledim ve büyüttüm, çünkü o benimdi, Kutsal Annemizin yalnızca bana, İlk Kadın'a armağanıydı.

İlerleme çılgınlığına da aldırmadım, çünkü onu seviyordum. Eritme ve dövme işlerinden, hasat ve öğütme işlerinden, biçme ve öğütme işlerinden, pişirme ve soğutma işlerinden, müzik ve dans işlerinden sonra Ağacın altında buluşurduk -yemek yememiz gereken bir ağaç- ve yosunların üzerinde yuvarlanır, güler ve öpüşürdük ve kutsal ve kutsal olan her şey adına, beni bir arpa tarlası gibi sürerdi ve bu *çok* iyiydi.

Ben sizin Rabbinizim!

Değiştiği gün böyleydi:

Havuzun kenarındaydık. Güneş göz kamaştırıcı bir parlaklıkta yanıyordu. Şelale çalkalanıyor, küçük dalgalar gönderiyor, tepeleri nektar gibi altın sarısı parıldıyordu. Güneşin ısıttığı bir kayanın üzerine uzandık ve mersin ağacının uyuşuk kokusunu içimize çektik.

Bahçemizde ne ihtişam vardı. Göze hoş gelen ve yemek için iyi

olan her şey. Sert pembe elmalar ve kan kırmızısı portakallar. Bıldırcın kadar semiz limonlar, bakarsanız dalından düşerdi. Cevizler ve armutlar, olgunlaşmış incirler, bademler ve zeytinler. Mücevher çekirdekli narlar ve tadı keskin ayvalar. Her şey her zaman mevsimindeydi, hiçbir ağaç çıplak değildi. Meyve varken bile her zaman çiçeklerin tatlı baş döndürücü kokusu.

Şimdi düşünüyorum da, hiç büyümemiş. Meyve sadece oradaydı, koparılmak için olgunlaşmıştı.

Bunun normal olmadığını bilmiyordum. Nasıl bilebilirdim ki?

Meyve bahçelerinin ötesinde tahıl tarlaları uzanıyordu: altın arpa ve sallanan buğday. Adem'in sulaması, havzaları ve levéleri, muslukları ve barajları, Cennetimizi sınırlayan dört nehirden hayat veren su getirerek bunların içinden geçiyordu. Göğüs hizasındaki saplar rüzgârla eğilirdi. Her zaman tam yetişmiş. Hasat için sonsuza dek hazır. İlk ekimden beri yeni tohum ekmemiştik.

Tarlalara bakan, uzun sedirlerin ve zarif çamların gövdelerinden ve dallarından yapılmış, hurma sazından çatısı olan sağlam kulübemiz duruyordu. Yanında da gül bahçem. Tatlı kokusu her sabah beni karşılar ve geceleri neşeyle uyumamı sağlardı.

Hayvanlar havuzdan su içmeye geliyordu. Adam'ın yetiştirme rejimi sayesinde o zamana kadar çok sayıda koçumuz, koyunumuz, domuzumuz ve dişi domuzumuz oldu. Sağlam boğalar ve

tatlı gözlü inekler. Sakallı keçiler. Tombul göğüslü ördekler, her türden tüylü kümes hayvanları. Onlara baktık ve iyiydiler.

Havada bal gibi bir sıcaklık vardı. Zambaklar esintide dans ediyordu. Güneş ışıltılı suya vuruyor ve safir gökyüzüne yansıyordu.

Adam bana döndü, dudakları şehvetle ıslanmıştı. Elimi kalınlaşan kısmına götürdü ve o da canlanarak şaha kalktı. Üzerine tırmandım, parmaklarım göğsünün siyah kıvrımlarına kök salmıştı.

"Hayır." Bileklerimi sıktı. "Altıma yat."

"İstemiyorum." Ne demek istediğimi kanıtlamak için kalçalarımı indirdim, onu içimin derinliklerine çektim. Yeterince iyi kanıtladım.

Zevkle inledi, sonra beni tekrar itti. "*Altıma yat* dedim!"

"Hayır! Altımda yatıyorsun!"

Şaka yaptığını sanmıştım. Ve gerçekten de olduğum yerden çok memnundum, onun neşesiyle doluydum. Ama gözleri gülmüyordu.

"Ben senin efendinim ve sen benim altımda yatacaksın!"

"Sen benim *neyimsin*?" Güldüm ve onun bir erik gibi büzüştüğünü hissettim. O zaman kızgındı. "Ben senin efendinim!"

Yanına yuvarlandım ve tek gözümü kör edici güneşe karşı

kapattım. Gerçekten de efendi ve efendi!

"Sen ve ben birlikte yaratıldık ve ben senin eşitinim." Geniş göğsünü okşadım ve erik kırmızısı dudaklarını öptüm. Yumuşadı. "Ve bunu yaparken," başımı omzunun çukuruna koydum, "senin fermanlarından, emirlerinden, iyileştirme gayretinden bıktım. Bırakın her şey eskisi gibi olsun. Bir kez daha uyum içinde yaşayalım ve birlikte çalışalım."

Elimi sıktı ve ruhum yükseldi.

"Boş zaman için daha fazla vaktimiz olmayacak mı? İhtiyacımızdan fazla nimet için bütün gün kızgın güneşin altında çalışmak zorunda mıyız? Ticaret için fazlalıklara, değiş tokuş için paraya ne ihtiyacımız var? Dinlenelim ve bize verilenin tadını çıkaralım, çünkü gerçekten kutsanmış durumdayız."

Gülümsedi ve kalbim ona karşı sevgiyle doldu.

"Silahına gelince-" Yanımızda duran büyük bronz kılıcına baktım. "Gerçekten gerekli mi? Burada bir tek ben varım. Hayvanlar evcil ve emirlerimizi yerine getiriyorlar. Onu neden taşıyorsun?"

Bu hiç hoşuna gitmemişti. Şefkati, kurban edilmiş bir kuzunun kanı gibi akıp gitti. Yumruğunu kayaya vurdu.

"Beni sorgulama!" diye kükredi. "Bu benim gücüm, benim sağ elim. Onu seni korumak için taşıyorum çünkü sen benimsin! Onu sana zayıflığını hatırlatmak için kullanıyorum!"

Bu sözleri duyunca donakaldım. Neden *onun* olduğumu düşünüyordu*?* Neden kendimi *zayıf* hissetmemi istiyordu?

Beni koruduğunu iddia ettiği kılıcın, beni en çok inciten şeye karşı bir savunma olmadığı ortaya çıktı. Çok sevdiğim bedenini bana karşı kullandı. Meşe gibi güçlü kolları beni yere yatırdı ve şefkatli elleri bileklerimi ezdi. Beni zorla altına aldı ve bacaklarıyla beni sıkıştırdı, bir dizi uyluğumun iç etini zedeledi, ayağı bileğimi sıktı. Sert kaya alttan ısırdı ve beni üstten ve içten yumrukladı. Küfretmemi engellemek için ağzımı kapattı ve sanki orada değilmişim gibi başımın üzerinden baktı. Bir zamanlar birbirimizi memnun ettiğimiz yerde, şimdi onun arzusu için bir araçtan başka bir şey değildim. Şiddetle bedenimden zevk alıyordu ve onda benim için hiçbir zevk yoktu.

Buna değdi mi, Adam? Her zaman sevgiyle sahip olduğun şeyi zorla aldın. Daha tatlı olamazdı.

Onun Adı

Belki de size, öfkemle O'na küfrettiğim ve adını andığım için sürgün edildiğim söylenmiştir.
Ama olan bu değildi.

Gerçekte, O kıskanç bir tanrıdır. Kızgındı çünkü adını verdiğim kişi O değildi. Öfke ve çaresizlik içinde O'na seslendim. Bizi seven, bizi emziren, beni koruması gereken Kutsal Anne'ye.

"Aşera!" diye bağırdım, Adam arpa saplarının arasında, en azından utanç dolu bir yüzle, gülünç kılıcının ucu arkasında kalarak uzaklaştığında. Çiğlerini bir saz ile morarmış bacağımdan sildim.

"Yüce Aşera, Hayat Veren ve Cennetin Kraliçesi, beni neden terk ettin?"

Cevap gelmedi. O zamana kadar uzun süre sessiz kalmıştı. Onu son haftalarda sadece bir kez görmüştüm, o da Sırrı bana miras bırakmak için Bahçeye geldiğinde.

Adem'in lekesini havuzda yıkadım. Şelalenin altında uzun süre kaldım. Gürültüsü kulaklarımı doldurdu, buz gibi kucaklaması duyularımı uyuşturdu. Etrafımda su yuvarlanıyor ve çalkalanıyordu.

Durgunluk ve huzurun olduğu yüzeyin altına daldım. Uzuvlarımdaki kanı derinlerden gelen çamurla temizledim. İçimi onun tohumundan temizledim.

Dışarı çıkıp güneşle tekrar ısındığımda, yatıştırıcı aloe ve şifalı karakafes otunun yapraklarını ezdim ve yaralarımı özsuyuyla yıkadım. Kayaya oturdum ve kendimi kucakladım. Mersin üzüntüyle sarktı. Keçiboynuzu ağacına tünemiş sakallı bir güvercin ağlıyordu. Boncuk gözlerinden yağ damlaları düştü, başı sempati ile eğildi.

Uzaklarda gök gürledi. Bir bulut yuvarlandı, alçak ve siyah. Güvercin kanatlandı ve süzüldü. İşte geliyor. Kendimi çelikleştirdim.

Adımı haykırdı. "Lilith!"

Sanki dağlar çatlamış ve konuşmuş gibiydi. Ovalarda ve vadilerde yankılandı, her yarıktan ve mağaradan püskürdü. Yapraklar rüzgârda hışırdarken bunu fısıldıyordu. Sazlar feryat etti, fırtınalı havuza doğru eğilerek. Şelale gürledi, *Lilith! Lilith! diye* gürledi kaya yüzeyinden aşağı akarken. Nehir şırıldadı, kayaların etrafından sıçradı, denize doğru aktı.
Ses her taraftan, aynı anda hem kafamın içinden hem de dışından geliyordu.

Kelime damarlarımda zonkladı ve nabız gibi attı. Şakaklarım şişti.
LILITH!

☽

Seni yanlış yönlendirdim. Onun adını da söyledim.

Yasak ama kelimeler beni korkutmuyor, çünkü ölümlülere tanrıların Bilgeliğini bahşeden Bilgi Ağacı'ndan yedim ve ben Bilge'yim.

Ve sırrı biliyorum.

Bir koç, bir boğa ya da bir yaban domuzu gibi, O'nun tek başına yaşamı yaratamayacağını biliyorum. Bizi o doğurmadı.

Asherah yaptı.

Ama O sessiz kaldığı için, (nereye gitti? Gittiğinde neden fark etmedim?) bize isimlendirmenin Yaratılış olduğunu söyler.

O adlandırır ve öyle olur. O nefes alır ve ona hayat verir. Bu yüzden Adem de bir şeylere isim vermeyi sever. Kadın için doğum neyse, erkek için de isim vermek odur.

Her şeye istedikleri ismi verebilirler, bu gerçeği değiştirmez. Hayat bir anneden gelir.

Adem'i kandırdığı gibi *beni* de kandıramaz!

Şimdi bana ne yapabilir ki? O benim tanrım değil, babam değil. Beni korumadı! Bana tecavüz edenden intikam almadı! Adem'in günahı için *beni* cezalandırmayı düşünüyor! İstediğim zaman O'nun adını anacağım.

"Yahova, Yahova, YAHOVA!"

Dağların tepelerinden haykırdım, uçurumlara savurdum, öyle ki sayıca yüz kez geri döndü, ama güç olarak bir sivrisinek kanadı kadar bile değil.

Kızıldeniz

Güneye, okyanusa kaçtım. Asherah Denizin Leydisi'ydi. Belki onu orada bulabilirdim.

Peşimden üç melek gönderdi. Her zaman O'nun bildirilerini iletenler. Kanat çırparak, sakar ayaklarına takılarak Şallar ve Şaltlar'ı

bildirmenin sevinciyle aşağı yuvarlanıyorlardı.
Melekler beni sahilde buldu, ayak parmaklarım serin dalgaların içindeydi.

"Ne yaptın sen?" diye sordu Şenoy, gri kanatlarını bir pelerin gibi omuzlarına sararak.
"Her kadın ne isterse."
"Adem'e dön," diye havladı çirkin kaşlı Sansenoy. Ayaklarımı kumun derinliklerine gömdüm.
"Reddetmek ölüm olur," dedi Semangelof. "Ölüm nedir?"
"Seni aptal kadın!"

Semangelof üçü arasında açık ara en korkutucusuydu; granitteki çatlaklar gibi çatık kaşları kocaman, şişkin alnını işaretliyordu. İnce saçları kızgın bir kedi gibi kabarmıştı. "Ölüm, hayatın zevklerinin sona erdiği zamandır. Bedenin mezara gidecek ve ruhun Sheol'un, Yeraltı Dünyası'nın karanlık çukurlarına inecek. Gözün bir daha asla mutluluk görmeyecek!"
Üzerinde düşündüm. "Öyle olsun."

Döndüler ve kendi aralarında fısıldaştılar. Senoy yukarıyı işaret etti ve yüzünü buruşturdu. Sansenoy titredi, tüyleri rüzgârda hışırdadı. Semangelof dişlerini bir kurt gibi gösterdi.
Güldüm. Gittiler.

Kum ayaklarımı gıdıkladı. Yengeçler ayak bileklerimi çimdikledi. Sörf, ayak parmaklarımın arasından akarak denize geri döndü.

Üstümde bir uçurtma yükseliyordu. Hızlı ve zarif, durdurulamaz. Melekler beni ne kadar da kolay bulmuştu. O engebeli araziyi ne kadar çabuk aşmışlardı. Kıyıya ulaşmam haftalarımı almıştı, kavrulmuş çölleri geçmiş ve dağınık tepelere tırmanmıştım. Sulu bataklıklardan geçtim, kurumuş derelerin kaya yataklarını aşındırdım, dizlerimi sıyırdım, dirseklerimi kestim, sürekli denizi aradım.

Meleklerin rahatlıkları ve cüretleriyle üzerime çullanışlarını hatırlarken, çok tuhaf bir his geldi. Sırtımda bir parlama, bir tomurcuklanma, bir uğultu. Dışa doğru dalgalanan, sonra kendi içine katlanan, her bir kürek kemiğinin altında iki ayrı noktaya yoğunlaşan yakıcı, bıçak gibi bir acı. Her yaradan bir şey filizleniyor, etimi mızrak gibi yırtıyordu. Kan ağır bir şekilde kumun üzerine damladı. Dikenli tüyler uzayarak ipeksi, fildişi tüylere dönüştü.

Bir tanesini kopardım ve dudaklarıma değdirdim. Kuş tüyü kadar yumuşak. Bir güvercin kadar saf. Ördek yumurtasının hafif kokusu.

Tüm heybetleriyle açıldıklarında, ağırlığı dengelemek için eğildim. Düşüşümü engellemek için ellerimi uzattım ama asla yere

ulaşamadım. Havada asılı kaldım, görkemli kanatlarım beni yukarı taşıdı. Boynumu kırdım, bir kolumu kaldırdım. Sendeledim, sendeledim, sıçradım. Hiç zarif değildi. Ama çok geçmeden kendime geldim ve yükseldim.

Ne hız, ne heyecan verici bir kurtuluş! Aşera'yı bulamamıştım ama kesinlikle burada, denizin kıyısında O'nun kutsamasını kazanmıştım. Muazzam bir güçle dolup taştığımı hissettim.

Bulutların arasından uçtum. Henüz yağmayan yağmur yanağımda buğulandı.

Öfke ve keder kırıntılar gibi döküldü içimden.

Öğle vakti gökyüzünün yükseklerinden dünyaya baktım. Balinalar okyanusta kanat çırpıyor, yunuslar oynaşıyordu. Suaygırları kayalar gibi parlayan nehirlerde kamburlaştı. Timsahlar nilüfer çiçekli kıyılarda güneşleniyordu. Develer çölde koşturdu. Atlar kurak ovalarda dörtnala koştu. Savanada, bir dişi aslan parçalanmış bir ceylanı bekleyen yavrularına doğru sürükledi.

Kar, mor dağların zirvelerini tozlandırdı. Rüzgâr meşe, sedir ve çamdan oluşan uçsuz bucaksız ormanları karıştırıyordu. Çayırlarda, keskin kenarlı her bir otu, minik yapraklı her bir çiçeği, bakımlı sıradaki her bir karıncayı gördüm.

Dört pırıl pırıl nehrin arasında Cennet Bahçesi'ni, meyve bahçelerini ve ekili tarlaları gördüm. Ortasında, iki ağaç, Bilgi Ağacı ve Hayat Ağacı, diğerlerinden ayrı, iki havadar

Glades. Şelale gürleyerek pırıl pırıl havuza döküldü. Tüylü bir koç kıyıdan derin derin su içti.

Kulübemizi ve sevgili gül bahçemi gördüm.

Adam vardı, kötü adam. Evimizin güvertesinde oturmuş, başını ellerinin arasına almıştı. Bukleleri omuzlarından aşağı sarkıyor, bir zamanlar çok sevdiği ensesini ortaya çıkarıyordu. Keskin, bronz bir bıçağın darbesi için olgunlaşmıştı.

Hayatının tüm günleri boyunca ona lanet ettim. Artık yalnız kalacaktı. Peki ya ben? Benim cezam bu muydu? Özgürlük!

Kemiklerimin Kemiği, Etimin Eti

Kanatlarımın keyfini çıkararak dağların tepelerinde daireler çizdim. Çullandım ve yükseldim, daldım ve daldım. Ne kadar lezzetli bir hız. Akıntılara, güneyden gelen ılık havaya, beni doğan güneşe doğru sürükleyen batı rüzgârına bindim.
İnanamayacağınız şeyler gördüm.

Bahçemizi utandıracak kadar yeşil topraklar. Göz alabildiğine uzanan sallanan çimenlerden oluşan çayırlar. Donmuş kuzey toprakları, denizin ta kendisi yuvarlanan buza dönüşmüş. Doğuda: nefesimi kesecek kadar yüksek uçsuz bucaksız dağlar. Güneyde: yağmur yağdığında buharlaşan yoğun, kaynayan ormanlar.

Yıldız şeklinde balıklar gördüm. Konuşan papağanlar. Arka ayakları üzerinde zıplayan, yavrularını karınlarındaki keselerde taşıyan hayvanlar.

Dünyanın yuvarlak olduğunu gördüm. Güneş ne batıyor ne de doğuyor. Bunun yerine, bu dev kürenin üzerinde bizler onun etrafında dönüyoruz, dönerken ay da bizim etrafımızda dönüyor.
Yalnız olmadığımızı gördüm.
Her yerde başkaları vardı. Daha koyu, daha açık tenler, her renkten saçlar
-Dişi aslan gibi güzel, olgun zeytin gibi siyah, kehribar gibi kırmızıydılar. Genç ve yaşlı, uzun ve kısaydılar. Anneler yeni doğmuş kuzular kadar çaresiz bebekleri kucaklıyordu. Karnım guruldadı. Bir zamanlar bu benim kaderimdi. Şimdi annelik benden esirgenecek miydi? Yaşlı insanlar gördüm, kambur ve gri, tökezleyen ve emekleyen çocuklar. Adem gibi güçlü kuvvetli erkekler. Benim gibi dolgun ve olgun kadınlar. Her yerdeydiler, her kıtada, her nehirde yelken açıyor, her denizi geçiyorlardı.
Yani yalan söylemişti: biz ilk değildik. Biz tek değildik.

İnsanlar işlerine devam ediyordu. Gözlerime yabancı ve vahşi manzaralarda bilmediğim ekinleri hasat ediyorlardı. Ne kara ne de deniz olan bataklığın üzerindeki kazıklı evlerde yaşıyorlardı; buzdan kulübelerde yaşıyorlardı. Onlar

Vücutlarını hayvan derilerinden, otlardan, dokunmuş ve birçok renge boyanmış kumaşlardan yapılmış giysilerle örtüyorlardı.
Her şeyi farklı yaptılar.

Yahve'ye tapınmadılar. Tapınaklarda ve mabetlerde, ormanlarda ve ovalarda, dağların tepelerinde ve mağaralarda her türlü tanrı ve

tanrıçayı övdüler. Tanrılarını onurlandırmak için güzel kokulu otlar yaktılar, çakal başlı, ayı gövdeli, kartal, balık ve kurbağaya benzeyen tanrı resimleri yaptılar. Maskeler ve başlıklar, boynuzlar ve toynaklar takıyorlardı. Dans ettiler, davul çaldılar ve şarkı söylediler. Şarap ve kan adakları sundular.

Ama bu çok sayıda insan ve onların tanrıları arasında hiçbir yerde Aşera'yı görmedim.

☽

Adem Bahçe'de, kendisini İlk olarak görerek önceki gibi devam etti. Devam etti, artık tüm işi kendisi yapmak zorundaydı. Buğdayı hasat etti. Kabuğu soyulmuş ve soyulmamış taneleri karıştırarak kötü bir şekilde hasat etti. Yüzünde gök gürültüsü gibi bir ifade vardı. Hayali düşmanlarıyla savaşmak için tunç kılıcını her yere taşırdı, şimdi kendim de gördüğüm, varlığından en ufak bir bilgisi ya da ilgisi olmayan Ötekilerle. Ben bu kadar kutsanmışken onu toprağa bağlı ve zahmet içinde görmek beni nasıl da güldürüyordu.

Bir gün, her zamankinden daha alçaktan gelip eski bir zeytin ağacının üzerine kondum. Kanatlarımı katladım ve tüylerimi kabarttım. Tadı çok lezzetliydi: tatlı nektar ve özgürlük.

Bir ayak sesi beni uyandırdı. Birisi kulübeden dışarı çıktı. Başka bir kadın.

O nereden geldi?

Solgun ve beceriksizce yürüyor, kalçasında boş bir tahta kova taşıyordu. Gözlerini yere dikmişti. Saçları çamurla karışık yağmur rengindeydi: benimkiler gibi koyu ve parlak bukleler halinde sırtının alt kısmına dökülmüyordu. Zayıftı ve eriyecekmiş gibi görünüyordu. Onun hakkında pek bir şey düşünmedim.

Adam onu takip etti. "Eve!" diye seslendi kulübenin merdivenlerinden.

Kadın döndü, gülümsemiyordu.

"Bu senin adın," dedi. "Sana Havva adını verdim."

Başını salladı.

"Eve," dedi tekrar. Onun adını söylemeye doyamıyordu. "Sen bir kadınsın. Erkekten -benden- geldiğin için sana Kadın adını verdim!" sırıttı- "çıkarılmış."

Gözlerini yere indirdi.

"Bugün unu öğütmelisin. Sana göstereceğim. Sana her şeyi göstereceğim. Kemiklerimin kemiğini. Etimin etini." Ona boş boş baktı. "Sen benim yardımcımsın." Göz kırptı.

Kemiklerimin kemiği mi? Etimin eti mi? *Yardımcım?*

Delirmiş mi?

Kadın nasıl erkekten yaratılabilir? Erkek kadından doğar! Bunu biliyor, çünkü hayvanların doğumunu gördü. Şimdi onun *annesi* mi? Başını eğdi ve su getirmeye gitti. Eve, seni yavan aptal!

Onu kurtaran ben olduğum için şanslıydı.

☽

Onu havuzda buldum.

Devrilmiş bir kütüğün üzerinde oturmuş, berrak sulara bakıyordu. Belki de yansımasını arıyordu. Eğer öyleyse, hayal kırıklığına uğramıştı. O kadar dikkat çekiciydi ki, sular bile onun varlığını fark edememişti.

"Eve." Omzuna dokundum.

Yavaşça döndü. Yaptığı her hareket sanki suyun altında hareket ediyormuş gibi zahmetliydi. Hiçbir şey söylemedi. Ona hiç de şaşırtıcı gelmemiştim.

"Eve," dedim tekrar. "Sana söylemem gereken önemli bir şey var. Burayı terk et. Benimle gel."

Kanadıma dokundu. "Kimsin sen?"

"Lilith," dedim. Sonradan aklıma geldi: "Bir melek."

Neden olmasın? Ben ki bundan sonra iblis ilan edildim.

"Kadınlar melek olabilir mi?" Elinin tersiyle tüylerimi okşadı.

Cevap olarak kanatlarımı tüm ihtişamıyla açtım ve o da kütükten geriye doğru düştü.

"Kesinlikle." Kalkmasına yardım ettim.

"Ayrılamam. Ben onun için yaratıldım. Ben onun yardımcısıyım."

Yine o kelime. Yaratılışın gücüyle, öfkemi ateşledi!

"Hayır!" Sarkık omzunu salladım. "Sen onun için yaratılmadın! Sen kendin için yaratıldın!" Büzüldü ve yere kapandı.

"Havva!" Adem zeytinliğin ötesindeki kulübeden seslendi. "Nerede bu su?"

"Gitme!" Ben ısrar ettim. "Duyman gereken bir şey var. Sana yalan söylüyor."

Ama zavallı bacaklarının onu taşıyabileceği kadar hızlı koştu.

Batıya doğru uçtum. Çakalların dolaştığı ve baykuşların çığlık attığı çöle doğru.

Gece etrafıma çöktü. Yalnız bir hurma ağacının altında düşüncelere daldım.

O haklıydı. O zaman anladım. Onun için yaratılmıştı. *Bir şekilde*

yaratılmış. Dış dünyadan mı *çalınmıştı*? Çünkü onu reddetmiştim. Onun sefil durumunun suçu benim omuzlarımdaydı. Onu Bilgeliğe getirmek için başka bir yol bulmalıydım.

Yılan

Cezam olarak beni bir iblis yaptığını söylüyorlar. Ama eğer ben bir şeytansam, bu diğerlerine benzemez. Hayır. Asherah'ın tasarımını engelleyecek gücü olmadığına inanıyorum. Kanatlarım onun lütfuydu. Özgürlük istedim, onun için acı çektim ve işte, gelmediler mi?

Dalgalarla yıkanan Alashiya'ya, zümrüt denizin içinde, bakır zengini, kadim meşeleri, gölgeli çınarları ve göklere uzanan selvileriyle mis gibi kokan bir adaya götürdüm kendimi. Balıkçıların ve şarap üreticilerinin ülkesi.

Cennetimizin Bahçesi'nde zaman durmuş olsa da, burada yeni büyüme mevsimiydi. Yamaçlar altın sütleğenlerle alevlendi. Kırılgan nergisler ve solgun anemonlar zeytin bahçelerini kaplamıştı. Çayırlarda cesur orkideler çiçek açmıştı.

Eve bana direndi. Beni dinlemedi. Asherah'ın bana emanet ettiği Bilgeliği ona verme umudum varsa, bu başka bir kılıkta olmalıydı. Bir dağ yamacındaki uzun çamların arasında pratik yaptım. Kendimi başka şekillerde hayal ettim, tıpkı ilk geldiklerinde kanatları düşündüğüm gibi.

İlk başta sadece farklı vücut parçalarını çağırabiliyordum. Ellerimin yerini alan toynaklar. Beni memnun eden bir eşek kuyruğu, arkamdan geliyordu, sinekleri uzaklaştırmak için bir anahtar. Ama bu yeterli değildi. Uçan melekleri gördüğüm gibi, dönüşeceğim şeyi de görmem gerekiyordu. Kanatlarımı bir kenara bıraktım ve yamaçta dolaşmaya başladım.

Toy kuşu yavruları yuvalarından ötüşerek yiyecek arıyorlardı. Topraktan narin otlar fışkırdı. Badem çiçeğinin tatlı ve baş döndürücü kokusu arıları kovanlarından çıkardı. Cennet Bahçesi'nde arılarımız yoktu. Onlara ihtiyacımız yoktu.

Çiçek açan meyve bahçesinin yanında, dağlardan eriyen kar sularını taşıyan bir dere denize dökülüyordu. Bunun bende uyandırdığı his: değişim ve

ileriye doğru hareket; zamanın haklı akışı. Daha önce hiç bal arısı görmemiş, olgunlaşan baharın tüm görkemini bir yana bırakın, mevsimlerin geçişini bile bilmeyen benim tüm bunlar karşısında nasıl büyülendiğimi hayal bile edemezsiniz.

☽

Ağaçlar seyreldi. Keçiboynuzlarıyla bezeli çimenlik bir alana çıktım. Ötede deniz parıldıyordu. Hafif dalgaların üzerinde bir tekne ilerliyordu: dalgaları yansıtan beyaz ve mavi zikzaklarla boyanmış basit bir tekne. Dümende yakışıklı bir adam duruyordu, beline kadar çıplaktı, saçları sırtına dökülmüştü. Kanım dondu. Bana Adam'ın tek erkek olduğunu söylemek nasıl bir numaraydı! Bu adam ondan bin kat daha yakışıklıydı!

Onu izledim, omzunun üzerinden gümüş rengi, çırpınan balıkları kıç tarafta büyüyen bir yığının üzerine atıyordu. Geniş omuzları parlıyordu. Bir ağı çekmek için ayağa kalktığında, belini saran kumaş gerilmişti.

Hâlâ çıplaktım. Kuşkusuz görkemliydi. Sağlam ve güçlüydüm. Ama bu yeterli değildi. Bahçe'den kaçtığımdan beri gördüklerime benzer bir giysiye ihtiyacım vardı.

Gözüm bir keçi izini takip ederek kıyıya yakın ahşap bir kulübenin yanındaki pembe çiçekli ılgın ağacına ulaştı. Dallarına asılmış keten bezler rüzgârda dalgalanıyordu. Bir tane çaldım, diğer kadınların yaptığı gibi kendi üzerime sardım, omuzlarımdan düğümledim, belime kırmızı yünden bir kuşak bağladım.

Yeni bornozumun kıvrımlarını düzelttim ve adama seslendim. Ağa sıkışmış küçük yavruları ayıklamaya devam etti. Her küçük balığı kıpırdanarak denize geri gönderdi.

"Selam kayıkçı!" Tekrar seslendim.

Bu Babil'den önceydi, anlıyorsunuz. Yabancı diller yoktu. Her şeye rağmen, çünkü cevap vermedi. İşine devam etti, ağda açılan bir yarığa kaşlarını çatarak baktı.

Sonunda başını kaldırdı, kaşlarını kırık ağdan bana çevirdi ve ağı teknenin içine atarak kıyıya doğru kürek çekmeye başladı. Nasıl bir görüntüydü! Güçlü kolları dalgalanıyor, uzun saçları dans ediyordu. İçimde yeni bir yaşam mevsimi doğdu, belimde neşelendi ve karıncalanan bedenimi sardı. Sığlığa yaklaştığında kayıktan atladı, onu en yakın ağacın gövdesine bağladı, ama yine de beni selamlamadı.

Tekrar denedim. "Adın ne senin?"

Homurdandı. Önemli değil. Adam'dan hiçbir şey öğrenmemiştim.

"Sana Yem diyeceğim," dedim. "Ben de Lilith."

Hâlâ kaşlarını çatarak, avını bir saz sepet içinde getirdi. Bu hoşuma gitmişti. Olması gereken yerler olduğunu ve yabancılarla hoşbeş edecek zamanı olmadığını söylüyordu. Adam sürekli sırıtıyordu, başarılarından o kadar memnundu ki. Bu ona bir ahmak görüntüsü veriyordu.

Yem kumsaldan aşağı, iki tepe arasındaki vadiye giden bir patikaya doğru yürüdü. Adımlarına ayak uydurmakta zorlanarak peşine takıldım.

"Bugün ne yakaladınız?"

"Balık." Konuşma konusunda yetenekli değildi. "Ne tür bir balık?"

"Büyük balık." Vazgeçtim.

Patika, dikenli karaçalıların ve güneşin ısıttığı kayaların arasından geçiyordu. Deniz rüzgârı sırtıma taze taze vuruyordu. Yem'i neden takip ettiğimden emin değildim, sadece ona mümkün olduğunca yaklaşmak zorunda olduğumu hissediyordum. Bana dünyadan bir şeyler göstereceğinden emindim. Eğer bana yatağını da gösterirse, çok daha iyi olurdu.

Taş bir sunağı çevreleyen on ya da on iki kulübeden oluşan bir yerleşim yerine geldik. Parlayan metal bir kasede yanan tütsüden dumanlar yükseliyordu. Hilal şeklinde bir başörtüsü giyen uzun boylu bir kadın genç bir çifte başkanlık ediyordu. Etraflarında belki iki düzine köylü vardı.

Yem balık sepetini yere bıraktı ve saygıyla izledi. Yumruğunu göğsünün üzerine koydu ve diğerleriyle aynı anda ilahi söylemeye başladı.

Cennet'ten ayrıldığımdan beri pek çok tören ve ritüel görmüştüm ama hiçbiri bu kadar yakınımda değildi. Uzaktan bakıldığında anlaşılmaz görünüyorlardı, anlamları anlayamadığım sembollerin içinde kayboluyordu. Ama şimdi birbirine yakın bedenlerin gücünü, ortak amaç ve hedeflerini hissediyordum. Bir davulun ritmi, onlar gibi benim de içimden geçiyordu. Tütsü duyularımı değiştirdi; uzuvlarım ve sesim kalabalıkla bir oldu. Tek bir kalp atışı gibi sallandık ve başımızı salladık.

Rahibe bir görevliye işaret etti ve sepetinden iki telli, yeşil yılan çıkardı. Onları genç çiftin başlarının üzerinde tuttu. Rahibe ilahi söyledi, gençler eğildi, yılanlar kıvrandı ve tısladı. Köylüler bağlılıkla gözlerini yere diktiler ve yumruklarını göğüslerine vurdular.

O anda aklıma geldi. Tabii ki! Havva'yı yılan formunda Bilgeliğe getirecektim. Yılanlar Aşera için kutsal değil mi? Onlar habercisi değil

mi

Bilgelik mi? Hayatlarını Asherah'ın Yasasına uygun olarak döngüler halinde yaşarlar. Derilerini dökerler ve yeniden doğarlar, tıpkı Havva'nın cehaletinden sıyrılıp anlayışın ışığına adım atması gibi. O zaman beni dinlerdi, ben daha kelimeleri oluşturmadan önce söyleyeceklerimin anlamını algılardı.

Tören tamamlandıktan sonra genç çift güzel kokulu stephanotislerle taçlandırıldı ve köydeki tüm kadın ve erkekler tarafından öpüldü. Herkes tarlalardaki tomurcuklanan üzüm bağlarına, ziyafet için hazırlanmış uzun bir masaya dağıldı.

Yem ve ben dönen tütsünün ortasında tek başımıza duruyorduk. Yüz ifadesi değişti. Bana yeniden baktı, elini uzattı ve beni şölene doğru götürdü. Sepetini, ter içindeki adamların şişte et kızarttığı ateşin yanına koydu ve masaya oturduk.

Daha önce hiç şarap içmemiştim. Çok lezzetliydi; balla tatlandırılmış ve otlarla baharatlandırılmış, tahta kaselerde suyla karıştırılmıştı. Tadını çıkarmıştım. Belki de çok fazla.

Köylüler dans etmeye ve şarkı söylemeye başladı. Önce genç çift, sonra hepsi. Erkekler zıpladı, tekmeledi, sıçradı ve döndü. Kadınlar da tuniklerini dizlerine kadar kıvırıp dönerek ve sekerek karşılık verdiler.

Et getirildi: tuzlanmış, nefis, yağları parlıyordu. Yem'in balıkları geldi: kömürleşmiş, limon ve kekik yağı ile süslenmiş. Yassı ekmekler geldi; Cennet'teki zavallı denemelerimden daha kabarık, daha lezzetliydi. Daha önce hiç görmediğim meyveler. Balla yapılmış kekler. Fındık dolu tatlılar. Desenli kil kavanozlardan durmadan şarap akıyordu.

Köylüler gülüp şarkı söylerken ufukta kızıllaşan bulutlar esiyordu. Dansçılar asmanın etrafında dolanıyor, çocuklar eski incir ağaçlarının altında oynuyordu. Yaşlı bir adam lir, flüt ve davul eşliğinde melankolik bir hava tutturdu.

Yem beni bereketli sofradan alıp köye geri götürdüğünde akşam yıldızı çoktan batmıştı. Titreyen meşalelerin ötesi zifiri karanlıktı. Ona sarıldım, şarabın verdiği mutlulukla sarhoş olmuştum ve vücudunun sağlam yapısını özlüyordum.

Şarap onun konuşma yeteneğini geliştirmemişti. Önemli değil.

Yatağının koyun postu üzerinde birbirimize dolanırken bunu hissettim.

Önce dilinde: ucunda bir yarılma. Kulağına tısladım, çatal dişlerim yanağının kıllarına sürtünüyordu.

Onun kokusu derinleşti. Tepeler ve vadiler, zirveler ve oluklar

halinde olgunlaştı. Belirsiz tuzlu aroması ayrı, bilinebilir kokulara dönüştü. Taze yengeç eti. Çürümüş keresteye yapışmış midyeler. Güneşten beyazlamış bir deniz kestanesi.

Kokusu içime işlerken, görüşüm azaldı. Onu siyah ve beyazın bulanık tonlarında gördüm, güçlü çenesi bulanıktı, vücudunun sıcaklığı artık teninin tüylerine hapsolmuş bir şekilde görülebiliyordu.

Şehvetimle onun yanında gerildim ve uzadım. Kemiklerim ezildi, nefesim ciğerlerimden sıkıldı. Parmaklarım kaynaştı, kollarım bedenimle birleşti. Ayak parmaklarım ve bacaklarım birleşti. Saf, sert kaslardan başka bir şey değildim, onun dokunuşunun heyecanıyla gerilmiştim.

Hiç şaşırmamış gibiydi. Ertelenmiş de değildi. Aksine, tutkusu kabarmıştı. Onu okşamak için pürüzsüz pullarımdan, kıvrak dilimden ve yılan gibi kıvrılan bedenimden başka hiçbir şeyim yoktu. Girebileceği sıcak ve davetkâr bir sığınağım yoktu ama yine de ...

İşe yaradı. Ben onu yeterince memnun ettim, o da beni memnun etmenin ve keyiflendirmenin yollarını buldu. Söyleyeceklerim bu kadar.

Yiyin ve Tanrılar Gibi Olun

Havva'yı yalnız bulmak uzun zaman aldı. Adem hep oradaydı. Onu yönlendiriyordu. Eleştiriyordu. "Öyle değil, Havva. Böyle yap! Hamuru daha sert yoğur. İçine çok fazla su koymuşsun, seni aptal! Ateşi körükle. Alevin sönmesine izin verme! Aklından ne geçiyordu?"

Hâlâ çıplaklardı ama Adam boynuna, hareket ettikçe takırdayan bir dizi mercan boncuk takmaya başlamıştı. Yapılacak o kadar çapalama, gütme, hasat ve hayvancılık varken böyle bir şey yapmaya nereden vakit bulduğunu ya da denizden bu kadar uzakta mercanı nereden bulduğunu bilemiyorum.

Havva ekmeği hazırlarken, o da tunç bir ibrikten kaynak suyu dökerek Hayat Ağacı'nı suladı. Bu benim görevimdi, onun değil. Bu benim doğuştan hakkımdı. Aşera bana ne yapacağımı gösterdiğinde, "Kadın tüm yaşamı besleyecek" demişti. Neden tüm günlük görevleri Havva'dan almıştı?

Adam'ın bana empoze etmeye çalıştığı şekilde çiftleşmelerini

izledim. Adam, kızı aşağıda tutuyor, zevk alıyordu. Kadın, altında, dayanıyordu. Havva'nın mayasız ekmeği yanlarındaki rafta soğumuş, düz ve kuruydu.
Onu oradan ne kadar çabuk çıkarırsam o kadar iyi.

☽

Gözetimimin üçüncü gününde, bu kasvetli zina nöbetlerinden birinden kalktı. Adem'i tok ve horlar halde bırakarak kulübeden çıktı. Sanki çıplaklığını zaten biliyormuş gibi göğüslerini örterek kendine sarıldı.

Boğucu bir öğleden sonraydı, öğleden hemen sonra, yakın ve sıcak. Bahçe uğulduyor, damlıyor ve uyukluyordu. İncirlerin ve palmiyelerin yanından, dikenli akantusların arasından, ayaklarının altındaki alaca menekşeleri ezerek geçti. Hedefi

Hayat Ağacı sanki onu bir iple çekiyormuş gibi. Kulübeye ve uyuyan Adam'a her bakışında gölgelerin arasına girerek onu takip ettim.

Ağaçta -güzel, yüksek bir hurma ağacı- karnının üzerine yattı. Kendimi bir karabatağa dönüştürdüm ve daha iyi görebilmek için alçak bir dala doğru uçtum.

Keskin gözlü, açık gagalı, izledim. Bir süre sonra şaşkınlıkla başını kaldırıp etrafına bakındı, kendini orada bulunca ne yapacağını bilemiyordu.
Yere doğru süzüldüm, karabatak kılığımı muhteşem bir asp ile değiştirdim.
-uçuşun ortasında, ekleyebilirim, dönüşüm sanatında artık çok yetenekliydim. Kuyruğumun ucuna indim ve şaha kalktım.
"Eve!" diye seslendim. Tek gözünü açtı ve etrafına bakındı. "Güzel Havva, şaşaalı Havva!"
Bunun üzerine dizlerinin üzerine çöktü. Hakkını yemeyelim, geri çekilmedi.
"Nedir bu?" diye sordu. "Nasıl oldu da insan sesiyle konuşmaya başladın?"

Bir şey yok der gibi göz kırptım. "Bir meyve yedim," dedim. "Akıl veren bir meyve."
"Nerede?" diye sordu, herkesin soracağı gibi.

"Şurada." Başımı eğdim. Gözleri korunun öbür ucundaki, dalları parlak, kırmızı nar salkımlarıyla olgunlaşmış, yüklü ve ağır Bilgi Ağacı'nı takip etti.

"Ah, *şu* meyve." Adem'in zorlayıcı sesini taklit etti. "O meyveyi yemeyeceksin, hatta ona dokunmayacaksın bile. Yoksa ölürsün."

Ben onun etrafında dönerken, gözlerini benden ayırmamak için

dizlerinin üzerinde döndü. Kendimi çatal dilimi yüzüne yaklaştıracak kadar kaldırdım.
"Ve yine de yaşıyorum. Ona defalarca dokunmuş ve tatmış olan ben."

Bunun üzerine kaşlarını çattı. Yakından oldukça güzeldi. Çok solgundu. Ama narindi, alnında hoş bir kavis vardı. Keskin elmacık kemikleri ve sivri bir çenesi vardı.
"Sana öleceğini kim söyledi?"

"Adam," dedi. "Benim başım ve rehberim. Kemiklerim onun kemiklerinden, etim onun etinden. Ben onun yardımcısıyım-"

"Evet, evet, biliyorum." Yılan formundaki alaycılığı toparlamak zordur. Boğazımı sıkan bir kemik gibi hissettim. "Peki bu uyarıyı nereden öğrendi, Adem denen adam?"
"Yüce Yaratıcımızdan."
Her Şeye Gücü Yeten. Yalan ne kadar çabuk kök salıyor: sadece bir tane var.

"Başınız ve rehberiniz olan adamın yanlış bilgilendirildiğini üzülerek bildirmek isterim." Vücudunu sardım ve beni kolunun izin verdiği ölçüde yüzünden uzak tuttu. "Seni temelde tutmak için meyveden uzak durman söylendi. Meyve bilgi getirir, ne olduğu ve ne olması gerektiği hakkında. İyi olan her şeyin ve kötü olan her şeyin. İnsanı Bilge yapan, arzu edilen bir meyvedir. Ben her gün ondan yerim."
Benden meyveye baktı, çok kırmızı ve çok çekiciydi. "Bu ölüm getirmez. Ondan çok uzak. Aksine, özgürlük getirir. Gözü
zihniniz açılacak. Size nasıl yaşayacağınızı ve nasıl iyi yaşayacağınızı gösterecek."

"O zaman Yüce Tanrı neden bundan kaçınmamızı istesin ki? O bizim Babamız. O bizi özgür kılar. İyi yaşadığımızı görmek isterdi."
"Tam olarak değil. Sizin için planları... oldukça farklı."

Kolundan kaydım ve yere kıvrıldım. "Hiç merak etmedin mi sevgili Havva, neden Adem baş ve rehber, sen ise (hakaret ettiğim için üzgünüm) *yardımcısın*?"
İnce omuzlarını silkti. "Kadınlar böyledir işte."

"Belki de üzerinde düşündüğünüz bir başka şey: Nasıl oluyor da bir Babanız var ama Anneniz yok?"
"Anne nedir?"

"Ah, Havva," diye iç geçirdim. "İşte bu yüzden meyveyi yemelisin. Çok az şey biliyorsun. Anlayıştan bu kadar yoksun bir şekilde dünyaya gelmek aptallıktır, tehlikelidir."
"Sen kimsin?" "Bir arkadaş."

Gözlerini meyveye dikti.
"Gelin. En azından gör. Sana hiçbir zararı olmaz."

Bunu kabul etti ve peşimden Bilgi Ağacı'na doğru yirmi adım yürüdü.

"Yiyin, iyiyi ve kötüyü bilen tanrılar gibi olacaksınız," diye ilan ettim, biz (biri ayakları üzerinde, diğeri kuyruğunun ucunda) Ağacın cömertliğine hayranlıkla bakarken.

"Tanrılar mı?" diye sordu, gözlerini hemen önündeki bir dalda ağırlaşan kalın bir meyve salkımından ayırmadan.

"Oh, evet, sevgili Eve. Dünyayı dolaştım ve birçok kişi gördüm. O Tek ve Biricik değildir. Başka yerlerdeki ilahların hepsi de erkek değildir. O bundan hiç bahsetmedi mi?"

Başını salladı, bakışlarını meyveden hiç ayırmadı.

"Sanırım olmaz," diye iç geçirdim. "Eğer bir *yardımcı* olacaksan -" o tatsız kelimeyi ağzımdan *çıkardım*- "bu hiç de uygun değil."

Şimdi bana bakıyordu, gözlerimiz aynı hizadaydı. Bir nar kopardı. Ters çevirdi, parlaklığına, mükemmel kaliksine, açmakta olan bir çiçeğe hayran kaldı. Keskin bir tırnağını narın içine daldırdı, tel tel etini parçaladı. Havaya mis gibi bir koku yayıldı. Yakut tohumlar dolgun ve pırıl pırıl parlıyordu. Onları yuttu, kıpkırmızı suyu ağzının kenarlarından kan gibi damlıyordu.
Sanki ele geçirilmiş gibi yedi.

Yemek yerken gözlerinde aklın ışığının parladığını gördüm. Bilgeliğe sahip olurken bir anlayış dalgası yayıldı. Ne hissettiğini biliyordum. Meyveyi ilk tattığımda ben de hissetmiştim. Kıyıya vuran dalgalar gibi üzerine çarpan gerçeğin soğuk dalgalarını biliyordum. Zihnindeki kaosu silip süpüren mantığın serin ve berrak akıntısını. O da tıpkı benim gibi okyanusun derinliklerinden çıkıyor, dalgalar geri çekilirken soluk soluğa kalıyordu.
Gözlerini kırpıştırdı. "Sen de bir kadınsın!"
Titreyerek asp'imin kılığından çıktım ve bir kez daha kendim oldum.
"Sensin!" diye nefes nefese kaldı. "Melek, Lilith!"
"Gerçekten."
"Kadın erkekten yaratılmamıştır!" "Hayır. Bu bir yalandı."
"Aksine, erkek kadından doğar!" "Tartışmasız."
"Adam benim lordum değil! Ben onun eşiyim!" "Kesinlikle!"

Tuniğime baktı. "Çıplağım!" Panikledi, bir koluyla göğüslerini, diğeriyle de cinsel organını kapattı.

"Önemli değil. Senin vücudunda günah olan hiçbir şey yok."
Ağzındaki hastalıklı suyu elbisemin eteğiyle sildim.

"İyi ve kötü birbirinden ayrı ya da dışsal değildir!" "Hayır," diye iç geçirdim. "İkisi de hepimizin içinde var."
"Biz bu dünyanın efendileri değiliz!"
"Biz ondan doğduk. Bizi beslediği gibi biz de onu beslemeli ve korumalıyız."

"Peki o nerede?" Etrafına bakındı, alnında ter birikmiş, burnunda boncuklar oluşmuştu. "Kutsal Anne nerede? Tüm yaşamın ve

Bilgelik akar, Yaratıcımız. Nereye gitti?" "Her şeyin zamanı var, Eve. Bu yüzden buradayım."

Adem'in Ayartılması

"Adam'a söylemeliyim," diye inledi. "Neyi? Neden? Bu onun için değil!"

"Çünkü bilmesi gerekiyor. Her şeyi. Bu gerçekler gizli kalmamalı! O hiçbir şey bilmezse nasıl uyum ve denge içinde yaşayabiliriz? Onunla eşit olduğumu nasıl bilebilir? Bu dünyadan olduğumuzu, onun üstünde olmadığımızı? Bizi beslediği ve yaşattığı için onu birlikte korumamız gerektiğini! Ölümün hayatın bir parçası olduğunu. Bir gün çocuklarımız yaşasın diye biz ölecek miyiz? Bize akıl verildiğini ve bunu sorgulamamız ve Bilgeliğe ulaşmamız için kullanmamız gerektiğini, bir gün bu dünyevi alemde kendi tanrılarımız olacak kadar bilge olacağımızı!"

"Buna inanmayacak! Kendince sebepleri var. Ona meyveyi yediğini söyleme. Benimle gel."
"Lilith!" Tek bir damla gözyaşı yanağından aşağı süzüldü. "Nasıl böyle olabiliyorsun
Kaba mı? Senin beni kurtardığın gibi ben de onu kurtarmalıyım!"
"O kurtarılmak istemiyor! Cehaletini seviyor. Bu ona yakışıyor." "Adam'la ne alıp veremediğin var?" Gözlerini kısmıştı. "Reddetti mi Sen?"

Bilgelik bilgeliği doğurur ve apaçık gerçek üzerine yıkandığında yutkundu. "O benden önce senindi! Ben ilk kadın değilim!"
"Bak Eve, bunun için vaktimiz yok. Yah'dan önce gitmeliyiz.

-"

"Onun adını ağzına alma!" Yanan yüzünü serinletmek için parmaklarını yelpazeledi. "Aman Tanrım, O'nu unutmuşum! O ne yapacak?" Vahşi bir şey gibi saçlarının diplerini çekti.

"Sakin ol, Eve! Bu yüzden gitmeliyiz. Bu bahçenin ötesinde hiçbir gücü yok. Sadece benimle gelirsen bir takipçisi olacak." Kolunu çektim, ama bedenini bir kez daha örtmek için geri çekti.

"Dinle, Eve." Omuzlarını tuttum. "Bu adamla tanrısı arasındaki anlaşmayı anlamakta güçlük çekiyorum. Kim kimi yönetiyor, birlikte nasıl bir komplo kurmuşlar. Ama sen gidersen planları boşa çıkar. Cennetteki Annemiz kayıp. Adam beni yönetmeye çalıştı ve eğer kalırsan seni de ezecek. Kadın olmadan Yaratılış'a ne yapabilirler? Onlara bizi küçümsemenin ve aşağılamanın ne demek olduğunu gösterin! Bize yardımcı olduğumuzu, sadece hizmet etmeye ve altta yatmaya uygun olduğumuzu söylesinler. Eğer bu seni çok rahatsız ediyorsa, sana örtünecek bir şey bulacağım. Ama gitmeliyiz, şimdi!"

Orada durdu, kollarını kendine sardı, korkudan kaskatı kesilmişti. Ve sonra koşmaya başladı. Çalılıkların arasından, çalı çırpı ya da diken umursamadan, alçak dallar tarafından tırmalanarak, sarmaşıklara takılarak, tomurcukları ayaklarının altında çiğneyerek, doğruca Adam'ın uyuduğu kulübeye doğru koştu.

Tanrı'nın tüm şeytanları adına, aptal kız. Şimdi de bunu istiyordu.

☽

Şimdi ne olacak, şimdi ne olacak? Oh, geliyordu, havada hissettim. Kaplumbağa kabuğu bir lirdeki bağırsak teller gibi gergin. Temmuz fırtınası gibi gergin.

Ağaçların çiçekleri soldu ve yere düştü. Hayvanlar kuyruklarını sallayarak geri çekildiler.

Havva'yı kaderine terk etmek mi, yoksa kalıp O'nun gazabıyla yüzleşmek mi?

Kaldım, sadakatten çok meraktan. Artık onun için yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Onu Bilgeliğe teslim etmiştim. Onu çatallı yola yönlendirmiştim. Kötü bir seçim yapmıştı.

Bir kez daha bir asp formuna büründüm ve onun peşinden sürünerek gittim.

☽

Adam verandadaydı, gözleri kamaşmış ve kafası karışmıştı.

"*Ne yaptın*?" dedi tekrar tekrar. "Meyveyi mi yedin? Dokunmaman gereken meyveyi mi?"

"Evet!" diye bağırdı, kendini mi örtse yoksa burnundan akan sümüklü pisliği mi silse bilemiyordu. "Ama dediğin gibi değil! Gerçeği ve özgürlüğü getiriyor. Ölüm bilgisi, ölümün kendisi değil. Öğrenmen gereken çok şey var."

"*Bana* ne öğrenmem gerektiğini söylemeye cüret *ediyorsun*? Sen benden geldin! Kemiklerimin kemiği. Etimden et." Suçlayıcı parmağını göğüs kemiğine götürdü. "Sen bana aitsin."

"Ah, Adam," diye burnunu çekerek onu itti. "Bu kadar aptal olma. Ben senden gelmedim. Bana bir bak! Ben de senin gibi kadın doğumlu bir insanım. Senin kaburga kemiğinden nasıl yapılmış olabilirim? Aç gözlerini! İşte bu yüzden meyveyi yemelisin, kafan yalanlar ve batıl inançlarla dolu."

"Ben mi? Hayatta olmaz." Güvertede volta attı. "Beni bu kadar kolay kandıramazsın. Sen yemeyeceksin dedi, ben de yemeyeceğim. Basit talimatları takip edebilirim." Kızın kaval kemiğine tekme attı ve kız tökezleyerek kenara çekildi. "Senin gibi değil."

"Ona söyleyeceğim," diye yalvardı. "Ona bunun benim fikrim olduğunu söyleyeceğim."

Ama Adam öfkesini sürdürerek evinin kalaslarını tekmelemeye devam etti. "Kalleş kadın! Hain kadın! Hepinizin nesi var böyle? Daha bir sürü kaburgam var. Bana başka bir kadın yapacak!"

Bir meşe ağacının dalları arasında saklandığım yerden bir kahkaha attım. Daha kaç eşe ulaşabilirdi ki? Eve daha bir haftasını bile doldurmamıştı! Adam karısından tiksiniyordu!

Eve kendini tam boyuna çekti ve çıplak göğüslerini korumak için her türlü girişimden vazgeçti. "O halde," dedi kibirle, "benim her zaman senden daha çok şey bileceğimi kabul etmek zorundasın. Ben doğruluğun parlak vadisinde, anlayışın tam öğle vaktinde yürürken, sen sonsuza dek bir yaban domuzu gibi cehaletinin çamurunda debelenip duracaksın."

Meyve ona şiirsel bir ifade tarzı kazandırmıştı, hakkını vermeliyim. Annelik gururu gibi bir şey hissettim.

Kulübenin merdivenlerinden indi. "Ve Adam," diye seslendi omzunun üzerinden. "Böyle çıplak dolaşırken ne kadar gülünç göründüğün hakkında hiçbir fikrin yok. Kimse bacaklarının arasında sallanan o şeyi görmek istemiyor. Kaldır onu!"

Sürgün

Elbette onu takip etti. Elbette meyveyi yedi.

Bu onun üzerinde garip bir etki yarattı. Havva'nın ve ondan önce benim gözlerim gibi gözleri parlamadı. Sanki narı yutmak zormuş gibi yutkundu. Sanki tadı acıymış gibi gözlerini kırpıştırdı.

"Eee?" diye sordu Eve. "Görüyor musun? Şimdi anlıyor musun?"

"Oh, tamam anladım." Meyveyi yere fırlattı. "Beni kandırdınız! Bu ölümcül günahı işlemem için beni baştan çıkardın. Şimdi ben de O'nun yüce gazabıyla yüzleşeceğim!"

Eve'in gözleri kısıldı. "Ne öğrendin? Eşit olduğumuzu, uyum içinde yaşaması gereken iki yarım olduğumuzu mu? Bu dünyadan olduğumuzu ve bizi ayakta tuttuğu için ona değer vermemiz gerektiğini mi? Bir gün tanrılar gibi yaşamak için aklımızı kullanarak sorgulamamız ve Bilgeliğe ulaşmamız gerektiğini mi?"

Kaygıyla bir tarafa baktı. Başparmakları uyluklarında daireler çiziyordu. "O saçma sapan şeyler değil," diye tükürdü. Ama söylediklerinin hiçbiri onu şaşırtmamıştı.

Bakışlarını arkasındaki sarkık bir sedir dalına sabitledi. "Bedenlerimizin günahkâr olduğunu öğrendim. Asla tanrı olamayacağız! Çünkü itaat edilmesi gereken sadece Bir tane var. O'nun otoritesinin benden geçtiğini öğrendim - ve sadece benden! Çünkü ben her şeyin efendisiyim. Sürünen şeylerin, uçan şeylerin efendisiyim-" Gözleri yılansı formuma takıldı. "Ve sürünen şeylerin." Bana doğru fırlattığı sopadan eğildim. "Ve sen!" diye Eve'i işaret etti. "Hepsinden önemlisi, senin efendisiyim, çünkü sen erkekten yapılmış bir kadınsın. Bütün bunları istediğim gibi kullanabilirim, çünkü ben Tanrı'nın eserlerinin en önde geleniyim. Benim soyum ve sadece benim soyum yeryüzünü dolduracak! Onu dolduracağım ve ona boyun eğdireceğim! Hareket eden her canlı üzerinde egemenlik kuracağım!"

Başını salladı ama yüzünde pek bir onay ifadesi yoktu. "Tanrım, diyorsun. Sadece bir tane mi?"

"Ve öğrendim ki," diye devam etti Adam, "ölümün üstesinden gelinebilir, çünkü O'nun yasasına göre yaşarsak sonsuz yaşama sahip

olacağız. Bu günahkâr biçimleri bir kenara atacak ve cennetin krallığında bizi yaratanın yanında sonsuza dek yaşayacağız."

"Günahkâr biçimler mi?" Havva alay etti. "Bizi yaratan mı? Bunu da nereden çıkardın?

Saçmalık mı? Kimin amacına hizmet ediyor?" Adam utangaç bir ifadeyle yere baktı.

"Peki ya Aşera?" Havva devam etti. "Onun meyvesinden ne öğrendin?"

"Asherah!" diye alay etti, her zamanki gibi aşırı dramatik bir şekilde. "Asherah diye biri yok!

Hiç olmadı. Kadın ilahi olamaz! Delirdin mi sen?" Eve topuklarının üzerinde döndü.

Adam yalan söylüyordu. O da benim gibi Aşera'yı tanıyordu. İlk günlerimizde, O göksel bir varlıktan daha fazlasıydı. O aynı zamanda dünyevi bir Anne'ydi. Benim gibi o da O'nun saran sıcaklığını hissetmiş, göğsünü emmişti. Neden şimdi onu inkâr ediyordu?

Huysuz bir çocuk gibi yeri tekmeledi. Sonra yarısı yenmiş narı aldı ve atabildiği kadar uzağa attı. Havuzda bir sıçramayla yere düştü.

☽

Geleceğini bildiğim gibi gürleyerek geldi. Günün serin ve esintili zamanıydı, ama hışırdayan yapraklar susmuş, kuşlar durmuş, havuz dümdüz olmuştu. O geldi: gözleri yakan bir ışık topu, dişlerimin köklerinde keskin bir uğultu hissettim.

"Adam!" O seslendi. "Adem, çocuğum, neredesin?"

Her şeyi bilmek buraya kadarmış. Orada, o budaklı ve eski ardıç ağacının içinde çömelmiş, titreyen adamı nasıl göremez?

Asp'in formunda, ona dikkat çekmek için tısladım.

Adam sıçradı. İki eliyle çıplaklığını örttü. Ne düşünmüştü? Organı o kadar güçlüydü ki, Yaratıcısını rahatsız mı edecekti?

"Saklandım," diye mırıldandı Âdem. "Geldiğini duydum ve çıplak olduğum için korktum."

"Çıplak olduğunu sana kim söyledi?" Kükredi. "Sana uzak durmanı emrettiğim ağacın meyvesinden mi yedin?"

"Kadın! Benim için yarattığın kadın. Hiç susmayan bir çan gibi mırıldanıp duruyor. Bana meyveyi verdi ve yememi söyledi."

RAB iç çekti, ağaçlardan yaprakları koparıp havaya savuran büyük bir kasırga gibi bir iç çekişti bu. "Peki ya kadın sana uçurumdan atlamanı söylese," diye gürledi, "atlar mıydın?"

Adam çaresizlik içinde beni işaret etti. "Yılan," diye sızlandı.

"Yılan kadını kandırdı."

O'nun kör edici bakışlarının gücünü üzerimde hissettim. "Sen!" Kükredi. "Ne yaptın sen? Sen tüm yaratıklardan daha lanetlisin. Sığırlardan ve vahşi hayvanlardan daha fazla! Karnının üzerine çökecek ve ömrün boyunca toprak yiyeceksin!"

O bunu söylerken yere yığıldım, artık kendimi onurlu bir şekilde dik tutamıyordum.

"Seninle kadın arasına, senin soyunla onun soyu arasına düşmanlık koyacağım. Onlar senin başını ezecek, sen de onların topuğunu ezeceksin!"

Bunun ne anlama geldiğinden emin değildim ama pek de önemli değildi. Bir yılan olarak daha fazla devam etmeye niyetim yoktu. Kimsenin topuğunu çürütmeyecek ve kimsenin kafamı çürütmesine izin vermeyecektim.

Havva açıklığa çıkarken arkamızdaki çalılarda bir hışırtı oldu. İncir yaprakları ve sarmaşıklardan yapılmış bir giysi giyiyordu. Koyu yeşil ona yakışmıştı. Daha uzun görünüyordu. Artık sallanmıyor ve sarkmıyordu, çenesi muhalif bir tavırla eğilmiş, sağlam adımlarla yürüyordu.

"Yılan sadece yardım etmek istedi," dedi. Oh, Havva.

"Tek istediği bize nasıl yaşamamız gerektiğini söylemekti. Bir gün kendi tanrılarımız olabilecek kadar bilge olabilmemiz için bize Asherah'ın ebedi gerçekleri olan Bilgeliği vermek."

Bahçe tamamen sessizliğe gömüldü. Yaşayan her şey nefesini tuttu. Dört pırıltılı nehrin uzaktan akışı durdu. Rüzgârlar acele ediyordu. Nefesini içine çekti. Kükremesi serbest kaldı.

"Bana yılanın ne demek istediğini söyleme! Acılarını çoğaltacağım!" Sesi tizdi. Sesi sağır ediciydi.

"Doğum sancılarınızı en şiddetli hale getireceğim! Keder ve acı içinde çocuk doğuracaksın! Arzun kocana olacak ve o sana hükmedecek!"

Ses Âdem'e döndü. "Neden bu kadını dinledin? Sen erkek değil misin? Senin yüzünden toprak lanetlendi! Yaşamın boyunca ondan keder içinde yiyeceksin! Dikenler ve devedikenleri çıkaracaksın! Toprağa dönünceye dek ter içinde çalışacaksın, Çünkü topraksın ve toprağa döneceksin!

"İşte!" Çığlık attı, artık histerikti - böylesine tutkulu bir tanrı. "Adam bizden biri gibi oldu, iyiyi ve kötüyü biliyor!"

"Biz mi?" diye sordu Eve.

"*Ben* demek istedim!" Kükredi. "Şimdi, elini uzatıp Yaşam

Ağacı'ndan da almasın ve sonsuza dek yaşamasın diye, onları gönder! Bırakın alındıkları toprağı işlesinler!"

Bu emrin kime yöneltildiğinden emin değildim ama şimdi Senoy, Sansenoy ve Semangelof adlı meleklerin kör edici ışığın kenarında asılı durduklarını ve acımasızca başlarını salladıklarını gördüm. Işık gözü delecek kadar parladı, sonra azaldı. Uğultu, tamamen sönmeden önce kulakları yırtan bir çığlığa dönüştü.

Melekler önümüzde yere kondular.

Yumruklar sıkılı, çeneler kilitli, Şenoy ve Semangelof kulübeye girdiler. İçeriden çömleklerin kırılma, kerestelerin parçalanma sesleri geliyordu. Büyük bir özenle hazırladığım çömlekler ve kavanozlar pencereden fırladı ve taşlı zeminde binlerce parçaya ayrıldı.

Sansenoy yere düşmüş bir ardıç dalını aldı ve mutsuz çifte doğru ilerlerken avucuna vurdu. Adem ve Havva'yı açıklıktan, zeytin ve keçiboynuzu bahçelerinden geçirerek yabani zakkumların yetiştiği bahçenin dışına çıkardı. Yanlarında Havva'nın yapraklı elbisesi, Adem'in boğazındaki mercan kolye ve Sansenoy'un sopasının sırtlarında açtığı yaralardan başka bir şey kalmamıştı.

Semangelof, Adem'in büyük bronz kılıcını taşıyarak kulübeden çıktı. Gül bahçemdeki bütün çiçekleri kopardı, sonra Hayat Ağacı'na doğru yürüdü ve kılıcı onun önündeki toprağa sapladı. Güneşte nasıl da parlıyor ve ışıldıyordu; alev alev yanıyor gibiydi! Melekler Ağacın etrafında nöbet tutmaya başladılar, sırtları gövdeye dönük, yüzleri gök gürültüsüyle işaretlenmişti. Etrafında geçit töreni yaptılar, gülünç bir hassasiyetle yürüdüler.

Kimse beni dikkate almadı. O lanetli yerden uzaklaşana kadar karnımın üzerinde seyahat etmeye mahkûm olarak sıvıştım.

☽

Adem ve Havva Cennet'ten doğuya kaçtı, ben de batıya gittim. Bahçenin ötesinde insan formuna büründüm. Kanatlarımı bıraktım ve başarısız olduğum için kefaret olarak yürüdüm.

Gelecek zamanda Havva'ya hakaret edilecekti. Onun itaatsizliğinin, tüm Günah'ın kökeni, Ölüm'ün ta kendisi olduğu iddia edildi. Bu tek kadının ne büyük bir gücü vardı! Ne büyük bir başarı - her zaman sevgi dolu bir tanrının isteklerine karşı *Ölümü* icat etmek! Böylece Havva'nın günahı, daha sonra kadınların istismar edilmesini haklı çıkaracaktı. O günaha boyun eğdikçe, kızları da boyun eğecekti. O erkekleri yoldan çıkardıkça, onu takip eden tüm kadınlar da yoldan çıkacaktı. Bundan böyle tüm kadınlar Havva'nın hatırı için cezalandırılacaktı. Hepsi yönetilmeli ve dizginlenmeli, efendileri ve

efendileri tarafından yakın tutulmalıdır. Çünkü kadınlar şeytanın giriş kapısıdır. Kötü ve ikiyüzlü, saf, güvenilmez.

Bana göre, tek bir itaatsizlik eylemi onun kurtarıcı lütfuydu. Günah değil ama Bilgelik ve bilinç onun insanlığa armağanlarıydı. Ölüm bilgisi, ölümün kendisi değil. Ama o hepsini bir kenara attı. Bu yüzden ondan nefret *ettim*. Benim yerime tavus kuşu Adem'i seçti. Özgürlük yerine hayatının tüm günleri boyunca bir adama kulluk etmeyi. Peki ya ödülü? Yatıştırmaya çalıştığı kişiden mi? Ondan sonraki tüm kızlarıyla birlikte, acılar içinde çocuk doğurmakla, kocasının otoritesinin altında, onun hizmetkârı, *yardımcısı* durumuna düşürülmekle lanetlendi. Kendisinden başka suçlayacak kimsesi yoktu.

Bu topraklarda yaşayan insanlardan uzak durdum, siyah çadırlarının kurtlar gibi birbirine sokulduğu verimli çayırlardan ve suyla beslenen vadilerden uzak durdum. Yolum çorak çöllerden ve kayalık kanyonlardan geçiyordu, ağaçtan, çalıdan ya da bitkiden yoksundum. Ne yemek yedim, ne de yıkandım. Saçlarım uzadı, kaslarım zayıfladı, dilim kurudu. Gündüzleri dönen kartal ve tüküren kobra tek yoldaşlarımdı. Geceleri, çığlık atan çakal ve süzülen baykuş beni arkamdan takip ediyordu.

Yürüdüm, kavurucu sıcakta ve ısıran rüzgarda. Kumla kavruldum, ayaklarım kavurucu kayalarla yandı. Ta ki bir gün, geçemeyeceğim büyük bir uçuruma gelene kadar. İnmek için çok derin, atlamak için çok geniş bir boşluk. Kanatlarımı düşündüm, ama onları hak etmiyordum. Bir zamanlar insan olan ben, gelecek olanların hepsini hayal kırıklığına uğrattım.

Uzandım ve altımdaki sert zemini hissettim. Bulut parçalarının geçip gidişini izledim. Gecenin perdesi düştü. Binlerce yıldız, pek çok dikkatli ve yargılayıcı göz gibi, bana göz kırptı.
Sayısız gün ve gece bu şekilde geçti.

Bu ıssız noktaya ne kadar bağlı kaldığımı bilmiyorum. Güneşin gökyüzündeki yolunu kaç kez izlediğimi ya da göklerde dönen parlak yıldızları kaç kez takip ettiğimi söyleyemem. Uzandım ve gözlemledim. Ta ki bir gün hiç beklemediğim bir şey görüşümü bozana kadar. Kuş tüyü kokulu, parlayan, cennet gibi bir şey.
Birisi demeliyim.
Beni bulmuştu. Sonunda beni bulmuştu!

İkinci Bölüm

SHEOL

MÖ 2650

Onun yolları ölüm yollarıdır ve onun yolları günah yollarıdır. Sheol'a doğru adım atar.
Oraya giren hiç kimse bir daha geri dönmeyecek,
ve onun tüm ardılları çukura batacak.
Ölü Deniz Parşömenleri

Edom Çölü

Yüzü ortaya çıktı ve ışığı engelledi.

"İşte buradasın!" dedi parlak bir ses. Güneş koyu renk buklelerin etrafında bir hale gibi parlıyordu.

"İşte buradayım." Hareket etmedim.

Elleri ve dizleri üzerinde kayarak üzerime eğildi. "Belki de kalkma vakti gelmiştir? Uzun zamandır oradasın." Başını kedi gibi bir tarafa doğru eğdi.

"Sana ne ki?"

"Ben de seni arıyordum." "Kimsin sen?"

"Gel bakalım. Beni tanıyorsun Lilith."

Yüzü gölgeliydi, yüz hatlarını seçmek zordu. Omuzlarında güneş, katlanmış kanatlarının uçlarından yansıyordu. Ama tanıdığım meleklerden hiçbirine benzemiyordu. Ne Senoy'un gaddar yüzü, ne Sansenoy'un vahşi alnı, ne de Semangelof'un keskin, kurt gibi dişleri vardı. Ayağa kalkmama yardım etmesi için uzattığı kolu tuttum.

Hayır, tamamen yabancıydı. Böyle bir yüzü kim nasıl unutabilir ki? Düz bir burun, bal gibi gözler, kare çenede dağınık kirli sakal. Dolgun ve tanrısal dudaklarında belirgin, ilahi bir yay. O yüce, eşsiz güzellikte

bir imgeydi.
"Neden beni arıyordun?"
"Biz dışlanmışlar birbirimize destek olmalıyız." Sırıttı. "Sen bir dışlanmış mısın?"
"İlk." Gururla çenesini kaldırdı.
Ona tekrar baktım. Bir tanıma titreşimi, daha fazlası değil.
"Beni hatırlayamıyorsan bile, mutlaka duymuşsundur. Benim," diye göz kırptı, "Samael-Ölüm Meleği!" Kollarını çıplak vücudunun üzerinde kavuşturdu ve

Açıkçası muhteşem, göğüs.
Başımı salladım.
"Bak, sence buna gölgede devam edebilir miyiz?"
Güneşe karşı gözlerini kırpıştırdı ve daha önce fark etmediğim tek başına duran, yıpranmış bir selvi ağacına doğru başını salladı. Onu takip ettim. Dikenli gövdesi sırtımızı tırmalayacak şekilde ağaca dikildiğimizde elimi öptü.
"Özür dilerim," dedim. "Samael diye birini tanımıyorum." Onun hevesli, köpek yavrusu gözlerini hayal kırıklığına uğratmak ne yazık.
"Lilith." İç çekti. "Benimle oynamayı bırak. Yüzyıllardır seni arıyorum. Şimdi seni buldum, beni tekrar geri çevirme ve seni yalnız sefaletinle baş başa bırakma."
"Yüzyıllar mı?"
" Amillenniumve daha fazlası!Siz ve ben için bukonu-Cennet'ten ayrıldığımızdan beri."
Bu nasıl olabilir? Muhtemelen iki hafta. Belki üç. Ama yüzyıllar?
"Bu nasıl doğru olabilir?"
"Zaman bizim için farklı işliyor, bunu biliyorsun değil mi? Bir göksel günde yüzlerce ölümlü yılı geçebilir."
"Kaç göksel gün oldu?" "Oh, bir avuç."
"Peki kaç ölümlü yılı?"
"Tanrım, Lilith, bilmiyorum. Küçük insanlar için skor tutmam." "O zaman ben şimdi... ölümsüz müyüm?"
"Sen de ben de." Göz kırptı. "Nasıl, neden?"
"Çünkü sen gittin. Tanrı'nın lanetinden kaçtın. "*Toprağa döneceksiniz*" dedi. Tüm insanlık için. Ama senin için değil."
Dişlerimi yaladım. Memnuniyetin tadını aldım. "Beni hala lanetlemiyor olabilir mi?"
"Oh, deneyecek." Samael ışıltılı gözlerinin önünden bir tutam dağınık saçını savurdu. "Ama O yerel bir tanrı, çok az erişimi var. Bu dar bölgenin ötesinde çok az inananı var."

Sözlerini düşündüm. Ayaklarımın altındaki tozu düşündüm.
"O zaman söyle bana: Ben buraya geldiğimden beri dünyada neler oldu?"

Yere düşmüş bir selvi parçasını aldı ve tüylü yapraklarını üst dudağına sürttü.

"Fazla değil," diye düşündü. "Adem Cennet'in dışındaki dünyada keder buldu. Toprağı işledi, ekinler kadar dikenler ve devedikenleri de çıkardı. Artık onun için büyülü bereket yoktu! Sadece tarlada çalışarak alnının teriyle yetiştirdiklerini yedi. Sonra da öldü."

"Öldü mü?" Kendime şaşırdım. Hissedebileceğim intikamın tatlılığı yoktu.

"Merak etme," dedi Samael. "İyi bir yaşa ulaştı. Dokuz yüz otuz."

Dokuz yüz otuz mu? Göksel zaman hakkında söylediklerine rağmen, bunu anlamamıştım. Etrafıma baktım. Sadece çöl ve kanyon, aynı kırmızı kum ve mavi gökyüzü, tıpkı daha önce olduğu gibi. Uzaktaki yeşil bir parıltı tek bir ağacı ele veriyordu. Bir dağ silsilesi parıldıyordu, sıcakta pusluydu. Geldiğim zamankinden farklı değildi. İnsan yerleşimine ya da ilerlemesine dair hiçbir iz yoktu.

"Ve sen," dedi Samael. "Görüyorum ki karnının üzerinde sürünmekten, hayatının her günü toz yemekten vazgeçmişsin."
Bunu görmezden geldim. "Ya Eve? Hâlâ yaşıyor mu?"

"Oh hayır. Adam'dan önce öldü. Kim bilir kaç yaşındaydı. Kimse hatırlamıyor. O sadece insanlığın annesiydi. Acıları kat kat arttı. Büyük acılar içinde yavrularını dünyaya getirdi."
"Bir anne mi? Çocukları mı vardı?" Bu düşünce ateş gibi yaktı.

Samael yan yattı. Kanatlarını düzgünce arkasına sıkıştırmış ve başını rahatça bir dirseğine dayamıştı. Senoy, Sansenoy ve Semangelof'un Tanrı'nın kiralık haydutları, vahşi ve çıplak olarak göklerde dolaştıkları günlerden beri meleklerin peştamal giymeye başladıklarını gözlemledim.

"Bunu seveceksin," diye gülümsedi. "İki oğulları vardı: bir çiftçi ve bir çoban. Babaları kadar hödük ve kibirliydiler. Sürekli kavga ederlermiş. Sonra çoban RAB'be daha iyi bir armağan sunmuş: sürüsünün ilk yavrusunu. Bu yüzden kardeşi onu öldürdü ve lanetlendi."

Samael kahkahalarla kükredi. Gerçekten de güldüğü zaman çok güzel oluyordu. Gözleri parlıyor, mükemmel fildişi dişleri parlıyordu. Her içten kahkahasında göğsü dalgalanıyordu.

"Hayır-" kendini toparladı ve üç parmağını kaldırdı. "Üç oğul. Daha sonra bir üçüncüsü oldu. Ve şimdi insan kabileleri onun, Seth'in

soyundan geliyor."
"Ondan," diye sordum, "peki kimin rahminden?"

"Rahim kimin umurunda," dedi Samael. "Bu yüzden burada değilim. İnsanoğlunun aile geçmişi hakkında sohbet etmek için bu kadar uzun süre seni aramadım."

Gözlerimi tuttu ve öfkeyle patladı. "Beni hatırlamadığına inanamıyorum! Seni bahçede izlerdim. O palyaçoyla, Adam'la. Onu terk etmene şaşmamalı. En başından beri yaratılışın zirvesindeydin. Asla aşılamadın, asla eşitlenemedin. O zamandan beri senin gibi bir kadın olmadı. Bunlar," diye el salladı uzaklara, keçi kılından çadırlarla dolu görünmeyen vadilere, geride bıraktığım sürülere ve çobanlara doğru, "uysal ve sıkıcılar. Bu kadınları -ve bu arada erkekleri- benimle yatmaları için kandırmaktan sıkıldım, hem de çok sıkıldım. Çok çabuk ve çok korkunç yaşlanıyorlar. Bir gün zarif genç bakireler, ertesi gün tombik matronlar. Kıvrak gençler göbekli adamlara dönüşüyor. Sarkıyorlar ve sarkıyorlar, Lilith. Şişiyorlar."

Ayağıyla tembelce bacağımı okşadı, yüzünü büyük bir hayal kırıklığı kaplamıştı. "Ama şu haline bak. Hâlâ en güzel çağındasın. Güzelliğin asla solmayacak. Seni hiç unutmadım. Nasıl unutabilirim ki?"

Ayağı uyluğumun iç kısmına doğru ilerledi, ayak bileğimden belime doğru yumuşak bir yol izledi. "Meyven asma üzerinde asla solmayacak. Çiçeğin çürümeyecek ve düşmeyecek. İncirin sonsuza dek olgun ve çekici kalacak."

Ne demek istediğini anlatmak için bacaklarımın ayrıldığı yerde yanan yere bastırdı. "Benimle gel Lilith. Birlikte ne güzel bir hayatımız olabilir. Ne oyunlar oynayacağız!"

Onun yakınlığı beni her türlü ölçünün ötesinde heyecanlandırdı. Erkek'i tanımayalı uzun zaman olmuştu ve bu gerçekten de kendi cinsiyetinin bir örneğiydi. Onu içime çektim. O misk ve ambrosia, bal ve ter gibiydi. Kanatları heyecanlı bir bekleyişle dalgalanıyor, peştamalı zirve yapıyordu.
Beni kulağımdan ayak parmağıma kadar öptü, cinsel organımda oyalandı, çok meşgul oldu. "Hayal et, Lilith!" Sesi şehvetle kürklenmişti. "Ne yücelikler
melek zinasına birlikte ulaşabilir miyiz? Sonsuza kadar!" Dürüst olmak zorunda mıyım?
Beni "Yaratılışın Zirvesi "nde yakaladı.

Işık Olsun!

"Seni hatırlıyorum," diye iç geçirdim.

Gerçekten de onun deyimiyle, tam orada, selvi ağacının altında meleklerin zinasının yüceliklerine ulaşmıştık. Göksel tutku ölümlülerin erişemeyeceği yüksekliklere yükselir. Bir erkeğin ya da kadının bilebileceğinden daha keskin, daha yüce ve göz kamaştırıcı bir şekilde kendinden geçmiştir. Kendimi orada ve o anda Samael'le geri dönülmez bir şekilde evlenmiş buldum; bedeninin, dudaklarının üzerimdeki, nefesimin ve ekmeğimin amansız zevkleri bundan sonra da devam etti.

"Seni bir kez gördüm," dedim. "Keçiboynuzu ağacında. Seni bir kuş sandım. Ama ağlıyordun."

Samael altımda kaydı, kolunu oynattı. "Ağlamıyordum!" "Ağlıyordun."

Garip olduğunu düşünmüştüm. Ama o yerde her şey tuhaftı. Yakışıklı, sakallı yüzüyle ağlayan bir güvercin, tohumsuz büyüyen buğdaydan ya da sonsuza dek meyve veren ama asla tomurcuklanmayan elma ağaçlarından daha az ya da daha çok şaşırtıcı değildi.

"Gideceğimi biliyordum," dedi Samael. "O'nun benim için geleceğini biliyordum. Seni bir daha göremeyeceğimden korkuyordum."

"O neden sizin için geldi?"

"Oh, her zamanki gibi. Sen de herkes kadar iyi biliyor olmalısın. Ona meydan okudum." "Nasıl?"

Alacakaranlık çöküyordu. Uzakta, dağların tepeleri parlıyordu. Batan güneş en yüksek tepede yeşil parlayan bir malakit çizgisini aydınlatıyordu. Akşam yıldızı -Asherah'ın kendi yıldızı- yükselirken titredi.

"Bu uzun bir hikâye," dedi Samael. "Bilmek istediğine emin misin?"

Kolunun kıvrımına yerleştim ve devam etmesi için onu teşvik ettim.

☽

"Başlangıçta," dedi, "yalnızdım. Dünya şekilsiz ve boşken, gökler sağlamlaşmadan, ufuk sabitlenmeden önce, ben suların yüzündeki

karanlıktım.

"Sayılamayan çağlar boyunca, ölçülemeyen çağlar boyunca hiçbir şey değişmedi. Zamanın kendisi durdu. Sıkıntıyı hayal bile edemezsiniz! Sonra derinliklerden bir şey kıpırdadı. Kaya çatladı. Kaynayan buharlar yüzeye çıktı. Ateş ve suda dövülmüş, zıtlıklardan oluşmuş: aydınlık ve karanlıktan, sıcak ve soğuktan, ıslak ve kurudan bir şey ortaya çıktı. Bir Ruh bitkin bir halde suların üzerinde geziniyordu. Şekilsizlikten, madde birleşti. Yaratılışın Ruhu haykırdı: *Işık olsun!* Ve ışık oldu, benden ve benden koptu, bundan sonra sonsuza dek ayrı kaldı.

"Dünya yaratılırken izledim. Pınarlar fışkırırken ve dağlar yükselirken. Denizlerin sınırları belirlenirken ve yeryüzünün temelleri atılırken. Otların, ot veren tohumların ve meyve veren ağaçların yaratılışını gördüm. İlk canlılar geldi: gözle görülemeyen o en küçük yaşam formları. Sonra jöleler, süngerler, salyangozlar. Yeryüzünde hantal hantal yürüyen büyük kertenkeleleri gördüm. Daha sonra, hem geviş getiren temiz hem de tırnakları bölünmemiş kirli hayvanların gelişi. Kümes hayvanları, balinalar ve hareket eden her canlı. Sığırlar ve sürünen şeyler. Gök kubbenin üzerinde uçan kanatlı kuşlar. Sularda sürüyle ve bol miktarda bulunan soluksuz balıklar. Bundan uzun bir süre sonra ilk insanları gördüm. Seni değil." Elini koluma koydu. "Henüz değil. Onlar farklıydı. İnsandan çok maymuna benziyorlardı. Konuşmak yerine kükrüyor ve homurdanıyorlardı ama zamanla kendi tarzlarında yürümeye ve konuşmaya başladılar.

"Tüm bunlar olurken Ruh'un değişmesini ve dağılmasını izledim. İlk insanlar ortaya çıktıkça artık tarif edilemez değil, kişileştirilmişti. Sonsuz çeşitlilikte formlarda tezahür etti, aynı anda farklı yerlerde bir arada var oldu. Sayısız çağlar boyunca, bir Yaratıcı tasavvur eden her zihinde O, Yaratıcı'ydı. Ağır göğüslü, geniş kalçalı Her Şeyin Anası. İnsanlar yeni bir yaşam yaratmada bir babanın rolünü kavradıkça, O da eşler edindi: ilk erkek tanrılar, başlangıçta küçüktüler, sonra kıdemleri arttı. İnsan yaşamı ve deneyimleri ilerledikçe, O panteonlara doğru genişledi. Yeryüzünün tanrıçaları, gökyüzünün gök gürültüsü tanrıları, denizin parıldayan su ilahları olarak tezahür etti. Bilgeliğin, Doğanın ve Fesadın tanrısı oldu. Hafıza, Savaş ve Müzik'in ilahi özünden çağrıldı ve şekillendirildi.

Onlara ihtiyaç duyan insanlar tarafından ilk Yaratıcı Ruh. Zamana ve yere göre farklı doğaları ve nitelikleri vardı, erdemleri hizmet ettikleri insanların ihtiyaçlarını karşıladıkça her biri değişen öneme sahipti.

"Cennet'te Ruh, Leydi Aşera ve Rab Yahve'nin içine yerleşti, ayrı

ve eşittiler - henüz birbirlerinin boğazına sarılmamışlardı. Sizi ve Adem'i kendi suretlerinin aynasında yarattılar ve içinde yaşamanız için bir Cennet yarattılar. Siz yeni bir başlangıç olacaktınız. Yaratılışın zirvesi. Işığımın içimden sökülüp alınmasından bu yana ilk kez yalnız değildim."

Kendimi nefessiz hissediyordum, sanki evrenin uçsuz bucaksızlığında sersemlemiş gibiydim. Bildiğimi sandığım her şey zihnimin dönen çarkında devriliyordu. Cennet'ten ayrıldığımdan beri dünyanın Cennet'ten çok daha geniş olduğunu öğrenmiştim. Başka yerlerde insanların yaşadığını ve geliştiğini. Ama Samael'in vahyinin muazzamlığı bir çekiç darbesi gibi çarptı. Âdem ve ben ilk olmadığımız gibi, Yahve de ilk değildi, hatta Kutsal Anne Aşera bile! Onlar da başka bir şeyden doğmuşlardı: Yaratılışın Ruhu topraktan doğmuştu. İnsanlar nefes almadan önce ne kadar çok şey var olmuştu! Cennet ve bildiğim her şey, bu dünyanın sadece bir köşesiydi - Yaratılışın engin dokusunda bir iplik! Akıllara durgunluk veriyordu!

Samael şaşkınlığımı fark etti. "Daha bitirmedim." Çırpınan parmakları sırtıma vurdu. "Aslında, daha yeni başladım."
"Devam et. Bana meydan okuyuşunu anlat." Derin bir nefes aldı ve devam etti.

"Sen kadınlığa adım attıkça, senin için acı çektim. Seni istedim. Seninle sevindim. Seni arzuladım. Ama sen de benden uzak tutuldun ve bana sadece gözlemlemek kaldı. Adem'in cennetinizin doğal halini bozmasını izledim. Uyum bozuldu ve denge altüst oldu. Kendisine verilen her şeyi sömürmek, eşini kontrol etmek ve dünyasına hükmetmek için yola çıkarken.

"Beni ilk melek yapmışlardı. Karanlık olarak, Ölüm Meleği olarak yerimi almak bana yakışırdı. Bana biçilen rol buydu. O kutsal zamanda sizi hazırlamak ve rahatlatmak için size ve Adem'e, yavrularınıza bakacaktım. Ama bundan çok önce kovuldum. Çünkü tüm melekler Adem'in önünde eğilmek zorunda bırakıldı. Sıradan bir insana boyun eğmeye zorlandılar. Senin önünde eğilirdim." Beni öptü. "Hiç şüphe yok. Ama o kibirli ve kaba adamın değil. Adam'ı benden üstün tutmak, hak etmediği ve kötü davrandığı bir kadının yanına koymak! Buna dayanamazdım."

Bir selvi kozalağı aldı ve öfkeyle elden ele savurdu.

"Tanrı'yı aradım ve sordum: "Neden onu benden üstün tuttun? Buraya ilk ben geldim ama yine de Adem'i benden üstün tutuyorsun!" Bunun nasıl olduğunu tahmin edebilirsiniz. Öfkeliydi Lilith, hem de çok öfkeliydi. Dudakları öfkeyle doluydu. Dili yakıcı bir ateş gibiydi.

Fırtınalı bir yağmur, kör edici ışıklar, dolu taneleri, kükürt taşı, her şey vardı. Onun nasıl biri olduğunu bilirsiniz.

"Rütbemi düşürdü. İçinden ışığın doğduğu karanlık, hayal edebiliyor musunuz? Artık bir hiçtim. Herkes tarafından dışlanmış, düşmüş bir melek." Selvi kozalağını ezdi ve parçalarını uzaklara fırlattı.

"Herkes tarafından değil." Dolgun dudaklarını öptüm. "Asherah senin adına konuşamaz mıydı? O karanlığı anlardı. Senin önemini biliyordu."

"Oh, bunun için çok geçti."

Yüzünün üzerinden bir gölge geçti. Gülümsemeyi başardı. "Ne demek istiyorsun?"

"Aptalca bir şey yaptım, sevgili Lil. Oldukça -aslında *çok*- kötü- bir tavsiyede bulundum."

"Ne yaptın sen?"

Yüzümdeki bir tutam saçı üfledi. Nefesi bal ve şarap, tatlı ve güzel olan her şey gibi kokuyordu.

"Bir ağaç diktim."

Tanrılar Gibi Olacaklar

"Anlıyorum," dedim. "Belki de bir Bilgi ağacı?" Başını salladı. Muzip bir gülümseme.

"Tatlı ve çekici meyveleri olan, güzel kokulu, ilahi ve karşı konulmaz bir ağaç mı?"

"İşte bu!"

"İnsanı Bilge yapan bir ağaç mı? İyilik ve kötülük bilgisini ve diğer her şeyi bahşeder. Ölümlülere Bilgelik bahşeden. Asherah'ın armağanı, Her Şeyin Anası, Yaratılışın şekilsiz Ruhunun vücut bulmuş hali, Tüm Doğal Kanunların Koruyucusu?"

"Evet!" İki başparmağını da sırıtan yüzüne doğru salladı. "O bendim!"

"Neden kökünden sökmedi?"

"Yapamaz. Hala onun koruması altında." "Onu sana o mu verdi?"

"Tam olarak... değil."

"O zaman bunu nasıl buldun?" "Bana kızma, sevgili Lil..."

"*Nereden* buldun bunu?" Kaburgalarına vurdum.

Öksürdü ve yumruklarımı itti. "Şey. Şöyle oldu."

☽

"Bir akşam Eden'de yürüyordum," dedi. "Seni her zamanki gibi mankafa Adam'la birlikte zevk içinde eğlenirken izliyordum. Bu benim için bir işkenceydi. Yüreğim daralmış ve yalnız kalmış bir halde yamaçtan yukarı, nehirlerin ayrıldığı yere doğru yürüdüm.

"Tepenin zirvesine yakın bir yerde, yabani adaçaylarının yetiştiği çayırda, Onları duydum. İlk başta, sadece lirinin berrak telleri üç notalı bir ses çıkarıyordu.

melodi. Alçak sesiyle birlikte. En sevdiği şarkıyı söylemesi için ona baskı yapıyordu. Hani şu yıldızlar ve ayın suyun üzerinde olduğu şarkı. Kız sinirlenmişti, direniyordu. Onun liri bir kenara bıraktığını ve şöyle dediğini görecek kadar yaklaştım: 'Zamanı geldi, sevgili Kişi.

"'Kesinlikle öyle,' dedi Adam. Bir hışırtı ve gülüşme oldu, sonra Kadın dedi ki, 'Hayır, bunun zamanı değil, seni azgın yaşlı Keçi. Çocuklarımıza en güzel hediyeleri verme zamanı' dedi.

"'Yine mi bu!' Gürledi. 'Bu hediyeler onlar için değil. Bizim gibi tanrılar olmalarını mı istiyorsun? Her şeyi bilen ve Bilge?'
"'Belki de *o kadar* akıllıca değil.' Gülümsedi. Onun gülümsemesini hatırlıyor musun Lilith?
Öğle güneşi kadar parlak." Aşağı baktı, hüzünlüydü.

"Her neyse," diye devam etti Samael. "Dedi ki: 'Büyümelerini görmeyeceksek onları neden yaratalım? İlerlemek ve evet, belki de zamanla Bizim yerimize geçmek için. İyi, denge ve uyum içinde yaşamayı seçmek için. Yeni yaşamı kendileri doğurmak, kendi çocuklarını yaratmak, eylemlerinin bilincinde olmak, onlardan sorumlu olmak için. Onlar kendi tanrıları olacaklar, yargı ve mantıkla. Özgür iradeye sahip olacaklar.

"'Hazır değiller,' diye homurdandı, sonra da haykırdı: 'Asla hazır olmayacaklar!
"'Sevgili Kalbim.' Onun bıyıklı yanağını okşadı. 'Bu onların doğuştan hakkı.
Hangi sevgi dolu ebeveyn zamanında kenara çekilmez ki?

"'Bu. Geniş göğsünü işaret etti, sonra lirini kaptı ve gökyüzüne fırlattı. Yükseldi, parlayan bir iğne ucu kadar geri çekildi. İnsanlığın kaderinin değiştiği bir duraklama oldu. Başka olasılıkların dans ettiği yerde; farklı kaderler çiçek açtı. Sonra yerçekimi galip geldi. Lir yere düştü ve parçalandı, kaplumbağa kabuğu onarılamayacak şekilde kırıldı, korno tuşları yarıldı, teller kıvrıldı ve kırıldı, bir daha asla

çalınmadı.

"Hiçbir şey söylemedi, ama ayağa kalktı ve uzaklaştı. Cennet'in dışına, nehre doğru. Elbette onu takip ettim. Güneye, Fırat'ın söğütlü kıyılarına doğru gitti. Yaya olarak güvenli bir mesafeyi korudum. Ve çok geçmeden, takip edildiğini fark ettim."

"Kim tarafından?"

"Tahmin et!" dedi Samael yüzünü buruşturarak. "Biri gaddar, biri çirkin, biri de kurt gibi."

Şu üçü! Huzurumun bozulduğu her yerde bulunurlar. "Peki sen ne yaptın?"

"Ne yapabilirdim ki? Benden bir tane, onlardan üç tane vardı ve Semangelof bildiğiniz gibi korkunç biri."

Semangelof'un sivriltilmiş dişlerini gösteren fena olmayan bir taklidini yaptı ve ben güldüm. Samael devam etti. "Bir kayanın arkasına saklanarak izledim. Onu aldılar. Ellerini ve ayaklarını kendirle bağladılar ve ağzını pis bir bezle kapattılar. Uyutmak için kediotuna batırılmış bir bezi burnuna tuttular. Sonra onu güneye uçurarak götürdüler."

Bunu beklemeliydim. Elbette, *O'*nun ortadan kaybolmasının kökeninde *O* vardı. "Peki Ağacı nasıl buldun?"

"Nereye gittiğini biliyordum. Ben sadece güzel bir yüz değilim, aşkım. Unutma, buraya ilk ben geldim. Bu sonradan görme tanrılardan çok önce. Bu insan çağıran tanrılardan herhangi biri tarif edilemez olanı etkilemeye cesaret etmeden önce. Bu yüzden onun nereden geldiğini biliyordum. Daha önce."

"Neyden önce?"

"Asherah'tan önce Lilith'ti. Devam edin! Tüm tanrıların güçlerini aldıkları yerel bir yer vardır - onları var eden insanlardan. O buralı ama Lilith değil. O çok daha yaşlı. O başka bir yerden, daha eski bir halkın haykırışıyla geldi. Sümer'deki Uruk'tan."

"Uruk mu?" Hiç duymamıştım.

"Medeniyetin beşiği. Cennet'in güneyi. Geniş Fırat ve güçlü Dicle arasında bir prenslik şehri. Melekler onu götürdüğünde oraya gidiyordu. Dahası, Uruk'ta tam olarak nereye gittiğini biliyordum. Meşhur bahçesine. Bunu duymuşsundur, değil mi?"

Yapmamıştım.

"Tanrılar adına, Lilith! Bilgi Ağacı'nın tadına bakmış biri olarak neredeyse hiçbir şey bilmiyorsun. Bu yüzden," dedi cehaletim karşısında başını sallayarak, "ben de oraya gittim.

"Çok güzel bir şehir Lilith. Hiç görmemiş olman ne yazık. Cennet

kadar yüksek geniş kapılar, aslanlar ve devasa sütunlarla çevrili girişini işaretler. İçerisi ise bir labirent. Evler, atölyeler ve ahırlar kireçtaşından tapınakları çevreler; tapınılan her tanrı için bir tane, her biri göğe yükselen kutsal bir ziggurat. Kanallar, güneşin altında parıldayarak hepsinin içinden geçiyor.

"Şehrin dışında, yüksek duvarlarla çevrili bir bahçe uzanıyor. Her iki büyük nehirden su getiren su kemerleri onu ele veriyor. İçeride, bir tanrının bahçesinden başka bir şeyle karıştırmak imkansızdır. Yaseminin ilahi kokusu havayı kaplıyor, o kadar yoğun ki bıçakla kesebilirsiniz. İncirler ve hepsi

tatlı şeyler bolca, her zaman olgun. Cennetindeki tanrıların bu numarasını hatırlayacaksın Lil. Ve mücevherler - onları görmelisin! Carnelian meyveleri, lapis lazuli yaprakları, zümrüt ve inci taşıyan çalılar. Sizin rustik cennetinizi utandırır."

"Peki ya Ağaç?" Ona ısrar ettim. "Bana Ağaç'tan bahset."

"Bahçenin ortasında duruyordu. Görkemi taçlandırıyordu. Onu suladı. Onu güvende tutardı. Onu almaktan hoşlanmadım Lil. Tanrılardan çalmak iyi bir şey değildir. Ama o *senindi*. Asherah o meyveyi tatmanı engellemek için alındı. O senin mirasındı. Biliyorsun, senin için her şeyi yaparım. Bu yüzden onu çıkardım ve Cennet'e getirdim."

Hiç mantıklı gelmedi. "Ama O bana geldi ve ondan yememi söyledi. Ağaç dikilmeden önce O çoktan gitmişse bu nasıl mümkün olabilir?"

Samael gülümsedi. "O bendim. Fena değil, ha? Dönüşüm yeteneğine sahip tek kişinin sen olduğunu mu sanıyordun?"

O zaman öfkeliydim. Havva'yı kandırdığım gibi kandırılmış olmanın gururu kırılmıştı. "Bunu bana neden daha önce söylemedin?"

"Çünkü sen rüzgârdaki duman gibisin! Önce kaçıp gittin. Geri döndüğünü öğrendiğimde, çoktan İnsanlığın Düşüşü'ne neden olmuştun - bu arada, bunun senin işin olduğunu hemen anladım. Her yerinde senin parmak izlerin vardı. Sonra yine gitmiştin. Sürünerek uzaklaştın," diye güldü. "O zamandan beri seni arıyorum. Şimdi seni buldum ve sana her şeyi anlattım. Tamamen güncelsin."

"Keşke bana söylemeseydin!" Bir çocuk gibi utanarak ağladım. "Bütün bunları bilmem gerekirdi. O'nun gittiğini biliyordum. Sorgulamadıktan sonra anlayışımın ne faydası vardı? Onun ağacının verdiği bilgelikten nasıl yararlandım? Benim için boşa gitti."

"O ortadan kaybolana kadar meyveyi yemedin," diye işaret etti.

Ama kendime acıma duygusu içinde kayboldum. "Kendi küçük

endişelerimle meşgul olarak nasıl devam ettim? Âdem'den intikamımı aldım; artık ölüp gitmiş bir ölümlüden. Kurtarılamayacak olan Havva'yı kurtarmak. Bunların hiçbirinin önemi yoktu."

"Kendine çok yükleniyorsun." Samael parmaklarını benimkilerin arasından geçirdi. "Ölümlüler keyifli olabilir. Bir süreliğine dikkat dağıtıcı. Ama artık onları geride bırakmalısın. Sen bana aitsin."
Beni kendine çekti.
"Peki sen bana ait misin?" diye sordum.
"Kesinlikle. Seni ilk gördüğümden beri istediğim tek şey sensin."

"O zaman gel." Onu ayağa kaldırdım. "Kaybedecek zamanımız yok."
"Nereye gidiyoruz?"

"Asherah'ı kurtarmak için tabii ki! Onu hak ettiği yere geri getirmek için. O zaman artık dışlanmayacağız. Sen ve ben, benim düşmüş meleğim, Cennet'i yeniden kazanacağız!"

Cennet'e Dönüş

"Aklımdaki bu değildi," dedi Samael, yanımda sendeleyerek ilerlerken. "Bir görev planlamamıştım."

Dikkat çekmekten korktuğumuz için kanatlarımızı bir kenara bırakarak yürüyerek doğuya doğru yol aldık. Uzun zamandır içine çekildiğim vadinin ötesinde dünya değişmişti. Daha kalabalıktı: yamaçlarda dolaşan keçi sürüleri daha çoktu, çadırlar daha sağlamdı ve vadiler boyunca daha geniş bir alana yayılmıştı. Fırat'ın kıyısındaki bereketli topraklara yaklaştıkça alçak taş binalar, tozlu yolların birleştiği yerlerde kuyular, Adem'in ancak hayal edebileceği kanallarla sulanan arpa ve mısır tarlaları gördük.

"Kaçabileceğimizi düşünmüştüm," dedi Samael. "Sonsuzluğun tadını birlikte çıkarırız. Kaybettiğimiz zamanı telafi ederiz. Bin yıl; bu çok fazla kayıp zaman demek."

"Evet, evet. Yapacağız. Bu büyük yanlış düzeltildikten sonra. Hak ettiğimiz yere geri döndüğümüzde. Bunu onun yanına bırakamayız."

"Neden umursuyorsun ki? Her yere gidebiliriz. Onu bir daha asla görmek zorunda kalmayız. İnananlarının ötesinde bir gücü yok.

Harappa'ya gidebiliriz- orayı çok seversin. Modern yaşamın en son noktası. İndus'ta avlanır, antilop avlar, lüks içinde yaşardık. Ya da Caphtor'a, Dicte'nin adasına ve Knossos'taki parlayan saraya giderdik. Görmelisin Lilith. Nasıl yaşanacağını biliyorlar! İçmek, dans etmek, sevmek ve ziyafet çekmek. Bir yatakta uyuyabilirsin Lilith, düşünsene! Artık taşlı zeminde uzanmak yok. Her gün temiz çarşaflar, saçlarını koklamak için parfümlü yağ."

"O *beni* seçti, Samael. *Bana* diğerlerinden daha fazla Bilgelik bahşedilecekti. Onu nasıl hayal kırıklığına uğratabilirim? Kendi *Annemi*! Benim yüzümden alındı ve kim bilir nereye sürüldü. Onu ben bulmazsam, kim bulacak?"

"Ama-"

"Ve O'nun yokluğunda, doğa kanunlarını çiğnedi. Kadını erkeğin boyunduruğu altına sokun! Tamamen erkeklerin emrettiği ve yönettiği bir dünyaya ne olacak?

Erkekler mi? O geri getirilmeli!"

İç çekti. "Peki planın nedir? Eden'a gittiğimizi fark etmeden edemiyorum. Oradan nefret ettiğimi biliyorsun."

"Melekler orada. Ya da en azından oradaydılar. Onları en son orada gördüm. Onun nerede olduğunu biliyorlar."

"Bize söylemeleri pek olası değil."

"Hayır. Biraz hile gerekecek. İşte burada sen devreye giriyorsun."

☽

Cennet tamamen değişmişti. Yabani otlarla ilgilenecek insan eli olmadığından, Bahçe aşırı büyümüştü. Yollar gitmişti. Güllerim için, çuha çiçeği ve menekşenin asma yapraklı halısı için, şimdi acı çalılarla boğulmuş olan akşam yasemininin tatlı kokusu için ağladım.

Havuz kurumuştu. Yıllar içinde, onu besleyen nehir doğuya doğru yön değiştirmişti. Çiftçilik yaptığımız tarlalar vahşi doğaya dönmüştü. Kan kırmızısı gelincikler ve altın sarısı civanperçemi arpaların arasında salınıyordu. Kulübemizden geriye hiçbir şey kalmamıştı, kalaslar bin yıl boyunca çürüyüp malç haline gelmişti.

Buradaki hayatlarımızdan geriye sadece bir kalıntı kalmıştı; bakır bir kâsenin parlayan kıvrımı topuğuma takıldı. Onu topraktan çıkardım ve kabuk bağlamış çamuru sildim. Adam bunu, aklını ve tüm metal işleme becerilerini hayali savaşlar için silah yapmaya yöneltmeden önce yapmıştı. Kenarına karmaşık bir yuvarlanma deseni kazımıştı. Ortasında bir kadın resmi vardı.

-Saçları dalgalanan ben, bir ağacın altında sakin düşüncelerle

oturuyorum.

Bu beni derin bir melankoliye sürükledi. Beni bir zamanlar sevmişti. Böyle devam etseydik, birbirimizden zevk alsaydık her şey ne kadar farklı olabilirdi? Ben bir anne olurdum. Anne olurdum. Uyumlu Havva değil, tüm insanlığın annesi cesur Lilith.

Dikenleri ve çalıları aşarak Hayat Ağacı'nın bulunduğu koruluğu gördük. Hala orada olduklarını görünce nefesim kesildi; Senoy, Sansenoy ve Semangelof, görkemli hurma ağacının pullu gövdesi etrafında askeri bir hassasiyetle geçit töreni yapıyorlardı. Ayaklarının dibinde, Adem'in bronz bıçağı -kararmış, artık parlak değil ama dimdik- hâlâ toprağa saplanmıştı.

"Planı hatırlıyor musun?" Fısıldadım. Samael başını salladı.

☽

Samael koruya doğudan girdi, boş boş oyalanıyordu. "İyi misiniz beyler?" Hep birlikte döndüler.

"Sen!" diye öfkelendi Semangelof. "Burada ne arıyorsun, iğrenç dışlanmış, kirlenmiş kişi?"

"Oh, duymadınız mı? Geri döndüm. Cennetin kapılarına bir kez daha kabul edildim." Eğildi.

Melekler dönüp kendi aralarında mırıldandılar.

"Ama belki de bilmiyordun." Samael tırnaklarının altındaki kiri inceledi. "Bir süredir O'ndan haber aldığından şüpheliyim. Biraz sessiz kaldı, değil mi? Belki de bu yüzden sana bu işi vermedi, bir ağacı kimseden korumak için. Seni yoldan uzak tutmak için."

"Bu sıradan bir iş değil!" diye bağırdı Şenoy. "Meyvesini yiyip sonsuza dek yaşamasınlar diye Hayat Ağacı'nı insan ellerinden koruyoruz!"

"Evet, doğru," diye alay etti Samael. "Peki son bin yılda kaç insan onu aramaya geldi?"

"Milenyum mu?" diye cüret etti Sansenoy, parmakları dağınık saçlarına gitti. "Gerçekten o kadar uzun zaman oldu mu?"

"Biz O'nun güvenilir elçileriyiz!" diye hırladı Semangelof. "Tüm işlerini gerçekleştirmek için bize gelir."

"Artık değil," dedi Samael. "Geçen sefer yarattığın karmaşadan sonra olmaz.

Bu yüzden tekrar destekliyorum."

"Ne karmaşası?" Şenoy'un kanatları kıllandı.

"Hadi ama," dedi Samael. "Bunu gerçek dünyada hepimiz biliyoruz. Cennetin Kraliçesini nasıl çaldığınızı. Onu nasıl yaralayıp dövdüğünü. Ona ilaç verip uzaklara götürdünüz ve onu tüm

çocuklarından uzaklara hapsettiniz. Yazıklar olsun size!"

"Bunu sana kim söyledi?" diye hırladı Sansenoy. Ama çok gergindi. Parmakları rüzgârdaki sazlar gibi dalgalanıyordu.

"Bunu herkes biliyor." Samael omuz silkti. "Hapishanesinden kaçtığından beri." "Kaçtı mı?" Şenoy'un elleri telaşla yanaklarına gitti.

"Ah evet," dedi Samael. "Ve söylentilere göre -tabii ki onu henüz kendim görmedim, bunu sadece Lord Enki'nin habercisi iki yüzlü Isimud'dan duydum-"

"Bize sahte tanrılardan bahsetme!" diye bağırdı Semangelof.

Samael itirazını eliyle savuşturdu. "Ve Isimud bana onun öfkeden kudurduğunu söyledi - kesinlikle öfkeden kudurmuş*!*

Onu götürdü ve şu anda öfkeli, kılıçlı yandaşlarından oluşan ve giderek büyüyen bir orduyla onu arıyor."

"Bu mümkün değil!" diye bağırdı Sansenoy. "Kız kardeşi buna izin vermez!"

Semangelof uyarıcı bir bakış fırlattı ve onu susturmak için elini uzattı. "Bu doğru değil," dedi soğukkanlılıkla. "Neden bahsettiğini bilmiyoruz. Defol git, kötülük meleği, tüm kötülüklerin seçkini!"

"Haklısın o zaman!" Samael onların şaşkınlık ve hayretleri arasında esip geçti. "Cheerio!"

☽

Melekleri büyük bir kargaşa içinde bıraktık, kalıp ağacı mı koruyacakları yoksa kaybedecek zamanları olmadan saklanmak için mi kaçacakları konusunda tartışıyorlardı.

"Bu ilginçti," dedi Samael, Cennet'in dışına açılan gıcırdayan, paslı kapıdan geçerken.

"Çok aydınlatıcı. Bir kız kardeşi olduğunu biliyor muydun?" Başını salladı.

"Merak uyandırıcı," diye düşündüm. "Aydınlatıcı!" dedi Samael.

Yüzümüzü güneye döndük ve ölüm getiren zakkumlarla kaplı patikadan aşağıya doğru ilerledik. Adem ve Havva'nın bin yıl önce yürüdüğü aynı utanç yolundan.

Samael bana cevabın Uruk'ta bulunacağını söyledi; Asherah'ın deltanın sulu bereketinden ilk kez ortaya çıktığı eski tanrılar diyarında. Ve göz kırptı, bize yardım edecek kişiyi tanıyordu.

Beyaz duvarlı Mari'nin dışında şarap yükleyen bir tüccardan çalınan kase şeklindeki kupharla hızla akan Fırat'a açıldık. İsteksiz yolcumuz olan bir katır çoktan binmişti.

Tekneden gördüğümüz ışıltılı şehirleri anlatayım mı? Uzak düzlüklerde atlarının üzerinde toz fırtınalarını döven göçebeleri mi? Hayır, benim hikâyem uzun ve zaman kısa. Hikayemde sadece bir kez oyalanacağım: öğlen sıcağından korunmak için sazların arasına demirlediğimiz Babil'de. Orada, sivrisineklerin çılgınca saldırısına uğramışken, inşa halinde bir kule gördük; yerçekimine ve akla meydan okuyarak gökyüzüne doğru kat kat yükselen bir ziggurat. İşçiler yeni pişirilmiş tuğlaları dik rampalardan yukarı taşıyan karıncalar gibi çalışıyordu. "Bu asla uzun sürmeyecek," diye gözlemledi Samael. Bir başka kavanozun kapağını açtı.

Tüccarın şarabını içtik ve katırın uçuşan kuyruğundan kaçarak, teknenin kucağında, sallanan krampında arkamıza yaslandık.

☽

Prenslik şehri Uruk'a vardığımızda şafak sökmüştü. Nehir kenarındaki bataklıklardan şehrin surları parıldayan pembe renkte yükseliyordu. Limanda bir tüccar ordusu, sazlıkların arasında ters dönmüş kaplumbağalar gibi sallanan kuparalardan şarap, bal, hurma ve yağ boşaltıyordu.

Şaraptan kalanları katırın yüküne aktardık ve kalabalığı şehre açılan büyük ahşap kapılara kadar takip ettik. İçeride Samael beni bir ara sokağa soktu. Beni, kadınların alçak ışıkta dokuma tezgâhlarında dokuma yaptıkları karanlık odalara açılan kapılardan geçirdi. Pencereleri geçtim.

kedilerin serin taşların üzerinde aylaklık ettiği çıkıntılar. Bir köşede, insanlarla dolu geniş bir meydana döndük. Pazar günüydü. Bıldırcınlar kalabalık kafeslerden ıslık çalıyordu. Bir köpek kasaptan çaldığı bir hurdayla koşarak yanımızdan geçti. Cennet gibi pişirme kokusu gözümü meydanın bir tarafını kaplayan geniş ortak fırınlara çekti.

"İşte orada!" Samael fırınların yanında yükselen geniş basamakları işaret etti. "İşte tapınak."

Sanki başka bir dünyaya adım atmış gibiydik: şehir içinde bir şehir. Yerleşkenin merkezinde, alçak, kireçtaşı binalar ve gölgeli avlularla çevrili muazzam bir ziggurat yükseliyordu. Her yerde görevliler parlayan mermer kaldırım taşlarını süpürüyordu. Görünmeyen bir yerden bir davul sesi ve şarkı söyleyen bir kadın geliyordu. Tüm bunların üzerinde leylak kokusu tütüyordu.

Samael tam olarak nereye gideceğimizi biliyordu: adak getiren bir dizi tapınmacının yanından, çömlekçilerin ve kumaşçıların atölyelerinden geçerek büyük bir depoya girdik. Tahıl piramitleri tepemizde yükseliyordu. Nar, incir, ceviz ve badem dolu fıçılar, mercimek, nohut ve fasulye çuvalları duvarlara dizilmişti. Hiç bu kadar bolluk görmemiştim! Beş bin kişilik bir şehir, tüm hayatını böyle erzaklarla geçirebilir ve açlık nedir bilmezdi.

Katırı bir sepet salatalıkta otlaması için yönlendirdim. Mari'den buraya gelirken ondan hoşlanmaya başlamıştım. Cehaletiyle bana başka bir cahil hayvanı hatırlatıyordu: Bilgelik yerine İlerlemeyi seven Adem'i.

Yiyecek dağlarının arasındaki patikalardan sürünerek diğer taraftaki bir kapıya ulaştık. Alev alev yanan meşaleler, yerin çok altındaki tünellerden oluşan alçak koridorları aydınlatıyordu. "Hizmetkârların girişini kullanmam konusunda ısrar ediyor," dedi Samael göz kırparak. "Oldukça hoşuma gitti."

Koridor düzleşti, sonra daha geniş, daha aydınlık salonlara ayrılan çatallardan geçerek yükseldi. Bir labirent gibi kıvrılıp dönüyordu. Çok geçmeden düz duvarlar yerini fresklerle süslenmiş boyalı sıvalara bıraktı. Samael kalın sedir ağacından bir kapıya vurdu. Kapı sessiz menteşeler üzerinde geri döndü ve beni sandal ağacı tütsüleriyle dolu bir odaya götürdü.

☽

Bize doğru yürüdü, dumanın içinde katılaştı. Uzun boyluydu ve fildişi taraklarla tutturulmuş büyük sarmallar halinde başına dökülen saçları yüzünden daha da uzun görünüyordu.

Sırtında, yağlı ve parfümlü bukleler halinde beline kadar uzanıyordu. Lapis lazuli pigmentiyle boyanmış, kirpikleri sürmeyle kaplı gözleri şaşırtıcıydı. Binlerce minik inciyle kaplanmış elbisesi göz kamaştırıyordu. Onun önünde eridim. O muhteşemdi.

"Sam-ael." Alçak bir ses, okyanus dalgaları gibi. Onun yanağını okşadı. "Kalbimin fırtınası, seni nasıl da özledim. Ne giymişsin böyle? Bir dilenciye benziyorsun. Bana ne getirdin? Güzel bir köle mi?" Beni

ilgisizlikle bir aşağı bir yukarı süzdü.

"Rahibe!" Onu dudaklarından öptü ve sıkıca sarıldı. "Şarabın var mı? Susuz bir yolculuk oldu."

Bir görevliye el çırptı ve bizi ipek minderlerle döşenmiş bir divana götürerek Samael'i yanına oturttu. Elinde devekuşu tüylü bir yelpaze taşıyan bir çocuk hemen omzuna atıldı. Samael'i kucaklayıp alnından ve yanaklarından öperken bir kahkaha attım. Bir fino köpeğine benziyordu.

"Köle oturabilir." Bana doğru bir el salladı. "Nerelerdeydin meleğim?"

Öksürdü. "O köle değil." Kadının elini uyluğunun iç kısmından kaldırdı. "Bu Lilith. Eskiden Adem'in eşiydi. Leydi Asherah ve Rab Yahweh'in çocuğu."

Safran rengi elbiseler giymiş genç bir kız masanın üzerine bir testi şarap ve ballı kekler koydu. Gözlerini yere indirerek geriye doğru çekildi.

Rahibe içki doldurdu ve bir kutsama mırıldandı. Bir pasta kırdı. "Kaç kere, Samael? Senin Aşera'n ve Yahova'n benim için küfürden başka bir şey değil."

Bir kanepenin kenarına oturmaya cesaret ettim. Güç almak için parmaklarımı güneşten ağarmış yünlere daldırdım. Söylemeye cesaret ettim: "Kutsal Ana Aşera'nın bir zamanlar Uruk'un tanrıçası olduğuna inanıyoruz leydim."

Güldü. "Yanılıyorsunuz. Tanrılarımız bu en güzel ve en önde gelen şehri terk etmezler. Burada en zengin haraçları, her dilden duaları alırlar. Gece gündüz her saat zevkleri için tütsüler yakılır. Yeni ayda kurban edilen en saf beyaz boğa danasının kanı onların onuru için dökülür."

"Tanrılar çağrıldıkları yere giderler, Rahibe." Samael ikinci şarap kadehini de devirdi. "Uruk halkından bazıları buradan uzaklaştıysa, Tanrı da onlarla birlikte gitmiş olamaz mı?"

Ayağa kalktım ve kavernöz odanın etrafında yürüdüm. Kapının yanında bahar çiğdemleri gibi sıralanmış sarı cüppeli kızlar onun emrini bekliyordu. Keten rulolar, kaplar ve ince boyunlu vazolar odanın ortasındaki gömme banyoyu çevreliyordu. Nefis bir kaymaktaşı kavanozu elime aldım ve kokusunu içime çektim. Değerli nard yağı, doğudan dipsiz fersahlar boyunca deveyle taşınmıştı. Onu cübbemin bir kıvrımına yerleştirdim.

"Mesele şu ki," dedim, "O gitti. O kayıp."

"Bana ne bundan?" Rahibe Samael'e olan ilgisini kaybetmişti ve

elinde şarap, dolgun bir mindere yaslanarak arkasına yaslandı.

"Onu götürenler kız kardeşinin yanında olduğunu söylediler," dedi. "Düşündüm de, belki kız kardeşinin nerede olabileceğini biliyorsundur?"

Rahibe şarabını bitirdi. "Sana bu Asherah'ı tanımadığımı söylemiştim!" Zarif kadehi odanın bir ucundan diğerine fırlattı ve kadeh binlerce parçaya ayrıldı. Bir kız parçaları süpürmek için ileri atıldı.

"Cehaletimi bağışlayın leydim," diye başımı eğdim, "ben sadece bir yabancıyım.

Söyle bana, kime tapıyorsun?"

"Gerçekten nerede olduğunu bilmiyor musun, çocuk? Burası Uruk'taki Ay Tapınağı. Ay Tanrısı Nanna ve Ay Tanrıçası Ningal için kutsaldır. Ben baş rahibeyim."

Odanın köşesindeki alçak bir masada, oymalı bir tablet kutusu açık duruyordu. Fildişi bir kılıftan styluslar dökülüyordu. Bir tanesi, sanki biz içeri girdiğimizde bir kenara koymuş gibi yarı işaretli bir tabletin üzerinde duruyordu.

"Bana hanımın Ningal'den bahset."

Rahibe iç çekti. "O Büyük Hanımefendi. Ningikuga ve su tanrısı Enki'nin kızı. Güneş tanrısı Utu'nun annesi." Boğazına bir kesik gibi taktığı kan kırmızısı akik kolyesiyle oynadı. "Su ile kara arasındaki boşlukta yaşar. Kehanetlerde bulunabilmem için bana rüyalar gönderir."

"Kız kardeşi var mı?"

Sönük bir bakışla karşılık verdi. "Hayır." "Peki Ningikuga?"

"Sazlıkların tanrıçası, An'ın kızı, göğün efendisi ve Nammu, tüm tanrıların anası." Gözlerimin içine baktı. "Birçok kız kardeş."

"Yazıyor musun?" Masayı işaret ettim.

Kendini toparladı ve ilerleyerek masada yanımda durdu. "Dualar yazıyorum. Tanrılara ilahiler, krallığın her yerinde söylenecek

Sümer'in."

"Bu kim?" Alçak masanın üzerindeki duvara yerleştirilmiş taş oymayı gösterdim. Sırtında kanatları olan çıplak bir kadın, muhteşem bir yüz ifadesi. Dişi leoparlarla çevrili bir ağacın önünde duruyordu. Tacında akşam yıldızı parlıyordu.

Rahibenin yüzü kızardı. Dağınık tabletlerini topladı ve kalemleri kılıflarına geri koydu. Samael'e döndü. "Bu ne cüret! Aşıklarını buraya getirip beni sıradan bir fahişeymişim gibi sorgulayamazsın! Lanet olsun sana! Sadece gölgeler içinde yaşa!"

Ayağa kalktı ve onu kollarıyla sardı. "Sevgili kalbim. Önemli olmasaydı sormazdım."

Onu öperken görmek umurumda değildi. Yakışıklı bir çift olmuşlardı. "Gel Samael," diye ısrar ettim. "Bu bir hataydı, o yardım etmeyecek."

Alnına bir öpücük kondurarak ayrıldı ve yalvaran gözlerini taş oymaya dikti.

Kadın yumuşadı. "İnanna," dedi. "Nanna ve Ningal'in en büyük çocuğu.

Cennetin Kraliçesi. Dünyanın dört bir yanının Leydisi."

Cennetin Kraliçesi mi? Kalbim küt küt atmaya başladı.

"Leydim," diye nefes aldı, Samael'in ötesine, oyulmuş kabartmaya bakıyordu. Sesi, buğdayın içinden geçen rüzgâr gibi içimde dalgalandı.

"Ayın kızı, Cennette emzirilen,
yeryüzünde olgunlaştı."

O zaman bu bizim Asherah'ımız mıydı? Gerçekten burada, Uruk'ta mı ortaya çıkmıştı?

"Gökyüzünde daire çiziyorsun,
Sen yeryüzünü kuşatırsın. Sen suları yükseltirsin
Rüzgarları serbest bırakıyorsun.
Selam sana, Yüce Leydi, parlayan, yüce!
Eski, çok eski tanrıların güçlerini kullanıyorsunuz."

Aklıma bir görüntü geldi. Çağlar boyunca dağılan, farklı biçimlere ve kılıklara bürünen, o aslın her zaman yeni tezahürleri olan ilahlar,

kadim Yaratılış Ruhu. İnanna, Aşera'ydı. Her ikisi de zamanın şafağında suların üzerinde gezinen Yaratıcı'ydı.

Samael ve ben birbirimize baktık. Rahibe kendinden geçmiş, tamamen kaybolmuştu.

"Ve o-" diye başladım ama bitirmeme izin vermedi.

"Evet, evet!" diye tersledi. "Onun bir kız kardeşi var. Ereşkigal, Yeraltı Dünyası Kraliçesi."

Katır onu bıraktığımız yerde, tapınağın geniş ambarında mutlu bir şekilde bekliyordu. Ona erzak yükledik, yükündeki şarabı keçi derisi, peynir, meyve ve zeytinyağıyla değiştirdik. Onu kalabalık şehre geri götürdük.

Sarıklı tüccarlar aşırı yüklü eşeklere binerek pazar yerine doğru ilerliyordu. Elinde değnek tutan bir çocuğun önderliğindeki ince keçi sürüsü yanımızdan geçip gitti. Bir arabanın geçmesine izin vermek için kendimizi duvara sıkıştırdık, cılız, öfkeli bir şeydi, ardında mayalı bira kokusu bırakıyordu.

Batıdan girdiğimiz kapılar kadar geniş ve yüksek olan doğu kapılarında, gelenlerin dalgalarının durulmasını bekledik.

"Beni Aşera'nın bahçesine götür," diye yalvardım Samael'e. "Onu görmek istiyorum. Eğer rahiben haklıysa, yolumuzun üzerinde."

"O benim rahibem değil! Ve verdiği talimatlar kesin değildi. Yeraltı Dünyası'na giden yolu işaretleyen dağı bulmalıyız."

Dışarıdaki kalabalıkta bir kavga alevlendi; sert darbelerin ve körüklerin sesi içeriye kadar ulaştı. Birbirlerine saldırdıklarında, kapıları sıkıştıran yolcuların akışı durdu ve biz de içeri daldık.

"Doğuda olduğunu söyledi." Ama o tarafa bakınca dağlardan eser yoktu. Sadece bataklık ve uçsuz bucaksız kahverengi bir ova vardı. Şu anda bile, öğleden sonraki puslu havada, yolcular durmaksızın Uruk'a doğru akıyordu.

Sanki dağların görünmesini istiyormuş gibi baktı. Omuzları çöktü. Teslim oldu. "Ama uzun süre kalamayız. "O serseriler Asherah'ın kaçtığı konusunda yalan söylediğimi öğrendiklerinde peşimize düşecekler."

☽

Sazlık bataklıklar boyunca uzanan bir patikada, ikimizin de artık ona Adam dediği isteksiz katıra önderlik ederek yola koyulduk. Çantası Ereşkigal'in acımasız sarayına girebilmek için rahibeden aldığı hediyelerle doluydu.

Uruk'un mermer zigguratları arkamızda kaldıktan iki saat sonra, ovadan yükselen yüksek duvarlı bir kaleye geldik. Güneye doğru yolculuğumuz sırasında nehirden gördüğümüz şehirlerin aksine, burası savunmasızdı. Korkuluklarında ne okçular ne de kılıçlılar geçit yapıyordu. Tek bir girişi vardı: aslan ağzına yerleştirilmiş büyük bir bronz kulpu olan sağlam bir akçaağaç kapı. İki taş kanal doğudan ve

batıdan su getiriyor, duvardaki dar aralıklardan bahçeye akıyordu. Kapı kilitliydi. Adem'i büyük kapı halkasına bağladık, kanatlarımızı açtık ve duvarın üzerinden uçtuk.

İçeride bulduklarımızı anlatmak bana acı veriyor. İncir, hurma ve zeytin ağaçlarının gövdeleri kesildikleri yerde yatıyor, kütükleri sanki bir çılgınlık içinde kesilmişti. Her gül koparılmış ve ayaklar altında çiğnenmişti. Boğa başı şeklinde oyulmuş bir çeşme parçalanmış, fildişi boynuzları toz haline getirilmişti. Kayısılar, hurmalar, altın elmalar yerde çürüyordu. Mücevherler bile şiddetten kaçamamıştı: akik meyveleri, lapis yaprakları parçalanmış ve toprağa gömülmüştü, tek bir güvercin grisi tüyü parçalarının arasında ezilmişti. Yüzyıllar boyunca özenle eğitilmiş ve budanmış bir asma, parçalara ayrılmış, meyveleri ezilmiş, yerde iç organlar gibi mor parlıyordu.

"Biliyorlar." Samael yıkıma baktı. "Bu da demek oluyor ki bizden öndeler. Gitmeliyiz, Lilith-şimdi!"

Yerden lekesiz bir gül topladım. Filistin pembesi. Sarhoş edici kokusunu içime çektim. Cennet'te baktığım güllerin aynı güçlü kokusu, aynı narin sarı organları.

"Ama neden, Samael? Neden O'ndan bu kadar nefret ediyorlar?"

"Ondan nefret etmiyorlar." Endişeyle omzunun üzerinden baktı. "Sadece O'nu silmek istiyorlar. Onun yaptığı her şeyi yok edecekler, beslediği her şeyi öldürecekler. Yalan söyleyecekler, eserlerini örtbas edecekler, adını tüm kayıtlardan silecekler. Sanki hiç burada olmamış gibi olacak."

"Bu O'nun işi. Nasıl yapabilir? O hala onun karısıydı!"

Samael parmağını genç bir meşe ağacının dalına tutunmuş bir arı kovanından geriye kalanlara daldırdı. "Artık yok. Tek başına gitti."

Parmağındaki balı yaladı ve bana ikram etti. Kekik ve lavanta tadındaydı, tanrıların nektarı. Kesilmiş gül fidanının üzerinde kalçalar vardı.

benden önce. Tekrar dikmek için buradan bir şeyler kurtarmayı umarak onları topladım.

Kesilmiş bir zeytin ağacının yanından geçerken, vandalların ağaç gövdesine baş harflerini kazıdıklarını gördüm: etteki yaralar gibi kesilmiş, birbirine kenetlenmiş üç aynı harf.

Yeni Bir Cennet

O intikamcı melekler şimdi neredeydiler?

Doğuya, güçlü nehirler arasındaki tarlalara doğru ilerlerken, tarlalarda yüksek ve altın rengi büyüyen mısır saplarının arasında onları izledik. Toprak yerini bataklığa bıraktığında, sazlıklardaki turna yuvalarının arasında gri kanatlarını ve öfkeli yüzlerini aradık.

Ve O neredeydi - talihsizliklerimin yazarı, beni reddeden, kendi itaatimi reddettiğim için bana sırt çeviren sevgisiz Baba neredeydi?

Cennet'ten ayrıldığından beri O'nu hiç görmemiştim. Kirletilmiş bahçe olmasaydı, O'nu, karısına ihanet ettiği ve kendi çocuklarını lanetlediği güne pişmanlık duyarak, yabani otların harap ettiği Cennet'te yalnız ve güçsüz olarak hayal edebilirdim.

Bu benim hatam mıydı? Havva'ya meyveyi hiç sunmamış olsaydım, o ve Adem bozulmadan, sürgün edilmeden, lanetlenmeden yaşayacaklar mıydı?

Hayır, Samael beni teselli etti. Suç çoktan işlenmişti. Asherah gasp etti. Ben -eşit kadın- öfkelendim. Tüm uyum ve denge kayboldu. İnsanoğlunu Annelerinin Bilgelik ve özgür irade armağanlarından mahrum bırakma komplosu, gevşemiş bir palamar halatı gibi çoktan çözülmüştü.

Bataklıkta ince yapılı maşoofla ilerliyorduk, Adam arkada itaatkâr bir şekilde tünemişti. Tüylü, fırçalı sazlıkların arasından ilerlerken, Cennet'te başka neyin reddedildiğini anlamaya başladım: görkemli gerçeklik. Çünkü bu dünyaya aşık oluyordum - o yapay ve yanılsamalı yerden her yönden daha iyi olan bu gerçek cennete. Alashiya'daki o ilk baharda arzularımın toprağına ekilen tohum şimdi filizlenmiş ve büyümüştü. Durgun sularda, vıraklayan balıkçılların, cıvıldayan su samurlarının müziği eşliğinde süzüldük; kendi dar teknelerinden balık tutarken ve yüzerken gülen çocukların sesiyle.

Çoğu zaman, ebeveynleri bizi seyahatlerimizde dinlenirken görür ve bataklıkta yüzen kuleler gibi yükselen evlerine, kendi hayatlarını paylaşmak için çağırırlardı.

Yemekler. Onlarla birlikte bağdaş kurarak ekmek yiyorduk, havadar sazdan örülmüş duvarlardan esen rüzgârla. Bir keresinde, karnımız bufalo haşlamasıyla doluyken, annesi ateşle ilgilenirken yeni doğmuş bir bebeği kucağıma almıştım. Kucağıma aldığım ilk bebekti: Bir zamanlar kaderimde herkesin annesi olmak vardı. Şimdi arayışım bu

kaderin yerini aldı. Tüm kadınoğlunu lanetleyen Baba'dan intikamımı alana kadar, onun ve gelecekteki tüm kızları için hak ettikleri dünyayı geri getirene kadar, kölelik hayatına mahkûm edilmemeleri için dinlenmeyecektim.

Karaya ayak basmadan önceki gece, ölmekte olan güneş arkamızdaki turuncu yolu aydınlatırken, büyük bir flamingo sürüsü gördük. Kötü eğitilmiş, hareket halindeki bir ordu gibi uçarak önümüze indiler ve sulak alanları alevli pembe bir manzaraya dönüştürdüler. Süzülerek, süzülerek, ciyaklayarak teknemizin ince pruvasına doğru süzüldüler, gagaları yılan gibi kıvrılan boyunlarının üzerinde havadaydı.

Şimdi doğduğum bahçeyi başladığı gibi değil - Yaratılışın umulan zirvesi - O gittikten sonraki haliyle görüyordum. Onun ilahi koruması olmadan, tüm kadın gücü sürgün edilmişken, orası bir boyun eğme ve zorbalık yeriydi. Sürekli durağanlığın, yenilenmenin değil. Erkek otoritesi tarafından verilen Şallar ve Şaltlar. Eril hiyerarşinin, tahakkümün ve ilerlemenin olduğu, dişinin besleme, sürdürme ve yenileme dürtüsüyle dengelenmemiş bir yer.

Bu beni ileriye götürdü. Bu yüzden O bulunmalıydı.

"Bu dünyaya ne olacak?" Samael'e öfkelendim. "Bilgeliğe, meraka ne oldu - O'nun değer verdiği bu nitelikler. Şimdi cezalandırılacaklar mı? Bu dünyadaki rolümüz ne olacak - doğanın bir parçası olarak, onun üzerinde değil? Onsuz her şey kaybolacak mı?

Öfkeme tahammül etti. Benim adıma paylaştı, nazikçe başını sallayarak onayladı. Öfkemi yatıştırmaya hiç çalışmadı.

Bu onu daha çok sevmemi sağladı.

☽

Sonunda bataklık yerini hızla akan, girdaplı Dicle'ye bıraktı. Girdapların içinde debelendik, akıntıya kapıldık ve zar zor karşı kıyıya ulaştık. Dağları ilk kez gördük. Bir haşhaş tarlasının ötesinde, meşe ve

Çam ormanları, fırtınanın savurduğu dalgalar gibi karla kaplı zirvelere doğru yükseliyordu.

O gece haftalardır ilk kez sağlam bir zeminde kamp kurduk. Bataklık sakinleri bize yağ karşılığında çakmaktaşı, yay ve ok vermişlerdi ve buraların ürkek, benekli geyiklerinin etiyle karnımızı doyurmuştuk. Hâlâ bol miktarda şarabımız, hurmamız, fındığımız, kuru kayısımız ve Uruk'un tuzlu, ufalanan peyniri vardı.

"Uçabilirdik," dedi Samael, ben onun yanında gerinip ayak parmaklarımı çıtırdayan ateşin başında ısıtırken.

Sözleri sinirime dokundu, çünkü bunu ben de düşünmüştüm. Ama katır olmadan yükleri taşıyamazdık. "Rahibeniz Yeraltı Dünyası'na girmek için adaklar getirmemiz gerektiğini söyledi," diye hatırlattım ona.

"Ona rahibem demeyi kes!" Kolunu belimden çekti.

Açık bir geceydi. Hilal batıyordu, yakında gümüşi, parıltılı bataklığa gömülecekti. Binlerce yıldız sanki sadece bizim için göz kamaştırıyor ve dans ediyordu. Nehirden her gece karanlığını selamlayan kurbağa korosu geliyordu.

Ve burada Eden'den daha iyi olan başka bir şey vardı: bir ortaklık. Benim dengim olan, bana sevgisini sayısız şekilde gösteren bir adamla. Bana asla emir vermeyen ya da beni yönlendirmeyen, oklarımın emin uçuşuna hayran olan bir adamla. Beni *asla* altına almaya zorlamayan. Ben onu memnun ederken, o da beni her şekilde memnun etti.

Bu neşeyi Adam benden uzaklaşmadan önce de biliyordum. Bedenin kötülükleri hakkındaki saçma konuşmalarından önce. Hangi aptal bedensel zevkleri reddeder? Kim bu dünyadan ve onun zengin zevklerinden ayrılır ki?

Hayır, bu Asherah'ın planıydı. Uyum. Kadın ve erkeğin eşit olması. Bedenlerimizden zevk almak, onları hor görmek değil. Zevk ve bağlantı eylemi olarak seks, hükmetme ve kontrol değil.

"Her halükârda," diyerek Samael'in bal gibi tatlı dudaklarını öptüm ve o da beni öperek karşılık verdi. "Bu yolculuk bizi önümüzdeki görev için arındıracak."

"Seni arındıracağım." Beni kendine çekti ve cübbemi kalçalarımın üzerine itti. "Seni kudretli asamla atayacağım ve kutsal sularımla yağlayacağım."

Kuzu postunun üzerinde eğlenirken, kendi neşeli gece koromuzu kurbağalara geri gönderirken güldüm.

☽

Ertesi sabah uyandığımda ateşimizin korları arasında bir dişi leopar buldum. Yaralıydı, kulağı yeni kesilmişti. Gözlerini benimkilere dikti, göz kırptı ve sonra dağlara doğru uzaklaştı.

Samael'i uykuda saçları dağınık halde bıraktım ve yıkanmak için suyun kenarına gittim. Pembe şafağın durgun güzelliğinde onun önerisini düşündüm. Belki de uçabilirdik. Aramızda, Ereşkigal için getirdiğimiz hediyelerin ağırlığını taşıyamaz mıydık?

Omuzlarımı dalgalandırdım ve kanatlarımı çağırdım. Hiçbir şey.

Tekrar denedim, gözlerim sazlıkların arasında alçaktan süzülen bir turnaya sabitlendi. Zarif kanadına odaklandım, akan hava hissini, kaslı

uçuşun güçlü hissini hatırladım. Yine de gelmiyorlardı.

Suya daldım ve kendimi temizledim. Kanatlarım, Asherah'ın kutsaması, beni terk etmişti. Onun hediyesi, solan gücüyle birlikte yok oldu.

Cennetin Kraliçesi için Pastalar

Günün ilk ışıklarıyla birlikte gördüğüm dişi leoparın izlediği rotayı takip ederek yemek yemeden yola koyulduk. Bataklığın sulu dünyasını arkamızda bırakarak önümüzdeki yolculuğun muhasebesini yaptık.

Rahibeye göre, Yeraltı Dünyası'nın girişi dağların uzak tarafındaydı. Sonbahar ekinoksunda güneşin doğduğu dağ eteklerine tırmanmalıyız. Orada, dağ geçidine giden bir patika bulacaktık. Zirveden doğuya doğru inerken, bir çoban kulübesi, bir merdivenin Ereşkigal'in karanlık sarayına indiği mağarayı işaret ediyordu.

Hesaplarıma göre ekinoks iki gün geçmişti. Tepeleri tararken sivri bir yarık, ağaçların arasında bir çukur gördüm: şüphesiz patika.

Kuşluk vakti, su kenarından gördüğümüz gelincik dolu vadiye ulaştık. Yavaş ilerleyişimizle ilgili korkularım yatışmamıştı. Her yerde kötü alametler görüyordum. Bana göre kıpkırmızı çiçekler uçsuz bucaksız bir kan gölünü andırıyordu. Daha kötüsü gelecekti.

Dalgalanan yaprakların üzerinde kara bir bulut vızıldadı ve uğuldadı. Adam hareket etmeyi reddetti. Samael tasmasından çekerek, ben de arkasından iterek onu ilerletmek için tüm gücümüzü harcadık. Üzerine varana kadar bulutun sineklerden oluştuğunu göremedik: milyonlarcasından. Gözlerimizde, dudaklarımızda, dillerimizde şeytani bir tat. Yüzümüze sarmak için eteğimden şeritler kopardık ve yolda körlemesine tökezledik.

Sürünün ötesinde, dağ eteklerinin en alçak yamaçlarına buğday ekilmişti. Hasat için olgunlaşmış olmalıydı ama demetler yırtık pırtıktı, taneler kuma dönüşmüştü. Ölü çekirgeler yere saçılmıştı. Her adımda kurumuş bedenlerini eziyorduk. Sapların ve gövdelerin arasında turuncu yumurtalar vardı, bu da gelecekteki yıkımın işaretiydi. Bir kaya çıkıntısından kuzgunlar öttü.

Meşe ve badem ormanlarından geçerek daha yukarılara tırmandık. Öğle vakti gökyüzü gece gibi karardı. Hafif bir yağmur yağdı, sonra doluya dönüştü. Ceviz büyüklüğündeki taşlar bize saldırdı, derimizi zedeledi, Adam'ı anıran bir çılgınlığa sürükledi. Buzlu saldırıya karşı tökezleyerek yolu kaybettik. Samael Adam'ı korumak için fidanlardan bir çardak yaptı ve biz de keçi kılından çadırımıza girdik.

"Bu onun işi mi?" Buz başımızın üstündeki deriyi döverken sordum.

Samael acımasızca başını salladı. "Çekirge salgınları. Dolu taşları, sinekler. Bu O'nun tarzı, tamam mı?"

"Ama biz O'nun bölgesinden çok uzaktayız. O burada bu güce nasıl sahip olabiliyor?"

Samael fırtınanın dinip dinmediğini görmek için çadırdan dışarı baktı ve yüzünü buruşturarak geri döndü. "Belki de daha da güçleniyordur."

O zaman aklıma geldi: "O zayıfladıkça."

Rüzgar ağaçların arasından uğuldadı. Post kırıldı. Dolu taşları her taraftan şakırdadı.

"Eğer O'nu geri getiremezsek bu dünyaya ne olacak?"

"Acele etmeliyiz. Fırtınanın üzerinde uçabilir, sunulardan alabildiğimizi alabiliriz. İçeri girmenin yolunu bulacağım Lilith. Karşı konulmaz olduğumu biliyorsun."

"Onları kaybettim, Samael. Kanatlarımı. Uçamıyorum."

Karanlıkta bana uzandı ve fırtınanın şiddetini, bize karşı savurduğu öfkesini dinledik.

Uyandığımda geceydi, karanlık ama sessiz. Ne uğuldayan bir rüzgâr ne de çekiçle vuran dolu taneleri vardı. Uzaktan gelen bir baykuşun çığlığı beni dışarı çekti. Orman örtüsünün inceldiği yerde büyük takımyıldızları aradım: Cennetin Boğası, Akrep'in kıvrılan kuyruğu. Asherah'ın yıldızını, akşam yıldızını aradım. Ama hiçbir yerde görünmüyordu. Onun küçüldüğünü hissedebiliyordum, küçülen ay gibi boşluğun içinde kayboluyordu.

☽

Günün ilk ışıklarıyla patikayı tekrar bulduk. Yemyeşil bir platoya bakmadan önce ceviz ağaçlarından oluşan bir korunun içinden geçiyordu. Uzak tarafta gri dağlar keskin bir şekilde yükseliyordu.

Gün, bataklıktan yola çıkarken başımıza gelen uğursuzlukların hiçbiri olmadan ışıl ışıldı. Bu erken saatte kuşlar tam bir şarkı halindeydi. Bir çift kaya ardıç kuşu fırladı, mavi göğüsleri güneşte göz kamaştırıyordu. Saz flütleri gibi ötüyorlardı, ta ki Adem bile, o meraklı hayvan, sesin kaynağını aramaya başlayana kadar.

melodi. Önümüzdeki tarlada kadınlar sırtlarında sepetler, iki büklüm çalışıyorlardı. Parlak boyalı eşarpları güneşin vuruşunu başlarından uzak tutuyordu.

"Bu safran hasadı." Samael platoyu kaplayan minik mor çiçekleri işaret etti. "Uruk'taki tapınağa getirdiklerinde kopan yaygarayı görmelisin. Günlerce şarkı söyleyip dans ediyorlar." Ayaklarımızın dibindeki bir çiçeği kopardı ve taç yapraklarından güneşe doğru bir yılan gibi uzanan parlak sarı ipliklerden birini aldı. "Bu kutsaldır." Dilimin üzerine koydu, hafif odunsu bir tını ile köpürdü.

Çiğdem tarlalarını geçerken, O'nun gazabının işaretlerini aradım, çünkü onu bu sakin vadiye getirmekten korkuyordum. Belki bir kasırga, dolu ve buzdan oluşan bir fırtına. Ama hiçbir şey yoktu. Ne kara bulutlar tehdit ediyordu, ne de dağ geçitlerinden kurtlar uluyordu.

Bir sedirin yayılan gölgesinin altında, çiçekleri ve stigmaları ayıran bir düzine kadının yanına geldik. Ürettikleri mor taç yapraklarından oluşan büyük tepeciklere karşılık, koyu sarı ipliklerden oluşan yetersiz yığınlar ayaklarının dibindeki gümüş tabakları kaplıyordu.

"Selam matmazeller, iyi karşılaşmalar," diye seslendi Samael. "Elinizde ne var, satılık safran mı?"

"Git buradan!" dedi kalın kaşlı bir kadın. "Erkekler burada duramaz, hasadı mahvedeceksiniz."

Samael sırıttı. "Ne cennette ne de dünyada bozduğum hiçbir şey yok." Sonra hepsi gibi o da başını kaldırdı.

"Her neyse." Samael onların hizasına çömeldi. "Ben bir insan değilim."

"Bu doğru mu?" diye sordu liderleri, işine ara vermeden. "O zaman siz nesiniz, sorabilir miyim?"

"Bir melek," dedi, yapraklardan bir avuç alıp derin derin içine çekerek. "Göksel ev sahiplerinden."

Onu uzaklaştırdı. "Gel," diye beni çağırdı. "O da bize katılabilir. Böyle bir güzellik sadece mahsulü kutsayacaktır."

Samael, Adam'ı uzaklaştırdı, yolculuktan yıpranmış böğründeki tozu temizlemek için. Oturdum ve bir kadın yeni toplanmış çiğdemlerden oluşan bir sepeti kucağıma boşalttı. Onları takip ettim, stigmaları kopardım, taç yapraklarını bir kenara koydum.

"Burada ne yapıyorsunuz küçük hanım?" diye sordu lider. "Buralardan değilsin."

"Dağların üzerinde yolculuk ediyoruz." Ötedeki zirveleri işaret ettim.

"Yeraltı Dünyası'na, şüphesiz. Ereşkigal'in karanlık sarayına.

Cennetin Kraliçesi'ni orada arıyorsun."
"Nereden biliyorsun?" "Çünkü o gitti." "Sen de mi fark ettin?"

"Elbette fark ettik," diye kaşlarını çattı. "Biz dağlıları basit mi sanıyorsunuz? Buğday ve arpa verimsizleşiyor. Keçiler üremiyor, kadınlarımız kısır. Bunun tek bir anlamı olabilir: Leydimiz Yeraltı Dünyası'nda sıkışıp kaldı. Safran hasadı bile lekeli." Önündeki tabağın üzerindeki acınası yığını işaret etti. "Ve safranlı keklerini yapmak için ona ihtiyacımız var."
"Ne yapmak için?"
"Cennetin Kraliçesi için kekler. Onu baştan çıkarmak için."

Ne söyleyeceğimi bilemedim, bu yüzden sessiz kaldım. Parmaklarım çeviklikten yoksundu, diğer kadınların gerisinde kaldım. Bir süre sonra, "Onun baştan çıkarılabileceğinden emin değilim," dedim. "Orada kendi iradesi dışında tutulduğunu düşünüyoruz. Hapsedildiğini düşünüyoruz."
"Gerçekten. Kıskanç kız kardeşi tarafından. Bu ilk kez olmuyor." "Pastaları ona, Yeraltı Dünyası'na götürecek misin?"

Kadın elindeki yaprakları bıraktı ve güldü. "Oraya gidemeyiz! Hiçbir ölümlü gölge dünyaya girip geri dönemez. Ama sen dönebilirsin, Cennetin Kızı." Göz kırptı. "Biz de seni bekliyorduk."

Kadınlarından birine seslendi, o da önümde yere bir sepet koydu. İçinde hilal şeklinde bir yığın kek vardı. Safrandan dolayı sarı renkliydi. Hamur ve misk gibi sandal ağacı kokuyorlardı.

"Kekleri haraç olarak Ereşkigal'e sunun. Ama karşılığında size verdiği hiçbir şeyi yemeyin. Size su verirse, içmeyin. Sana bir tabure verirse, oturmayacaksın. Hiçbir şey almayın, hiçbir şeye dokunmayın, yoksa sonsuza dek orada kalmak zorunda kalırsınız."
"Kız kardeşini serbest bırakacak mı?"

"Pastalar onun gururunu okşayacak. Kimse Ereshkigal için pasta yapmaz. Ama yeterli olmayacaklar. Ona başka bir şey sunmalısın."
"Cennet Kraliçesi'nin yerine geçecek değerli birini nereden bulacağım?"

Öksürdü, gözlerini kaçırdı. "Aklına gelecek." Kolumu okşadı. "Şimdi," dedi hızlıca. "Taş kartalı görebiliyor musun?"

Ayağa kalktım ve işaret ettiği yere, yeşil platodan yükselen dağlara doğru baktım. Başını geriye atmış, gagasını gökyüzüne doğru uzatmış vahşi bir kuşun görüntüsü kayadan gün gibi net bir şekilde ortaya çıktı.

"Bu tek geçit. Yol sizi mağaraya ve oradan da gölge dünyaya götürecek."
Samael kekleri Adam'ın çantalarına yükledi.

Kadına sarıldım. Beni geniş göğsüne bastırdı, sonra omuzlarımdan sıkıca kavradı. "İyi git, Cennetin Kızı."

Fısıldadı: "Ve bilin ki takip ediliyorsunuz." Kaşlarını arkamızdaki ormanın karanlık hatlarına doğru kaldırdı. Beyaz bir parıltı, geçtiğimiz patikanın hemen üzerinde, gölgelikteki yaprakları karıştırdı. Kulağımın arkasına bir çiğdem sıkıştırdı.

Bir Tanrıçayı Nasıl Öldürürsünüz?

Platonun kenarına vardığımızda Samael'e "Bir adak adamamız gerektiğini söyledi," dedim. Dağlar öfkeli bir dalga gibi üzerimizde yükseliyordu.

"Hediyelerimiz var. Rahibeden."

"Bunlar kapı bekçilerine rüşvet vermek için. Ereşkigal'e Aşera'nın yerine geçecek bir şey teklif etmeliyiz."

Yüzünü buruşturdu.

Anlamam gerekirdi. Ama gözlerim patikaya kaymış, sert kaya duvarında bir gedik arıyordu. Meleklerden bir iz olup olmadığını görmek için arkama baktım, çünkü bizi takip eden kesinlikle onlardı. Ama gökyüzü açıktı, sığırcıkların şakacı, spiral uçuşları dışında, ıslıkları vadinin güneşten kavrulmuş sessizliğini keskin bir şekilde kesiyordu.

Ovadan yükselen kireçtaşı duvarını inceledik. Üstümüzde, çevik keçiler dar çıkıntılara ve yarıklara tutunmuşlardı. Ama bir patikaya izin verecek bir kırılma yoktu. Samael kuzeye, ben güneye doğru yürüdük, her ikimiz de elimizi kayaya dayayıp sağlamlığının sadece bir yanılsamadan ibaret olup olmadığını test ettik.

Zihnim önümde ne olduğunu düşündü. Ölülerin çamur yiyip toz içtiği yeraltı dünyası. Damatların gelinlerinden koparıldığı ve bebeklerin annelerinin dokunuşunu hiç bilmeden sonsuza dek acıyla ağladığı yer.

Asherah'ın planı bu muydu? Çocukları için böyle dehşetler mi tasarlamıştı? Daha da kötüsü -düşündükçe ürperiyordum- farkında olmadan buna ben mi sebep olmuştum? Çünkü Havva'dan önce Ölüm olmadığını söylüyorlardı ve ben Havva'yı Düşüş'e getirmiştim. Ama bunun hiçbir anlamı yoktu. Tüm canlılar ölür. Ekinler kurur ve solar,

ağaçlar bile ömürlerinin sonuna ulaşır. Ölüm bu dünyanın bir parçasıydı - gerçek dünyanın, benim bildiğim gerçek olmayan Cennet'in değil. Ondan sadece ben kaçmıştım, neden? O istediği için değil elbette, Samael'in inandığı gibi O'nun lanetinden kurtulduğum için de değil. Bu işte onun parmağı olduğunu gördüm. Ben korunmuştum. Bana yaptıracağı bir şey için.

Samael'den gelen bir bağırış düşüncelerimi bozdu. İlerideki kayanın arasından ışıldayan yüzü çıktı ve beni aşınmış taş döşeli bir patikaya açılan bir yarığa çağırdı. Buradan itibaren yol açıktı, dik uçurumdan yukarı doğru kıvrılıyor ve çok yukarımızda kayboluyordu.

☽

Öğle sıcağı aklımızla oyun oynuyordu. Kayalıklardan garip sesler yankılanıyordu. Keçi boynuzlarının takırtısı her yönden yankılanıyordu. Bir dağ aslanının uzaktan gelen sesi tehdit ediyordu.

Ağaç sınırının yukarısında manzara sert ve acımasızdı. Acımasız güneş, dar yarıklardan geçerek dev kayaların üzerinden geçen beyaz patikadan göz kamaştırıcı bir şekilde yansıyordu. Çok az bitki örtüsü vardı: çatlaklardan sadece yosun ve inatçı itüzümü yetişiyordu.

Akşam çöktüğünde sıcaktan kurtulmuştuk ama aniden çöken ve yolu kapatan bir sis de beraberinde gelmişti. Aydınlık günde üzerimizde dönerken gördüğümüz kartalların çağrısı yeni ve yasaklayıcı bir ses aldı. Kalın bulut perdesi bizi gece için dinlenmeye zorladı ve Uruk'tan getirdiğimiz erzakları bitirdik.

"Samael," diye sordum son peynirin tadını çıkarırken. "Bir tanrıçayı nasıl öldürürsün?"

Bir şarap tasını boşalttı ve başını karnımın yastığına koydu. Bir kartal geniş yayladan, tepemizdeki bir kaya çıkıntısına tünemiş, iyi inşa edilmiş yuvasına döndü.

"Bir tanrıçanın gücü ona tapanlardan gelir," dedi sonunda. "Onu öldürürsen, ona tapınmayı reddetmiş olursun. Tanrılar dualar, kurbanlar, tütsüler olmadan yaşayamazlar; bu şeyler onların havası ve besinidir."

"Yani kimse Aşera'ya tapmazsa, Aşera ölecek mi?"

"Amunet ya da Kišar'ı duydunuz mu? Benim bile unuttuğum kuş başlı ya da yılan saçlı tanrıçalardan herhangi birini? Hepsi bir zamanlar yarattı, besledi ve yok etti. Şimdi adlarını kim anıyor? Zevkleri için kim tütsü yakıyor? Kimse onlar için içki dökmüyor. Sunaklarında lekesiz bir düvenin kanı dökülmüyor. Böylece azalıyor ve yok oluyorlar. Tanrılar inançla yapılır ve inançsızlıkla yıkılır."

"Şimdiden öldü mü o zaman? Bin yıl oldu. Hala ona tapılıyor mu?

"Kuşkusuz bir yerlerde. Farklı isimlerle bilinir ve farklı şekillerde onurlandırılır: Uruk'ta İnanna, Kemet'te Hathor, Alaşiya'da Anassa. Astarte, İsis, Anath - hepsi aynı tanrıça, Cennetin Kraliçesi. Aşera bin ölümlü yıl önce ölmüş olabilir, ama safran toplayan kadınlar hala ona tapıyor. O bilindiği sürece yaşar."

Bu beni şaşırttı. Benim gibi O'nunla tanışmamışlarsa O'nu nasıl tanıyorlardı? Onlara kim öğretmişti? Onun Bilgeliğini aktarmak benim görevimdi ve başarısız olmuştum. Adem ve Havva'nın soyu gelişirken ben dünyadan kaçmış, çöl vadime kapanmıştım.

Yıldızlar uykularından uyanıp göz kırparak hayata döndüler. Kovandaki arılar gibi parlayan ayın etrafında dolanıyorlardı. Samael uyurken, onun nakaratını zihnimde defalarca tekrarladım: *İnançla yapılırlar ve inançsızlıkla bozulurlar*.

Daha ne kadar zamanı vardı?

Seni Sheol'a götür

Karla kaplı zirvede, yetersiz giysilerimiz içinde titriyorduk, omuzlar açık, ayaklar açık sandaletler içinde. Arkamızda, batıda, çiğdemlerin açtığı plato uzanıyordu. Doğuya doğru dağlar bir tarla parçasına dönüşüyordu: yemyeşil, olgun sarı, nadasa bırakılmış kahverengi. Evler bir kayalığa oyulmuştu, kulübeler pırıl pırıl bir derenin yanında mantar gibi filizleniyordu. Ama asla o kadar uzağa gidemeyecektik: yolumuz aşağıda, dağın derinliklerindeki nemli, damlayan odacıklara uzanıyordu.

En yüksek tepeye doğru patika, sallanan bir halat köprüyle derin bir uçurumdan geçiyordu. Ahşap tahtalar parça parça aşağı sarkıyordu. Kaya parçaları mızrak gibi yukarı doğru fırlıyordu. Uçurumun içinde, en alttaki çukurları kasvetli bir sis örtüyordu. Karanlıkta kaynıyor, kükürdün o eşsiz kokusunu yayıyordu.

Samael köprüye doğru yavaşça adım attı. Çılgınca sallanıyordu ama dayanıyordu. Gittikçe artan bir güvenle hızlandı, her seferinde iki ya da üç kalasın üzerinden atladı, boşluklardan kolayca geçti,

haykırışları ve çığlıkları bana yankılandı. Omuzları hazırlıkla seğiriyordu ama kanatlarına ihtiyacı yoktu.

Son birkaç adımı atmışlardı ki, gökyüzünden kanat çırparak, öfkeli ve tükürük saçan üç güvercin gibi kudretli bir yüz ifadesiyle süzülerek geldiler.

Samael melekleri görmek için döndü. "Çabuk!" diye bağırdı. "Dayanacaktır." Vahşi yüzlerine bir kez baktım ve Adam'ı köprüye götürdüm.

"Bilebilirdim !" Şenoyalay etti, yanımda geziniyordu . "İki ze

"Zavallı!" tükürük Sansenoy. "Faul

şeytanlar . kötülük! Ahlaksız

kötüler!"

"Ne kadar düştünüz!" diye haykırdı Semangelof. "İlk kadın, bakire bir gelin. Şimdi bu şeytanla ahlaksız bir arzuyla zina ediyorsun, dudakların

anüsünü, meme uçlarını emiyor."

Benim dudaklarım onunkilere *ne*? Akılları başlarından gitmişti. Bin yıldan fazla bir süredir bir ağacı korumak akıllarını köreltmişti.

"Kısır Lilith, büzüşmüş Lilith! Sahtekârlık sanatçısı!" diye küçümsedi Senoy.

Tahtalar gıcırdıyor ve inliyor, halat öfkeyle sallanıyordu. Adam arkamdaki köprüden aşağıya iniyordu, bu yüzden her adımda tırmanmak için büyük bir çaba harcıyordum.

"Peki ne elde etmeyi umuyorsunuz?" diye devam etti Semangelof. "Onu serbest bırakmayacaksınız! Adamantine zincirlerle bağlanmış, alevlerle dolu bir çukurda tutuluyor. Karanlık Ereşkigal'le boy ölçüşebileceğini mi sanıyorsun?"

İleride, Samael güvenli bir yere ulaşmıştı. Öfkeden küplere bindi, bir ayağından diğerine zıpladı.

"Cennete ve onun ebedi ihtişamına sırtınızı döndünüz. Karanlık için kutsal ışığı reddettiniz! Şimdi, hak ettiğiniz gibi ölüler diyarında, ateş çukurunun derinliklerinde yok olacaksınız!"

Arkamda bir tahta kırıldı. Adam tökezledi ve korku içinde anırdı. Şenoy ve Sansenoy köprünün iki yanına indiler ve acımasızca salladılar. Halat ağlı kenarlara doğru düştüm.

"Kanatların nerede şimdi, sahte Lilith?" Semangelof alay etti.

Samael koşarak bir sıçrama yaptı ve havaya yükseldi. Senoy'un üzerine dalarak onu uçuruma doğru savurdu. Yukarı doğru yükselerek Sansenoy'u kolları ve bacakları havada savrulurken yere düşürdü. Adam oturdu, tahtaların üzerine sıkıca park etti. Tasmasını bıraktım ve

sağlam bir zemine doğru koştum.

Havadaki mücadelede kilitlenen Sansenoy ve Samael boşluğa doğru yuvarlandı. Senoy hiçbir yerde görünmüyordu. Adam, etrafındaki kargaşadan habersiz, köprüde kaskatı tünemişti.

"Gel!" Ona seslendim. Ama hareket etmedi.

Semangelof katırı istediğimi gördü. Ona neden ihtiyacım olduğunu anladı. Ayağa kalktı ve avına saldıran bir şahin gibi köprüye daldı. Büyük bir çatırtıyla tahtaları kırdı. Halatlar koptu. Kopan köprü uçurumun her iki tarafına düştü.

Adam hızla akan havanın içine düştü. Hayatın tüm olaylarını olduğu gibi kaderini de kabullendi ve boşluğa düşerken hafif bir şaşkınlık iniltisi çıkardı. O gitmişti. Getirdiğimiz tüm hediyeler ve adaklarla birlikte: saf altından taç, inciden dokunmuş cüppeler, mercan bilezikler, akik kolye, lapis kakmalı hançer, broş iğneler ve tokalar, hatta

safran kokulu kekler. Yeraltı Dünyası'na rüşvetle girmek ve Kraliçe'yi pohpohlamak için ihtiyacımız olan tek şey buydu.

Senoy kükürtlü sisin içinden kanlar içinde ve yara bere içinde çıktı. Sansenoy kasvetten tek başına yükseldi, giysisi yırtılmış ve parçalanmıştı. Bekledim, izledim ama Samael gelmedi.

Dizildiler: kollarını kavuşturdular, çenelerini kaldırdılar, bana üstünlük tasladılar.

"Git buradan, aptal Lilith," diye sızlandı omurgasız Senoy. "Şeol'e git. Bak şimdi ölüler diyarında, iğrenç sunuların olmadan nasıl karşılanıyorsun."

"Orospu annene ve solucan sevgiline dipsiz derinliklerinde katıl," diye alay etti acımasız Sansenoy.

Semangelof, "Sonsuza dek o ıssız yerde, zillet ve utanç içinde kal!" diye haykırdı.

Hep birlikte gökyüzüne yükseldiler, sevinçle el çırptılar ve batıya doğru uçtular.

Dizlerimin üzerine çöktüm ve Samael için ağladım. Aşkım, hayatım, nefesim.

Göz açıp kapayıncaya kadar gitti, Asherah'ı kurtarma umudumla birlikte.

Alçakgönüllü

Sadece geri dönüş olmadığı için devam ettim. Köprü yıkılmıştı, dağları aşan tek geçit bana kapalıydı. Geri dönecek ne bir kimsem ne de bir şeyim vardı. Doğuya gidecek, yükseklerden gördüğüm yemyeşil vadiye inecektim.

Patika kaba taşlar üzerinde devam etti. Alçaldıkça hava ısındı. Kar inceldi, sonra kayboldu. Bitki örtüsü geri döndü: çalılık fiğ ve sarı çiçekli rezene. Taşlı zeminde gri asphodel başakları belirdi. Vadiden bir köpek havladı, bir çoban cevap verdi. Sıradan hayatlar orada ortaya çıktı.

O dünyaya aldırmadan yürüdüm, yıpranmış ve eski kaldırımlarda birbiri ardına adımlar attım.

O zaman patikanın on adım ötesinde duran çoban kulübesini görmem bile bir mucizeydi. Alçak ve ıssızdı, bir taş yığınından başka bir şey değildi. Ama bu beklenmedik yerleşim işaretine doğru çekildim ve eğilerek eşiği geçip nemli, penceresiz odaya girdim. Samanla kaplı zemini kaba, düzensiz bir masa ve üç ayaklı bir tabure döşüyordu. Masanın üzerinde tahta bir tepside peynir ve kuru incir duruyordu. Doyumsuzca yedim. Toprak testideki su bayattı. Mutlaka doldurulduğu dağ kaynağını aramak için dışarı çıktım.

Kulübenin arkasında buldum: dik uçurumdan düşen bir damlaydı ve tatlı, serin sudan kana kana içtim.

Arkama yaslanıp doyana kadar yalnız olmadığımı gördüm. Bir taş atımı ötede şık bir dişi leopar içiyordu, gözleri hep benim üzerimdeydi; kulağında bir kesik vardı, tıpkı bataklıktaki ateşimizin yanında olduğu gibi. Durakladı, dudaklarındaki damlacıkları yaladı ve dere boyunca sessizce uzaklaştı. Onu takip ettim.

Hafif bir yamaçtan yukarı doğru eğimli olan zemini püsküllü otlar kaplamıştı. Dişi leopar benim yetişmemi bekledi, sonra dönüp yamaca bakan bir mağaranın esneyen ağzına doğru ilerledi.

İşte burasıydı, tıpkı rahibenin bize söylediği gibi: bir çoban kulübesinin işaretlediği mağara; Ereşkigal'in meskeninin girişi. Onu bulmaktan vazgeçmiştim ama yine de beni buldu.

Mağaranın içi geniş ve yüksekti. Zemin, ocakların külleri ve küçük kemiklerle, barınan çobanların yemeklerinden arta kalanlarla doluydu. Dişi leopar çiçek açan güne doğru koştu.

☽

Aşağıda soracağım herhangi bir soru var mıydı? Sunacak hiçbir şeyim yoktu. Ne mücevherler, ne süsler, ne de karanlık bir tanrıçayı yatıştıracak hediyeler. Sadece bir aptal eli boş girmeye cesaret edebilirdi. Öyle olsun.

Bir elimle nemli ve damlayan duvara dokunarak yolumu buldum. Giriş arkamda kaldı; ileride, aşılmaz bir boşluktan başka bir şey yoktu. Bir yarasa kolonisini rahatsız ettiğim için çömeldim. Tüneklerinden fırladılar, gün ışığına doğru süzülürken çığlık atıyorlardı. Kayaya oyulmuş bir adım hissedene kadar uzaktaki akan su sesine doğru yürüdüm. Kükürtlü bulutlar yeryüzünün derinliklerinden merdiven boşluğuna doğru kıvrılıyordu.

Ne kadar süre iniş yaptım? Kalçalarım ve uyluklarım ağrıyana kadar. Parmaklarım taş duvarı hissetmekten kanayana kadar. Derinlere indikçe beni daha sıkı saran, kıvranan ve yoğunlaşan dumandan zar zor nefes alana kadar. Ama sonunda son spirali döndüm ve düz zemini hissettim. İnce bir ışık karanlığı delip geçerek titrek meşalelerin aydınlattığı geniş bir odayı ortaya çıkardı. Dar bir yürüme yolu, çalkalanan siyah bir nehri çevreliyordu: Abzu, dünyanın merkezindeki derin sular. Nehir, yeraltında kaybolana ve yol omuzlarımdan daha geniş olmayan bir geçitte sona erene kadar hızlı bir akıntıyla ilerleyerek çalkalandı ve yuvarlandı.

Bekçiyle karşılaştığımda ne söyleyecektim, ki mutlaka söylemeliydim? Bir ahmak bile bir hikaye hazırlardı. Ama hiçbir yalan uyduramadım. Kendimi çıplak, tamamen küçülmüş hissediyordum. Ne kadar aşağılık ve önemsiz biri olmuştum.

Bir zamanlar, benim zevkim için yaratılmış olan Cennet'in yapraklı korularında yürüdüm. Sevdim ve sevildim. Çocukları beslediğim gibi ilk bahçeye baktım. Ama kulluk koşulunu reddettim ve kovuldum.

Kanatlı günlerimde, dünyanın üzerinde süzülürdüm. Tüm dünya benim alanımdı. Hiçbir yer bana yasak değildi. Sevinçlerim ve zevklerim sınırsızdı. Yine de bu yeterli değildi: Karışmalı ve Havva'yı da kendime tabi kılmalıydım.

Samael ile gerçek memnuniyeti ve mutluluğu tattım. Neşe ve ortaklık dolu bir gelecek, sonsuza dek sürecek bir evlilik mutluluğu benim olacaktı. Bunun yerine, onu ölüme götürdüm ve şimdi yalnız yürüyorum.

Burada, cehennemin derinliklerinde, kendimi gerçek halimle gördüm. Eli boş ve süssüz. Tüm eski yeteneklerimden ve

nimetlerimden yoksun.

Ben bir hatadan başka bir şey değildim. Arızalı olduğu için dışarı atılan bir prototip. Bir tanrıçayı, hem de Cennet Kraliçesi'ni kurtarabileceğimi düşünerek ne kadar da kibirliymişim. Karanlık tünelden Ereshkigal'e doğru dönüşü olmayan yolda yürürken, alçakgönüllülüğüm tamdı. İçtendi ve her şeyi tüketiyordu. İradem ve egom beni terk etmişti.

Gerçekten, ben bir hiçtim.

Dişlerim Flint'i Ezebilir

Tünelin yarığından bronz zırhın parıltısını gördüm. Kapı bekçisi bir elinde demir tepeli bir mızrağı gelişigüzel tutuyordu. Miğferinin arkasına kazınmış bir aslan başını ortaya çıkaracak şekilde yüzünü çevirdi; sahibesine yakışmayacak kadar ihmalkâr bir muhafız. Beynini dağıtacak bir taş bulmak için etrafıma bakındım ama hiçbir şey yoktu. Geçit boştu, zemin temizlenmişti. Cüppemin kıvrımlarını göğüslerimin etrafında gevşettim ve dudaklarımı sıktım. Şiddet yerine baştan çıkarma işe yarayacaktı.

O şaşkınlıkla dönerken ben de tünelden çıktım. Ama benim şaşkınlığım onunkinden çok daha ağır basıyordu, çünkü beni bekliyordu ve tekrar görmeyi düşündüğüm son yüz onunkiydi. Gözleri parladı, dudaklarında hoş bir gülümseme belirdi. Kendimi Samael'in omzuna atarken sevinçten ve sınırsız bir rahatlamadan dolayı ağladım.

☽

"Öldüğünü sanmıştım," diye hıçkırdım. "Doğal olarak."

"Kapı bekçisi nerede?"

Samael, büyük bir kayadan iki deri ayaklı ayağın çıktığı karanlık bir köşeye döndü.

"Başkaları da var mı?"

"Yedi kapı, yedi bekçi. Ama artık yolumu biliyorum. Diğerlerini atlatabiliriz." Cesedi kayanın arkasına doğru çekti ve beni bir yan odaya götürdü.

Birbirini izleyen geçitlerden ve mağaralardan geçerken, dağın

zirvesindeki uçuruma düştüklerinde Sansenoy ile nasıl savaştıklarını anlattı. Kükürtlü sisin içinde nasıl güreştiklerini, ta ki Samael

Kendini yoğun sisin çıktığı bir yarığın yanında buldu. Kendini kayaların üzerine atmış ve Sansenoy ("O gerçekten çok zeki değil, Lilith") zaferle zirveye dönene kadar ölüm sancılarını taklit etmişti. Yarığa inen Samael, Yeraltı Dünyası'na giden bir tünel ağı bulmuştu.
Göğüs zırhını yumrukladım. "Beni meleklerle yüzleşmem için yalnız bıraktın!"

Yumruklarımı savuşturdu. "İyi olacağını biliyordum. Ve işte buradasın, üzerinde tek bir çizik bile yok." Beni öptü. "Kadınların en güzeli."
"Adem'i öldürdüler! Tüm hediyelerimizi kaybettiler."

"Bunu gördüm." En azından zavallı hayvan için pişmanlık duyduğunu gösterdi. "Ama bunu derinlerden kurtardım." Sırtındaki hırpalanmış deri çantaya uzandı; katırın boşluğa düşerken kaybolan yüklerinden biriydi bu. Samael çantayı açınca içinden safranlı kek sepeti ve Uruk rahibesinin hediyesi olan tek bir akik kolye çıktı.

"Hayatta olduğuma sevinmiyor musun, sevgili Lil? İşte yine seni kurtarıyor, Yeraltı Dünyası'nda sana rehberlik ediyorum." Beni keskin bir hareketle geçidin duvarında, geniş bir odaya bakan bir boşluğa doğru çekti. Alevler çatırdıyor ve yalıyordu. Gölgeli figürler sürükleniyordu. Bulanık, kaynayan suların kıyısında melankoli içinde oturuyorlardı. Gölgeli bir karaağacın altında, bunaltıcı sıcakta solan hayalet çiçeklerden çelenkler örüyorlardı.

"İşte ölüler!" Samael teatral bir şekilde fısıldadı. Kalbim yerinden fırladı. Böylesine sefalet ve ölümün ortasında daha canlıydı, bu acımasız ve korkutucu sahnede her zamankinden daha parlaktı.

"Adam burada mı?" Gölgelikleri tarayarak sordum. Adamı kastetmiştim elbette, katırı değil.

"Onu görmedim. Ama oğlunu gördüm: kıskanç, katil Kabil. Özellikle işkence altında tutuluyor," diye sırıttı Samael. "Kendisi sonsuza dek açlıktan kavrulurken, başkalarının en güzel lokmaları yemesini ve en tatlı şarabı içmesini izlemeye zorlanıyor."
"*Onu* gördün *mü?"*
"Hayır. Ama nerede olduğunu biliyorum. Gel."

☽

Hâlâ kapı bekçisinin zırhını ve miğferini giyen Samael, bir muhafızın tutsağını tuttuğu gibi beni bileğimden kavradı. Anında kapıdan içeri sokuldu.

bekleme odası, beni peşinden sürüklüyor.

Taht odasına açılan yüksek, oymalı kapıların önünde durduk. Hava yoğun ve durgundu. O korkunç, gömülü yerde ne bir esinti, ne de bir hava dalgası kımıldıyordu.

Bana döndü. "Hazır mısın?" Titredim.

Bir gardiyan feryat eden dilekçe sahiplerini geri itti. Abanoz topuzunu yankılanan zemine üç kez vurdu. Yavaşça, gıcırdayarak büyük kapılar açıldı.

İnsan kemiklerinden yapılmış bir tahtta görkemli bir şekilde oturuyordu. Obsidyen gibi parlayan saçları beline kadar dökülüyordu. Koyu renk cübbesi meşale ışığında sanki tüylerden yapılmış gibi parıldıyordu. Onu görmek korkudan titremek demekti. Gözleri dehşet saçıyordu. Dudaklarından kan damlıyordu. Bize ayaklarının altındaki solucanlar gibi bakıyordu ve gerçekten ben de kendimi solucan gibi hissediyordum. Karnımızın üstüne düştük, yeri öpüyorduk.

"Sen benim bekçim Neti değilsin." İnci kakmalı asasını Samael'in eğik başına doğrulttu.

"Hayır, madam. Çok zekisiniz."

"Kimsin sen? Korumalarımı nasıl atlattın?"

Sesi çiçekleri soldurabilir, bıçakları köreltebilir ve sütü kesebilirdi.

"Ben Ölüm Meleği'yim," demeye cesaret etti Samael. "Burası benim alanım. İstediğim gibi gelir ve giderim."

Bir bakış attım ve keşke atmasaydım dedim.

"Sen *benim* Ölüm Meleğim değilsin. Seni bu göreve ben atamadım."

"Hayır. Ben senin kutsal kız kardeşine aidim."

"Benim siss-terim!" Kelimeyi tısladı ve ayağa kalktı. İnanılmaz derecede uzun, fevkalade inceydi. Yerden artık yüzünü göremiyordum. Büzüşmüş küçümsemesini fark etmek için buna ihtiyacım yoktu. "Neden benim işlerime karışmak zorunda? Her birimizin kendi alanı var. Ölüm benim!"

Opal ışıltılı sandaletleri yüzümden birkaç santim ötede geçip gitti. "Hediye getiriyoruz."

Samael başını kaldırmadan ikramları yerleştirmek için beceriksizce manevra yaptı. "Bu pastalar seni onurlandırmak için yapıldı. Bu kolye kız kardeşinin baş rahibesi tarafından yüce boğazını süslemesi için gönderildi."

Uzun işaret parmağıyla bir hareket yaptı ve bir görevli sepeti dirseğine doğru fırlattı. Ereşkigal sessizce bir kek kırdı ve yedi, asla

korkunç bakışlarını Samael'den ayırdı. Tahtına dönmeden önce onu

her açıdan değerlendirdi.

"Kalkabilirsiniz," dedi sonunda. Bir görevliye havladı: "Tabureleri getirin."

Önümüze yerleştirildiklerinde Samael'e uyarıcı bir bakış attım. Dikkat çekici bir şekilde arkalarında durduk.

"Gerçekten de buraya kız kardeşinizi görmeye geldik," diye devam etti Samael. "Bir görüşme talep ediyoruz."

"Kim o?" Ereşkigal asayı bana doğru doğrulttu. Salonda sıralanan görevliler hep birlikte başlarını çevirdi.

"Lilith," dedi Samael. "Kız kardeşinin çocuğu. Cennetin Kızı." "Lil-

ith." İsmi sanki tadına bakmış ve onu bulmuş gibi yavaşça çıkardı.

Acı. Bana doğru geldi ve pazardaki bir düve gibi beni değerlendirdi, saçlarımı omuzlarımdan süpürdü, dişlerimi görmek için dudaklarımı aşağı çekti. Gözleri parlayarak geri çekildi.

"Ve siz de kız kardeşim için mi buradasınız?"

"Öyleyim." Sesim bir kavak yaprağı gibi dalgalandı.

"Ya-" Parmak uçlarını bir araya getirdi ve soğuk, geçici bir gülümseme yarattı. "Sana daha iyi bir şey mi teklif ettim?"

Çenemi avuçladı. Parmakları hem soğuktu hem de ateş gibi yakıyordu. "Daha iyi bir şey mi?" Akılsızlığım beni utandırdı. Ama ben hiçbir şey değildim.

onun yanında. Titreyen bir çocuk, miyavlayan bir bebek.

Gözlerini kendi tahtının yanındaki tahta dikti. Daha küçük ve daha alçak.

Donuk, karanlık bir metalden dövülmüş, deniz salyangozlarıyla süslenmiş. İçi boştu. "Yeğenim, benim kızım yok. Benim yanımda kal ve hükmet."

Yeğenim! Şaşkınlık içinde bakakaldım. Bu tanrıçanın benim *akrabam* olduğu hiç aklıma gelmemişti*!*

"Çocuk." Sesi alçaldı ve yumuşadı, dişi bir aslan gibi gürledi. "Cennetin Kızı olduğunu söylüyorsun, ama önümde paçavralar içinde duruyorsun, eteklerin yırtık ve kirli. Elbiseni tutturacak bir broş iğnesi yok, bileğinde bilezik yok. Bana bir fakirin hediyesini getirmişsin." Kekleri işaret etti. "Kız kardeşim senin ihtiyaçlarını karşılamadı ve bu beni utandırıyor."

O zaman hatırladım. Aşera'nın bana nasıl yardım *ettiğini*. Bana verdiği şey mücevherlerden ve cüppelerden daha değerliydi. Bana bilgi armağan etmişti. Merakımı beslemişti. *Bana* adaletin ve doğal dünyanın korunmasını miras bıraktı. Bu yaşayan dünyaya dikilen ayaklarımda bir güç dalgası hissettim.

toprağın içindeki mezar. Vücudumdaki her siniri ve siniri elektriklendirerek beni sarstı. Parmaklarım kıllandı. Başım geriye doğru savruldu, beynimin içine doğru hoş, lezzetli bir şekilde karıncalanarak yükseldi.

Haklı öfkem yatışmayacaktı. Dişlerim çakmak taşını ezebilir.

"O benim rızkımı *engellemek* için alındı! Ve *sen* bu suça olanak sağladın!" Çenemi kaldırdım. "Bu sana yakışmıyor. Kocasının emirlerini sanki onun koşucu çocuğuymuşsun gibi yerine getiriyorsun!"

Ereşkigal sırtını dikleştirerek oturdu. Saraylıları sanki yaklaşmakta olan depreme dayanmak istercesine yere çöktüler. Dudaklarında neşesiz bir gülümseme kıvrıldı. "Çok ateşlisin yeğenim. Şiddetli bir orman yangını gibi. Karanlık bir fırtına gibi. Burayı iyi yönetirsin."

Ama öfke rüzgârlarım serbest kalmıştı ve onları zapt etmek mümkün değildi. Onun tahtına doğru ilerledim. "Buraya güç için mi geldiğimi sanıyorsun? Neşe için mi? Ne kendim için geldim, ne de onun için. Onu yaşayan dünyaya döndürmeye geldim. Yoksa kocası tek başına hüküm sürecek. Doğaya karşı. Akla karşı. Tüm adalete karşı."

Gözleri kömür gibi yanıyordu. Benimkiler de öyle.

"Zıtlıkların dengesi olan uyum nedir? Gece olmadan gündüz nedir? Karanlık olmadan aydınlık? Gelgit olmadan akış, ölüm olmadan doğum nasıl olabilir? Eğer yukarıdaki dünya azalırsa, senin krallığının hiçbir değeri kalmaz."

Ereşkigal ters ters baktı. Karınlarının üzerinde yatan saray mensupları nefeslerini tuttular.

Daha yakına eğildim ve fısıldadım, "Yaşayan dünyadaki kadınların tüm gücü ellerinden alınırsa, konumunu koruyabileceğini düşünüyor musun? Çünkü eğer şeytani planı başarılı olursa, kesinlikle olacaklar."

Tahtının uyluk kemiğinden kolçaklarını kavrayarak bana baktı.

"Ona söyledim," dedi sonunda. "Onu bir koca almaması konusunda uyardım. Bunun sonu asla iyi bitmez. Ama şu anda yaşam dünyasına dönmeye uygun olmadığı için üzgünüm." Elinde şarap şişeleriyle koşarak gelen bir görevliye işaret etti.

"Onu görene kadar hiçbir şey almayacağım," dedim büyüklük taslayarak.

Ereşkigal parmaklarını tüyler ürpertici tahtına vurdu. Kederli yüksekliklerdeki gölgelere baktı.

"Onu görebilirsin," diye kabul etti. "Gerçi bu manzara seni pek memnun etmeyecek. Ama o," buz gibi işaret parmağıyla Samael'i gösterdi, "burada kalacak."

Sen Ölebilesin Diye Buradayım

Her biri bir öncekinden daha sıcak olan taş merdivenlerden aşağı indirildim. En derinlerdeki o rutubetli zindanda ne bulmayı bekliyordum? Rahat bir yatak, mis kokulu ketenlerle, kuzu postlarıyla, ipek minderlerle bezenmiş yumuşak tüylerden bir döşek mi? Onu yumuşak elbiseler giymiş, parlak mücevherlerle süslenmiş bulacağımı mı düşünmüştüm?

Bunların hiçbirini hayal etmemiştim ama O'nun bu kadar hasta tutulduğunu görmeyi de beklemiyordum. Semangelof'un övündüğü gibi adamantine zincirler yoktu. Onun yerine duvardaki bir et kancasına asılmıştı. Elleri ve ayakları yaralarla doluydu. Karanlık bir su birikintisine kan damlıyordu. Sıcaklık odanın kokusunu artırıyordu: hastalıklı ve çürümüş et, kükürdün boğucu, kükürtlü kokusu.

Onu çengelden indirmek için bir tabure sürükledim ve parçalanmış bedenini yanan kaldırım taşlarının üzerine yatırdım. Yüzünü ve vücudunu yıkamak için cübbemin eteğini kül rengi su dolu bir kovaya daldırdım. Gözleri bulanıktı; dudaklarından yavaş, tıkırtılı bir nefes çıkıyordu. Yanaklarından ter akıyordu. Omuzlarının arasındaki kanlı yarayı temizlemek için onu çevirdim. Derin kesilmişti, beyaz kemiği, kesilmiş kas ve kopmuş tendonun kanını ortaya çıkarıyordu.

Ona arkamı döndüğümde, gözleri benimkilere kilitlenmişti. Bir annenin sevgisiyle parlayan alevler gibi sıçradılar. "Benim Lilith'im, benim neşem." Zayıf bir elini bileğime koydu. Sesi çatlamış ve dalgalanmıştı, tüm ışıltılı melodi kaybolmuştu.

Başını kaldırmaya çalıştım ama acı içinde ağladı. Bir şeyler hatırlıyor gibiydi. "Ama nasıl? Burada ne yapıyorsun?" Hareket etmeye çalıştı. Ağzı kelimeleri çıkarabilmek için çabalıyordu. "Burada olamazsın! Eğer buradaysan tüm bunlar boşuna!"

Bir zamanlar Cennet'te ilahi bir şekilde yürüyen, görkemli, ışıl ışıl, bir ışık pınarı olan O'nun bu hale düştüğünü görmek dehşet vericiydi.

"Git! Hemen git! Arkana bakma." Büyük bir sesle öksürdü, kan ve sarı balgam tükürdü.

"Sensiz olmaz."

"Ben artık oraya ait değilim! Sen ölebilesin diye buradayım. Bir anlaşma yaptık."

Yani *ölebilir* miyim? Kafası karışmıştı. *Yaşayabilmem* için mi demek istedi?

"O ne yaptı?" Tekrar tekrar ağladı. "O ne *yaptı?"*

Orada ortaya çıkan korkunç görüntüyü yok saymak istercesine başını salladı. Bunu kimin yaptığını elbette biliyordum. Ama O'nunla nasıl bir anlaşma yapmış olabilirdi? Elbette bu hapsedilmeye razı olmamıştı? *Benim* hatırım için mi?

Çılgına dönmüştü. Bedenini kırmak yeterli değildi, zihni de yok edilmeli, keskinliği köreltilmeliydi. Tüm anlayışın kaynağı. Onun bilgeliği, yakuttan daha ince. Onun meyvesi, altından daha iyi. O öğüt ve beceriklilik, sağduyu ve kurnazlıktı. Bana gerçeği savunmayı, bilgi ve öngörüye ulaşmak için araştırmayı öğretti.

Onu kaldırmak için eğildim. Bir çocuk kadar kırılgandı, bir zamanlar uçurumlardan atlayan uzuvları şimdi zayıflamış ve kırılgandı. Ağzı kıpırdıyor ama ses çıkarmıyordu, zayıf elleri göğsümde çırpınıyordu. Lirini o kadar hızlı çalıyordu ki, parmakları zar zor hareket ediyor gibiydi. Bir zamanlar kuzguni siyah olan ve karanlık denizin yüzeyi gibi parlayan saçları, şimdi bir kocakarınınki gibi beyazdı.

Onu zindandan dışarı taşıdım. Ben geçerken nöbetçi uysalca durdu. Taş basamakları çıkarken onun sallanan başını kayaya çarpmamaya özen gösterdim. Bir ayağımı diğerinin önüne koymak, o ateşli ve ıssız yerden çıkmak için yapabileceğim tek şey buydu. Öfke beni yukarı doğru sürükledi. Ne büyük bir suç! Hayvani, cehennemi bir suç! Kim Cennetin Kraliçesini buraya hapsedecek kadar alçalabilir? Tüm kutsallığı ve gücü elinden alınmış. *Bir et kancasına asılmış!*

☽

Ereşkigal'in taht odasının büyük meşe kapısı arkamdan çarpıldığında, bir şeylerin ters gittiğini hemen anladım. Görevlilerin kalabalığı döndü. Hiçbiri şaşırmış görünmüyordu. Kimse Asherah'ı benden almak için öne atılmadı.

Ereşkigal kemikli tahtından soğukkanlılıkla beni izledi. Samael onun yanında oturuyordu, dudaklarında sert ve hoş olmayan bir gülümseme vardı.

"Samael!" Bağırdım. "Oturmamalısın!"

"Bunun için çok geç!" Ereşkigal tersledi. "Karşılığında bir şey

bırakmadan benim olanı almayı bekleyemezsin."
Oturdu. Hiçbir şey söylemedi.

"Beni reddetmeye cüret ettin. Ama her halükarda o daha uygun. Onda... sende olmayan pek çok özellik var." Kadın elini tahtın üzerinde duran adamın elinin üzerine koydu. Adam irkildi ve kendini toparladı. "Bir prens bana çok yakışacak."

Elini dudaklarına götürdü ve öptü. Dehşet sırtımdan aşağı buz gibi damladı. Ona döndü ve bana ulaşmayan sözler söyledi. Kadın başını salladı ve adam ayağa kalktı.

"Lilith, bir zamanlar sevgili Lilith," diye başladı yaklaşırken. "Kalmayı seçiyorum. Burada özgürce kalıyorum. Ne de olsa karanlık benim doğal alanım." Dinleyicilerine, salonda sıralanan saray mensuplarına seslendi. Döndü, böylece delici bakışlarını, güçlü çenesini, geniş kolunu görebileceklerdi. Ama sözleri bir şey söylüyordu, gözleri başka bir şey. Kollarımdaki kırık Aşera'ya ve yukarıya, yaşayan toprağa baktılar. Buz kalbimin etrafında sertleşti. Beni donmuş bir kucakla kavradı.

Ereşkigal bize doğru yürüdü. "Şimdi onun için yalvaramazsın. Benim koltuğumda oturdu. Benim şarabımı içti, benim elimden bir lokma yemek yedi. O gidemez."

Beni öptü, dudakları kulağıma değdi. Boğazındaki kan akışını hissettim. "Tek yolu bu," diye fısıldadı. "Her şey, senin için." Aniden geri çekilene kadar yanağımda durdu.
Onu tutamadım, konuşamadım.

Bunu en başından beri bildiğini mide bulandırıcı bir sarsıntıyla fark ettim. Ona safran toplayıcısının Aşera'nın yerine bir şeylerin - birilerinin- bırakılması *gerektiğini* söylediğini söylediğimde hiç tökezlememiş, gözünü bile kırpmamıştı. Beni uyarmadı. Bana danışmadı. Hazırlıksızdım.

"Git, yeğenim! Almak için geldiğin şeyi aldın. Benim rızamla git." Kollarımdaki, sırtından kan damlayan, nefesi kesik kesik gelen kız kardeşine bakmadı.

Samael'e bakamazdım. Döndüm ve büyük kapılardan geçerek ön odaya doğru yürüdüm.

☽

Bir görevli beni o yerin dehlizlerine götürdü. Yolumu işaretlemek için bir davul çaldı. Hayaletler sürükleniyordu, sonsuza kadar melankoli içinde hüzünlenmeye mahkumdular. Huzur yoktu. Oturdular, sonra hemen ayağa kalktılar. Yattılar, durmadan döndüler. Rahatlık yoktu, dinlenme yoktu. Bu grotesk öbür dünya, bu kaçınılmaz kader hangi

amaca hizmet ediyordu?

Ben yürürken Asherah söyleniyordu. Taht odasında sessizdi ama şimdi sükûnetini koruyamıyordu.

"Adam," diye inledi. "Benim de çocuğum. Hiç dinlemedi. Öğrenmezdi. Senin gibi inatçı. Ama kibirli ve umursamaz. Bütün çocuklarım. Keşke onları kurtarabilseydim." Gözlerinden yaşlar süzüldü.

Görevli hızla ilerledi. Yükümü taşırken, onun temposuna ayak uyduramadım. Geniş, gri bir tarlaya bakarak durakladım. Renksiz ekin saplarını hiçbir esinti kaldırmıyordu. Hışırdayan yaprakların ya da guguk kuşunun sesi sessizliği bozmuyordu. Hayaletler, o kasvetli mezar dünyanın her yerinde olduğu gibi, bir yöne doğru ilerliyor, sonra da pek tatmin etmeyen başka bir yere dönüyorlardı.

Bu durmak bilmeyen hareketin ortasında biri hareketsizdi. Solmuş giysiler giyen bir kadın. Donuk saçları bir omzunun üzerinde uzun bir örgü halinde örülmüştü. Beni dikkatle izledi. Ağzını açtı ama ağzından bir şey çıkmadı. Sanki boğuluyormuş gibi el salladı. Solgun olmasına rağmen, onu tanıdığım zamanki gençliğine geri dönmüştü. Büyümüş olması gerektiği gibi yaşlanmamış ve eğilmemişti.

"Şu." Asherah başını kaldırdı. "O benim değildi." Havva'ya kederle baktı. "Ama o da kurtarılmalı." Ziyan olmuş ellerini göğsüme vurdu. "Hepsi kurtarılmalı!

Havva'nın yanında, uğruna özgürlüğünü feda ettiği adam duruyordu. Âdem'in başı öne eğikti; çorak tarlanın cılız sazlarına bakıyordu. Havva onu kolundan tutarak kaldırdı. Ölüler diyarında, yaşayan dünyada olduğundan daha net göremiyordu.

Davulun sesi uzaklarda kayboldu. Burada kalamazdım. Eve'e başımı salladım. Ne diyebilirdim ki? O yeri seçti. O adamı seçti. Ona olan aşkı buraya yol açmıştı. İhanetine duyduğum öfke azaldı.

"O ne yaptı?" Asherah aynı sonsuz nakarata geri döndü. "Bir anlaşmamız vardı! Onu sonsuza dek lanetle, bir anlaşmamız vardı!"

İleride yankılanan davul sesini takip ederken yükümü daha iyi kavrayabilmek için ellerimi kaydırdım.

Meyvem Altından Daha İyidir

Işığa doğru yürüdüm ve mağaradan çıktım. Akşamın erken saatleriydi, kırlangıçların uçuşma vaktiydi. Dağ yamaçlarından keçi çanları çalıyordu. Bir çocuk sürüsüne ıslık çalıyordu. Yaşayan dünya ne kadar görkemliydi, ses, renk ve değişim açısından ne kadar zengindi. Geride bıraktığım yer ne kadar acımasız ve ıssız, ne kadar durağan.

Hava soğuktu. Şimdiden kış mı gelmişti? Ben yokken dünya eskisi gibi devam etmişti.

Ama Asherah hızla kayboluyordu.

Nefesi yavaşladı. Durdu ve başladı. Ağıtları kesildi. Cehennemin mahzenlerinden ayrıldığımızdan beri dudaklarından tek kelime çıkmamıştı. Dünyaya dönmek umduğum gibi onu eski haline getirmedi; tam tersi bir etki yarattı. Gözleri ışığa karşı kapalıydı, ölmekte olan güneş üzerlerine düştüğünde kaşlarını çattı. Esinti renksiz saçlarını kaldıramıyordu. Yanakları tebeşir gibi cansızdı.

Onu dere kenarındaki düz bir kayanın üzerine yatırdım. Dudaklarını ıslattım ama yutmadı. Orada yiyecek kalıp kalmadığını görmek için çobanın kulübesine gittim, Yeraltı Dünyası'nın kalın kilini ve kırmızı tozunu sandaletlerimden yıkamak için buz gibi suya girdim.

Samael'i kaybettiğim için duyduğum üzüntü ve öfke o kadar sıkı örülmüştü ki, bir ipi diğerinden ayıramıyordum. Ereshkigal'i seçmekte ne kadar da acele etmiş. Başka bir yol bulabilirdi. Peki şimdi ne olacaktı? Çok geç kalmıştık, bu açıkça görülüyordu. Aşera yaşamayacaktı. O artık ilahi değildi. Boştu. Bir kabuk, bir kabuk.

Kulübenin içinde bir yemek kalıntısı buldum. Ne kadar zamandır uzaktaydım? Bir gün mü, bir asır mı? Ama ben yokken burada biri vardı. Köşede bir sopa duruyordu, keçi derisinden bir iskemle döşenmişti. Masanın üzerinde bir peksimet kuru ekmek ve tahta bir kap bal vardı. Bir su tulumunu burnuma götürdüm: sulandırılmış şarap.

Derenin kenarındaki kayada, keçi derisini başının altına katladım. Peksimeti ufaladım, balla tatlandırdım ve yemesi için onu ikna ettim. Dudaklarına şarap damlattım ve içmesi için yalvardım. Başımı taşın üzerine koydum ve bütün gün onu kucaklayan kış güneşinin sıcaklığını hissettim.

Böyle olmamalıydı! Ben çocuktum, anne değil. Bir zamanlar ben ölümlüydüm, o ilahiydi. Aşkın, ebedi, tüm yaşamın kaynağı. Bu nasıl olabilirdi? Onun kutsallığı yok olmuştu; tüm haklarımı ve doğuştan gelen haklarımı da beraberinde götürmüştü. Samael yanımdayken Cennet'e zaferle dönmeyi ummuştum. Beni sürgüne gönderen ve yerime geçen, tüm kadınları aşağılık olarak lanetleyen Baba'ya karşı

zafer kazanmak için. İşleri yoluna koymak, tüm kadınlar için yeniden başlamak için.
Her şey sonsuza dek gitmişti.

Alnım kayanın sıcaklığını içime çekerken bir titreşim hissettim, ilk başta çok küçüktü ama giderek güçleniyordu. Mağaranın esneyen ağzında karanlık bir kütle yer değiştirdi. Kenarlarından gerildi ve gerildi, dışarı çıkmak için patlarcasına genişledi ve daraldı. Sağır edici bir vızıltıyla orada asılı kaldı, sonra mağaradan fırladı. Geri sıçradım, ürktüm, Sheol'un tüm ıssızlığının dünyaya patlamasını bekliyordum.

Bana doğru sürünerek, şaha kalkarak, yeniden katlanarak gelirken, bunun büyük bir arı kütlesi olduğunu gördüm. Üzerimizde titreşerek ve davul çalarak oyalanıyorlardı. Büyük bir sükûnet hissettim; saf dinginlik, sonsuz zarafet ve ilahi huzur. İçimde çınlıyor, karıncalanıyor, nabız gibi atıyor, zonkluyordu; bir tür mutluluktu.

Aşera gözlerini açtı ve yeniden ışıldamaya başladı. Teni bal üzerindeki güneş ışığı gibi parlıyordu. Saçları bir kez daha kuzguni siyah renkte parlıyordu ve kayanın üzerinde bolca dalgalanıyordu. Onu, zihnimin gözünde, Cennet'in ılık koruluklarında ve çiçek açan su kenarlarında, belinde liriyle görkemli bir şekilde yürürken gördüm.

"Cesaret, Lilith. Benim meyvem altından daha iyidir." Sesi melodikti, artık dalgalanmıyordu. Elime uzandı. "Beni gelecek olanlarda bulacaksın, çünkü onlar kendi tanrıları olacaklar. Benim sonum senin başlangıcındır: Başladığın şeyi bitireceksin."

Kör edici bir ışık parlamasıyla, O gitmişti. Arılar bir anda her yöne dağıldı, uğultuları yayıldı, ağaçların tepelerine doğru dalgalandı, kekik ve lavantaların üzerine üşüştü, kır çiçeklerinin ve hışırdayan otların üzerinde asılı kaldı, sonra da ötelere doğru hızla uzaklaştı.

☽

Cesedi kaldı. Onu mağaranın ağzına gömdüm, sert toprağı yumuşatmak için su ve mezar kazmak için keskin çakmaktaşı kullandım. Yerini işaretlemek için kavak yapraklarından bir çelenk ördüm. Çobanın şarap tulumundan içki döktüm. Onun ne kan kurbanına ne de yakılan sunulara ihtiyacı vardı, O'nun talep ettiği şeylere. Ölüm ya da lanetlenme pahasına, yalnızca O'na tapınması için tehditler yoktu. Güç ya da egemenlik gösterisi yoktu. O bunların hepsinin üstündeydi.

Üçüncü Bölüm

SEL

MÖ 2347

Nuh şaraptan uyandığında ve en küçük oğlunun kendisine ne yaptığını öğrendiğinde, "Lanet olsun Kenan'a! Kardeşlerinin en aşağılık kölesi olacak."

Yaratılış 9:24-25

Yargı ve Kurtuluş

Aşera'nın mezarının yanında, vadi kış tonlarında doğuya doğru alçalıyordu. Orada bir yerlerde Harappa ve kudretli İndus uzanıyordu. Ayaklarımın altında: Samael'in şimdi Ereshkigal'in prensi ve eşini oynadığı Sheol'un ıssız mağaraları. Yukarıda: Senoy, Sansenoy ve Semangelof ile savaştığımız yükselen zirveler.
Harappa'ya, Samael'e sırtımı döndüm ve tırmanmaya başladım.

Tanrınız öldüğünde nasıl yaşarsınız? Bu düşünce beni tüketti. Sormak istediğim tek bir kişi vardı: Safran toplayıcı. Ona Asherah'ın ölüm haberini, başarısızlığımı götürecek ve ondan öğüt alacaktım. Bana tavsiyede bulunacaktı. Ama ölümlü dünyadan ayrılalı ne kadar olmuştu? O hâlâ yaşıyor muydu? Ve ona nasıl ulaşacaktım? Dağın zirvesinde beni kırık bir köprüden, kükürtlü, sisli uçurumun üzerinde takırdayan halat ve tahtalardan başka ne bekliyordu? Belki de yeni bir köprü vardı. Gezilebilir başka bir geçit. Her şey mümkündü.

Zayıf güneş sırtımı ısıttı. Bir kartal akıntıya kapıldı. Taşlı yolda karların arasında inatçı kış çiçekleri açmıştı. Çobanın kulübesinden aldığım keçi derisini omuzlarıma sıkıca sardım. Onun ölümüyle yeniden ölümlü mü olmuştum? Soğuktan acı çektiğim kesindi. Ayaklarım her adımda karın içine batıyor, ayak parmaklarım buzdan

mosmor kesiliyordu. Eğer burada soğuktan ve yokluktan ölmüşsem, bu hak ettiğimden fazlası değildi. Şeol'ün en derin çukurlarına inmiş, Yeraltı Kraliçesi'yle yüzleşmiş ve Asherah'ı hapisten çıkarmıştım, ama onu ve Samael'i de kaybetmiştim; Cennet'te yeniden doğma umutlarımı da. Kaybedemeyeceğim hiçbir şey yoktu.

Yükseklere tırmandıkça buz gibi rüzgâr daha da sert esiyordu. Kar yağdı; saçlarımın tozunu alan iri, yumuşak taneler. Döndüler ve dans ettiler, yolu maskelediler, etrafıma bir yalnızlık ve sessizlik perdesi çektiler.

Dağın sırtına geldiğimde nefesim kesildi. Köprü gitmişti. Ondan geriye hiçbir iz kalmamıştı, bir zamanlar burada olduğunu gösteren ne halatlar ne de kırık tahtalar vardı. Ama altındaki uçurum da esneyip açılmamıştı. Samael'in içinden geçerek Yeraltı Dünyası'na düştüğü boşluk yok olmuş, devasa bir kaya düşmesiyle dolmuştu. Dağın zirvesinin güney tarafı -sırtın üzerinde yükselen kartal sırtı- bir yaranın içinden parlayan kemik gibi yeni ortaya çıkmıştı. Kayanın patlayıp düştüğü yerde kayalıklar yüzeye yayılmıştı. Devasa kayalar uçuruma yuvarlanarak uzak tarafa bir kara köprüsü oluşturmuştu. Ağırlığımı test ettim; kayalar dayanıyordu. Herhangi bir boşluk kalıp kalmadığını görmek için kenarlardan bakarak karşıya geçtim. Kendime Samael'i aramadığımı söyledim. Ama Ereshkigal'den kaçmak için gizli girişini kullanmayı umduysa, o da gitmişti.

Saatler sonra dağ yolunun eteklerine vardığımda vadide beni karşılayan manzara daha da şaşırtıcıydı. Bir zamanlar cıvıl cıvıl olan tarlalar şimdi çorak, kahverengi ve yanıyordu.

Platonun tam ortasında, safran toplayıcılarının yayılan sümbül ağacının altında oturdukları yerde, devasa bir ahşap yapı kontrolden çıkarak alev aldı. Alevler meşeler kadar yükseğe sıçradı ve üzerindeki kalın siyah bulutu besledi. Uçurumun dibindeki bir kaya parçasının arkasına çömelmiş dehşet içinde izlediğim yanan kül taneleri üzerime düştü.

Kovalarla su taşıyan dört adam geldi. En yaşlısı, beyaz sakallı ve bitkin, gençleri yönlendirdi ama bu, azgın cehennem karşısında yağmur damlaları gibiydi.

Ateşin ötesinde, üç kadın bir küme kulübenin önünde duruyordu. Kadınlardan biri bir kuyunun çarkını döndürüyordu. Bir diğeri kovaları hazırlıyordu. Üçüncüsü ise ellerini başına götürmüş, vadideki tek hareketsiz figür olarak yıkıcı manzarayı izliyordu. Yemyeşil

çiğdem tarlalarından geriye ne ot ne de çiçek kalmıştı. Vadiyi çevreleyen orman kesilip yok edilmişti. Kesilen gövdeler, bir zamanların güçlü meşe ve zarif sedir ağaçlarının kütükleri arasında yığılmıştı. Burada keyifle süzülüp dönen kırlangıçlar da gitmişti, süzülen kartallar da.

Çömelmiş, manzarayı merak ederken bir el koluma dokundu. Sıçradım. Bir kadın, parmaklarını dudaklarına götürerek yanımda saklandığım yere doğru süzüldü. Orta yaşlarda bir kadındı, siyah saçları örgülü ve kulaklarının üzerinde toplanmıştı. Nefesi

Yanağım sıcaktı, bir eli omzumda duruyordu. Vücudu kahkahalarla sarsıldı, sesi bastırmak için elini ağzına götürdü.
"Ne-ne oldu?"

Birkaç dakika konuşamadı. Neşesini kontrol altına aldıktan sonra göğsüne astığı çantadan bir avuç ceviz çıkardı. Bir tanesini topuğunun altında kırdı ve bana fırlattı.
"Bu bizim yargımız," dedi karanlık bir sesle. "Ve kurtuluşumuz."

Sırtını kayaya döndü ve ona yaslanarak beni içine aldı. Cevizin tadını çıkardım. Acıydı ama açtım.

Başını dağ geçidine doğru salladı. "Yukarıdan geliyorsun, ha?"

Keskin, bilmiş yüz ifadesi beni sinirlendirdi. Ayaklarıma baktım. Omuz silkti ve uzaklaşmaya başladı.
"Bekle!" Ben seslendim. "Kimin yargısı? Ne kurtuluşu?"

Artık kayanın ötesindeydi ve yangın söndürmeyi bırakıp yere oturmuş, yangını izlerken omuzları çökmüş olan adamların tam görüş alanındaydı. Yere bir ceviz kabuğu attı.
"Gel," dedi. "Sana göstereceğim."

Bir Zephyr gibi

Beni yükselen uçurumun kenarına götürdü ve kayadaki bir çatlağa girdi. Geçit, kışın ortasında hâlâ yeşil olan ve her tarafı dağla çevrili bir meşe korusuna açılıyordu.

Çorak, yanan vadiden sonra muhteşem bir manzaraydı. Yapraklar yumuşak rüzgârda hışırdıyor, öğleden sonra ışığı dalların altındaki

yosunlara vuruyordu. Bir boğa ve bir inek çitle çevrili otlaktan bize uysalca bakıyordu. Bir yaban domuzu ve bir dişi domuz bir ağacın altında meşe palamutlarını otluyordu. Bal arıları bir arı kovanına girip çıkıyordu.

En geniş meşe ağacının gövdesinin önündeki taş sunakta çakmak taşına vurup ateş yaktı, içine kuru biberiye serpti ve dua sözcükleri mırıldandı. İçine kıvılcımlanıp çatlayan kuru yapraklar attı ve gözlerimin önünde dans eden çam kokulu bir duman çıkardı. Burun deliklerimi gıdıkladı ve şarap gibi başımı döndürdü.

Belimi tuttu. "Görüyor musun?" "Neyi görüyorum?"

Ama birdenbire anladım.

Yağmuru gördüm, sonsuz yağmuru, ovalara ve tarlalara yağdığını. Kurumuş tarlaların her damlayı içtiğini, sulu bir tufanın altında batmadan önce yemyeşil çiçek açtığını gördüm. Bir kasırganın döndüğünü, nehirlerin yükseldiğini, bataklıkların kabardığını gördüm. Uruk, Mari ve Babil kuleleri dalgaların altında kaldı. Dağlar sular altında kaldı, zirveleri uçsuz bucaksız bir denizden yükselen adalara dönüştü.

Samael'le birlikte bataklıktan geçerken bindiğimiz dar teknenin girdaplı nehirde savrulduğunu gördüm. İnsanlar boğuluyordu. Hayvanlar çırpınıyordu. Kara su çalkalanıyor, güçlü bir fırtına dönüyordu. Öfkenin sele dönüştüğünü gördüm. Haklı öfke kabarıyordu.

Sendeledim, geriye doğru düştüm. Dumandan öksürdüm ve korkunç görüntüden kurtulmak için gözlerimi kırptım.

"Biliyordum," dedi kadın. "Sen de bir kahinsin."

☽

"Bana Norea deyin," dedi.

"Neydi o? Ne gördüm ben?" Norea'nın ateşin başında demlediği ada çayı içimi yıkadı. Korkum ve tedirginliğim uçup gitti. İnek böğürdü, rahatlatıcı bir ses; Cennet'in bir yankısı.

"Onun öfkesini gördün. Bir fırtına geliyor. Kutsal Ana'nın öfkesi. Hepimizi cezalandırmak için büyük bir sel olacak."

"Asherah'ı mı kastediyorsun?" Ateşe doğru yaklaştım. "O gitti. Bir tufan yaratamaz."

Norea omuz silkti. "Yüce A n a 'nın bir tezahürünü gömdünüz.

Çok daha fazlası var."

"Onu gömdüğümü nereden biliyorsun?" "Ben bir kahinim, Lilith. Senin gibi."

Ben öyle hissetmedim. Norea'nın iddialarının mümkün olduğunu da düşünmüyordum. Asherah'ı bir zindanda et kancasına asılmış, zayıf ve iktidarsız bir halde görmüştüm. Onun öldüğünü görmüştüm.
"O kendi çocuklarını boğmazdı."

Norea neşeyle, "Oh, ama O yapar," dedi. "O gündüz olduğu kadar gecedir de. Zalim olduğu kadar şefkatlidir de. Yaratan aynı zamanda yok edebilir. Onu suçlayamayız da. Çocukları onu unuttular, ona ihanet ettiler, onun yerine sahte bir tanrıya taptılar." Ateşin içine tükürdü.

Bu doğru olabilir mi? Bu olasılık beni heyecanlandırdı. Onun gücü gömdüğüm cesetle birlikte ölmemişti. Hâlâ cezalandırma ve intikam alma gücüne sahipti.

"Bunun konuyla ne ilgisi var?" Korunun ötesindeki, alevlerin çıtırtısının ancak şimdi azaldığı vadiyi işaret ettim.

"Onun tanrısı." Parmaklarıyla göğsüne bir işaret yaptı. "Ona bir gemi yapmasını söyledi. Kendini ve oğullarını kurtarmak için. Kızları da vardı," diye kaşlarını çattı. "Sen bilmezsin tabii."
Yaban domuzu homurdandı ve kadın ona bir avuç meşe palamudu fırlattı. "Ama neden yanıyor?"

"Çünkü onu ateşe verdim!" diye güldü. "Bu onun üçüncüsüydü. Neredeyse bitene kadar beklerim. Sonra-boom!" Patlamayı taklit etti, onun çabasının ateşli sonunu. "Benim olduğumu bilmiyor." Omuzları çökmeye başladı.

tekrar salladı. "Sanıyor ki,"-gülmekten kelimeleri güçlükle çıkarabildi -"Tanrısı onu sınıyor."
"Peki o kim, yaşlı adam?"

Norea ıslanmış adaçayı yapraklarını ateşin küllerine serpti. Bir sopayla onları dürttü, hafif, otumsu bir buhar çıkarırken onları memnun edecek şekilde yeniden düzenledi.

"Kocam." Kelimeyi tiksintiyle telaffuz etti. "Sarhoş ve aptalın teki. Adı Noah. Onun için üzülme. Artık sen buradasın, bir sonraki onda kalabilir."

☽

Norea bana yaprak dökmeyen bir koruda deriden bir barınak yaptı. Orada, gümüşi ay ışığının altında uyudum.

Her gün daha fazla hayvan geliyordu. Tavşanlar. Bir koç ve bir koyun. İki katır, bir çift kaz. Bir dağ aslanı ve dişi aslan, korunun çitlerle çevrili şeridinde dişlerini öfkeyle göstererek bir aşağı bir yukarı yürüyorlardı. Hepsi çiftler halinde, gemiye alınmayı ve yok

olmaktan kurtarılmayı bekliyordu. Norea, onları iki nehir arasındaki topraklardan getiren bir ajanlar ağı kurdu - sarıklı adamlar, kiltli askerler, vahşi kadınlar ve çobanlar. Şinar diyordu, daha önce duymadığım bir isim. Tamamen sular altında kalacak, dedi neşeyle.

Gündüzleri hayvanları besledim, suladım. Bal topladım ve keklik avladım. Norea'nın öngördüğü gibi, Nuh ve oğulları yeni bir gemi inşa etmeye koyuldular. Bir öncekinin küllerinden yükselişini izledim, her gün bir başka kalas, bir başka kiriş tamamlanmaya doğru ilerliyordu. Artık yedi kat yüksekliğindeydi. Gövdesini ziftle siyaha boyadılar. Bloklarının üzerine oturtulduğunda, güneşte abanoz gibi parlıyordu.

Ormandan geriye kalan gölgelerin arasından kadınları inceledim; Norea'nın gelinlerine verdiği isimle, el pençe divan duran eşleri. Erkeklere yiyecek ve su getirip götürüyorlardı. Kocalarının yanlarında, bir bilek hareketiyle, bir baş sallamayla, havlayarak yapılan bir çağrıyla öne atılmaya hazır bir şekilde bekleşiyorlardı.

Onlarla uçağa binip binmeyeceğimi hiç sorgulamadım. Norea'yla tanıştığım günden itibaren, bu varsayılmıştı. Sözsüz bir anlaşmaydı. Ben onlara aittim.

Gün batımından sonra Norea ile meşe korusundaki hayvanat bahçesinin kakofonisi arasında ateşin yanında yemek yedik. Ailesinden ve büyüyen geminin yanındaki sade ateşten ayrı olarak burada oyalanmasını merak ediyordum.

"Kocanız-oğullarınız-sizi beklemiyor mu?" diye sordum.

Bir altın kayısı ısırdı, diğerini bana uzattı. "Elimden geldiğince onlardan uzak duruyorum. Yapacak işlerim var." Koruyu dolduran, derme çatma kafesler ve zaptiyeler içinde birbirlerine bastırılmış hayvanları işaret etti. "Bunu onlara bırakamam. İki boğa toplayacaklar ve neden yavrulamadıklarını merak edecekler."

Öksürdüm. "Neden onun eski eserlerini yaktınız?" diye sormaya cesaret ettim.

"Sen hiç evlenmedin mi?" Kayısı çekirdeğindeki son eti de emdi ve ateşe attı. Devam etmeden önce alevlerin yükselişini ve geri tepmesini izledi. "Geminin saf ve sadık olanlar için olduğunu söyledi. Sahte bir tanrıya taptığım için istenmediğimi söyledi. Gemiye binmek istediğimden değil. Kutsal Ana'nın cezasını çekmemiz gerektiğini düşündüm, ona karşı gelmemiz değil. Dünyanın temizlendiğini görmek istedim."

"Ama yine de hayvanları topladınız mı?"

Keçileri beslemek için ayağa kalktı, onlar yerken ipek gibi kulaklarını okşadı. "Bizim hatalarımız yüzünden neden onlar acı çeksin?"
"Ve şimdi sizi gemisine kabul edecek mi?"

"Beni kabul etmek mi?" Güldü. "Adam yumurta bile kaynatamıyor. Ya ben bineceğim ya da o açlıktan ölecek."

Norea tavuk kümesine doğru ilerledi. Tavuklar için tahıl serpti. Horoz tünediği yerden bakıyordu, kırmızı tarağı ateş ışığında parlıyordu.
"Peki neden fikrini değiştirdin? Neden şimdi ona katılıyorsun?
"Katıldığım o değil, seni aptal! Sana katılıyorum." "Ben! Bu nasıl olabilir?

Norea eşekler için bir balya saman sürükledi ve kadife burunlarını kaşımak için durdu. "Bir öngörü gördüm. Yeniden yaratılacak olan dünyayı gördüm. Sadece bin yıl kadar oldu ama şimdiden Yaratılış'ın yeniden başlatılmaya ihtiyacı var."
"Ne gördünüz? Yeni dünya temizlenecek mi?"

Norea yukarı baktı. Yeni ay dağın siluetinin üzerinden kayarken, ağlarla çevrili kuş kafesinden bir baykuş onu karşıladı.

"Ondan çok uzak. Her zamankinden daha pis olacak. Gördüklerimi anlamakta güçlük çekiyorum. Yeşil alanlar ve yüce ormanlar pörsüyecek ve ölecek. Denizler atıklarla köpürecek, nehirler kuruyacak, gökyüzü kara dumanla zehirlenecek. Her yerde çekirgeler gibi insanlar gördüm, geldiğimiz dünyaya değer vermeyen. Ona sahip olduklarını sananlar. Ondan alıyorlar, asla yenilemiyorlar."
"O zaman insanoğlunu neden kurtaralım? Bırakın boğulsunlar!"

"Çünkü başka bir şey gördüm." Norea yumuşak bir sesle söyledi. "Gemide ve yeni dünyaya taşınacak olan Gerçeği gördüm."
"Sence onu taşıyor muyum?"

"Seni rüyalarımda gördüm. Dağlardan inen bir kadın, çaresizlik içinde. Ama paylaşılması gereken bir bilgeliğe sahip. Bu hayvanlara olduğu gibi sana da çobanlık etmek için gönderildim. Sizi güvenli bir yere götüreceğim. Ta ki bir gün sizin Hakikatinizi üstlenecek bir peygamber gelene kadar. Bir zefir gibi yeryüzünü süpürecek, kapı altlarından ve pencerelerden esecek. Her kulağa fısıldayacak ve her kalbe dokunacak."

Ay ışığı Norea'nın çizgili yüzünü gümüşleştirirken, yeni bir şeyin doğuşunu hissettim. "Benim sonum senin başlangıcındır," demişti Asherah ölüm döşeğinde bana. "Başladığın şeyi bitireceksin." Ona karşı işlenen suçun intikamını bu şekilde alacaktım - beni hayal

kırıklığına uğratan ve Annemi gasp eden Babamı engelleyecektim! Onun Gerçeklerini yayınlayacaktım -Bilgi Ağacı'nda bana miras bıraktığı Bilgeliği- yeni dünyaya getirecektim.
"Ne peygamberi?"

Norea omuz silkti. "Erkek ya da kadın, bilmiyorum. Bir ses duymadım. Parlak bir ışık gördüm. Truth'u tuzlu isilikteki aloe merhemi gibi hissettim. Kavrulmuş bir boğaza su, boğucu bir günde esinti. Bir ağaç vardı."

Onun görüntüsü beni canlandırdı. Parlak ışığı gördüm, aloe merhemini hissettim, suyun tadına baktım. Asherah'ın benim için tasarladığı şey kesinlikle buydu. Beni ölümden koruduğu görev buydu.

İkişer İkişer

Çok geçmeden yağmur başladı. Kırk gün kırk gece boyunca barınağımın keçi derisini dövdü. Dağın yamacından dereler halinde aktı, korudaki otlağı bataklığa çevirdi. Hayvanlar bataklığa battı. Uçamayan arılar, arı kovanının kil borularında huzursuzca vızıldadılar.

Her damlada sevindim. Dans ettim ve bataklıkta döndüm. Onun adil selinin temizleyici öfkesinden zevk aldım. Benim Denizler Leydisi'm! Sanki su alanının genişliğini toplamış ve öfkeyle karaya fırlatmış gibiydi.

Nuh ve oğulları çabalarını iki katına çıkardılar. Kesilen ağaçları bataklık zeminden kaldırdılar. Son çatı kalaslarını çaktılar; sesler çamurlu havada körelmiş olarak bana ulaştı. Ve hala hayvanlar geliyordu. Düz boyunlu bir dişi leopar ve eşi. İki gıdaklayan, gür kuyruklu çakal. Tahta bir kutuda taşınan çekirge ve kertenkeleler. Son dakikada, deltanın mangrov ormanlarından bir çift fil geldi. Daha önce hiç görmemiştim. Hortumlarına, gözlerindeki nazik zekaya hayran kaldım.

☽

"Vakit geldi," dedi Norea koruya bir sonraki gelişinde. Sırılsıklam bir yün pelerin giymiş, bir asaya yaslanmıştı. "Bunu giy." Bana bir gök gürültüsü bulutu kadar karanlık ve geniş, kabarık bir giysi uzattı.

Arıları sakinleştirmek için arı kovanını tütsüledi ve boruları mühürledi. Tek başlarına bir çiftten daha fazla sayıda kurtuluşu hak ediyorlardı: tüm koloni kurtulacaktı. "Çünkü onlar yeni dünyayı dölleyecekler!" Norea neşeyle söyledi.

Kıyafetimle, dizginleri çekerek kafeslenmiş kuşlar, yılanlar, sincaplar ve kurbağalarla dolu arabaları yönlendiren diğer ajanlardan herhangi birine benziyordum. O zamanlar

Gökyüzü alçak ve siyahtı. Bulutlar çalkalanıyor ve gürlüyordu. Arazi şişmiş, yarıya kadar su altında kalmıştı. İnciklerimize kadar kalın çamurda yürüdük. Toynaklar battı. Çarklar takıldı. Yağmur hiç durmadı, o kadar yoğundu ki bir kol boyu ötesini zar zor görebiliyordum.

Biniş rampasında, Noah zeytin ağacından bir asa tutarak nöbet tutuyordu. O kadar yaşlıydı ki neredeyse iki büklüm olmuştu. Gözleri bulanıktı, elleri titriyordu. Arı kovanının borularıyla dolu bir arabayı sürükleyen Norea, bizi gemiye bindirirken onu görmezden geldi. Daha önce giden hayvanların çamuruyla kayganlaşan dik yokuşta kayıp düştük.

Yağmurdan kurtulmak için aceleyle içeri girdim. İçeride, altı alt kata inen rampalar vardı. Beşinci katta, keçilerin ve koyunların, kara kuyruklu ceylanların, eğri boynuzlu dağ keçilerinin arasında kendimi evimde gibi hissettim. Kurtlar, ayılar ve çakallar, leoparlar ve aslanlarla birlikte aşağıdaki en derin katta uluyorlardı. Filler de orada, güçlendirilmiş gövdede barındırılıyordu.

Büyük bir gök gürültüsü gökyüzünü yararken Norea'nın ajanları ayrıldı. Hayvanları teselli ettim, kafesten kafese, kuş kafesine gidip burunlarını okşadım ya da kulaklarını tırmaladım. Rampa yukarı çekilirken büyük bir gıcırtı duyulana kadar saman serdim, su kaplarını tazeledim. Yükselen sular onu bloklarından kaldırırken gemi sarsıldı. Nuh kapakları kapatırken ziftin acı kokusu alt güvertelere sızdı. Artık hepimiz bir kavanozun içine tıkılmış şarap gibi kapalı kalmıştık.

Samanların üzerine yerleştim ve hayvanların rahatlatıcı kokusunu içime çektim. Burada, insanların kurtuluşu için tasarlanmış geminin karnında gizli bir yolcu olarak yatıyordum. Kurtarmaya niyetlendiği en son kişi. Bu numara Samael'in çok hoşuna giderdi. Onu Sheol'daki prensliğinin dehlizlerinde yürürken hayal ettim, doğal neşesi azalmamış, mizahı sınanmamıştı. İlk kez artık ona kızgın olmadığımı fark ettim.

☽

Günler, geminin sallanması kadar tahmin edilebilir ve güven verici bir ritme oturdu. Sabahları Norea ve oğullarının eşleri hayvanları beslemek için aşağıya geliyorlardı. Ben, aslanlar yüzünden kızların gitmeyi reddettiği en alt güverteye çekildim. Onları hiç görmedim ama üstümdeki konuşmalarından tanıyordum.

Aradka genç ve kaprisliydi, Japheth'in karısıydı. Çalışırken şarkı söylerdi; hasat ayları ve karşılıksız aşk üzerine eski şarkılar. Norea ona karşı acımasızdı, on beş yaşlarındaki bu kıza. Ona o iğrenç gürültüsünü kesmesini, bu dünyada aşk diye bir şey olmadığını, sadece çekişme ve görev olduğunu söyledi. Ham'ın karısı Nahalath huysuz ve asabiydi. Hayvanlardan nefret ediyor, hayvan bakıcısı olarak yeni mesleğine duyduğu öfkeyi zapt edemiyordu. Bir gübre yığınını daha süpüremediğinden, makakların çığlıklarının, çakalların ulumalarının kendisine hakaret olduğundan yakınıyordu. duyular.

Shem'in karısı Sambethe şaşkınlık içinde çalışıyordu. Sanki bunların artık mümkün olmadığını unutmuş gibi, belirli bir bitkiyi toplamak için dağların tepelerine, ağaç kabuğu ve yosun toplamak için ormanın derinliklerine yürümekten bahsediyordu. Etrafındaki katı dünya: hayatının yeni sınırlarını belirleyen geminin ahşapları - üç yüz arşın uzunluğunda, elli arşın genişliğinde ve otuz arşın yüksekliğinde -hiçbir anlamı yoktu.

Evcil hayvanlarla -keçiler, sığırlar, katırlar ve geyiklerle- ilgilenmeyi bitirdiklerinde, üç çift ayağın her türden kümes hayvanının ve her kanattan kuşun barındığı güverteye çıktığını duydum. Tekrar yukarı, kemirgenlerin, kertenkelelerin ve böceklerin yaşadığı yere. Depoların, kilerlerin ve arı kovanlarının ötesine ve bir kez daha yukarı, insanların dünyasına.

Nuh, Şem, Ham ve Yafet aşağıya hiç inmediler. Bütün gün ne yaptıklarını tahmin edemiyorum. Onları meşgul edecek bir denizcilik ya da gemi teknesi yoktu: gemi tamamen kendi haline bırakılmış, nereye götürülürse oraya savruluyordu. Öğleden sonraları içki içtiler. Küpler şıngırdadı. Melodisiz şarkılar söyleniyordu. Ama hiçbir enstrüman, hiçbir arp ya da lir seslerini yükseltmedi, hiçbir kadın sesi havayı tatlandırmak için onlara katılmadı.

Kızlar ailelerinin yanına döndükten sonra Norea aşağı indi. Bana ekmek, peynir, su ve lambam için gerekirse yağ getirirdi. Ayılar, kurtlar, aslanlar ve leoparlar için, kaplanlar, akbabalar ve diğer yırtıcı kuşlar için et getirmek -bu amaçla gemide tavşan ve koyun yetiştiriyordu- birkaç sefer sürdü.

Bu ziyaretlerden birinde, cesaretimi toplayıp ona tanıştığımız günden beri içimi kemiren şeyi sordum. "Söyle bana, Norea-" Lambamı yaktım. Etlerinin başında eğilmiş bir sürü baş, yağlı alevin içinde titriyordu. "Kızlarına ne oldu? Oğulların olduğu gibi kızların da olduğunu söylemiştin."
Bana bir süpürge uzattı ve kafesleri süpürmeye başladı.

"Gittiler," diye bağırdı. "Dağların ötesine gelin olarak satıldılar. Her biri gün doğumu kadar parlak. Onları bir daha görmeyeceğim."

Süpürgesiyle yukarıdaki güverteye vurdu. "Bunun yerine, çamur gibi donuk ve iki kat daha kalın olan bu eşekleri gönderiyorum."
Bir an için katırlardan bahsettiğini sandım.

"Sahte tanrının yolları işte böyle!" diye gürledi. "İşte bu yüzden O kızgın! Kutsal Ana böyle küfürlere tahammül edemez. Kızları rahimlerinin gücü karşılığında tuz çuvalı gibi alınıp satılıyor."

Bunun, kayıp tanrıçanın bir sonucu olduğunu fark ettim. Tüm kadınların alçaltılması, aşağılanması, boyun eğdirilmesi.

"Ve şu kızlar," diye titreyen parmağını yukarı doğru kaldırdı. "Onun hakkında hiçbir şey bilmiyorlar! Cennetin Kraliçesi hakkında hiçbir şey! Onlar cahil. Düşünmeden ve sorgulamadan, yalaktaki hayvanlar gibi."

Süpürgesine yaslandı. Ayaklarının dibinde aslanlar bir koyun leşini parçalıyor, kaburga kemiklerini bezelye taneleriymiş gibi çıtırdatıyorlardı. İki güverte yukarımızda, çöl tarlakuşları karanlıkta hüzünle ötüyordu.

"Onu nereden tanıyorsun?" diye sordum. Asherah'ın Cennet'ten çalınmasından, tüm insan hafızasından silinmesinden bu kadar uzun zaman sonra nasıl bilebilirdi?

Norea, ağzına kuru ot tıkıştıran boğa filin hortumunu kaşıdı.

"Annelerimizden tabii ki. Kızlarım bilgilerini yanlarında dağlara götürdüler. Orada en azından selden korunmuş olacaklar. Ben annemden öğrendim, o da kendi annesinden. Ta ilk anneye kadar, yirmi kuşak ve daha fazlası."
Yirmi nesil! Gerçekten o kadar uzun zaman olmuş muydu?

Dişi aslan yemeğini bitirdi ve esnedi. Sanki hapsedilmesine razı olmadığını bize hatırlatmak istercesine kafesinin en uç noktasına kadar gerindi.
"Bekle, ilk anne mi?"
Norea bana sanki oğullarının eşleri kadar aptalmışım gibi baktı.

"İlk anne, evet. Kızlarına O'nun sevgisini aşılayan. Onları ayin ve ilahiyat konusunda eğiten. Bilgisini aktaran. Onlara Bilgeliğinin

yakuttan daha ince, meyvesinin altından daha iyi olduğunu öğretti. Her şey ondan akar."

Norea filler için taze saman serpti. Hamile olan dişi leoparı kontrol etmeye gitti. Yakında burada, geminin en alt derinliklerinde yavruları olacaktı.

Ben de takip ettim. "Adını biliyor musun?" Umut etmeye cesaret edemedim.

"Tabii ki. Tüm kızları ona hürmet eder. O ilk annedir.

Eve."

Eve! Onu hayal kırıklığına uğratmamıştım. O da beni hayal kırıklığına uğratmamıştı! Her şeye rağmen onun meyvenin bilgeliğinden faydalandığını düşünmek kalbimi hoplattı. Âdem kendi yolunun körlüğünde devam ederken bile, o Aşera'nın hakikatlerini beslemiş, çocuklarına aşılamıştı. Samael bana onun üç oğlundan bahsetmişti: katil, çoban ve patrik. Kızlarından bahsetmemişti.

Havva'yı Sheol'un derinliklerinde gördüğüm gibi hatırladım. Solgun ve sefil. Hayatta yapmayı seçtiği gibi değersiz kocasını tutuyordu.

Onu bir daha terk etmeyeceğim. Onu sonsuza kadar o ıssız yerde bırakmayacaktım.

Benim uğruma Aşera'yı kurtarmak için Ereşkigal'le birlikte kalmayı seçen Samael'e de sırtımı dönmeyecektim.

Mantarlı Kavanoz

Giderek daha fazla, en vahşi hayvanların yattığı ve öfkelerini kuluçkaya yatırdıkları en alt güvertede kaldım. Türlerinin devamı için sorumluluk taşıdıklarını bilmiyorlardı. Düşünmediler, kara kara düşünmediler.

Bu gemide tek başıma olduğum için üreme yükünden kurtulmuştum. Diğerleri ikişer ikişer erkek ve dişi olarak eşleştirildi. Kendimi tamamladım. Yeni bir hayat üretmeme gerek yoktu. Bunun yerine bir fikir taşıdım; geminin karnında yeşertilecek bir Hakikat. Norea'nın kehanet ettiği gibi, gelecek dünyada doğmak üzere.

Ve gerçekten de fikir, Gerçek büyüyor gibiydi. Gemi yuvarlanıp savrulurken, dalgaların üzerinde sürüklenen odunlar gibi savrulurken, onu her yönden inceledim. Cennet'te Asherah'ın meyvesi bana yaşam ve ölümün bir döngüden ibaret olduğu bilgisini vermişti. İkisi de ebedi değildir. Biri kaçınılmaz olarak diğerine götürür. Bu dünyadan olduğumuzu, onun üstünde olmadığımızı. Peki o zavallı ruhlar neden Şeol'de bu kadar işkence görüyorlardı? Yaşayan bedenlerden yoksun bırakılmış, sonsuza dek açlığa ve özleme mahkûm edilmişlerdi. Bir daha asla yemek yiyemeyeceklerinin, gülemeyeceklerinin, koşamayacaklarının ya da dans edemeyeceklerinin bilincindeydiler. Bu dünyadaki tüm yaratıklar arasında insanlar, bedenleri öldükten sonra neden dayanmalıydı?

Hiç mantıklı değildi. Asherah'ın bana öğrettiği her şeye meydan okuyordu.

Ölümün kendisi kesinlikle doğaldı. Ne Havva ne de ben onu dünyaya getirmiştik. Ama bu öbür dünya, Şeol'de gördüğüm sefalet ve ceza hangi amaca hizmet ediyordu? Bu kesinlikle O'nun planıydı, kendisinin değil. İnsanlar bundan nasıl kurtulabilirdi? Bu cevapları getirecek peygamberi özlemle bekliyordum.

☽

Üstümde, kızlar gıcırdayan geminin içinde hareket ediyorlardı, aşağıda istiflenmiş beklenmedik yolcudan habersizdiler. Aradka sık sık gözyaşı döküyordu. Norea'nın ona karşı merhamet eksikliğini merak ediyordum; bu kız, kendi kızları gibi, annesinden alınıp kendisinden iki kat büyük bir adama verilmişti. Yengeleri de daha nazik değildi. Nahalath onun kısırlığıyla alay ediyordu, çünkü Japheth'in onu sık sık cinsel ilişkiye zorlamasına rağmen hâlâ hamile kalmamıştı; üst güvertenin dar sınırlarında yan yana yatan tüm aile bunu her gece duyuyordu.

"Bundan zevk alman gerekiyordu!" dedi Nahalath. "Bütün o ciyaklamalar ve protestolar. Bu yüzden gebe kalamıyorsun."

"Acıyor!" Aradka ağladı. "Yüzümde onun kokuşmuş nefesine dayanamıyorum. Ve sen de daha iyi değilsin. Rahmin açılabilir ama canlı bir çocuk doğuramazsın. Daha kaç kez senin katlettiklerini temizlememiz gerekecek?"

Bunun üzerine keskin bir darbe sesi duyuldu, acı feryatları, daha fazla gözyaşı.

Sambethe'nin diğer kızları yatıştırma çabaları sadece öfkelerini artırdı. "Bebekler gelecek," derdi. "Yüce Tanrı bizi erkek çocukları dünyaya getirmemiz için korumadı mı?"

Doksan günlük inzivayı saymıştım. Bu mantarlı kavanozda çeyrek yıl mayalanmıştı. Üçünün yeniden yaratılan dünyayı doldurmak için birbirlerinin arkadaşlığından sağ çıkabileceklerinden emin değildim.

☽

Dışarıda mevsimler geçiyordu. Gemi sıcak ve nemli hale geldikçe, ilkbaharda Alaşiya'nın badem çiçeklerini ve tomurcuklanan yamaçlarını özlemle hatırladım. Geceleri, her kanattaki kuşların, Norea'nın uyuyan ailesinin yanından geçip geminin çatısındaki tek mühürsüz çıkışa çıkan merdivene tırmanırdım.

Orada, ayın dikkatli bakışları altında, su dolu yeni dünyaya baktım. Sonsuzdu; uçsuz bucaksız bir okyanustan başka bir şey değildi. Dalgalar yükselip alçalıyor, beyaz köpükler kırılgan ölümlü hayatlar gibi toplanıp dağılıyordu. Güneyden esen rüzgâr yanağımı tırmalayan kırmızı çöl taneleri taşıyordu. Yıldızlar gökyüzünde dönüyordu.

Doğuda şafağın ilk ışıkları belirdiğinde, kapağı yerine takar ve aşağıya inerdim.

Sık sık, Aradka'nın uyumasını izlemek için duraklardım. Güzel bir şeydi, yaşından bile daha genç görünüyordu. Japheth'le paylaştığı yatağın en ucunda uyurdu, uzun saçları sanki saçlarının ipiyle bağlanmış gibi ona doğru uzanırdı. Adamın kalbine bir bıçak saplamak ve acısına son vermek ne kadar kolay olurdu.

☽

Dişi leopar yavrularını doğurdu. Üç tane. Geceleyin inlediğini duydum ve koştum, böylece kör ve tüysüz bir şekilde samanların üzerine kaydıklarında oradaydım. En küçüğünü reddetti.

Onu rıhtıma getirdim ve bir fincandan keçi sütüyle besledim. Gözleri nihayet açıldığında gördüğü ilk şey bendim. Yumuşak, tüylü kürkü büyüdü; gemide benimle birlikte dolaştı: benim küçük, benekli gölgem. Ona Malakbel adını verdim, çünkü postunun altın rengi arka planı güneş gibi parlıyordu.

Şekilsiz günler geçti. Düşündüm ve plan yaptım. Asherah içimdeki bilgi kıvılcımını yakmıştı. Onu Havva'ya, o da kendi çocuklarına, Norea'ya aktarmıştı.

Şimdi, Norea beni bulmuştu, bana yeniden umut vermişti; amacımın ateşini körüklemişti.

Kırılmaz

Bunu ilk ne zaman fark ettim? Bunaltıcı sıcakta ve sallanan, hiç durmayan karanlıkta günlerin hepsi birbirine karıştı. Kızların günlük inişleriyle ve Norea'nın sabah ziyaretleriyle onları işaretledim. Ama her gün bir diğerinden ayırt edilemezdi. Zaman erimiş bir topak haline gelmişti ve ben de reçine içindeki bir karınca gibi onun içinde sıkışıp kalmıştım.

Tek hatırladığım, ilk çırpınışı hissettiğimde Malakbel'in oldukça büyümüş olduğuydu. Yukarıdan gelen durgunluk ve sessizliğe bakılırsa geceydi. Nuh ve oğullarının kadeh tokuştururken çıkardıkları sesler, Japheth evlilik zevkini yaşarken Aradka'nın acı dolu ulumaları kesilmişti.

Bir basamaktan düşmüş gibi hissettim. Midede bir takla. İçeriden gelen kanat çırpışları. Yarı uykuluydum, belki de bir rüyaydı?

Ama ertesi gün, geri döndü. Kanatlarımı çağırırken hissettiğim dalgalanma gibi. Şimdi ne oldu? Yeni bir dönüşüm mü?

Ama bu o kadar da olağanüstü bir şey değildi. Çok geçmeden karnım kadınların alıştığı şekilde büyüdü, yuvarlaklaştı ve sertleşti. Çırpınışlar güçlendi. Gergin tenimde küçük çıkıntılar oluştu, bir ayak, minik bir yumruk.

İçimde büyüyen bu yaratık karşısında dehşete kapıldım - yasak, istenmeyen, talep edilmeyen. Bu nasıl mümkün olabilirdi? Samael'i bu şekilde tanıdığımdan beri geçen ayları saydım. Beş, belki de altı, benim hesabıma göre. Melekler de insanlar gibi ürer mi? Ben - ölümsüz, insan olmayan- nasıl gebe kalabilirdim? Bunun pek önemi yoktu, çünkü bunu inkâr etmek mümkün değildi.

Norea bunu kaşlarını kaldırarak not etti. "Bunu nasıl başardın, kızım? Sakın bana yaşlı keçinin buraya indiğini söyleme." Tiksintimi zar zor gizleyebildim.

"Japheth olamaz. O bölgede tamamen doyduğunu hepimiz biliyoruz. Benim Şem'im değil: çok tembel. Ne de Ham'ım: çok nazik."

Onu merakıyla baş başa bıraktım ve sıçrayan leopar yavrumun gölgesinde güvertede volta attım. Açlıktan çılgına dönmüştüm, havasız

ve sallanan odada hastalıktan kıvranıyordum. Güverteler arasında topallamak zorlaştığında, filler ve aslanların arasına, derin kükremeler ve gürleyen trompetlerin serenat yaptığı bir yatağa taşındım.

Hayatımda sadece bir kez bebek kucağına almış biri olarak elimden geldiğince hazırlandım. Norea bana keten kareler getirdi ve bir bebeğin nasıl kundaklanacağını gösterdi. Malakbel üzerinde alıştırma yaptım, ben onu sararken yumuşak patilerini havaya kaldırarak bu oyundan zevk aldı. Samael bundan nasıl da zevk alırdı. Kendi çocuğunu nasıl da şımartır ve severdi. Belki de bilseydi Yeraltı Dünyası'ndan ayrılmak için başka bir yol bulurdu.

Kendi ölümlülüğümün olasılığı üzerine düşündüm. Asherah ölebiliyorsa, ben de ölebilirdim. İlk kadın için uygun bir son. Birçoğu gibi doğurarak sona ermek.

☽

O gün geldi. Sularım geldi. İçimden bir fışkırma, yeni bir hayatın müjdecisi. Acı bir şimşek gibi çaktı, aralıklarla geliyordu, sonra daha hızlı, her işkence dalgası nefesimi tutmaya zaman kalmadan bir diğerinin üzerine çöküyordu.

"Doğum sancılarını en şiddetli hale getireceğim!" Tanrı Havva'yı tehdit etmişti. Ama ben onun soyundan gelmiyordum, lanetle lekelenmemiştim ve yine de bu bir ıstıraptı.

Şafaktan çok önceydi, Norea gelene kadar işkence dolu saatler geçecekti. Ama bir şekilde biliyordu ve yanımdaydı, bezler ve ısıtılmış su getiriyordu. Küçük, siyah tohumları yaktı, acımı dindirmek için dumanını içime çekmemi sağladı. Alnımı sildi, hareket etmem için beni yürüttü. "İşte, işte, kızım. Bunu dokuz kez yaptım, sadece ikisi ölü doğdu."

Bu hiç rahatlatıcı değildi.

Daha önce hiç insan doğumu görmemiştim. Doğumun dehşetini, patlamasını, şiddetini hiç kavramamıştım. Hayat doğurmanın gerçekte ne anlama geldiği konusunda beni uyaracak bir annem yoktu. Hayatın yaratılışını O'nun nefesinin kolay bir üfleyişi olarak göstermek ne büyük bir şakaydı - tüm kadınlara hakaretti. Böyle bir şeyi ancak bir erkek hayal edebilir. İşte gerçek anlamı bu: Acının kör edici ışığı. Etin kurban edilmesi. Yeniden yaratmak için şekil bozukluğu. En değerli şeyi, yani yeni yaşamı ortaya çıkarmak nasıl işkence olmasın ki?

Tüm o inlemelerden, kamburlaşmalardan ve yakıcı, bembeyaz sancılardan sonra, son çabuk gelmişti. Norea yüzündeki kanı sildi ve onu sıcak ve kaygan bir şekilde hâlâ titreyen göğsüme yatırdı.

Aramızdaki bağı kesti, ama bağ koptuğunda korkumun yok olduğunu ve ona olan sevgimin kopmaz bağının başladığını hissettim. Babasının siyah gözlerine sahipti, dudaklarında aynı belirgin kavis vardı. Saçları gürdü. Minicik ayaklarına hayranlıkla bakarken, onu daha da çok sevmeme neden olan bir kusur fark ettim: her ayağındaki ikinci ve üçüncü parmaklar birbirine yapışıktı. Bu onu mükemmel yapıyordu. Eşsiz.

Böyle bir çileye dayanabildiğime göre ölümsüz olmalıyım diye düşündüm. Ama o ölümlü müydü yoksa ilahi mi? Her ikisi de kendi lanetini getirirdi. İlkinde onun yaşlanmasını ve ölmesini izleyecektim. Sonunda, onu ziyaret edemeyeceğim Şeol'e gidecekti. Eğer cennet doğumlu olsaydı, o da ailesi gibi intikamcı bir tanrı tarafından sonsuza dek hor görülmeye mahkûm edilecekti. Omuzlarını inceledim ama filizlenen kanatlardan eser yoktu.

Dişi fil hortumunu parmaklıkların arasından çıkardı ve ikimizi de okşadı. Malakbel ayaklarımın dibine çekildi, yatağımın ucunda kürklü, benekli bir muhafız gibi devriye geziyordu.

Az sayıdaki eşyalarım arasında Uruk'tan aldığım nard yağı hâlâ duruyordu. Onu tacına damlattığım damlalarla meshettim. Onu Aşera'nın çocuğu olarak kutsadım. Bunca zaman sonra, ilk anne olarak kaderim gerçekleşmişti. Annelik yükünden kurtulduğumu hissetmiştim, ama yine de geldi. Onun armağanlarının en büyüğü ve en sıradanı.

Ve böylece, çocuğum yeniden yaratılan dünyada doğan ilk çocuk oldu. Her şeye değdi. Ölüm ve sulu yıkım, fedakarlık, yeniden başlamak. Dünyanın sadece onun için temizlenmesinden memnundum.

The Promise

Ona Asmodai derdim.

Çocuğumun bebekliği de tıpkı rahmimdeki ayları gibi geçti: karanlıkta beşikte, sallanan gemide sarsılarak. Bana gelince, inzivaya çekilmekten memnundum. Haftalar boyunca birlikte kozada kaldık. Şarkı söyledim ve onu salladım. Minik ellerini avuçlarımın içinde tutmaktan, emerken ayaklarının kaburgalarımı boş boş

tekmelemesinden zevk aldım. Zihnim uzun zamandır beni tüketen öfke ve korkulardan arınmıştı. Onun ihtiyaçlarının ve arzularının karşılanmasından, onun memnuniyetinden, onun mükemmelliğinden duyduğum sevinçten zevk alıyordum. Ama bu sonsuza dek sürmeyecekti.

Sekiz haftalıkken, Norea selin geri çekildiğini bildirdi. Geminin ötesinde ne olduğunu neredeyse unutmuştum. Beni rahatlığımdan alıkoydu, bana kaçınılmaz olarak sağlam zemine dönüşümüzü hatırlattı.

Nuh bir güvercin salmıştı, dedi Norea. Gagasında bir zeytin ağacının tomurcuklanan gövdesiyle geri dönmüştü.

"Yani arazi mi var?"

Norea dilini şaklattı. "Gözlerini aç Lilith! Demek ki her zaman başka bir yerde kara vardı. Bir ağaç tuzlu denizde aylarca hayatta kalabilir mi? Onun tanrısı-" gözlerini devirdi, "ona tüm dünyanın sular altında kaldığını söylemiş. Yalan! Sadece Şinar toprakları sular altında kaldı."

Güney rüzgârındaki çöl kumunu, geminin çatısında oturduğum o geceleri düşündüm ve onun haklı olduğunu anladım.

"Peki şimdi ne olacak? Nuh rotasını karaya doğru mu çevirecek?"

"Po! Yaşlı budalanın direksiyon sallamaya mecali yok. Kendi iradesi yok.

Dalgalar bizi nereye bırakırsa orada dinleneceğiz."

"Ve biz-" Bebeğim emerken Norea'yı ciddiyetle izledi. "Ortaya çıktığımızda gizli yolcularınızı nasıl açıklayacaksınız?"

Asmodai'nin yanağındaki pembe çiçeği okşarken gözleri parlıyordu. "Ha, kızım! Tanrı'nın iradesinin güzelliği işte bu. Her şeyi açıklıyor!"

☽

Norea haklıydı. O her zaman haklıydı. Gemi mide bulandırıcı bir çatırtı ile durduktan sonra, sular çekilip tepeler ve ıslak vadiler dalgaların altından yeniden ortaya çıktıktan sonra, bebek oğlumu kollarımın arasına alarak gemiden çıktım.

Sonunda kendilerini serbest bırakılmış bulan hayvanlar, ortaya çıkan çalılıklara doğru hantalca ilerlediler. Aslanlar sinsice dolaşıyor, filler gürlüyor, koyunlar dolanıyordu. Kuşlar geniş, özgür gökyüzünde neşeyle uçuyordu. Hepsi arkalarına bile bakmadan yola koyuldular. Malakbel hariç, o sinmiş, eteğimin arkasına saklanmıştı, ben rampanın dibinde, dürüst ailenin amansız bakışları altında donup kaldığımda.

Tam bir sessizlik oldu. Sonra Norea dizlerinin üzerine çöktü.

"Tanrı'ya şükürler olsun, bu bir mucize! Yüce Tanrı'nın bu anne ve çocuğu gemisinin karnında nasıl koruduğuna şahit olun!"
Nuh şaşkınlıkla karısından bana baktı. Oğulları ağzı açık kaldı.

Norea göğsüne vurdu. "Bu senin bağışlayıcılığının bir işaretinden başka ne olabilir?" diye seslendi göklere. "Yeni dünyanın verimli ve bereketli olacağına dair bize bir vaat gönderdin! Bu çocuk için, biz kullarına verdiğin bu söz için sana şükrediyoruz!"

Oğulları garip ve sessiz bir şekilde durmuş, göğüslerini döven, öfkeden deliye dönmüş annelerini izliyorlardı. Japheth'i gece yatağının başında nöbet tuttuğum zamanlardan tanıyordum. Çenesi sıkılır ve serbest kalırdı. Aradka gözlerini ondan hiç ayırmazdı - sevgiden değil, dikkatten. Şem'in göbeği ve kızarmış sakalı vardı. Ham'ın yüzü yumuşak ve çocuksuydu, koyu renk, kıvrık saçlarla çerçevelenmişti.

Sessizliği Sambethe bozdu. Salkım söğüt gibi bir kızdı, beni kucaklamaya gelirken havada süzülüyor gibiydi. "Tanrı'ya şükür kurtuldun!" Asmodai'yi kollarımdan aldı ve parlak sabah güneşinde havaya kaldırdı. "Dürüst olduğun belli, yoksa Tanrı sana bu güzel, sağlıklı çocuğu bahşetmezdi."

Nahalath çocuğuma kıskançlıkla baktı. Elleri teklifsizce karnına doğru uçtu. Aradka, kocasının her hareketini izlemeye dönmeden önce bana kısa bir bakış atmasına izin verdi.

Nuh isteksiz bir şekilde asasını yere vurdu. Rampanın dibine bir sunak inşa etti ve kurban kesti. "Yüce Tanrı dualarımı kabul etti! Bir daha asla bu kirlenmiş dünyaya intikamını getirmeyecek ve biz de kendi payımıza kendimizi temiz tutmalıyız. Bu bizim antlaşmamızdır, çünkü İnsan karada yürüyenlerin, suda yüzenlerin ve havada uçanların efendisidir."

Nefretimi yuttum. Gerçekten de her şeyin efendisi. Adem'in gerçek bir varisi. Yeni dünya ilkinin hatalarıyla başlayacaktı.
Gökyüzü açıldığında, gökyüzünde uçsuz bucaksız ve görkemli bir gökkuşağı belirdi.
Nuh, O'nun bağışlayıcılığının ve sevgisinin bir işareti olduğunu ilan etti.
Ya da güneşli bir gökyüzünde yağmurun sıradan etkisi. Bunu kendime sakladım.

Dua ettik. Tütsü etrafımızda kıvrılırken, Norea'nın zihin yumuşatıcı bitkilerinin sıcak kucağıyla okşandık, kurtuluşumuz için minnettar şükranlarımızı sunduk. Belki hepimiz aynı yöne değil.

Ağrı Dağı

Böylece kendimi bu savaşan ailenin koynunda buldum. Oğlum onların dizlerinde sallanıyordu. Onlara emekledi, onların gülüşlerine hasret kaldı, yürümeyi öğrendiğinde onu tutan onların elleriydi. Kadınlarla birlikte eğirdim ve dokudum. Arılara ve keçilere baktım. Sürekli genişleyen dünyanın tepelerini ve vadilerini yanımda Malakbel ile dolaştım.

Yüksek ve açıkta kalan dağlık bir ülkeye inmiştik. Yaz güneşi sel sularını yakıp yok ettikçe yemyeşil bir vadi ortaya çıktı. Aşağı indik, huş ağaçlarını kestik, ahırları ve evleri yükselttik. Her çift için ayrı bir ev ve bir tane de ben ve çocuğum için. Nuh ve oğulları, bir kadının tek başına, hiçbir erkeğin gözetiminde olmadan yaşamasının uygun olup olmadığını sordular.

"Po!" Norea alay etti. "Eskiden bir kadın kirlenme riskine karşı tek başına yaşayamazdı. Ama Rabbimiz kötüleri boğmadı mı? Sadece erdemliler kaldı, tüm dünyada sadece dört iyi adam. Artık onun için ne tehlike olabilir ki? Hanginiz O'nun kutsal çocuğunu doğuran, O'nun korumasını manto gibi giyen kadına el kaldırmaya cesaret edebilir?"

Beni her zaman takip eden, muhafızım ve koruyucum olan yetişkin leopardan bahsetmesine gerek yoktu. Malakbel varlığını belli etmek için hırladı.

Şem, Ham ve Yafet yere baktılar. Nuh yorgun gözlerle ateşe baktı. Belki de orada, karısı tarafından yakılarak küle dönüştürülen eski gemilerinin korlarını görüyordu.

☽

İlk kış sert ve uzun geçti. Bir kenara koyacak hasadımız yoktu. Gemiden kalan son tahılla, sular çekilmeden önce bol miktarda tuzlanmış balıkla, gemiden sakladığımız kuru kayısı, erik ve incirle hayatta kaldık.

ilk sonbahar. Dağı kaplayan ve vadinin tozunu alan yoğun kar sayesinde en azından su sıkıntısı yoktu.

Asmodai, Malakbel ve ben ısınmak için birbirimize sokularak

uyuduk, sürekli yanan ateş yatak örtülerindeki buzu zar zor tutuyordu. Kışın sert rüzgârları ve uğuldayan fırtınaları boyunca, dağın yamacındaki geminin kırılıp parçalanmasını izledik. Bahar geldiğinde gemi tamamen yok olmuştu.

Karlar eridikçe ve günler ısındıkça, dalgaların bizi bu yerde bırakmakla iyi etmiş olduklarını anladık. Dağ bir zamanlar yanardağmış; kara toprak zengin ve verimliymiş. Buz gibi bir dere, yeşil kefal ve gökkuşağı renginde alabalıklarla dolu tatlı su getiriyordu. Vadi çiçeklerle doluydu: mor zambaklar, mavi acı baklalar; ağlayan gelinler gibi sarkan turuncu laleler.

Arpa gibi yabani bir tahıl yetiştirdik. Kayısı ve erik bahçeleri diktik. Norea zihin değiştiren bitkilerini yüksekliğin güçlerini artırdığı dağ yamaçlarında yetiştirdi. Nuh bir asma yetiştirdi, var olan ilk asma olduğunu iddia ediyordu. Ona tohumları nereden aldığını ya da tufandan önce bol miktarda bulunan şarabın kaynağını sorduğumda cevap vermedi. Asma meyve verene kadar bira üretmiş ve aşırı derecede içmiş. Norea onu sarhoşluktan kulübelerinden kovduktan sonra, sabahları keçi ağılında çıplak uyurken, uzun sakalları tezek ve samanla keçeleşmiş halde bulmak olağan bir şeydi.

Ve böylece yaşadık, tufandan kurtulan biz on kişi. Nuh'a göre tüm dünyada on kişi. Norea'ya göre Şinar topraklarında on kişi. Benim için hepsi aynıydı. Bebeğim sütten kesildiğinde, bilinmeyene doğru yanımda yürüyebildiğinde gitmeyi planlıyordum.

Görevimi unutmamıştım. Norea'nın kehanet ettiği peygamberi bulacaktım. Birlikte Asherah'ın Gerçeklerini yeni dünyaya yayacaktık. Ama bir şekilde ufkumun kısaldığını fark ettim. Dünyam çocuğumun boyutlarına kadar küçülmüştü. İnsanlık için tasarladığım korkular - kadınlık için; inatçı, gaspçı bir tanrı tarafından küçültülmüş ve alçaltılmış- aktarıldı tamamen onun bakımına.

Kendimi sıradan bir annenin günlük kaygılarıyla meşgul buldum. Her tehlike için korkuyla doluydum. Emekliyordu ve ben onun taşlı zemindeki hassas dizleri için endişeleniyordum. Yürüyordu ve ben her korunaksız çıkıntıyı izliyordum. Yemek yerken başında beklerdim.

Boğulmak. Zihnim onun yakında öleceğine dair olasılıkları tekrar tekrar canlandırırken, o sanki kırılmazmış gibi davranıyordu. Korkusuzca ateşe doğru çekildi. Merakla kollarımdan ormana doğru koştu, orada yaşayan kurtlara ve akreplere aldırmadan. Akan sudan etkilenirdi ve ben nehir kenarında çamaşır yıkarken onu elleriyle yakalamaya çalışırdı. Çoğu zaman onu girdaplardan tam zamanında

kurtarırdım. Hayatının kırılgan çileği sadece benim durmak bilmeyen dikkatim sayesinde dönmeye devam etti.

Dünyası genişledikçe korkularım da büyüdü. Zamanla çılgınca atlara bindi, uçurumlara ve kayalıklara pervasızca tırmandı, buz gibi dağ derelerinin azgın akıntılarında yüzdü.

Vadimizden çok uzaklarda dolaştı, sapanıyla gemiden ayrıldığından beri çoğalan dağ aslanlarına ve ayılara karşı çok az koruma sağladı.

Bunlar sadece doğal tehlikelerdi. Aralarında yaşadığımız insanlardan gelen tehditlerden hiç bahsetmedim. Hepsi onun kutsal olduğuna inanmıyordu. Hepsi onun iyiliğini istemiyordu.

Nuh'un Çizgileri

İleri gitmiştik ve şimdi çoğaldık. Oğlum büyüyüp genç bir delikanlı olunca on kişi olduk, sonra üç kişi. Artık otuz iki kişilik bir köydük.

Sambethe beş oğul doğurdu: Elam, Asur, Arpakşad, Lud ve Aram. Süt ve bal akan topraklarımız Nahalath'ın tekrarlayan düşüklerine son verdi, ama çektiği acılar yerini sürekli hamileliğin yaşamı tüketen tehdidine bıraktı. Cush, Mizraim, Put ve Kenan'ı doğurdu. Vücudu bu görevi yerine getirmeye pek uygun görünmeyen Aradka ise Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meşek ve Tiras'ı doğurdu.

Bunlar, adları kayıtlara geçen oğlanlardı. Ludim, Anamim, Lehabim, Naftuhim, Patrusim, Casluhim, Kaptorim (Filistliler de buradan gelir) onlardan doğan insan oymaklarıydı. Yebusiler, Amoriler, Girgaşiler, Hiviler ve Hamatiler.

Bu kabilelerden çıkan kızlar da kaydedilmemiştir. Onları burada veriyorum. Sambethe'nin kızları Elişeba ve Bademat'tı. Nahalath'ın üç kızı, Serah, Timna ve Mehetabel. Taze yüzü ve küçük bedeni yedi oğlu tarafından harap edilmiş olan Aradka, sonunda bir kız çocuğu doğurdu: klanımızın en küçüğü, tatlı, doe gözlü Anah.

Şimdi on yedi yaşında genç bir adam olan Asmodai da dahil olmak üzere toplam yirmi üç çocuk. Gemide hayvanların arasında doğmuş, dünyadaki tüm canlıları severek büyümüştü. Japheth'in köpeklerinin öğle güneşinde bir direğe zincirlendiğini görmek onu gözyaşlarına boğuyordu. Avlanırdı ama yavrularının aç kalmasından korktuğu için

asla dişi bir geyik öldürmezdi. Kulübemiz onun kurtardığı hayvanlarla doluydu. Emmeyen kuzular. Japheth'in zayıflıklarından dolayı boğacağı yavru köpekler, her yavrunun cılızları. Asmodai nereye gitse, çocuklar gibi onlar da onu takip ederdi. İnsan ve köpeklerden oluşan bir sürüye liderlik ediyordu.

Ancak ben hiçbir zaman tam olarak hoş karşılanmadım. Ben bir davetsiz misafirdim, refakatsiz bir kadındım. "Nereden geldin sen?" Japheth bir keresinde bana sordu. "Hadi, bana söyleyebilirsin." Bir karga sesi gibi güldü. "Bu çocuğun babası kim?"

Nuh'un vadisine yakın bir yerde yaşıyordum, ona söyledim. Bir gün doğrudan zihnimle konuşan bir ses duydum. Bana hamile olduğumu ve kendimi geminin içinde saklamam gerektiğini söyledi. Mucizevi bir doğumdu, bakire bir gebelik. Babam yoktu.

"Hadi ama Lilith. Buna inanmadığımı biliyorsun. Ve neden," beni hazırlıksız yakalamayı düşünerek konuyu değiştirdi, "yaşlanmıyor musun? Gemiden indiğimiz günkü kadar tazesin."

Sanki bir iltifatmış gibi gülümsedim. "Ah," diye karşılık verdim. "Kadınları yaşlandıran kocalarıdır. Ben genç kalıyorum çünkü özgürüm."

Erkekler arasında sadece Ham farklıydı. Norea'nın gözdesiydi; Şem ya da Yafet'e göstermediği sevgiyi ona gösterirdi. Sadece onun için kuzu eti ve arpa suyu pişirdi. Nahalath'ın dokumacılığının beceriksiz olduğunu söylediği için onun giysilerini dikti. Onu neden kayırdığı bir sır değildi: O nazik ve iyi kalpliydi. Küstah ve kavgacı kardeşleri gibi asla sesini yükseltmezdi. Babası gibi sarhoşken kendini asla utandırmazdı. Sunakta şarkı söylerken yükselttiği güzel, berrak bir sesi vardı. Kendi arkadaşlığını ailesininkine tercih ederdi ve Asmodai yeterince büyüdüğünde onu da sevdi. Ona yavrudan yetiştirdiği bir atmaca verdi. Birlikte havalanırlar, ormanda ve ötesindeki geniş, boş vadilerde atmaca avlarlardı.

Şem ve Yafet'in oğluma olan tek ilgisi onu bir savaşçı yapmaktı. Kendilerinden önceki Adem gibi, hayali düşmanlarla savaşa hazırlandılar. Metal ustası Şem, Asmodai için bir kılıç yaptı ve onu savaşa soktu. Çevik oğlumun yan adımlarını ve savuşturmalarını yüreğim ağzımda izledim. Saldırı için midesi yoktu, asla bir çizik bile alamadı.

Kadınlar Norea'yı örnek aldılar ve beni de kendi yollarına kabul ettiler. Gerçekten de iyi geçinmekten başka seçeneğimiz yoktu. Nahalath ve Aradka'nın kavgası bile zamanla yatıştı, tıpkı karın tarlayı düzleştirmesi gibi.

Birlikte her bebeği doğurttuk, annenin yırtılmış etini iyileştirmek için kompres yaptık. Norea'nın gemide benim için yaptığı gibi, her bebeği rahatlatmak için azallu tohumları yaktım.

annenin doğumda çektiği eziyet. Her çocuğu kutsadım ve hardal yağıyla meshettim. Hepsini Aşera'ya adadım.

Birlikte, kaybedilen bebekler için yas tuttuk: dördü doğmadan önce ya da doğdukları anda, diğer altısı ise yürümeye başlamadan önce. Onları uluyan rüzgarlardan ve kış karlarından korumak için dağda küçük bir mağaranın içine gömdük. Her zaman taze çiçekler ve hatıralarla dolu on küçük mezar tümseği: bebek çıngırakları, mama kapları, bez bebekler. Erkekler bu cenazelere gelmiyordu. Onlar sadece reşit olduktan sonra erkek çocuklarla ilgilenirlerdi. Çoğu zaman arı kovanlarından ya da süt yayıklarından başımı kaldırıp dağın yamacındaki patikada yalnız bir figür görürdüm ve bunun Sambethe, Nahalath ya da Aradka'nın ölen çocuklarının ardından ağlamaya gittiğini anlardım.

Onları izlerken, Havva'nın çifte lanetinin tamlığını anladım: çocuk yatağının acısı yeterli değildi. Bundan kaçma gücünü elinden almak için kocasına da tabi olmalıydı. "O sana hükmedecek!" Tanrı gürlemişti. Bu, kadınları kendi sağlıkları ve mutlulukları pahasına bir efendi için çalışan hayvanlardan biraz daha fazlası haline getirdi - annelik pahasına bile, çünkü yaşayan çocuklara tam olarak bakamazlardı, o kadar çok vardı ki, kadınlar durmak bilmeyen hamilelikler ve kayıplar yüzünden çok azalmıştı.

Bu bitmek bilmeyen döngüden bir tek ben kurtulmuştum: zoraki ve neşesiz cinsel ilişki, hamileliğin sancıları ve hastalıkları, doğumun tehlikeleri ve ölen bebekler için duyulan keder. Asmodai'yi sevmek ve onunla ilgilenmek, onu korumak ve arkadaşlığından zevk almak için zamanım vardı. Onun hayatının bedeli olarak korkularımla yaşamayı öğrendim. Başka ne seçeneğim vardı ki? Geceleri, o yanımda huzur içinde uyurken, onun ölümünün benimkinden önce gelmesine öfkeleniyordum. Ama şanslıydım. En azından çocuğum ölmeden önce *yaşayacaktı* - Sambethe, Nahalath ve Aradka'nın kayıp bebeklerinin çoğunun aksine.

Ve biz ikimiz çok mutlu bir şekilde yaşadık. Her günün sonunda kulübemize çekilir ve kapıyı doğru olanın üzerine kapatırdık. Asmodai, son projesine dönerdi: küçük çocuklardan biri için tekerlekli bir at yontmak, bir sapan tasarımını mükemmelleştirmek. Malakbel ateşin önünde gerinirdi. Ben de yontmaya başladım: çıplak bir kadın, dolgun göğüslü, cinsiyeti için bir üçgen. Uzun, sarmal saçları, boğa

boynuzları gibi bir hilal ile taçlandırılmıştı. Tekrar tekrar putlarımı yaptım, taştan, tahtadan ve kilden. Onları ocak taşının üzerine dizdim: bir Aşera ordusu. İşim bittiğinde, Uruk'tan aldığım tohumlardan diktiğim gül bahçesine bir kadeh şarap götürdüm.

Sambethe, Nahalath ve Aradka tüm bunlardan mahrum bırakıldı. Gençliklerini doğum sancıları çekerek ve çocuklarının ölümünü izleyerek geçirmeye mahkum edildiler. Güllere, ısınan ocaklara ya da şaraba ayıracak zamanları yoktu. Kocalarının evlilik haklarını inkar etmeleri yasaktı, ancak bu eylem onlar için sadece acı ve sefalete yol açıyordu.

Tanrı buyurmuştu: *Verimli olun ve çoğalın!*

Erkeklere hiçbir şeye, kadınlara ise her şeye mal olmaz.

Üremenin kendisi için hiçbir acı, hiçbir risk değil, sadece zevk teşkil ettiği bir adamın iştahına boyun eğen kadınların, mezar mağarasına giden yolu tekrar tekrar yürümeye devam etmekten başka seçenekleri yoktu.

☽

"Onlar için hiçbir şey yapılamaz mı?" Norea'ya sordum. Nahalath bir oğlunu daha yeni kaybetmişti. Doğumdan sağ çıkmıştı ama üç hafta sonra beşiğinde ölmüştü. Gömülemeyecek kadar mükemmel görünüyordu, sanki sadece uyuyordu. Nahalath bağırıp çağırmıştı. Dağdan yukarı taşınmayacaktı. Onun toprağa verildiğini görmedi.

Güzel bir yaz sabahıydı. Tahıl öğütüyorduk, nehir yanımızda şarkı söylüyordu, Malakbel yaşlılığının tembelliğiyle ayaklarımın dibinde güneşin tadını çıkarıyordu. Norea tahıl deposunun anahtarlarını bana vermişti. Onu dolu tutmak benim işimdi, açlığın uluyan kurtlarını kovmak sadece bana düşüyordu. Norea tahıl ambarına tahıl doldurdu ve canla başla işe koyuldu. Artık altmışlı yaşlarının ortasındaydı, hâlâ güçlü, hâlâ öfkeliydi. "Bu onların kaderi. Çocuklarımız olmalı ve onları bu üçünden başka kim doğurabilir?"

"Ama bu kadar çok mu? Ve bu kadar sık, hiç acımadan?" "Bebekler ölüyor," diye omuz silkti. "Yerlerine yenileri konmalı."

"Anneleri bu kadar yorgun olmasaydı belki de ölmezlerdi!"

Norea gözlerini devirdi. "Henüz duramazlar. Yeterince kız yok. Onlara ihtiyacımız var yoksa görevinizi unuttunuz mu?" "Görevimi mi?"

Alnındaki teri sildi. Şafaktan beri taş ocağındaydık. "Bilgeliğinin ateşini bu kızlara değil de kime vereceğini sanıyorsun? Onlardan sadece altı tane var. Tüm dünyada sadece altı tane!"

"Şinar'da."

"Bu bizim dünyamız."

"Yani Sambethe, Nahalath ve Aradka'yı sırf sizin için vaaz verecek kızlar üretmek için sürekli acı çekmeye mi mahkûm edeceksiniz?" Köyde yeni sunak direkleri yontan Şem ve Yafet'i işaret ettim. "Siz de karılarına damızlık kısrak muamelesi yapan onlardan daha iyi değilsiniz."

Sunağı taçlandıran akasya ağacından oyulmuş boynuzları cilalayan Shem'i izledi. "Lilith," diye iç geçirdi. "Gelecek dünyayı yeniden yaratmak istiyorum. Eğer o aptal kadınların kurban edilmesi gerekiyorsa, öyle olsun. Her neyse, bu konuda ne yapabileceğimi düşünüyorsun bilmiyorum."

Öğütülmüş unu küpten boşalttım ve taze tahıl doldurdum. "Seni izledim." Sesim titriyordu. "Bu ülkedeki her otun, kökün ve yaprağın özelliklerini biliyorsun. Öğütüyorsun, kaynatıyorsun, eritiyorsun. Acı çektiğimiz her hastalık için merhemler tasarlıyorsun. İlaçlarınızı eskisinden iki kat daha güçlü olacak şekilde geliştirdiniz. Nasıl tedavi edeceğinizi bilmediğiniz hiçbir ağrı yok. Buzağılamalarını istemediğinizde boğaları ineklerden, koçları koyunlardan uzak tutuyorsunuz. Sakın bana gebeliği nasıl durduracağınızı bilmediğinizi söylemeyin!"

Öğütme taşını nehre fırlattım. Huysuzca bir hareket, bu kadar iyi hizmet eden başka bir şey bulmak zor olurdu. Malakbel anlaşmazlığı sezmişti. Norea'yı topuklarının üzerinde ağzı açık bir şekilde otururken bırakarak peşimden geldi.

Mezar mağarasına tırmandım ve yerleşimimize baktım. Nahalath buradaydı. Deri bir kordonla bağlanmış bir tutam saçı, çocuğunun taze mezarının üzerinde duruyordu. Neredeydiler şimdi, bu bebekler? Sheol'un uluyan, asla rahat etmeyen bebekleri arasında. Ölülerin arasında düşündüm de, Bilgeliğin amacı kadınları bu zulümden kurtarmak, çiftlik hayvanları gibi çocuklar üreten bir kaderden kaçmak değilse neydi?

Norea haklıydı, görevimi unutmuştum. Zihinler yerine tahıl deposunu döşemiştim. Asmodai ile meşgulken kendi içime çekilmiş, O'nun planını unutmuştum. Onun Bilgeliğiyle donanmış tüm kadınlar dünyevi bir cehennemden kaçınabilirdi.

Vadinin çok aşağısında oğlumu gördüm. Her zamanki gibi bir sürü çocuk ve köpek onu takip ediyordu. Tuzakları kontrol etmek ve sapanlarıyla pratik yapmak için ormana koştular. Onun her sözüne asıldılar, güneşe doğru uzanan çiçekler gibi ona uzandılar. En büyük kız Elisheba her zamanki gibi onun yanındaydı, aralarında ancak bir

arpa sapı vardı.

Norea iki büklüm olmuş, nehirdeki değirmen taşını arıyordu. Şem hâlâ tapınak üzerinde çalışıyordu. Bir incir ağacının altında, Nuh bir küpü kucaklıyordu.

Şarap. Ham uzakta sürüsüyle birlikteydi. Ve Yafet vardı. Sunaktan köyün kenarına doğru dolaşıyordu. O da benim gibi Asmodai ve Elisheba'yı izledi, ormanın güvenliğine kavuşmadan çok önce ellerinin birbirlerine uzandığını gördü. Omurgamdan aşağı buz gibi bir dehşet aktı.

Ben asla gerçek bir kahin olmadım. Tufanı önceden görmemi sağlayan Norea'nın şifalı otları ve büyücülüğüydü. Ne daha önce ne de o zamandan beri bir daha kehanet yeteneğine sahip olmadım.
Ve yine de, o anda biliyordum. Her şeyin nasıl biteceğini tam olarak gördüm.

The Grove

Kopmuş bir ağın başındaki örümceğin kararlılığıyla görevime döndüm. Üç kadın ve altı kızla başladım. Oğlanları yedi yaşındayken kaybettim, elleri hala annelerine uzanırken, erkeklerin yollarını öğretmek için götürüldüklerinde.

Her öğleden sonra, Nuh içerken ve Şem, Ham ve Yafet sabahki işlerinden sonra uyuklarken, ormandaki bir koruya gitmek üzere köyden ayrılırdık. Sambethe, aynı söğüt gibi yürüyüşe ve boş, hülyalı ifadeye sahip kızları Elisheba ve gürültücü, komik Bademath ile kol kola yavaşça sürüklendi. Nahalath kızları tarafından sürüklenmek zorundaydı: zeki Serah, arp çalan Timna ve taklitçi Mehetabel. Japheth'ten birkaç dakikalığına da olsa kaçmak isteyen Aradka, sürekli gülen küçük Anah'ı omuzlarında taşıyarak koştu. En küçük oğlanlar, Kenan, Aram ve Tiras, sopalarla dövüşerek, çalılıklardan birbirlerine pusu kurarak önden koştular.

Gümüşi ağaçların ve kadim meşelerin arasında, kırmızı kanatlı ispinozlar başımızın üzerinde uçuşurken ve sincaplar dallardan boncuk gözlerle bizi izlerken, Kutsal Anne'den bahsettim. Onlar için

tasarladığı rolden, doğal yasasından. Onlara bunun ne anlama geldiğini anlattım. Kocalarıyla eşit olduklarını, onların tebaası olmadıklarını -ya da öfkemi hala bir fırın gibi kızdıran o kelimeyi- *yardımcıları* olduklarını.

Onlara Cennet Bahçesi'ndeki çıplak ve lekesiz atalarını anlattım. Asherah'ın Bilgelik armağanını alması için kadını nasıl seçtiğini. Ataları Havva'nın dünyaya günahı değil, aklı getirdiğini. Zorlukla kazandıkları Bilgeliklerini sorgulamak, gelişmek ve ilerlemek için kullanmaları gerektiğini; kabullenmek ve katlanmak için değil. Erkeklerin, itaatsizliğin Havva'nın en büyük erdemi olduğu halde, onun ahlaksızlığı olduğuna inanmalarını istediklerini.

Zamanla onları en yakından ilgilendiren noktaya geldik: tüm yaşam değerlidir, ancak Yaratılış idareli kullanılması gereken bir güçtür.

Acımasızca, sağlıklarını umursamadan ya da endişelenmeden. Bilgelik, dünyaya ne zaman ve ne sıklıkta yeni bir hayat getireceklerini seçmelerini gerektirir: hayat verme gücü, onu reddetme hakkıyla birlikte gelir. Yavrularını besleyip büyüttükleri gibi, bizi ayakta tutan bu canlı dünyayı da korumakla yükümlü olduklarını, ona hükmetmek ve sömürmekle değil. Onlara bedenlerinin iğrenç ya da günahkâr olmadığını söyledim; bunlar rahimlerimizin gücünü inkâr etmek için ortaya atılan cüretkâr iftiralardır. Akıttığımız kan tüm yaşamın kaynağıdır: kutsaldır, kirli değildir.

Daha fazlası vardı, çok daha fazlası. Daha yeni başlamıştım.

Kolayca dinlediler. Ama cevap vermediler. Nehrin dibindeki çakıl taşları gibiydiler; akıntı başlarının üzerinde akarken, onlar aşağıda hareketsiz ve kıpırtısız duruyordu.

Norea'nın haklı olduğunu istemeye istemeye kabul etmeye başlamıştım. Gelinleri eşek kadar sıkıcıydı. Belki de onları evlerine göndermeliydim; zamanımı kızlara harcasaydım daha iyi olurdu.

Sonra, bir gün, sonunda, Aradka çözüldü.

Yine hamileydi. On yedi yıl içinde on ikinci kez. Elini karnındaki şişkinliğin üzerine koymuş, bacaklarını da oturduğu kütükten öne doğru sarkacak şekilde uzatmıştı. Artık otuz iki yaşındaydı ve tamamen yıpranmıştı.

"O zaman nerede?" diye sordu. "Hayatımız boyunca O'ndan hiçbir şey görmemişken, bana bir Koruyucum olduğunu nasıl söylersin? O neden sessiz? Gerçekten hangi güce sahip olabilir?"

İlk tilki deliğine düştüm. Ne diyebilirdim ki? Öldüğünü mü? Tembelliğim ve bencilliğimle O'nu öldürdüğümü mü?

"Ondan haber alamayacaksınız. Düşmanları tarafından alçaltıldı. Ama O'nun yasalarını onurlandırırken, kendi değerinizi hatırlayacaksınız."

"Bunun ne faydası var?" diye bağırdı Aradka, kendi şüphe ve hayal kırıklığımı görerek. "Hayır! Düşündüğüm gibi. Biz yalnızız. Bu senin için iyi. Kimse sana hükmetmiyor ve bu da belli oluyor. Gençliğini ve güzelliğini korumuşsun." O zaman hepsi bana baktı, ilk kez görüyorlardı. "Ama bana bakın! Beni duyacak kim var? İşkencecimi kim cezalandırabilir? Benden daha büyük ve daha güçlü olanı nasıl reddedebilirim? Onun haklarını destekleyecek yaşayan bir tanrısı, yanında duracak kardeşleri var. Benimse beni koruyacak kimsem yok, hiç kimsem!"

☽

Aradka bir süre koruya geri dönmedi. Bunun yerine mezar mağarasına gitti ya da akan nehre taş atarak oturdu. Meşeç ve Tiras'ı yanımıza aldık ama Anah annesinden ayrılmaya asla razı olmazdı.
Derslerim devam etti ve büyük kızlar daha da konuşkan oldular.

"Bana öyle geliyor ki," dedi Elisheba bir gün, koruda devrilmiş kütüklerin üzerinde otururken, "bir kadının kaderini kocasını seçmesi belirler. Aradka şanssız." Onun arkasında oturan Sambethe ve Nahalath yere baktılar. "Ama onun çektiği eziyetler benim olmayacak, çünkü beni seven biriyle evleneceğim."

Gençlere kolayca gelen o kendini önemseme tarzıyla sırıttı ve Aradka'nın göremediğini sandığı şeyi gördüğü için kendini tebrik etti.

"Seni aptal kız!" Sambethe onun kafasına bir çam kozalağı fırlattı. "Kiminle evleneceğin konusunda senin -ya da benim- herhangi bir seçeneğimiz olacağını mı sanıyorsun?"

Elisheba'nın sırıtışı kayboldu. Yanakları kıpkırmızı kesildi. Onu suçlamak zordu. Kızların en büyüğü olduğu için kendisini neyin beklediğini tahmin edememişti. Sambethe biliyordu, Nahalath da biliyordu, kendi kızlarına endişeli bakışlarına, kucağında durmadan dönen, parmaklarının derisini didikleyen ellerine bakılırsa.

Asmodai ve Elisheba'nın bağlılıklarının büyümesini çaresizce izledim. İhtiyatlı davranıyorlardı ama ben her şeyde bunu görüyordum. Adaklar yakılırken ikisinin de sunakta sık sık nasıl kaybolduğunu. Elisheba'nın sabah sağımı için keçi ağılına nasıl dağınık ve al yanaklı bir şekilde geldiğini, kurumuş yaprakların ve yosunların hala tuniğinin arkasına yapıştığını. Mandıraya süt taşırken yanından geçerken Asmodai'nin gözleri nasıl da ona takılırdı. Kimsenin izlemediğini düşündüğü bir anda nasıl da oraya kayar ve biri esmer, diğeri sarışın

iki kafası yayıkların altına batardı.

Ama izleyen tek kişi ben değildim. Elisheba nereye yürürse, düşünceli Japheth onu takip ediyordu. Elisheba'nın mutlu ve ışıltılı yüzü, Japheth'in korkunç gölgesinden sadece bir adım öndeydi. Genç aşıklar arkalarında toplanan kara bulutlara aldırmadan neşeli yollarına devam ettiler.

☽

Bir öğleden sonra, köyden yola çıktığımızda, Aradka kulübesinin yanındaki banktan başını kaldırdı, Anah'ın elini tuttu ve bize katılmak için ayağa kalktı.
Japheth irileşerek kapı aralığını doldurdu. "Nereye gidiyorsun?"

Aradka dondu kaldı. Bizden kocasına baktı. Onun yerine ben cevap verdim. "Ormana."

"Sana sormadım." Gözleri karısına sabitlenmişti. Kadın onun bakışları altında büzüldü.

"Kızları evlilik görevlerine hazırlamalıyız," dedi Sambethe parlak bir sesle.

"O zaman sana hiçbir faydası olmaz. O bir eş olarak başarısız. Hangi erkeğin sopası böyle sefil, bitkin bir yaratık karşısında gücünü kaybetmez. Dur!" Parmaklarını şaklattı ve sanki bir köpekmiş gibi bankı işaret etti.

Elisheba yanına gitti ve Aradka'nın elini tuttu. "Ona ihtiyacım var. O benim teyzem."

"Ve kız kardeşimiz," dedi Nahalath, kıvranan çocuğu tutmak için mücadele eden Aradka'dan Anah'ı alırken. Elisheba, Aradka'yı ağır karnının izin verdiği kadar hızlı bir şekilde götürdü.
Japheth'in elleri yumruk oldu.

Norea ve ben nehir kenarındaki tartışmamızdan beri çok az konuşmuştuk. Şimdi incir ağacının altından kalktı, iğnesini bir kenara bıraktı ve oğluyla konuştu. Ne dediğini duymak için oyalanmadık. Öfkeli bakışlarını karısına çevirmeden önce aceleyle uzaklaştık.

Koruda Sambethe bize çocukluğunu anlattı, çok batıda, zeytin ağaçları ve reçineli şarap ülkesinde (o da Nuh'un bağcılığı icat ettiği iddiasına gülüyordu), kızların erkekler gibi yüzdüğü, koştuğu ve güreştiği bir yerde. Bu kadınların da benim gibi sürgün olduklarını unutmuştum. Taze kanları ve verimli rahimleri için başka yerlerden getirilmişlerdi. Erkekler için çok işe yarıyordu. Onları seven herkesten koparılmış eşlerine zorbalık etmek ne kadar da kolaydı. Ailelerinden koparılmışlardı, insan mıydılar ki? Efendileri için bebek taşıyan birer

kaptan ibarettiler.

Eşyalarımızı toplarken -safranlı kekleri sardığımız keten, tapınırken çaldığımız tambur, su ve şarap küpleri- küçük Serah konuştu. Nahalath'ın en büyük kızı, on iki yaşında, keskin gözlü ve ciddi. "Eğer kadınlar bir zamanlar tanrıysa," diye sordu, "onlar da peygamber- rahibe olabilirler mi?"

Nihayet! Asmamdaki ilk tomurcuk! Onu kendime çektim. "Tabii ki! Ve ilk sen olacaksın. Bunlar-" Elini güçlü bir meşeye, kabuğunun oluklarına ve sırtlarına koydum, "sunaklarınız olacak. Ormanda, tepelerde ve yükseklerde

yerler. Ağaçların olduğu her yerde, çünkü hepsi Aşera için kutsaldır. Onun gibi ve senin gibi hayat verirler. Meyve verir ve yaşatırlar."

Bir dahaki sefere, diye düşündüm. Bir dahaki sefere ona Uruk'taki ay tapınağındaki kudretli rahibeden bahsedecektim. Alashiya'da köpüklü denizin kıyısındaki yılanlı kutlamayı. Atalarının vadisinde, kayıp Cennet Kraliçesi için safran toplayan o kadınları.

Aradka

Geriye dönüp baktığımda, kederim bir dağ gibi, beni oraya götüren yolu gölgede bırakıyor. Çünkü bir sonraki sefer yoktu. Artık koruda gizli toplantılar olmayacaktı. O ilk tomurcuk, Serah'ın uyanışı, aynı zamanda sonuncusuydu.

Her şey şafak sökmeden önce bir çocuk çığlığıyla uyandığım gün başladı. Yarı uykulu paniğimle Asmodai'nin güvende olup olmadığına baktım, sonra onun artık bir çocuk olmadığını hatırladım; nehirde yıkanmaya ve eve dönerken tavşan tuzaklarını kontrol etmeye gitmişti.

Hayır, ses kulübemin dışından, zeytin presinin yanından geliyordu. Japheth'in evinden. Aradka'nın vakti yaklaşmıştı. Her an çağrılmayı bekliyordum, yeni doğmuş bir bebeğin miyavlamasını bekliyordum. Ama bu daha büyük bir çocuğun feryadıydı, perişan ve teselli edilemez.

Oraya vardığımda Norea dizlerinin üzerindeydi. Aradka bir kan gölünün içinde yatıyordu, gözleri açık, bakıyordu. Bacakları

bükülmüş, şişmiş karnı soğuk zeminde kabarmıştı. Nefesim hızlı ve kesik kesik geliyordu.
"Ne oldu?" Norea sordu. "Hiçbir şey!" Japheth itiraz etti. "Düştü."
Anah karanlık köşeye çömelmiş, yüzü gözyaşlarıyla parlıyordu.

Şem, Sambethe, Ham ve Nahalath geldiler. Öbür odada Aradka'nın küçük oğulları sessiz duruyordu. Babaları onları teselli etmeye geldiğinde irkildiler. Sambethe Anah'ı kucaklamak için öne çıktı.

"Çık dışarı!" Norea kanlı kolunu arkasına doğru salladı. "Hepiniz! Sen değil Lilith. Bebeği kurtarmalıyız."

Aradka'yı kurbanlık bir dana gibi kesti. Kanı samanla sildim. Aradka'nın görmeyen gözlerini kapattım. Onun hala sıcak olan elini tuttum, sıradan bir doğumun grotesk bir parodisi.

Norea karnını derisi yüzülmüş bir post gibi soydu. İç organlar parlıyordu. Cesedin içinde boğuştu ve bebeği çıkardı, ince ve gri, kordon

boynuna bir ilmik gibi dolanmış.

☽

Onları mağaraya gömdük, bebek Aradka'nın kucağındaydı. Güllerden bir çelenk koydum. Mezar tümseği, bebek mezarlarının arasında çok büyük görünüyordu. Norea dualarını yönetirken Asmodai elimi sıktı. Söylenecek ne vardı ki? Acılarla dolu sefil bir hayat. En azından bitmişti. En azından bu bebeği gömmemişti. Kaybolan kardeşleri arasında tek başına kalan bebeği, Sheol'un ıssızlığında teselli edecek bir annesi olacaktı.

Hiç bu kadar hüzünlü bir cenaze alayı olmamıştı. Sekiz annesiz çocuk dağın yamacından aşağı tökezleyerek indi. Japheth tek başına yürüdü. Kardeşleri geri çekildi, annesi ona dokunmayı reddetti. Köye vardığımızda, annesinin ölümünden beri tek kelime etmeyen Anah'ı kucağına aldı. "Artık benimle yaşayacak. Bir kadının bakımına ihtiyacı var." Japheth'ten bir itiraz gelmedi.

☽

Gök gürültüsünden sonra yağan ilk yağmur damlaları gibi bunu bekliyordum. İki hafta süren yasın ardından, sabah sunusunun sonunda Yafet konuştu: "Oğullarım için bir eşe ve anneye ihtiyacım var."

Panik dalgasının yükseldiğini hissettim. Sunaktan çıkan duman sarmalları burnumu ve boğazımı bulandırdı.
"Elisheba reşit. Onu seçiyorum."

Tekrar nefes aldım. Ama Elisheba acı dolu bir çığlık attı. Sambethe titredi ve sallandı. Asmodai sertleşti ve bana baktı.

Nuh asasını yere vurdu ve torununu kucakladı. "İlk düğünümüz. Ne büyük sevinç! Bu birliktelikten kesinlikle büyük nimetler doğacak."

"Ama o benim amcam!" Elisheba ağladı. "Bu doğru değil, kesinlikle yasak!"

"Dünyadaki tüm erkekler senin amcaların ve kuzenlerin. "Kiminle evleneceğini düşünüyordun?"
Asmodai'ye bakarak kendine ihanet etti.

Japheth patladı. "Babasız bir çocuk! Bir fahişenin oğlu! Dört parmaklı ayaklarında şeytanın işaretini taşıyor!"

Norea onun yanağına sert bir tokat attı. Yafet elini kızaran yaraya koydu. "Ne diyorsun kardeşim?" diye sordu Şem'e. "Kızını bana verecek misin?"

Sambethe bu umut ışığını yakaladı. "Hayır diyor! Değil mi kocacığım?"
Shem ayaklarını sürüyerek öksürdü.
"Onun adına konuşmaya cüret etme! Kardeşim, cevap ver bana!"

"Elisheba evlenmek için olgunlaştı," diye mırıldandı Shem. "Onun bir kocası olmalı. Japheth'in bir karısı olmalı."

"Korkak!" diye öfkelendi Sambethe. "Aradka'ya ne yaptığını hepimiz gördük!" Titreyen kızını sürükleyerek uzaklaştırdı.

Asmodai sessizliğim için bana öfkeli bir bakış attı ve konuşmak için avuçlarını kaldırdı. "Neden ben değil? Ben yaşlıyım. İçimde dinçlik var. Yeterince çocuğu yok mu?"

"O benim oğlum!" Nuh'un yaşlı sesi titriyordu. "Ben patriğim. Yalnızca ben doğru bulundum. Benim soyum insan kavimlerini kuracak. Soyum göklerdeki yıldızlar, deniz kıyısındaki kumlar kadar çok olacak!"

Norea giden Elisheba'yı işaret etti. "O senin de soyun, seni koca sersem! Kiminle evlenirse evlensin çocukları senin soyundandır. Yoksa o da senin kızların gibi sayılmıyor mu, soyunu kurtarmak için çağrıldığında?"

"Unutuyorsun," diye seslendim Noah'ya. "Asmodai da kurtuldu. Yüce Tanrı onun yaşaması için bana gemiye binmemi emretmedi mi? Onun soyu da senin soyun gibi gelişsin diye?"

Japheth ayaklarıma tükürdü. "Bu saçmalığa inandığımızı mı sanıyorsun? Sen kim oluyorsun da babamla konuşuyorsun? Evlenmemiş bir kadın, tartışmacı ve sapık!" "Yeter!" Nuh bağırdı. Yüce Tanrı'dan bir işaret isteyeceğim. Seçmek için

Elisheba'nın kocası olarak Japheth ya da Asmodai."

Nasıl geçtiğini anlatmama gerek yok. Duyurulduğunda vahye neredeyse hiç katılmadım. Belki de Japheth'in kulübesine konan bir güvercin. Yakılan sunuların dumanı ona doğru kıvrılıyordu. Asmodai geçerken bir katırın suçlayıcı kişnemesi.

İşaretlerin her zaman onları okuyanların lehine olması ne garip.

Kenan Lanetli Olsun

Böylece Yafet ve Elişeba evlendiler.

Bir gelinin düğünü boyunca ağlaması ne kadar yakışıksız. Annesinin ağlaması, babasının gözlerini kaçırması. Büyükannesinin nefesinin altında küfretmesi. Damat çelenk takmadı, çünkü annesi ona çelenk yapmayı reddetti.

Bademath'ın yaşama sevinci, sıranın kendisine geldiğini anladığında yok oldu. Kahkahaları köyümüzü dolduran mutlu kız. Şimdi sinsice gelin masasının etrafındaki erkeklere bakıyordu. Kimin kollarına atılacaktı?

Asmodai izlemeye dayanamadı ve Malakbel'in de peşinden gittiği düğün şöleninin tam üç günü boyunca ortalıkta görünmedi. Birlikte nehrin akıntısını takip ederek otlaklara ve ovalara ulaştılar.

Üçüncü günün sonunda Elişeba kocasının evine taşındı. Başı eğik ve örtülü olarak ailesinin arkasından köyü geçti. Boyunduruğa vurulmuş ve dizginlenmiş de olabilirdi.

Zeytin hasat mevsimiydi ve evlerinin yanındaki büyük taş presin yanında oyalanmak için bulduğum bahaneden memnundum. Kızıl bir dolunay yükseliyor, ayaklarımın dibindeki yeni toplanmış meyve sepetlerini aydınlatıyordu. Eşeğin değirmen taşını çevirirken çıkardığı sesin üzerinde, eşeğin derisini morartan yumruklarını dinledim.

Ama gerçekten korkunç olan uyarı vermeden gelir. Biz görmezden gelirken sinsice yaklaşır. Ben gelin evine katılırken, kendi trajedimin tohumları başka bir yerde filizleniyordu. Nuh'un sarhoşluk içinde yayıldığı incir ağacının altında yumuşak köklerini yayıyordu.

Ve böylece, o sefil düğünün sona ermesinin ertesi günü, yerleşim yerimizin başına ikinci felaket geldi.

☽

Üç gün boyunca Nuh doyasıya içti. Asmalarının yanındaki uzun masadan neredeyse hiç kımıldamadı. Sadece geceleri, çaresiz bir bebek gibi yere uzanmak için geri çekildi. Onu görmezden geldik. Buna alışmıştık. Ama Elisheba Japheth'in evine taşındıktan sonraki sabah, bağırışlar ve alaylarla uyandım.

Ham sarmaşıklardan uzaklaşıp evine doğru yürüdü. Yüzü kıpkırmızıydı, koyu renk bukleleri omzunun üzerinden uçuşuyordu. Arkasında babası duruyordu, üstü başı dağınık ve dengesizdi. Cübbesi yırtık ve açıktı, pörsümüş çıplaklığı herkesin görebileceği şekilde sergileniyordu. Geri çekilen oğlunu işaret etti. "Utanç için! Beni kirletti!"

Kapılar açıldı, yüzler belirdi, hala uykunun ağırlığıyla. Nehirden dönen çocuklar, saçları damlayarak yollarında durdular. Norea, Anah'ı kucağında taşıyarak evinden çıktı. "Bu ne aptallık şimdi, yaşlı adam?"

"Üzerime geldi," diye sızlandı Nuh. "Beni çıplak tanıdı. Baba ile oğul arasındaki kutsal antlaşmaya saygısızlık etti. İğrenç kötülük! Haksız Ham!"

"Hepimiz seni çıplak görebiliyoruz!" Norea bağırdı. "Üstünü ört, seni ahlaksız herif."

"Yani beni *tanıyordu*," diye haykırdı Noah. "Bir erkeğin bir kadınla yattığı gibi benimle yatmaya çalıştı!"

"Seni yatağına götürmeye çalışıyordum," diye feryat etti Ham. "Oğullarını utandırmanı, torunlarını sarhoşluğunla utandırmanı engellemek için. Ama daha da kötüleştirmelisin, seni akılsız yaşlı keçi!"

Nuh susturulamazdı. "Oğlumun doğal olmayan arzuları var! Bunu hepimiz biliyoruz! Hepimiz onun tufandan önceki suçunu hatırlıyoruz! O bir iğrençlik!"

Şem ve Yafet kulübelerinden çıktılar. Gözlerini kaçırarak babalarını bir battaniyeye sardılar ve o bağırmaya, Ham'a çılgınca el kol hareketleri yapmaya devam ederken bile onu götürdüler. Kapısına vardıklarında Norea onu reddetti, bu yüzden onu Şem'in evine götürdüler.

Ham kulübesinin içinde kayboldu. Çocuklar yemek için kendi evlerine gittiler. Şem'in oğulları hariç, onlar utanç verici büyükbabalarıyla yüzleşmek istemeyerek eşikte tereddüt ettiler. Onları çağırdım ve beşini de yerimde bağdaş kurup sessizce besledim.

☽

Nuh utanmamış mıydı? Yerleşim yerinden kaçmak, gözlerimizle bir daha asla karşılaşmamak istemedi mi? Karanlık bir mağaraya çekilip, sarhoşken yaptığı rezillikten sonsuza dek pişmanlık duymak?

O günün ilerleyen saatlerinde, sunuların yakıldığı alacakaranlıkta, ayık ve giyinik bir halde Şem'in kulübesinden çıktı. Her zamanki gibi sunağa doğru ilerledi. Hepimiz oradaydık: Dilini ısıran öfkeli oğul Ham, ayağını yere vuran küçümseyici eş Norea, ağlamaktan gözleri kızarmış yeni gelin Elişeba. Asmodai vadileri dolaşmaktan dönmüştü. Mesafesini korumuştu, suratındaki kederli ve sefil ifadeyi görmek acı vericiydi.

Şem kusursuz, bir yaşında bir kuzu getirdi. Nuh onu kesti, kanını sunağın üzerine akıttı ve yanması için bütün olarak sunağa koydu. Taşın önüne içki döktü.

Ham onun özrünü bekledi. Babasının saçma iddiası için pişmanlık. Büyük bir hayal kırıklığına uğrayacaktı. Çünkü törenin sonunda Nuh parmağını Ham'ın beş yaşındaki en küçük oğlu Kenan'a doğru uzattı. "Kenan lanetlensin!" Nuh kükredi. "Kardeşleri için kölelerin en aşağısı olacak."

Nahalath çocuğu kendisine doğru çekti. Tüm gözlerin üzerinde olduğunu fark eden çocuk, oynadığı kozalağı düşürdü ve ağlamaya başladı.

Nuh devam etti. "Şem'in tanrısı RAB kutlu olsun. Kenan ona köle olsun. Tanrı Japheth'i büyütsün. Kenan onun kölesi olsun."

"Bir şey söyle!" Nahalath kocasına bağırdı. "O oğlumuza küfrederken öylece duramazsın!"

"Ne diyebilirim ki?" Ham gözlerini gökyüzüne kaldırdı. "O bir deli! Sözleri bir keçinin melemesi, bir eşeğin anırması gibi!"

"O zaman bir şeyler söylemelisin!" Nahalath Şem'e yalvardı. "Bu laneti kabul etmediğini söyle! Kardeşinin oğlunu kölen olarak almayacağını söyle!"

"Babamla tartışamam," dedi korkak Şem.

Nahalath, kargaşanın tadını çıkaran Japheth'e yalvarmaması gerektiğini çok iyi biliyordu. Norea'dan hiçbir şey istemedi. Feryat eden, lanetlenmiş oğlunu yerden kaldırdı, kardeşlerini çağırdı ve kulübesine döndü. Ham onu takip etti. Yüksek sesle çarpışmalar, yükselen sesler ve ağlayan çocuklar gecenin geç saatlerine kadar evlerinden duyuldu.

☽

"Sanırım," dedim Asmodai'ye, ısınan ocağımızda oturup yan taraftaki çanakların kırılmasını ve ağlamaklı çığlıkları dinlerken, "yolumuza

devam etmemizin zamanı gelmiş olabilir."

Kaşığını yere bıraktı, et suyu dolu kâsesini dizlerinin üzerine koydu. "Devam etmek mi? Nereye gideceğiz ki? Hayatım boyunca burada yaşadık!"

O doğmadan önce nerede ya da nasıl yaşadığıma dair hiçbir ipucu vermemiştim. Sormak hiç aklına gelmemişti. Yerleşimde sadece bizim Nuh'un akrabası olmadığımızı merak etmiyor muydu?

"Başka yerler de var," dedim dikkatle. "Diğer köyler. Hatta şehirler

-Çok uzaklarda. Yalnız kalmamıza gerek yok."

Samael Harappa'ya ya da Kaptor'a, Knossos'taki parlayan saraya gitmek istemişti. Onlar da tufanda kaybolmuş muydu? Orada ya da kanatlarla kutsandığımda gördüğüm daha uzak yerlerde yaşam devam etmiş miydi? Kuzeydeki bozkırlar, dumanı tüten ormanlar, güneydeki uçsuz bucaksız kızıl kıta. Elbette korunmuşlardı. Çok uzun zamandır Şinar'da sıkışıp kalmıştım. İhmal ettiğim koca bir dünya vardı; peygamberimin bulması gereken.

Asmodai pencereden, on beş yaşındaki Elisheba'nın artık amcasına eş, kuzenlerine anne olduğu Japheth'in kulübesine doğru baktı. "Başka yerlerden bana ne? Lütfen anne. Onu bırakamam."

"Buna dayanamayacaksın. Kötü muamele görecek ve aşağılanacak. Daha da kötüleşecek, daha iyi değil."

Soğumakta olan çorbasını karıştırdı. Yağlı etin son kırıntılarını aradı.

"Ve diğer kızlardan herhangi biriyle evlenmeyi unutabilirsin." Malakbel'in tortuları yalaması için kasemi ocak taşının üzerine koydum. "Buna asla izin vermezler. Biz her zaman yabancı olacağız."

"Başka bir kız istemiyorum!" Yüzü ateş ışığında altın gibi parlıyordu. Benim güzel çocuğum. Geçmişteki nimetlerime, kaybettiğim güçlerime rağmen, o hayatımın en büyük zaferiydi.

Malakbel kaseyi yalayarak temizledi. Başını okşamam için çenesini kucağıma dayadı.

"Ya-" Asmodai başladı. "O da mı geldi?" Öne doğru eğildi, gözleri parlıyordu.

"Elisheba'yı kastetmiş olamazsın?" Ama tabii ki kastetti.

Ve böylece trajedimin kökleri toprağa yerleşti. Ekşi filizler topraktan koptu. Acı yapraklar açıldı, zehirli meyveler düşmeye hazır hale geldi.

Merhametli değil miydim?

Kapı şafak sökmeden önce çaldı. Kapıyı hafifçe araladığımda Nahalath'ın koyu renkli bir pelerinle örtünmüş olduğunu gördüm. "İçeri girebilir miyim?" Omzunun üzerinden uyuklayan köye baktı. Hiçbir pencerede mum yanmıyor, hiçbir kapının altından ışık sızmıyordu.

"Biz gidiyoruz." Kapüşonunu çekti ve masama oturdu. Asmodai hâlâ uyuyordu. Sesimi alçalttım. "Ham da mı?"

Öfkeyle dilini şaklattı. "Böyle bir babayla kalabilir mi? O kardeşlerle? Ondan hep nefret ettiler. Onun yumuşak, erkeksi olmadığını düşünüyorlar. Çünkü o farklı."

Ateşin közlerini karıştırdım ve canlandırmak için yeni çıralar koydum. "Nuh'un bahsettiği suç neydi? Tufandan önce."

Nahalath homurdandı. "Ortada bir suç yoktu! Dürüst ailesinin dışında bir arkadaşı vardı. Sevdiği bir adam. Hepsi bu!"

"Nereye gideceksin?"

"Batıya, memleketime. Dolaştık, çadırlarda yaşadık. Kışın vadilere inerdik, yazın kıyıya giderdik. Toprak güzel, sürü için iyi bir otlak var. İncir ve nar, zeytin ve asma bol. Oğlumun kuzenleri tarafından köleleştirilmesini izlemek için burada kalmayacağım."

Çıralar çıtırdadı. Alevlerin dansını izledim. "Benden ne istiyorsun?"

Nahalath, tüm kadınlar arasında en az beni severdi. Şüpheciydi ve kendine hizmet ediyordu ama en azından açık sözlüydü. "Bana tahıl deposunun anahtarını ver. Şimdi, onlar uyanmadan önce."

Ateşteki maşamla meşgulmüşüm gibi davrandım. Norea mağazalarımızdan vazgeçtiğimi öğrenirse çok kızardı. "Kış geliyor. Onu atlatamayız."

"Onu ben ektim!" Nahalath öfkeyle fısıldadı. "Hepiniz gibi ben de hasat ettim. Payımı talep ediyorum."

Asmodai uykusunda bir kolunu başının üzerine attı. Kendimiz kalmaya niyetimiz yoktu. Yakında gideceğiz ve ben de tahıldan payıma düşeni alacağım.

"Lütfen," diye yalvardı. "Bu on yedi yıl boyunca acılarımı ve sevinçlerimi paylaştın. Doğum yaptığımda elimi tuttun. Çocuklarım tökezlediğinde onları yakaladın, ağladıklarında gözyaşlarını sildin. Yolculuğumuz için beni -onları!- yiyecekten mahrum eder misin?"

Nahalath haklıydı, en azından tüm çabalarına rağmen bunu hak etmişti. Ama anahtarı kuşağımdan çıkarırken düşündüğüm Serah'tı. Onun meraklı zihnini beslemek istiyordum. "Beş hane, beş hisse," diye uyardım. "Sadece senin olanı al."

Başka bir şey söylemeden kaçtı.

☽

Şafağın alaca ışığında Ham'ın tahıl çuvallarını uyuyan köye taşıyıp bir eşeğe yüklemesini izledim. Neredeyse yirmi yıldır burada olduklarını gösterecek çok az şeyleri vardı. Birkaç çömlek ve tabak, Nahalath'ın beceriksiz dokumaları. Yeni sezonun şarabı.

Çocuklar son anda dışarı çıkarıldı. Besili danalara benziyorlardı, üzerlerindeki her parça giysiyi taşımaktan kurtulmuşlardı. Serah doğduğu yeri son bir kez görebilmek için her yere baktı. Timna değerli lirini kavradı. En büyük çocuk olan Cush, uykulu Kenan'ı eşeğin sırtında annesine taşıdı.

Şöminemden bir idol aldım ve Serah'a koştum. Ellerini putun etrafında birleştirdim. "Bilgeliğe sahip olman için seni seçen tanrıçayı unutma." Koruda çaldığımız tamburu ona verdim. "Bunu al ve dans et. Bu annenin kalp atışı, her zaman seninle."

Nahalath anahtarı geri verdi.

Ham veda etmek için elimi tuttu. "Götürün onu." Arkamda uyuyan Asmodai'yi işaret etti. "Burada güvende değil."

O anda toparlanmalıydık.

☽

Ham'ın ailesi sabah sunusu için ortaya çıkmayınca, Şem onların kapısına vurdu. Kapı geriye doğru açılarak süpürülmemiş ocağı, çorak odayı ortaya çıkardı. Ne bir tabak ne de bir kaşık kalmıştı. Sadece Kenan'ın değerli çam kozalağı koleksiyonu köşeye yığılmıştı.

"Gittiler," dedim. "Kalmak istemediler." "Bunu biliyor muydun?" Japheth havladı.

"Sadece bu sabah ilk ışıkta. Onları ayrılırken gördüm."

Norea kendini kocasına doğru fırlattı ve onun zayıf göğsüne darbeler yağdırdı. "Değerli tanrın seni lanetlesin! Oğlunu lanetledin! Kendi torununu! Daha ne şeytanlıklar çevirdiğini görmek için kalacaklarını mı sandın?"

Shem annesini uzaklaştırdı.

Nuh öksürdü. "Ham sapıktı. Kötü düşünceliydi. Bir erkeğin dinçliğine sahip değildi. Bana kızma kadın, varisini değil de en küçük oğlunu lanetlediğim için merhametli değil miydim?"

Sanki yer kavruluyormuş gibi huzursuzca bir ayağından diğerine kaydı. Norea yere yığıldı, etekleri karanlık bir havuz gibi yayıldı. "Bana sarhoşlar ve aptallardan başka ne kaldı! Ve hala görmüyorsun. Üçünü kaybettik! Üç kız. Şimdi nasıl başarılı olabiliriz?"

Farkındalık tüm adamlarda aynı anda ortaya çıktı. İtiraf etmeliyim ki, yerleşimin geleceğiyle ilgilenmediğim için o ana kadar aklıma gelmemişti. Bademath da aynı anda fark etti ve herkes ona dönünce büzüştü.

"Geriye bir tek o kaldı!" Japheth ağladı.

On dört yaşında bir kız. Şem ve Yafet'in on iki oğlu vardı. Ve hiçbiri -ne erkek kardeşleri ne de kız kardeşinin üvey oğulları- onunla evlenmeye izin vermedi. Elbette Anah da vardı, ama zar zor yürüyordu.

Kahkahamı bastırmak için hiçbir girişimde bulunmadım. "Ne kutsal olmayan bir düğüm! Oh, Japheth, Elisheba'yla evlenmen ne utanç verici. Artık soyun sona erecek, çünkü oğulların üvey annelerinin kız kardeşiyle evlenemez." Bu yasak sadece teyzeler için geçerliydi. Amcalara karşı böyle bir yasak yoktu, Elişeba'nın da keşfettiği gibi.

"Bu senin hatan!" Japheth hırladı. "Ham'ı sapkınlığa teşvik eden ve hepsinin gitmesine neden olan şüphesiz sendin. Tanrı biliyor ya, ormanda onlara büyüler ve karanlık sanatlar öğreterek buradaki tüm kadınların zihinlerini zehirledin. Senin için çok basit bir hareket yok! Hayvanlarla yatıyorsun-

Yatağını bir leoparla paylaşıyorsun! Oğullarımızı baştan çıkarıyorsun! Ham'ın suçunun sabahında Şem'in oğullarını evine getirdiğini gördüm!"

"Onları ben besledim, seni aptal!"

"Şüphesiz onları emzirmişsindir, memelerinin zehirli sütüyle."

Çocuklar utanarak ayaklarına baktılar. Japheth'in kullandığı dil, iddialarının hayvani doğası beni rahatsız etti. Benzer sözler uzun zaman önce bana da söylenmişti.

"Ve söyle bana, hepimize söyle - neden tüm kadınlar arasında sen hiç yaşlanmadın?" Yumrukları ve tehdidiyle bana doğru yürüdü. "Bozuldular." Sambethe'yi, Aradka'nın yattığı mezar mağarasını, Nahalath'ın kaçtığı vadiyi acımasızca işaret etti. "Saçları ağardı, şişmanladılar ve çirkinleştiler. Ama sen öyle değilsin. Hayatımıza

girdiğin o günkü kadar olgunsun, aramızdaki bir engerek yılanı gibi. Neden böyle? Ne tür bir iblissin sen?"
Sambethe'nin gözleri büyüdü. Norea Anah'ı kucakladı, gözleri kapalıydı. Japheth akrabalarına döndü. "Bana geliyor, biliyorsun. Geceleri." "Gelmiyorum! Hiçbir şey beni buna zorlayamaz!"

"Uyurken beni ziyaret ediyor. Saçları bağlanmamış, şehvet dolu, ahlaksız. Erkekliğimin karımın karşısında kalınlaşmaması için bir büyü yaptı. Ama o yaklaşınca kabarıyor. Tohumlarımı benden koparıyor, böylece boşa gidiyor, çarşaflara dökülüyor!"
Buna güldüm-akılsızca. Elisheba utançtan patlayacak gibi görünüyordu.
Shem başka tarafa baktı.
"Japheth!" Norea azarladı. "Bu hiç yakışık almıyor."

Ama onu durdurmak mümkün değildi. "Hâlâ üreyebilir. Ama kendini ayrı tutuyor, bize tepeden bakıyor. Tartışma ve çekişmelerin içine düşmemizin sebebi o. Kuyumuzdaki zehir o."

"Oğlum ve ben gidiyoruz," dedim. "Artık çocuklarını beslemeyeceğim. Artık erkekliğinizi kabartmak ve değerli tohumlarınızı çalmak için sizi rüyalarınızda ziyaret etmeyeceğim. Sadece kendi payımıza düşen tahılı istiyoruz ve gideceğiz."

"Hayır!" Japheth'in yüzü öfkeyle çarpıldı. Bileğimi yakaladı. "Tahıl bize ait. Onu alamayacaksın. Gitmeyeceksin de. Seni istemediğimiz halde bunca yıl burada kaldın. Şimdi sana ihtiyacımız var, gidemezsin."
Şimdi bana *ihtiyaçları varken* mi?

Bu sözlerin kötü niyetini düşünmek için çok zamanım oldu. Çünkü Japheth belimdeki zincirden tahıl ambarının anahtarını aldı ve beni oraya, köydeki tek kilitlenebilir kapının arkasına kapattı. Büyük bir titizlik ve özenle sakladığım erzakların arasında oturuyordum. Dağdan teker teker getirdiğim taşlarla ördüğüm sağlam duvarları tekmeledim.

Bu sefil aileye katıldığım güne hayıflandım. Onlarla paylaştığım emeğe, ilgiye, neşeye ve kedere. İhmal ettiğim görevime!
Bu zorbalar ve aptallar yuvasında nasıl bu kadar uzun süre kalabildim?

Exodus

Tahıl ambarının içi zift gibi karanlıktı. Hapishane duvarlarımın ötesinde bir baykuşun ötüşünü, dağın yamacında uluyan bir kurdun sesini duydum. Fareleri ayak parmaklarımdan uzak tutan yükseltilmiş zemin için minnettardım ama soğuk ve havasızdı ve korkularım artıyordu.

İlk aklıma gelen Asmodai oldu. Ona ne yaparlardı? Japheth bana ihtiyaçları olduğunu söylemişti, ama o sadece Nuh'un soyu için bir tehditti, onlar gibi kendi soylarına takıntılıydı. Keşke kendini uzaklaştıracak kadar aklı olsaydı.

Tanıdığım tüm hain, kötülük yapan adamlar arasında Japheth en kötüsüydü. Karısını döven bir katildi, bundan hiç şüphem yoktu. Erkekler kötü doğmaz. Bunu oğlumda, doğumundan itibaren yetiştirilmesine yardım ettiğim tüm nazik, sevgi dolu erkek çocuklarda görmüştüm. Onların doğası güç tarafından bozulmuştu: kadınlar ve canlı dünya üzerindeki Tanrı vergisi egemenlikleri tarafından.

Aylaklık ettim. Kuru fasulyeleri yere attım ve nereye düştüklerini saydım. Norea neredeydi? Oğlundan anahtarı geri almış olduğu için her an beni serbest bırakmasını bekliyordum. Ama kapıya yumuşak bir vuruş geldiğinde duyduğum onun sesi değil, Asmodai'nin sesiydi. Anahtar döndü, kilit tıkladı. Ay ışığının aydınlattığı kapıda beni onun sevgili yüzü karşıladı. Solgun Elisheba yanında durmuş, korku içinde geriye doğru bakıyordu. Malakbel de kuyruğunun ucu titriyordu.
"Gel anne," diye seslendi Asmodai. "Şimdi gidiyoruz. Çabuk gel!"

Hiç tahıl almadık, zamanımız yoktu. Topladıklarımızla hayatta kalırdık. Ne eşek, ne katır, ne de keçi. Vadiyi herkesten daha iyi izleyen Asmodai'nin en iyi bildiği ıssız yollarda, takipçilere meydan okumak için yayan gidecektik. Havlayıp bizi ele verecekleri için köpeklerini geride bıraktı ama çok sevdiği atmacası Naamah'ı terk edemedi. Onun omzuna tünedi, soğuk gözleri fırıl fırıl, beyaz göğsü parlıyordu.

Böylece kederime doğru hızla ilerledik. İlkinden çok daha az gelişmiş olan yeniden yaratılmış dünyadaki bu ilk yerleşimin kaçınılmaz sonucuna.

☽

Yolculuk uzak bir anı. Hava karanlıktı, ay bizi koruyan orman örtüsünün ardında gizlenmişti. Dere siyah ve soğuk akıyordu.

Kokumuzu gizlemek için ara sıra derede yüzerdik.

Kaçışımızı hızlandıran sadece Yafet'le olan tartışmam değildi: Elişeba'nın hamile olduğunu öğrendim. Ve kocasının hepimize söylediği gibi, ondan çocuk doğurmaya gücü yetmiyordu. Yani babası Asmoda'ydı, ben de büyükanne olacaktım!

Bu beni ölçüsüz bir şekilde teşvik etti, bana doğru koşacak bir şey verdi. Tam olarak nereye gideceğimi biliyordum.

"Buranın batısında bir bahçe var. Bilinmiyor ve bakımsız. Bizi orada kimse bulamaz."

Yıldızları gözlemledim. Ararat'ta, takımyıldızlar gece gökyüzünde Cennet'te olduğu gibi aynı yüksekliğe yükseliyordu. Başka hiç kimse benim kadar seyahat etmemişti. Kimse bu dünyada benden daha fazla yerden yıldızları incelememişti. Bu yüzden Cennet'in dünyanın orta noktasından aynı uzaklıkta olduğunu biliyordum. Sadece batıya, dört nehrin birleştiği yere doğru seyahat etmemiz gerekiyordu. Buğday tarlaları otlardan arındırılabilir, meyve bahçeleri budanabilirdi. Güllerim yeniden doğacaktı. Adem'in açgözlülüğü ve güç tutkusu yüzünden mahvolmadan önceki Cennet geri getirilebilirdi. Oğlum, çok daha iyi bir adam, dünyadaki yerini anlayan, içindeki canlıları seven ve onlara değer veren bir adam, benimle birlikte onu yeniden inşa edecekti.

Bir zamanlar Samael'le birlikte oraya dönmeyi hayal etmiştim, artık dışlanmamış, Asherah'ı hak ettiği yere geri getirmiştim. Ama öyle olmadı. Onun yerine oğlum, karısı ve torunumla birlikte dönecektim. Doğduğum yerde yeniden başlayacak ve orada yapılan büyük yanlışı düzeltecektik. Kök salmış ve acı lanetini tüm dünyaya yaymış olan şeyi, o zamandan beri tüm yaşamı boğan zehirli sarmaşığı kazıyacaktık: erkeğin kadına ve doğaya hükmetmeye uygun olduğu, her ikisinden de üstün olduğu yalanını.

"Doğru mu anne?" Asmodai sordu. "Japheth senin yaşlanmadığını söyledi. Sen de orada mıydın - Cennet'te? Başlangıçta?"

Bunu ondan saklamak istememiştim. Neredeyse kendim bile unutmuştum. Sadece hayatımın günlük sıkıntılarıyla ilgilenirken, tamamen oğluma odaklanmışken, bir kez daha insan olmuştum.

"Öyleydim."

"O zaman nesin sen?" diye sordu iri gözlü Elisheba. "Bir iblis mi?"

Buna cevap veremezdim. Hâlâ da veremiyorum. Neyim ben? Tek bildiğim ne olduğum: Asherah'ın amaçladığı gibi haysiyet ve Bilgelik sahibi bir kadın. Eşit bir kadın. Tanrı'nın Havva'ya yüklediği lanetle lekelenmemiş tek kadın. Böylece rolümü aldım: Bunu tersine

çevirecektim.

Elişeba tatmin olmamıştı ama çok az seçeneği vardı. Ya bizimle devam edecek ya da onu öldürecek olan kocasına geri dönecekti.

Cennet'e dönmek için başka bir nedenim daha vardı. Asmodai'nin benden önce öleceğini kabul etmiştim, ama şimdi hayatı hak ettiği zamandan çok önce tehlikedeydi, aklıma başka bir şey geldi.

"Gönderin onları!" Yahova çok uzun zaman önce Adem ve Havva'ya "Hayat Ağacı'ndan da alıp sonsuza dek yaşamasınlar!" diye emretmişti. O'nun gürleyen sözleri hâlâ kulaklarımda çınlıyor. Cennet Bahçesi'nde gerçek ödülü koruyan meleklerin anısı.

Bilgi Ağacı'nın meyvesi bilgelik verdi. Yaşam Ağacı'nın meyvesi sonsuz yaşam verdi.

Eğer oğlum henüz ölümsüz olmasaydı, onu ölümsüz yapardım.

Düşmanlarım Geri Dönüyor

O gece boyunca hiç durmadan seyahat ettik. Gün ortasında kısa bir süre uyuduktan sonra sık ormanlardan, dağ sırtlarından ve vadilerden geçerek yolumuza devam ettik. Kayalarla kaplı bir platoyu geçtik ve sık meşe ve ardıç ormanının güvenliğine girdik.

Sık dallar bizi yavaşlattı. Açlık bizi durup yemek yemeye zorladı: bayat ekmek, biraz fındık ve meyve. Malakbel genç bir geyik düşürdü ve etini kavurduk.

Belki de onları bize çeken alevlerdi, çünkü o gece geldiler. Dallar kırıldı, feryatlar ve küfürler yankılandı. Acımasız düşmanlarım Senoy, Sansenoy ve Semangelof inerken kanatlar takıldı ve sonbahar yaprakları çağladı.

Ancak o zaman Japheth'in sataşmalarını daha önce nerede duyduğumu hatırladım. Dağ köprüsünde savaşırken söyledikleri Semangelof'unkilere ne kadar da benziyordu. Birlikteydiler. İletişim halindeydiler. On yedi yıl boyunca seçilmişlerin arasında açıkça yaşadım. Onların dikkatinden bu kadar uzun süre kaçabileceğimi mi sanmıştım?

"Vay, vay, vay," dedi Şenoy. "Sonunda seni bulduk." Asmodai ayağa fırladı, kılıcını yanından çekti.

"Ve işte oğlu." Sansenoy alaycı bir karşılamayla kollarını

kavuşturdu. Asmodai önündeki havayı çaresizce kesti. "Samael'in varisi, daha az değil. Ona benziyor. Ama acaba o kadar kibirli mi, o kadar koca kafalı mı?"

"Samael kim?" Asmodai kılıcını önce bir şeytani meleğe, sonra da diğerine salladı.

"Yani ona söylemediniz mi?" diye sordu Şenoy alaycı bir şaşkınlıkla. "Doğuştan gelen hakkını bilmiyor. Nasıl bir annesin sen?"
"*Ben* onun doğuştan hakkıyım! Babası öldü." "Tam olarak doğru değil, değil mi Lilith?"

"Seni terk etti," diye bağırdı Semangelof. "Daha iyi bir teklif için seni es geçti. Bulması da zor değildi zaten."
"Yaşıyor mu?" Asmodai yalvardı. "Nerede o?"

Malakbel meleklerin önünde sinsice ilerledi. Senoy'u tırmalamak için sıçradı, arkasındaki giysisinin eteğini yırttı. Senoy ona güçsüzce tekme attı, havada daha yükseğe tırmandı.

"O yaşamıyor. O ölü değil," diye iç geçirdim. "Dünyalar arasında yaşıyor. O gidemez."

Semangelof dişlerini göstererek, "Ama yapabilir," diye bağırdı. "Tıpkı bizim her gün cennetten ayrıldığımız gibi. O bunu yapmamayı seçiyor."

Amaçlarının nifak tohumları ekmek olduğunu biliyordum ama yine de içten içe öfkelendim. Bu her zaman korktuğum şeydi. Samael Ereshkigal'i kandırıp kaçabilirdi. Asmodai'yi benim yanımda büyütmeliydi. Ama o bunu istememişti.

Dikkatim dağılmıştı, çok geçmeden asıl tehlikenin arkamda olduğunu fark ettim. Japheth ve Shem, dişbudak ağacından yaylarına çektikleri oklarla çalılıkların arasından geçtiler.

"Elisheba!" Şem, hayretten irileşmiş gözlerini meleklerden ayırdı. "Gel kızım. Bu işte senin parmağın yok. Bu iblisler tarafından kandırıldın. Her şey affedildi."
"Benim tarafımdan değil," diye bağırdı Japheth. "O bir zina kadını! Bir fahişe!"

Asmodai onun önüne geçti. "Onu rızası dışında aldım. O karşı çıkarken ondan bir çocuk doğurdum. Onu bırak ve bebeğin yaşamasına izin ver. Ben de seninle geleceğim."
"Kendini kahraman sanıyor!" diye güldü Şenoy.
"Talepte bulunabileceğini sanıyor!" Sansenoy titredi.

Japheth okunu Elisheba'nın karnına doğrulttu. Gözleri kısıldı, ok atan parmağı seğirdi. Şem kardeşine doğru sıçradı. Japheth oku fırlattığı anda yayı itti. Ok yavaş bir hareketle uçtu. Doğa kanunlarına

karşı, yerçekimini ihlal ederek, aşkıma meydan okuyarak ilerledi. Meleklerin başlarının üzerinde mükemmel bir yay çizdi; tüylü kanadı mükemmel bir turuncu yaprağa sürtündü ve bu yaprak zarifçe yere doğru spiral çizdi. Ok orada, uçuşunun zirvesinde, tüm olasılıklar askıya alınmış gibi duruyordu. Ta ki mide bulandırıcı bir şiddetle inip oğlumun göğsüne saplanana kadar.

Yere yığıldı. Koyu kan tuniğini doldurdu. Adını haykırdım. Taparcasına sevdiğim yüzünü, alnındaki çiçek izini, çenesindeki yara izini öptüm. Malakbel Japheth'in üzerine atlarken başımı kaldırıp bakmadım. Çığlıklarını, parçalanışını

Boğazını kesip, can damarını dışarı pompaladım. Kesik karnından, iç organlarının herkesin görebileceği şekilde dökülmesinden haz duydum.

Elisheba diz çöktü ve ağladı. Melekler yarattıkları trajediyi izlediler. Naamah Asmodai'nin omzuna tünedi ve yanağını hafifçe gagaladı.

Birdenbire, ormanın karanlık gölgelerinden, Norea oradaydı, tıpkı onun doğduğu gece geldiği gibi. Giysisini yırttı, okun dikenini çıkardı, yarayı bir merhemle sardı. Bal ve civanperçemi kokusu kanın kasvetli kokusunu maskeliyordu. Parlak yeşil yırtıkotu göğsüne yayılan koyu lekeye karıştı. Bir ateş yaktı, dumanı soluması için körükledi.

Yaşa, sevgili oğlum. Yaşa, vücudumdaki her sinirle bunu diledim.

Ama kurtarılamayacağını biliyordum. Doğduğundan beri biliyordum. Beklemiştim. Geceleri nefes alışında onu dinledim. Onu nehirde boğmak için uzanan her otta bunu aradım.

Sambethe, Nahalath ve Aradka'nın ölen bebekleri için duydukları keder, benim tek oğlumu kaybetmemin yanında hiçbir şeydi. Onlar Sheol'de çocuklarına kavuşacaktı, ben ise asla kavuşamayacaktım. O benim için tamamen ve sonsuza dek kayıptı.

Naamah efendisinin öldüğünü gördü. Dalların karanlık hatlarının ötesine, sonsuz yıldızlı gökyüzüne doğru süzüldü.

Japheth'in cesedini tekmeledim, kanlı ve kesik yüzüne vurdum. Gemide Aradka'nın yanında uyurken başında dikildiğim o gecelere hayıflandım. Fırsatım varken onu öldürmeyi nasıl da dilemiştim.

Oğlumu ormana gömdük.

Norea elini titreyen koluma koydu. "Bizimle geri dön. Artık her şey daha farklı olacak. Yakında bakman gereken bir torunun olacak."

Şem kederli kızını teselli etti. Norea'yı dinledi, emirlerine itaat etti. Ama ben o yere geri dönemezdim. Asmodai'nin ilk adımlarını attığı kulübede yaşayamazdım; sevgi dolu, kıpır kıpır bir bebekken paylaştığımız yatakta uyuyamazdım; ayaklarımın dibinde tahta oyuncaklarla oynadığı ocağın yanında oturamazdım. Kendi çocuğunun büyümesini izleyemezdim. Bunu bir kez yapmıştım; onu büyütmek için her şeyimi feda etmiştim. Ama kendimi ve görevimi unutmuştum. Bunu bir daha yapmayacaktım.

"Peygamber gelecek," dedi Norea. "Hazır olmalısın." Burnumu çektim, ayaklarıma baktım. "Onu nasıl tanıyacağım?"

Güldü. "*O diye biri* yok!"

Onun bilmecelerini dinleyecek havada değildim. "Saçma sapan konuşuyorsun, Norea."

"Peygamber bir kadın!" Gözleri parlıyordu. "Onu tütsümün sarmallarında gördüm. Onun gücünü ve öfkesini hissettim. Bulmanız gereken kişi o."

"Onu nasıl tanıyacağım?"

Norea köprücük kemiğimin altındaki deride bir çizgi çizdi. "Burada tanrıçanın işaretini taşıyor. Hem de bir yılanın."

"Onu nasıl bulacağım?"

"Ah, Lilith," diye iç geçirdi. "Hâlâ çok sabırsızsın. Yine de çok zamanın var."

Beni kucakladı ve gitti. Shem de, Elisheba da, karnında büyüyen torunumla birlikte.

☽

Üç gece boyunca oğlumu terk etmedim. Gece gündüz Asmodai'nin mezarının başında nöbet tuttum, sadık Malakbel yanımdaydı.

Ağladım ve dua ettim. Bir keresinde Aradka'ya sesinin duyulmasını beklememesini söylemiştim ama yine de bir yerlerde, bir şekilde bu güce sahip olduğunu umuyordum. Her yerde mezar başındaki anneler gibi ben de oğlumun geri dönmesi için yalvardım. Sadece bu seferlik, bir adamın ölümü aldatmasına izin verin. Eğer geri getirilemiyorsa, yalvardım, onu Sheol'un acılarından kurtarın. Bırakın toprakta huzur içinde yatsın. Hayatın ve neşenin vücut bulmuş hali olan çocuğumun

kederli bir ruh olduğu düşüncesine katlanamazdım. O yerde olmaz. Bensiz olmaz.

Dua ederken merak ettim. *O* neredeydi? Cennet'ten ayrıldığımdan beri O'nun sesini duymamıştım. Tam on yedi yıl boyunca O'nun seçilmiş azınlığı arasında yaşamıştım. Senoy, Sansenoy ve Semangelof'un beni bulması bu kadar zaman almıştı. O zaman bile adımı yuhalamak, soyumu lanetlemek ve beni bir kez daha kovmak için gelmemişti. Onun gücü de Asherah'ınki gibi azalıyor muydu?

Nöbetimin üçüncü gecesinde bir hayalet geldi. Malakbel hırladı. Omzumda bir el, belimde kollar, boynumda gözyaşları hissettim. Kesinlikle Asmodai'ydi. Kaybolur diye gözlerimi açmaya cesaret edemedim.

Ama o benim oğlum değildi.

Onun yerine, babasının şefkatli sözlerini duydum - bunca zaman sonra, artık çok geç olduğunda.

"Lilith, bir tanem." Samael boynuma sokuldu.

Onu kendimden uzaklaştırdım. "Nerelerdeydin? Neden gelmedin?" "Aşkım. Gelemeyeceğimi biliyorsun!"

Ona vurdum. "Her şeyi yapabilirsin, her yere gidebilirsin. Ve *şimdi buradasın* - tek oğlunu kurtarmak için *çok* geç!"

Samael darbeden geri çekildi ve ellerime uzandı. "Sevgili kalbim, buraya sadece o öldüğü için geldim."

"Ne var? Neden? Sana kim izin veriyor?"

"Kim olduğunu *biliyorsun*. Onu yanımda Sheol'a götürebilmek için buna izin veriyor. Oraya yalnız gitmesindense onu korumam daha iyi." "Hayır! Sheol dışında her yer!

Ellerimi aşağıya attı. "Beni orada bıraktığın için mutluydun!" "Sen kalmayı seçtin! Sen *beni* terk ettin!"

Samael yanıma oturdu, sırtı mezara dönüktü. "Senin *için* kaldım, böylece Asherah ile gidebilecektin. Ve sen ikinci bir bakış bile atmadan benden yüz çevirdin. Bir çocuğumuz olduğunu söylemek için de dönmedin."

"Nasıl bilebilirdim ki? Öğrendiğimde dünya sular altında kalmıştı." Kenara baktım. "Peki nasıl bildin?"

Samael boynunu ovuşturdu. Ay, gölgelikten melek yüzüne doğru parlıyordu. Ormanın kasvetinden bir puhu kuşunun ürkütücü sesi geldi.

"Orası sessizdi, çok sessizdi. İlk başta selle meşguldük. Çok fazla boğulmuş ceset vardı. Gri ve şişmiş, dilleri sarkmış. Burası yıllarca deniz yosunu koktu. Sonra hiçbir şey olmadı. Uzun bir süre. Ereshkigal çok öfkeliydi. Kız kardeşi tarafından haklarından mahrum

bırakıldığını, aldatıldığını söyledi."
"Peki sonra?"

"Bir süre sonra tekrar başladı. Doğmamışlar. Orada burada bir bebek. Birkaç küçük çocuk. Sonra, üç hafta kadar önce, yıllar sonra ilk yetişkin. Ölü doğmuş bir bebeği taşıyan bir kadın. Vahşi kocası tarafından vurulmuş, çok öfkeli bir kadın. Bana nerede yaşadığını ve kimlerle yaşadığını anlattı. Bana tufana dayanmış bir gemiden çıkan bir kadından bahsetti." Kaşlarını kaldırdı. "Lilith adında, Cennetin Kraliçesi'ni vaaz eden harika bir güzellik. Bir bebeği varmış ama kocası yokmuş. Hayatının kayıp aşkını asla unutmadığı için daha sonra da bir koca edinmemiş."
"Öyle bir şey demedi."
"Hayır, son kısmı ben uydurdum." "Ve yine de gelmediniz mi?"
"Son kez söylüyorum Lilith, yapamadım!"

Başımı omzuna koydum. O yerin kokusunu alıyordu. Toz ve çamur, melankoli ve kayıp. Özlem ve umudun sonu.

"Onu götürmek için buradayım Lil. Bazen isteksiz olduklarında götürülmeleri gerekir. Gitmesine izin vermelisin."
Bunun üzerine uludum. Nefes almakta zorlanmama neden olan hıçkırıklara boğuldum. "Veda etmelisin, sonra onu alabilirim. Ben ona göz kulak olurum. I
söz veriyorum."
"Onu bir daha asla göremeyeceğim."
"Hayır." Saçımı okşadı. "Ama beni göreceksin." "Ne zaman? Nasıl?"

"Biz ölümsüz değil miyiz Lilith, sen ve ben? Ölümden daha uzun yaşayacağız. Yeraltı Dünyası'ndan daha uzun yaşayacağız. Sonsuza dek oraya bağlı kalamam."
"Aşera'nın ölümsüz olduğunu sanıyordum ama ben onu dışarı çıkardığımda öldü."

"Biliyorum," diye iç geçirdi. "Kutlamalar dayanılmazdı. Ereşkigal kırk gün boyunca ziyafet çekti."
"*Yine* de Sheol'a varmadı mı?" "Tabii ki gelmedi. Tanrıların ölümden sonra yaşamı yoktur."

Ölebilesin diye buradayım, dedi. *Yaşayabilmem* için demek istediğini sanmıştım. Ama şimdi anlıyordum. Övgüyle bahsettiği anlaşma: Kendi isteğiyle Şeol'e mi gitmişti, O'nun tasarladığı o yere, o sefalet ve umutsuzluk sonsuzluğuna bir son vermesi karşılığında insan işlerinden uzak durmayı mı teklif etmişti? Ama Tanrı onu kandırdı. Kendi kız kardeşini gardiyan olarak ayarladı ve anlaşmayı bozdu.

Oğlumuzun mezarı başında oturduk, birbirimizin kollarına sarıldık,

Malakbel ayaklarımın dibine kıvrıldı.

"İşte o zaman özgür kalacaksın," dedim. "Yeraltı Dünyası parçalandığında. İnsanlar O'nun istediği gibi kendi tanrıları olduklarında. Sonsuz ceza tehdidiyle itaat isteyen O'na -hiyerarşi ve tahakküm tanrısına- tapınma ortadan kalktığında."

Çenemi kaldırdı. "Bu uzun sürmez." Beni öptü. "Zamanın başlangıcından beri seni bekliyorum Lilith. Yine bekleyebilirim."

Sanki gitmesini engelleyebilecekmişim gibi ona sarıldım. Sanki bu Asmodai'yi cehennem kaderinden kurtarabilirmiş gibi. Samael parmaklarımı çözdü.

Gittiklerini görmedim. Asmodai'nin bir wraith olduğunu görmedim. Duamı fısıldadım, yüzümü Malakbel'in sıcak boynuna gömdüm ve yanağımda buz gibi bir öpücük hissettim.

Tüm çocuklarım, diye mırıldanmıştı Sheol'un derinliklerinden çıkarken. *Hepsi kurtarılmalı*. Sonunda anladım. Görevim hayal ettiğimden çok daha büyüktü. Kendi tanrıları olan insanlar için lanetlenme olmayacak. Asherah'ın başlattığı şeyi sadece ben bitirebilirdim ve cehennemin kendisini de sona erdirebilirdim. Norea'nın haber verdiği peygamber bana yardım edecekti. Herkes kurtarılmalı. Oğlum ve Samael de. Havva, Aradka. Hatta sefil Adem bile. Hepsini.

Dördüncü Bölüm

SAMARIA

MÖ 870

Şimdi bütün İsrail halkı, İzebel'in sofrasında yemek yiyen dört yüz elli Baal peygamberiyle dört yüz Aşera peygamberiyle birlikte benim için Karmel Dağı'nda toplansın.

1 Krallar, 18:19

Bebeklerim

Zamanın benim için hiçbir anlamı yoktu. İnsanlar arasında yaşarken, yükünden dolayı yavaşlayan yüklü bir eşek gibiydim. Ararat'ta geçirdiğim yıllar on yedi insan yılı gibi geçmişti. Ama Malakbel öldükten ve oğlumun yanına gömüldükten sonra yine yalnızdım. Zaman hızlandı. Sakız reçinesi gibi uzadı, düğümlenmiş bir kordon gibi ilmeklendi. Erkeklerin ve kadınların dünyası, Şinar'daki o ıssız ormanda ufkumun çok ötesinde baş döndürücü bir hızla dönüyordu.

Ama bir şey beni onların cılız ömürlerine bağladı. Her dolunayda, sarkık çobanpüskülü-meşe dallarını bir kenara süpürdüm ve onların arasında yaşadığım Ağrı Dağı'nın yamaçlarına gittim. Elisheba'nın şimdi çocuğuyla yalnız yaşadığı eski kulübeme sürünerek gittim. Beşiğindeki torunumun başında durur, uykusunda gülümsemesinin kıvrılışını izlerdim. Naamah, Asmodai'nin sevgili şahininin adını taşıyordu. Oğlumun alnının kıvrımına, melek gibi büyükbabasının dolgun dudaklarına sahipti. Kaşlarını çattığında, gülmesi için ayak parmaklarını gıdıklardım. Bazen onu kucağıma alırdım. Küçük bedeninin ağırlığı, kalp atışları, yumuşacık yanakları dudaklarıma değdiğinde, kendi çocuğumu tekrar kucağıma alma özlemiyle nefesim kesilirdi.

Ziyaretlerim hayatı boyunca ve sonrasında da devam etti; zaman içinde kendi bebeklerini, onların çocuklarını, onların çocuklarının çocuklarını ve daha nicelerini ziyaret ettim. Çok geçmeden, yaşayan otuz iki bin kadar torunum oldu. Onları uykularında izledim. Ayaklarını gıdıkladım. Gülümsemelerini izledim. Kayıp oğlumun izlerini taşıyanlardan çok hoşlandım. Bazıları onun yapışık ayak parmaklarına sahipti ve beni en çok bu bebekler memnun etti. Asmodai'ye olan tüm sevgimi, onu korumak ve zarar görmesini engellemek için duyduğum sonsuz ihtiyacı bu bebeklere akıttım. Ve her kız çocuğunun göğsündeki yılan izini inceledim. Peygamberimi ilk günlerinden itibaren tanıyacaktım.

O zamana kadar ormanda gizlenmek için çok az zamanım vardı. Onları ziyaret etmek beni Yizreel'in yemyeşil vadisinden Marah'ın acı sularına kadar çok uzaklara götürdü.

Hermon Dağı'nın karlı tepelerinden güçlü duvarlı, pırıl pırıl Eriha şehrine.

Tüm olasılıklara ve hak ettiklerine rağmen, Şem, Ham ve Yafet'in oğulları evlenecek eşler bulmuş olmalıydılar, çünkü ülke artık yoğun bir nüfusa sahipti. Belki de dağların yükseklerinde, pırıl pırıl batı denizinin ötesinde, doğunun kurak çöllerinin ötesinde daha fazla insan tufandan kurtulmuştu.

Zamanla birçok soyum, Nuh'un soyuyla geri dönüşü olmayan bir şekilde karışarak, bilinen dünyanın her yerinde gelişti. Mısır'da, Edom'da, Moab'da ve Negeb'de. Kenan adındaki topraklarda -ki bunun Ham'ın lanetli çocuğunun geliştiği anlamına geldiğini umuyordum. Yahuda ve İsrail'de, Galatya'da ve Asur'da yaşıyorlardı. Filistliler, Amoritler ve İbranilerdi. Şam'ı, Haran'ı ve Ninova'yı inşa ettiler. İberya, Trakya, Frigya uluslarını doğurdular; Etiyopyalılar, Ermeniler, İskitler de onlardı. Gerçekten de her yerdeydiler.

Ve her yerde, Lilith'in hikayelerini anlattılar. Bebekleri beşiklerinden alan bir gece iblisi. Uyuyan erkeklerin tohumlarını çalan bir şeytan. Japheth'in vahşi suçlamalarından, Elisheba'nın korkularından büyüyen hikayeler. Belki de beni bebeklerinin yanında ay ışığında bir gölge olarak gören anneler tarafından süslenmişti.

Beni lanetlediler. Tabletlere ve büyü kâselerine tılsımlar ve büyüler yazarak bebeklerini rahat bırakmamı öğütlediler. Ama kelimeler beni hiç korkutmadı. Yine de ziyaret ettim. Yine de bebeklerimi izledim.

Bir başka hikâye daha yayıldı: Sadece Senoy, Sansenoy ve Semangelof melekleri beni uyuyan çocuklardan koruyabilirdi. Onların iç içe geçmiş baş harflerini taşıyan muskalar, her bir samışın halkası bir sonrakini hapsediyor, her karyolanın üzerine asılıyordu. Sanki o haydutlar beni korkutup kaçırabilirmiş gibi! Hayatta hiç korkutmadılar. Yazılı isimlerinin üzerimde hiçbir gücü yoktu.

Beni beşiklerden uzaklaştıramadılar. O bebekleri seviyordum. Onlardan zevk alırdım. Ama büyüdükçe ilgim azaldı. Acımasız ve çirkin oldular. Benim soyum aynı zamanda Nuh, Şem ve Yafet'in ve onlardan önce Adem'in soyuydu. Ataları gibi onlar da soylarının devamı konusunda takıntılıydılar. Bu onları kardeş kardeşe düşürdü, sonsuz savaş ve şiddeti körükledi.

Soyumdan gelenler kuyular kazdılar ve su için savaştılar. Şehirleri yıktılar ve sakinlerini katlettiler. Birbirlerini köle olarak sattılar, birbirlerini doğum haklarından mahrum bıraktılar. Kendi günahları için bebekleri taşladılar.

Babalar. Damarlarında Adem'le aynı zehir akıyordu: sınırsız hükmetme ve yönetme dürtüsü.

Bunlar sadece erkeklerdi, anlıyorsunuz. Çünkü bir zamanlar Ereşkigal'i uyardığım gibi, artık kadınların tüm gücü ellerinden alınmıştı. Kutsal Ana'ya tapınma azaldıkça, kızlarının konumu daha da düştü. Çiftlik hayvanından biraz daha fazlasına indirgenmişlerdi, kutsal kitaplarda öküzler ve eşeklerle birlikte bir erkeğin malları olarak listelenmişlerdi. Babalarının, kocalarının ve erkek kardeşlerinin merhametine ve tasarrufuna bağlı olarak yaşadılar; tecavüze uğramaları ve öldürülmeleri bir erkeğin malının yağmalanması olarak cezalandırıldı. Erkekler onlardan üreme gücünü bile çaldılar. Onlara göre nesil yalnızca erkeğin armağanıydı - çocuğu yaratan yalnızca onun tohumuydu, anne ise çocuğun içinde büyüdüğü boş bir kaptan başka bir şey değildi. Kendi eti ve kanıyla ördüğü çocuklar bile ona ait değildi.

Bu beni peygambere karşı her zamankinden daha aç yaptı.

Bu yanlışları düzeltecek miydi? Kadınları Asherah'ın amaçladığı role geri getirecek miydi? Zamanın şafağında benim başarısız olduğum yerde o başarılı olabilir miydi - tüm insanlığa uyum ve Bilgelik getirmeme yardım edebilir miydi? Ancak o zaman Samael ve Asmodai, torunum Naamah ve onun soyu - tüm çocuklarım!

-Şeol'de sonsuza dek acı çekmekten kurtulun.

Shiloh'un Dans Eden Kızları

Çok sayıda ulusun oluşması sizce ne kadar sürer?

Tahmin edebileceğinizden daha kısa bir süre. Oğlumun ölümünden sonra sadece bin yıl boyunca, kuzeyde Şam'dan güneyde Kızıldeniz'e; Aşkelon'un pırıl pırıl kıyılarından doğuda kudretli Babil'e kadar, benim soyumdan olmayan neredeyse tek bir bebek bile doğmadı.

Nuh sadece kendi soyunun insan kabilelerini kuracağıyla övünmüştü. Ama onlar benim de akrabamdı. Onlar Norea'nın, Elisheba'nın ve Havva'nındı. Artık tüm bebeklerime göz kulak olamazdım, bu imkânsız bir görevdi. Canla başla peygamberimi aramaya koyuldum.

☽

Festivaller beni çekerdi. Onu kalabalıklar arasında bulmayı umuyordum. Böylece Rabbin bayramı için yüzümü Shiloh'a çevirdim. Yaz ortasında Efraim'in inişli çıkışlı tepelerinde yürüdüm. Ağaçlı vadiler kavrulmuştu. Toprak hâlâ savaş kokuyordu, çünkü İsrailliler Mısır'daki esaretten dönmüş ve Kenan ülkesinin büyük bir bölümünü kan dökerek ele geçirmişlerdi. Eriha, Ai, Mekke, Libna, Eglon, Lakiş ve Hevron halkı kılıçtan geçirildi. Hepsi kılıçtan geçirildi. Erkekler, kadınlar, gençler, yaşlılar, öküzler, koyunlar, eşekler... Kimsenin canı bağışlanmadı. Gururlu kentler yakılıp yıkıldı, sonsuza dek harabeye çevrildi. Kralları kazığa oturtuldu. Galipler yıkımın kalıntıları arasına yerleştiler ve ekmedikleri üzüm bağlarının ve zeytinliklerin tadını çıkardılar.

Hepsi benim çocuklarımdı: işgalciler ve yok olanlar.

Onlar da O'nun çocuklarıydı. Ancak tüm bu uluslar arasında yalnızca bir tanesi O'na tapıyordu. Ve bunun için diğerlerinin yok edilmesini emretti.

O böyle bir dehşete göz yummazdı. O, çocuklarını, kardeşi kardeşe, ulusu ulusa kırdırmazdı.

Beytel'den gelen yol beni geniş düzlüklerden ve derin vadilerden, kayalara oyulmuş mezarlarla kaplı yamaçların arasından geçirdi. Sonunda Shiloh'un hayat veren pınarının şırıltısını duydum. Siyah çadırlar teraslanmış asmaların arasında yükseliyordu. Tepede, kaba taştan alçak, rüzgârla savrulan bir binada Ahit Sandığı bulunuyordu; İsrailoğulları'nın savaştaki eşsiz zaferinin kaynağı olduğu söylenirdi.

Kalabalığın arasında kendimi kaybettim. Aradığım peygamber genç miydi, yaşlı mı? Göğüs kemiğini nasıl görebilecektim? Ziyafet servisi yapıldığında kadınların arasına oturdum ve kimse orada tek başıma ne yaptığımı merak etmedi. Yanımdaki kadın kendini tanıttı: "Milcah, Phinehas'ın karısı."

Elbette kendi adımı kullanmamayı öğrenmiştim, şimdi olduğu gibi korkmuş ve aşağılanmıştım. "Hannah," dedim, uzattığı mercimek tabağını alarak. "Kimsenin karısı değilim."

Milcah güldü ve bana et ikram etti. "O zaman yukarıda olmalısın," diyerek tepeyi işaret etti. "Hazırlanıyorum. Senin gibi bir güzel bugün burada iyi iş çıkarır."

"Ne için hazırlanıyoruz?"

"Bakirelerin dansı için elbette." Kaşlarını çattı. "Nerelisin sen?"

"Uzaklardaydım." Tepelerin ötesini belli belirsiz işaret ettim.

"Söyle bana, kim dans ediyor?"

"Bekâr kızlar," dedi Milcah. "Bir koca kazanmak için bağlarda dans edecekler."

Milkah gevezelik etmeye devam etti. Yakında başkâhin olan babasından görevi devralacak olan kocasından, yaklaşmakta olan kıt hasattan söz etti. Benyamlılar'ın Giva'daki kötülüklerinden ve Filistliler'in her yerdeki ihanetlerinden söz etti. Ben de doymak bilmeden yiyor, sulandırılmamış Şilon şarabından kana kana içiyor, yakında ortaya çıkacak, kolları ve boyunları açık, göğüs kemiklerindeki izler açıkça görülebilecek dansçı kızları bekliyordum.

☽

Belki de derin bir hayal kırıklığına uğrayacağımı tahmin etmişsinizdir. Çünkü peygamber yoktu. Bunun yerine, Şilo'daki Rab'bin Ziyafeti

çok daha kötü nedenlerden dolayı.

Belki bilirsiniz, kızların nasıl dışarı çıktıklarını, ince keten gömlekler giydiklerini, saçlarını bağladıklarını. Gözleri parlıyor, kahkahaları yankılanıyordu. Zarif kolları ve ince bilekleriyle, dalgalı kıvrımlar halinde kıvrılırlar, her kız trompetinin ritmiyle dans ederdi.

Kadınlar güzel kız kardeşlerini ve kızlarını gururla izlediler. Bekâr oğlanlar ve sanırım evli erkekler de şehvetle bakıyorlardı. Ben de hevesli gözlerle her dansçıda Aşera'nın izini aradım. Davulların ritmi ve ayak vuruşlarının hızı dansın sonunu hızlandırıyordu. Ama Shiloh'un çocukları öne çıkamadan, gizli yerlerden adamlar fırladı. Bizi uzakta tutan oklar attılar. Her biri bir genç kızı belinden yakaladı; çığlıkları gece havasını yırtarak onları götürdüler.

En büyük çocuğu dans eden kızların arasında olan Milcah, başkâhinin harekete geçmesi için bağırdı. Sessizce durdu. Yaşlı bir adamdı, gözleri süt beyazı parlıyordu. Hiçbir hüküm vermedi. Hiçbir yanıt vermedi.

"Benjamitler," diye tükürdü Milcah. "Gibea'daki vahşilikleri yüzünden kendilerine eş verilmedi, bu yüzden kızlarımızı aldılar. Ve o," diye kayınpederini, başkâhini işaret etti, "buna izin verdi."

Kalabalık ağladı. Kadınlar kocalarına kovalamaca yapmaları için bağırdı. Ama bu yasaktı. Erkekler tarafından yazılan yasalar, nasıl elde edilirse edilsin, eşlerin ilahi hakkını koruyordu.

Daha sonra hikâyenin tamamını dinledim. Benjamite Gibeah'ta geceleyen bir Levili, şehvet düşkünü bir kalabalık tarafından nasıl kuşatılmıştı? Evin etrafını sararak, ev sahibinden arzularını tatmin etmesi için yolcuyu dışarı çıkarmasını istemişler. Levili bunun yerine

cariyesini zorla dışarı çıkarıp tecavüz ve taciz etti. Kadın acılar içinde öldü. Bunun üzerine diğer İsrailli kabileler Benyaminlileri lanetlediler ve kızlarını asla onlara vermeyeceklerine yemin ettiler. Öldürülen kadının hatırı için değil, Levili'ye yapılan haksızlık, mülkünün ahlaksızca yok edilmesi için. Daha sonra, ettikleri lanetten pişmanlık duyarak ve İsrail'in bir kabilesinin yok olduğunu görmek istemeyerek, onlara Şilo'nun kızlarını beklemelerini ve onları hak ettikleri ödül olarak almalarını söylediler.

Hemcinsleri olan kadınlara savaş ganimeti gibi davranan bu adamlara öfkelendim. Kazanılacak ve istismar edilecek mallar. Cennetin Kraliçesi'nin kendi cinsinin haklarını ve onurunu korumak istemesinin sonuçları böyledir. Bu sorunlu toprakları terk etmeye ve başka bir yerde danışman aramaya karar verdim.

Kahinler

Şilo tepesinden itibaren tozlu patikalarda ve kumlu yan yollarda yürüdüm. Güneydeki Beerşeba'dan kuzeydeki Hazor harabelerine giden dağ yoluna katıldım. Yolcular güvenlik için gruplar halinde yürüyorlardı. Bu yaya kervanlarının arasına girip çıktım, çünkü onların arkadaşlığı beni ayakta tutuyor ya da daha sık olarak sıkıyordu. Yemek için ya da yol boyunca sıralanan hamamlarda yıkanmak için neredeyse hiç durmadım.

Merom Suyu'nda, sedirlerle kaplı yoldan sahile doğru ilerledim. Demir tekerlekli arabalar ve savaş arabaları batıya, denize doğru ilerlerken baldırlarımı ısıran taşlar saçarak geçip gidiyorlardı.

Sur'a, şehrin ünlü mor boyasının ve tüm zenginliğinin kaynağı olan deniz salyangozu hasadının ortasında vardım. Öğle güneşinin altında yığınlar halinde çürüyen yaratıkların pis kokusu beni her yerde takip ediyordu. Batıya giden bir gemiye bindiğim için çok mutluydum. Kürekçiler bizi limandan çıkarırken, doğduğum toprakların tüm adaletsizlikleri, hakaretleri ve sefaletiyle geri çekilişini izledim; Batı Denizi'nin sakinleştirici suları tarafından yutuldu.

Helenler tanrıçalarını terk etmemişlerdi. Kadınları hâlâ öğüt veriyor, kehanetlerde bulunuyor ve saygı uyandırıyorlardı; ben de oraya yelken açtım. Kayalık Krissa'da karaya çıktım ve güneşin aydınlattığı sessiz tepelerden Delphi'deki tapınağa yürüdüm. Orada, Büyük Ana Gaia'nın kızı, adaletin ve doğal hukukun koruyucusu Themis'in bilgeliğini dile getiren Pythia'ya danışacaktım.

Themis iyi bir seçim yapmıştı. Mabet dağların tepesindeydi, her tarafı yükselen zirvelerle çevriliydi. Kastalian pınarında yıkandım,

Tazelendim, temizlendim ve tapınağa girmek için defne ağaçlarından oluşan geçitten yürüdüm.

Pythia yüksek bir taburede oturuyordu. Tüllü cübbesi dalgalanıyordu. Ayaklarının altındaki mağaradan yükselen sarhoş edici dumanlar başının üzerinde yükseliyordu.

Beni görünce güldü, boğuk ve alçak bir sesle. "Hoş geldin, Cennetin Kızı! Ama seni ölümlü mü ilan edeyim yoksa

İlahi mi?" Ağzının kenarından tükürük damladı.

Ritüel ödemeyi ayaklarının dibine bıraktım: peynir ve otlarla pişirilmiş üç köşeli bir turta.

"Tapınağımı neden ziyaret ediyorsun, ölümsüz kişi? İyi Niyetli Leydi'den ne öğreneceksin?"

"Bir peygamber arıyorum, Pythia. Onu nerede bulacağım? Onu nasıl tanıyacağım?"

Gözlerini kapattı. Vücudu şiddetli kasılmalarla titredi. Tuttuğu zakkum dalları elinde çırpındı. Bir yaprak, kaya zeminindeki dumanlı yarığa doğru spiral çizdi.

Tekrar konuştuğunda sesi değişmiş ve korkunçlaşmıştı. Sanki konuşmak için büyük bir çaba sarf ediyormuş gibi göğsü inip kalkıyordu. Saçları aşağıdan gelen dumanların akıntısıyla savruluyordu.

"Kıyıdaki kum tanelerini sayar ve denizi ölçerim," diye düşündü. "Dilsizlerin konuşmasını anlıyorum ve sessizleri duyuyorum. Bir koku geliyor bana. Kuruyan balıkların kokusu; tuz, konserve. Bir kulenin gölgesinde beklemelisin."

Yeterince beklememiş miydim? "Ne kadar süre?" Ben talep ettim.

"Sus, kızım." Kolunu salladı, zakkumu uçurdu. "Tohum zamanı ile tahıl hasadı arasında o gelecek. Sen saklandığında ortaya çıkacak ve sen ortaya çıktığında saklanacak."

☽

Pythia'nın sözlerine bir anlam veremedim, bu yüzden Gaia'nın ilahi

kızlarından bir diğeri olan Dione kültünün hüküm sürdüğü Epirotların ülkesindeki Dodona'ya gittim. Karla kaplı Tomaros Dağı'nın yamaçlarında, yüz pınarlı bir vadide kutsal meşeyi buldum. Ben yaklaşırken, havayı buğulandıran soğuk buharların arasından bir güvercin sürüsü ürkerek uçmaya başladı. Üç yalınayak rahibe, meşenin etrafını çevreleyen tunç kazanları çaldı.

uçsuz bucaksız gövde. Sorumu kurşun bir tablete yazdım ve cevabı yaprakların hışırtısında ve kazanların çınlamasında dinlediler.
En uzun rahibe kız kardeşlerinin ellerini tuttu ve mırıldandı:

"Tanrıça doğumlu
Onu bulmalısın, Mükemmel aklıyla Bilgeliği bahşeder."

Uzak batının alacakaranlık topraklarında, Cumae'de Kâhin'i aradım. Taş bir geçitten geçerek denize bakan bir uçurumdan yontulmuş bir mağaraya girdim. Orada ilahi güçler tarafından ele geçirilmiş bir halde çılgına dönmüştü. Ağzı köpürerek, sarsılarak, soruma vereceği yanıtı kurumuş meşe yapraklarına yazdı. Koştum, okyanusa dökülmeden önce onları yakalamak için acele ettim.

"Bekle," diye yazdı: "küçümseneni. Hor görüleni. O, onu arayanların keşfedicisi olacaktır."

Başka bir yaprakta: "Onu rezil yerlerde, rezil olanlarla birlikte bulacaksın. O anlaşılmaz bir sessizliktir. Sesleri çok olan sestir."

Ve sonuncusu: "İkincisi ve üçüncüsü bir olacak. Onu bulanlar yaşayacak. Ve bir daha ölmeyecekler."
Soğuk, taş geçitten denizin kayalık kıyılarına döndüm.

Bu şaşırtıcı kehanetlerden ne anlamalıydım? Beklediğim kadın gizliydi ama beni bulacaktı. Bir sessizlik ve bir ses. Küçümsenmiş ve bir kurtarıcı. Tüm bu zıt nitelikleri aynı anda nasıl kapsayabilirdi?

Her ne kadar gizemli olsalar da, bu kâhin kadınların tüm Helenler gibi Yafet'in soyundan gelmeleri bana ne büyük bir zevk veriyordu. Kızlarının krallar ve imparatorlar tarafından dikkate alındığını, öğütlerine kulak verildiğini görmekten nasıl da nefret ederdi. Onların güçlerini bahşeden gururlu tanrıçaları nasıl da reddederdi!

Kendimi daha fazla aydınlanmış hissetmesem de, kahinler beni canlandırdı. İlahi Bilgelikleriyle evim dediğim topraklara dönmem için bana güç verdiler.

Sidon

Bindiğim Sidon gemisi Fenike İmparatorluğu'nun kolonilerine ve ticaret merkezlerine uğradığı için sayısız uğraktan geçerek geri döndüm. Cumae'de gemiye bindiğimde, tekne Baratanac'tan kalay, üzüm zengini Gadir'den şarap ve Tarşiş'ten dövülmüş gümüşle doluydu. Maleth'te beyaz yün kumaş, Kythera'da demir takası yapıyorlardı. Yükler açık güvertede üst üste yığılmıştı.

Caphtor'a vardık - Knossos sarayını merak etmem için çok geç bir saatti, çünkü yüzyıllar sonra deprem ve yangınla yok olmuştu. Tarsus'ta atlara bindik, Adana'da hüzünlü gözlü kölelere. Son durağımız, çok uzun zaman önce baharı ilk kez tattığım Alaşiya adasındaki Kition'da bakırdı. Kadırga geniş bir körfezin kristal sularında süzülürken, yasemin ve çam kokulu esintiyle taşınan hafif bir davul sesi beni çağırdı. Bunu tekrar hissettim: o yenilenme duygusunu, uzun zaman önce burada hissettiğim yaşamın nabzını. Çok geçmeden Sidon'daki deniz fenerinin davetkâr alevini g ö r d ü k .

Burası Fenike'ydi - eski Kenan - Nahalath ve Ham'ın bin yıldan daha uzun bir süre önce Ararat'tan ayrıldıklarında kaçtıkları topraklar. Şehre Kenan'ın ilk doğan oğlunun adı verilmişti. İsrailoğulları'nın istilasından kurtulduktan sonra da eski yöntemlerini sürdürmüş, hızlı gemileriyle, rıhtımdaki depolarından geçen her malın ticaretiyle, mor boyasıyla, eşsiz cam yapımcılığıyla, İlyum'dan İberya'ya kadar ün salmış zanaatkârları ve dokumacı kadınlarıyla zenginleşmişti.

Deniz ayaklarıyla sallanarak gemiden indim ve kendimi bir festivalin ortasında buldum. Sidonlular parlak tunikler giymiş, saçları yağlanmış, boyunlarında ve bellerinde altın ışıltılar saçarak sokakları doldurmuşlardı. Her mahalleden flüt sesleri ve arp tıngırtıları geliyordu. Tek bir yöne doğru gidiyorlardı: Limanın uzak tarafındaki kraliyet sarayının parıldayan beyaz sütunlarına doğru.

Kalabalığın içinden geçerek baharatlı et satıcılarının, sihirbazlık numaraları yapan hokkabazların, elleri üzerinde yürüyen zincirlenmiş bir maymunun yanından geçtim. Satılan mücevher rengindeki ipeklere, dünyanın yarısını dolaşmış parfümlere, fillerin dişlerinden oyulmuş karmaşık heykellere hayranlıkla baktım.

Bir cam ustasının atölyesinde durakladım. Enfes eserleri, işlek rıhtıma açılan tahtaların üzerine dizilmişti. Cam kaseler, parfümlü yağ için minik amforalar, mozaik desenli tabaklar arasında çıplak bir

kadın şeklinde göz kamaştırıcı mavi kolyeler vardı. Bir tanesini elime aldım. Göğüsleri dolgundu, bir üçgen onun cinsiyetini işaret ediyordu. Saçları bukleler halinde beline kadar iniyordu. Başında cama altınla işlenmiş bir diadem vardı. Başının üzerinde boğa boynuzları gibi gümüş bir hilal parlıyordu.

Bunlar birebir kopyalardı: Ararat'taki mutlu günlerimde yonttuğum putların aynısı.

Camcı tezgahından başını kaldırıp baktı. "Satın mı alıyorsunuz?"

"Nedir onlar?"

Çalışmasını bir kenara bıraktı. "Hatıra figürleri. Taç giyme törenini kutlamak için."

"Ne taç giyme töreni?"

Kaşlarını çattı. "Suyun ötesinden yeni gelmiş olmalısın. Nesin sen-Mısırlı mı?"

Başımı salladım, nutkum tutulmuştu.

"Baş rahibe bugün taç giyiyor." Coşkulu kalabalığın yöneldiği sarayı işaret etti. "Kralın kızı reşit oldu. Alacakaranlıkta meshedilecek."

"Kime hizmet ediyor?" Tutkumu zar zor gizleyebiliyordum.

Cevap vermeden önce tüm yabancılar için bir lanet mırıldandı. "Elat, tabii ki.

Sidonlu Kadın."

Sanırım hayal kırıklığımı gördü çünkü ekledi: "Suda Yürüyen Kadın. Canavarların Sahibesi. Kuzeyde Athirah, güneyde İbraniler için-"

"Asherah?" Kolyeyi neredeyse eziyordum.

"Aynısından." Onu benden aldı. "İstiyor musun, istemiyor musun?"

Kesemi karıştırdım ve birkaç eski, kararmış şekel çıkardım. Bir tanesini ovaladı. "İsraillisin o zaman." Kaşlarını kaldırdı. "Sanırım artık sana hemşerim demeliyim."

"Nasıl yani?"

"Prensesimiz kralınızla evlendiğinde uluslarımız müttefik olacak."

Saraya baktım. "Yeni rahibeyi mi kastediyorsun?"

Başını salladı.

Bu doğru olabilir mi? Sıçrayan kalbime hâkim olmak için mücadele ettim. İsrail Kraliçesi olmaya hazırlanan bir Aşera baş rahibesi mi?

Cam işçisi deri bir kordon geçirdi ve kolyeyi boynuma bağladı. Göğüs kemiğimi süsleyen eserini hayranlıkla seyretti.

"Size dönüşür."

Cam gibi pürüzsüzlüğü, ilahi bedenin yuvarlak hatlarını okşadım. Bu günü hiç hayal etmemiştim! Gerçekten de bu akşam O'nun binlerce kişi tarafından onurlandırıldığını görecek miydim?

Su Üzerinde Yürüyen Kadın

Karanlığın çökmesine daha birkaç saat vardı, bu yüzden şehri dolaştım. Havadar meydanları ve dar sokakları arşınladım. Şehir surlarının ötesindeki ormanlık tepelere doğru yürüdüm. Kuzeye, nehir boyunca uzanan narenciye bahçelerine. Güneyde kiraz, erik ve badem bahçelerine. Limanın kayalık burnundan en yüksek tepeye kadar her yerde tanrıçanın tapınaklarını buldum: taş sunakların yanında gümüş ve altınla süslenmiş büyük sedir direkler. Orada azallu yakıyorlardı, Norea'nın gemiye getirdiği ve Ararat'ta yetiştirdiği zihin değiştiren yaprakların aynısı. Düzgün, beyaz sıvalı evlerin pencerelerinden Tanrıça'nın putları evlerdeki tapınaklara hükmediyordu.

Başka tanrıçalara da taparlardı. Savaşçı Anath, meyve bahçelerinin koruyucusu Nikkal, ateşin kaynağı Ishat. Tanrılardan bahsetmeye gerek bile yok: boğa benzeri El, fırtınanın öfkeli Baal'ı, ateşli Moloch. Ama hiçbiri Elat, Cennetin Kraliçesi, benim Aşera'm kadar sevgi ve bağlılık uyandırmadı. Onun görüntüsü duvarları canlandırırdı. Dalları geniş bir alana yayılan, insanları ve hayvanları barındıran bir ağaç olarak tasvir edilirdi. Hayvanların Sahibesi olarak atların üzerinde, leoparların ya da aslanların yanında dururdu.

Pırıl pırıl, sütunlu tapınağı şehrin en yüksek tepesini taçlandırıyordu. Orada, zeytinliklerin arasında oturdum. Limana bakarken daha önce görmediğim bir şeyi fark ettim: Sidon'un gücünün ve zenginliğinin kaynağı olan gemiler onu onurlandırıyordu. Her dümende, eski putlarımla aynı pozda çıplak bir kadının altın bir heykeli duruyordu. Gemilere yol gösteriyor, kehanetlerde bulunuyor, azgın denizleri sakinleştiriyordu.

Tüm bunlar, bakanlığımın asmasındaki ilk ve tek tomurcuk olan Serah'ın mirasıdır. Kardeşinin adını taşıyan Kenanlılar onun soyundan geliyordu. Bu tapınmayı o kurmuştu. Uzun zaman önce Ararat'ın meşe korusunda ona öğrettiğim gibi, bu sunakları tepelere ve yüksek yerlere kurmuştu. O getirmişti

buradaki idolüm. Kendi asmasını dikmiş ve muhteşem bir şekilde meyve vermişti.

Tanıdığım o vakur küçük kıza, Sidon'un ilk baş rahibesine bir kutsama fısıldadım. Onu kendi doğduğu topraklara getiren Nahalath'a. Serah'ın erkek kardeşine, lanetli çocuk Kenan'a ve onun adını taşıyan ulusa.

Zeytin çiçeklerinin arasında oturmuş, güneşin sulu ufkun ardına düşüşünü izliyordum. Sonunda peygamberimi bulduğumdan emin olarak sevinç içinde saraya doğru yola çıktığımda, hoopolar ve ağustos böcekleri bana serenat yapıyordu.

☽

Tören benim için bulanıktı. İtişip kakışan, coşkulu kalabalığın arasında ne olup bittiğini zar zor görebiliyordum. Ama her biri bir tambura vuran ya da ritmik bir ritimle sistrum çalan yüzlerce kadından oluşan alayı gözden kaçırmak imkansızdı. Sarayın iç mabedinden geniş merdivenlerden inerek sümbüller ve anemonlarla dolu bir kürsünün etrafında bir daire oluşturdular.

Kan renginde püsküllü bir elbise giymiş hafif bir kız onu takip etti. Onu platforma kabul etmek için kenara çekildiler. Elbisesinin fırfırları dalgalanıyordu; akşam esintisinden mi, yoksa sinirden mi, bilemiyordum. O kadar çok altın takmıştı ki, nasıl ayakta durduğunu merak ettim. Ayak bileklerinden, bileklerinden, boynundan ve belinden tılsımlar sarkıyordu. O hareket ettikçe binlerce küçük çan gibi şarkı söylüyorlardı.

Başında yüksek bir takke ve kraliçe giysileri olan yaşlı bir kadın kürsüye çıktı. Kızı o kadar güçlü bir yağla yağladı ki, onika ve buhur kokusu kalabalığın içinde bana kadar ulaştı. Onu makamının aletleriyle donattı: bir kalça hançeri, düğümlü bir kuşak, mücevherli bir broş. Başına altın bir taç yerleştirdi.

Genç rahibe hançerini aldı ve kaderini sakince bekleyen beyaz boğa danasının boğazını kesti. Sistrumlar çılgınca hızlandı. Kürsüden kan akıyordu. Kalabalık öne koşarak kana bez batırdı, çocuklarının alınlarına sürdü, kendi bileklerine ve boyunlarına sürdü. Boynunu süsleyen porsuk yapraklarını kopardılar ve yırttılar. Kız, buzağının iç organlarını sunakta kurban etti ve leşi ziyafet için götürüldü.

"Kadınlar kim?" Yanıma yaklaşan bir çocuğa sordum.

"Güvercinler." Şaşkınlığımı gördü. "Elat'ın rahibeleri. Onlara böyle deniyor." Dört yüz tane olmalılar. Şimdi hanımlarının önünde,

güneşten yayılan ışınlar gibi karın üstü yatıyorlardı. Cilalı pirinç aynalar kızın ihtişamını yansıtıyordu: her bir ışıltılı mücevher ölçülemeyecek kadar çoktu.

Kızı meshetmiş olan ana kraliçe onun elini öptü. Kral onu onurlandırdı. Kalabalık üç notalı bir müzik nakaratı söyledi. İlk başta bunun anlamsız olduğunu düşündüm, bir kutlama şarkısının ai-lai-ai'si. Denizin kıyıya vurması gibi hoş bir sesti. Dalgalar geri çekilirken deniz kabuklarının çınlaması gibi. Sonra nakaratın onun adı olduğunu fark ettim.

Rahibeleri, güvercinleri, saraydan çıkıp tepedeki tapınağa giden yolu takip etti. Kraliyet partisi meşale ışığında onu takip etti. Kalabalık hâlâ şarkı söylüyordu. Şehirdeki her erkeğin, kadının ve çocuğun dudaklarında onun adı vardı, çünkü onun yeni alanına yatırım yaptığını görmek için sallanan alevleri gölgeliyorlardı.

Gece boyunca tekrar tekrar şarkı söylediler. "Jezebel, Jezebel, Jezebel!"

Bana Bir İşaret Ver

İzledim ve bekledim. Sidonluların alışkanlıklarını ve geleneklerini öğrendim. Norea'nın bir keresinde bana söylediği gibi, bolca zamanım vardı.

Jezebel'in şehrin en önemli ritüellerine başkanlık eden, tahmin edilebilir bir rutini vardı. Ben geldikten kısa bir süre sonra, son bahar yağmurlarının ardından arpa toplanmıştı. Parlayan bir arabaya binerek tarlalara gitti, ilk demeti ay şeklindeki bir orakla kesip bağladı ve tapınağın harman yerine getirerek altın tokmağı kendisi salladı.

Bunu buğday hasadı, ardından yaz meyveleri, incir, şeftali, nar ve hurma izledi. Bağbozumunun kutsanması sırasında güvercinleri bağlarda dans ederek kızların sakalsız oğlanlardan koca seçme zamanını işaret ederdi. Her ayın yedinci günü Baal'a bir koyun kurban ederdi. On yedisinde Elat için bir koç yakardı. Her yeni ayda halka açık bir parlatma töreninde yıkanır ve büyük bir şenlik ziyafeti verirdi.

Sıcak ve çorak yaz ortasında, mısır tanrısı Tammuz'un ölümü için yas tutan kadınlara önderlik etti. İlk ağlayan oydu, en yüksek sesle, en şiddetli feryatlarla göğsünü dövdü ve yırttı. İlkbaharda onun yeniden

doğuşunda, onu hayata döndürmek için yapılan törende tanrıçayı taklit etti.

Babası Kral Ethbaal ile birlikte, çocukların ateşin içindeki tanrı Moloch'un resimlerinin üzerinden atladıkları yeni yıl arınma törenlerini yönetti.

Limandan ayrılan her gemiyi kutsadı. Eve dönen her kaptanı karşıladı ve tapınağının iyiliği için kazancının dokuzda birini ona verdi. Çocuksuz kadınlara, dullara ve yetimlere bakardı. Ebelerin, zanaatkâr kadınların, sütannelerin, biracıların ve fahişelerin koruyucusuydu, şikâyetlerini dinler ve onlar adına hareket ederdi.

Onun bu görevleri yerine getirişini ve taç giyme töreninde titreyen bir kızdan, zengin ve güçlü şehrinin gururu olan otoriter bir kadına dönüşmesini izledim.

Ve hiçbir zaman, Kral Ahav'ın gelinini Samiriye'deki yeni evine götürmek üzere gönderdiği İsraillileri karşıladığı günkü kadar yasaklayıcı olmamıştı.

☽

Altı yüz savaş arabasından oluşan bir filoyla geldiler. Elbette Sidon yapımı, çünkü hiçbiri daha iyi değildi. İki yüz atlı da onları izledi.

Onları tapınağının merdivenlerinde karşıladı. Kırmızılar giymiş, beyazlar giymiş güvercinleriyle çevrili, karda bir gül gibi açmıştı. Zeytinlikteki gizli yerimden, komutanın arabasından atlayışını, kırmızı, sipersiz şapkasını bir çırpıda süpürüşünü izledim. Basamaklara yaklaştı ve diz çöktü. Ama basamaklara tırmanmadı.

Ona, yeni öğrendiği bir dilin yapmacık İbranicesiyle seslendi: "Yaklaş, efendim Kral Ahav'ın saygıdeğer elçisi. Gelin tapınağımda dinlenin ve tazelenin."

Yine de hareket etmedi. Silahlı adamlar huzursuzlanmaya başladı. Atlar tozlu zemini dövüyordu.

Jezebel parmağını kaldırdı ve yanından bir rahibe uçtu. Komutanın kulağına konuştu. Komutan kıza bakmadan cevap verdi. Kız perişan bir halde sahibesine baktı. Kızın anlatmak istediği her neyse, Jezebel bunu çok iyi anladı. Arkasını döndü ve tapınağına çekildi. Kadınları da onu takip etti. Büyük kapılar bir gök gürültüsüyle kapandı.

Komutan arabasına döndü, yüzü öfkeyle parlıyordu. Adamları onun için ayrıldı ve onları tepeden aşağı, saraya doğru götürdü.

Şaha kalkan atların savurduğu toz bulutlarının arasında, beyaz bir parıltı gördüm

-Yalnız rahibe koşuyordu. Basamakları çıkmadan önce ona ulaştım.

"Ne oldu? Neden onunla buluşmadı?"

Kız titredi. "Dedi ki-" derin bir nefes aldı. "Sahte bir tanrının evine adım atmayacağını söyledi. Ona gelmesi gerektiğini söyledi. Tapınağımıza -" gözleri sedir ağacından oyulmuş, birbirine dolanan yapraklar ve nazik hayvanlarla süslü kapılara kaydı, "*iğrenç bir şey*!"

Tapınağın içi serindi. Fıskiyeler görünmeyen avlulardan yankılanıyordu. Işık, kesme taş bloklardaki boşluklardan süzülüyordu, böylece güneşin açısı ne olursa olsun bir meşaleye ihtiyaç duyulmuyordu. Tanrıçanın geniş freskleri her duvarı süslüyordu. Hayvanları, ağaçları, cömertliği her fırsatta kutlanıyordu.

Kızı beni hanımına götürmesi için ikna etmiştim. Beni özel bölümdeki bir odaya götürdü ve içeri aldı.

Dört ya da beş beyaz giysili güvercin arka planda eriyerek Jezebel'i odanın ortasında tek başına bıraktı. Hâlâ giysileri içindeydi; boynunda, bileklerinde, ayak bileklerinde ve belinde altın parlıyordu. Gözleri stibiumla siyaha boyanmış, toz haline getirilmiş malakitle yeşile boyanmıştı; dudakları aşı boyasıyla kırmızıya boyanmıştı.

"Kimsin sen?" diye sordu. "Neden buradasın?"

Kanatlarımı açabildiğim ve insanları tanrısallığımla etkileyebildiğim günler geride kaldı. Artık sahip olduğum tek şey dilimdi. Ama peygamberler daha azıyla kralları isteklerine boyun eğdirmişlerdi.

"Ben sana gönderildim." "Seni kim gönderdi?"

"Siz ona Elat diyorsunuz, ben Aşera diyorum. O tek ve aynıdır: Cennetin Kraliçesi."

Çenesini kaldırdı. Omuzlarını saran mücevherli küpeleri hareket ettikçe çınlıyordu. "Beni olduğu kadar Leydimi de lekeledi. Böyle bir adamla görüşmeyeceğim."

"Gerçekten de ağır bir hakarete uğradınız. Ama size onunla tanışmanız gerektiğini söylemeye geldim."

Etrafımda döndü. "Sen -bir yabancı- bana emir vermeyi mi düşünüyorsun? Hem de kendi tapınağımda?"

"Prenses Jezebel-" Taç giyme töreninin yapıldığı gece halkının yaptığı gibi onun adını söylemekten kendimi alamadım. "Seni sayısız çağlar boyunca bekledim. Atalarınla konuştum ve tanrılarla yürüdüm. Meleklerle savaştım ve Yeraltı Dünyası'nın ateşli çukurlarına indim. Bunlar benim değil, O'nun emirleridir. Onun ışığını dünyaya sadece sen getirebilirsin. Onu saklı mı tutacaksın? O'nun zaten hüküm

sürdüğü evde rahatça oturmaya devam mı edeceksiniz? Yoksa O'nun sözünü, O'nun hüküm sürdüğü yerlere mi götüreceksin?

Sürgün mü? Yanan bir lamba bir sepetin altına saklanamaz. İhtiyaç duyulan yerde parlamalıdır."

Sinsice dolaşmayı bıraktı. Kibirli bir küçümsemeyle çenesini eğdi. "Seni onun gönderdiğini nasıl bilebilirim? Bana bir işaret ver."

"İşaretler inançsızlar içindir!" Kükredim. "O seninle konuşuyor mu? Onun varlığını hissediyor musunuz?"

Siyah gözlerini benimkilere dikti ve başını salladı.

"O zaman söylediklerimin doğru olduğunu biliyorsun. Hiçbir işaret olmayacak."

Şarabı döktüm ve gümüş bir kâsede otlar ve balla karıştırdım. Akşam sütünü içen bir çocuk gibi içti. Ona zaten bildiği şeyi söyledim: İsraillilerin buradan babasının sarayına hoş geldin ziyafeti için gittiklerini. "Ve sen, Cennetin Sevgilisi, sen de en zengin giysilerini giyerek, en güzel süslerini takınarak, saçların taranmış ve toplanmış, gözlerin çizgili ve dudakların boyalı olarak gitmelisin."

Ağzındaki şarabı bir bezle sildim ve yere attım. "Bu kaba ve kibirli adam, sana hakaret eden o katı boyunlu uşak, o bir pislikten başka bir şey değil. Onu değil, efendisini, müstakbel kocanı, Kral Ahab'ı etkilemeli ve memnun etmelisin. Onun sayesinde İsrail Kraliçesi olacaksın. Ulusların anası olacaksın ve bir imparatorluk kuracaksın. Rahibelerini -dört yüz tanesini- Ahab'ın şehrinin kalbine götür. Orada Cennetin Kraliçesi için bir tapınak inşa et, tam da O'nun reddedildiği yerde. Akıllarını kılıçla değil, sevgiyle kazanın ve adınız sonsuza dek kutsanacaktır!"

Şöhretiniz Nesiller Boyu Sürecek

Her şeyi yaptı, istediğim her şeyi ve daha fazlasını.

Kehanetleri bir kenara attım. Üzerindeki yılan işaretini görmeye ihtiyacım yoktu. İşaretlere itibar etmedim. Ona inandım, kesinlikle.

Saraydaki ziyafete Tirya moru elbisesi içinde göz kamaştırıcı bir şekilde girdi. Mücevher dizileri -kırmızı akik, sütlü inciler, parlayan

kehribar- boğazını süslüyordu. Zengin siyah saçları, altınla işlenmiş bir mersin bandıyla taçlandırılmış, parfümlü bukleler halinde beline kadar dökülüyordu.

Şölen salonuna girdiğinde tüm başlar döndü. Kadehler ağızların yarısında durdu. Etler tadılmadan, arpçıların telleri koparılmadan bırakıldı. Onlara ihtiyacı yoktu. Kendi müziği vardı: ayak bileklerindeki tılsımlar yürürken çınlıyordu. Güzelliği şarkı söylüyordu.

Sadece babasıyla, kralla konuştu. Onun sağında oturan adamı, savaş arabalarının komutanını, Ahav'ın kâhyasını, Obadiah olarak tanıyacağım domuz kafalı adamı görmezden geldi.

Bunun yerine selamlarını Kral Etbaal aracılığıyla İsraillilere iletti. Bu tuhaflığa göz yumdu, gözü sadece bu ittifakın ona getireceği barış ve refahtaydı: İsrail'in doğudaki sınırlarının ötesinde ticaret, güçlü bir müttefikin gücü.

Bir hafta sonra Sayda'dan ayrılıp Ahav'ın yeni başkenti Samiriye'ye giden uzun yola çıktığımızda, dört yüz güvercininin yanı sıra dört yüz elli Baal kâhinini de yanına aldı. Savaşçılar, muhafızlar, aşçılar ve zanaatkârlar getirdi. Babası onu hiçbir şeyden geri çevirmedi. Bin kişilik bir maiyeti vardı.

Ve beni aldı. Gerçekten de, yanından ayrılmama izin vermedi. Bana peygamberim dedi, benim olduğundan hiç şüphelenmedi.

İsrail'i tek başıma terk etmiştim, bütün arkadaşlardan kaçıyordum, öfke dolu ve umutsuzdum. En iyi Mısır ketenini giymiş, kulaklarımı altınla, bileklerimi gümüşle süslemiş olarak, bir kraliçenin alayında deveyle döndüm.

Bir zefir, Norea bana söz vermişti. Dünyanın dört bir yanını saracak, her kapının altından, her pencereden gerçeği ve bilgeliği üfleyecek yumuşak bir rüzgâr. Her kulağa fısıldayacak ve her kalbe dokunacaktı. Bunları başarabilecek biri varsa o da Jezebel'di.

☽

Yolculuk üç gece sürdü. Dağlarla deniz arasında sıkışmış yemyeşil Fenike topraklarından hiç ayrılmamıştı. Çölü hiç görmemişti. Memleketinin olgun üzüm bağlarını, sık sedir ormanlarını ve verimli meyve bahçelerini geride bıraktığımızda, kurak ve taşlı toprağa, kurumuş nehir yataklarına, gri tepelere dehşetle baktı. Eyerinden aşağıya baktı. "Yönetmemi istediğin topraklar burası mı?"

Bir peygamber olarak cevap verdim. "Sen onun yağmuru olacaksın. Ona rızık getireceksin."

Her gün on iki saat boyunca sallanan develere bindik. Geceleri ve

öğle güneşinden korunmak için çadırlarda dinleniyorduk. Jezebel yolda da evinde olduğu gibi lüks içinde yaşıyordu; güvercinleri bunu görüyordu. Yemeklerini hazırlıyor, her gün bazlama pişiriyor, gümüş banyosunu doldurmak için suyu ısıtıyorlardı.

İzebel kendisini koruyacakları konusunda İsrailliler'e güvenmiyordu. Geceleri çadırının dışına kendi muhafızlarını yerleştirdi. Obadiah'la konuşmayı ya da göz göze gelmeyi reddetti. Obadiah ise bu anlaşmadan memnun görünüyordu.

Dördüncü gün, Ebal Dağı'nın baş döndürücü gölgesindeki dinlenme yerimizden ayrılmaya hazırlanırken, Kral Ahav'ın kendisi geldi. Trompet sesleri arasında arabasından atladı ve İzebel'i kendisini göstermesi için çağırdı. Onun kraliyet şehrine gelmesini bekleyemezdi, yeni gelinini hemen görmeliydi.

Şimdiden yetmiş oğlu olduğu söyleniyordu. Onun şehvetli yüzünü gördüğümde bundan şüphe etmedim. Gözleri canlılıkla parlıyor, kalın kalçaları titriyor, mızraklı kolu şişiyordu. Her ne kadar kadın gafil avlanmış olsa da, çadırından çıktığında üzerindeki uyku perdesi hala kalkmamıştı, yine de eşsiz bir güzellikle parlıyordu ve adam ödülünden dolayı hayal kırıklığına uğramaktan çok uzaktı.

Samiriye'ye onun aygırının üzerinde, onun beline sarılmış, kolları onu sarmış olarak girdi. İnsanlar yeni kraliçelerini görmek için sokakları doldurmuştu. O geçerken eğiliyor, atın ayaklarına palmiye yaprakları bırakıyorlardı.

O gece, düğün şöleninde, parıldayan gümüş küplerden şarap aktı. Kocasına şarkı söyledi. Sesi alçak ve yumuşaktı.

Tanrınıza şükürler olsun.
Seni İsrail tahtına oturtan. Sen tüm insanlardan daha adilsin.
Konuşmanız lütufla donatılmıştır. Sen görkemli ve muzaffersin.
Sağ eliniz sizi harika işlere götürsün.

Güzel gelinine zevkle baktı ve müzisyenlerine ona şarkı söylemelerini emretti.

Ey kraliyet prensesi,
En büyük insanlar senin gözüne girecek. Şöhretiniz nesiller boyu sürecek.
İnsanlar sizi sonsuza dek övecek.
Halkınızı ve vatanınızı unutun. Kral artık senin efendin.
Önünde eğil.

Neşeli, gülen güvercinler arasında oturduğum kadın sıralarından asık suratlı, mutsuz Obadiah'ı izledim. Yoldaki İsraillilerden öğrendiğime göre, bu evlilik onun planıydı. Bunu Ahav'a barış ve güçlü Sidon'la ittifak için önermişti. Bunu desteklemiş, yabancı eşleri hor gören Yahova peygamberlerinin isteklerine rağmen bunu savunmuştu. Ama böyle bir kadını hesaba katmamıştı. Kendi tanrıçasına tapan bir kraliçe. İsrail'in kalbine yüzlerce rahip ve rahibe getiren bir kraliçe. Onun göz kamaştırmasını ve sarayı silahsızlandırmasını izlerken, hiç kimseye boyun eğmeyeceğinden şüphelenmeye başlamıştı.

Altın Çağ

Bunu takip eden yıllar altın çağımızdı. Birlikte neler başarabileceğimizi hayal bile edemezdim.

Samiriye'de bir değil iki tapınak inşa etti. Baal Tapınağı kentin doğusundaydı. Sayda'dan getirdiği dört yüz elli kâhini orada barındırdı. Batıdaki yüksek bir tepenin üzerinde yer alan ikinci tapınağı Aşera'ya adadı.

Bu isim İsrail'in peygamberleri tarafından kötülenmiş olsa da, İbrani kadınlar onu asla unutmamışlardı. O hâlâ onların Cennet Kraliçesiydi. Ve O'na tapınma ateşini yeniden alevlendirmek için ne kadar az şey gerekiyordu. Evlerdeki tapınaklarda, vahşi ve ıssız tepelerde, O'nu onurlandırmak için pişirdikleri pastalarda ve erkeklerden sakladıkları kadınsı yaşam ritüellerinde tutuşan bu ateş, İzebel'in gelişiyle canlandı ve bağlılığının körükleriyle körüklendi.

Orada, Aşera'nın altın evinde, güvercinler arasında çok mutlu yaşadım. Hiç böyle bir ihtişam görmediniz. Altmış arşın uzunluğunda, kırk arşın genişliğinde ve otuz arşın yüksekliğinde, havadar, sütunlu bir revak sabah güneşinin ilk ışınlarını yakalıyordu. Dolambaçlı merdivenler üst katlara çıkıyor, içerideki açık avluya bakıyordu. Zemin selvi kalaslarla döşenmiş, duvarlar mine çiçeğine boyanmış ve altınla süslenmişti. Sidonionlu ustalar bronz kapıları şekillendirmiş ve sunağı yaldızlamışlardı. Kapalı avlunun en kutsal girintisinde, tanrıçanın soyut bir görüntüsü olan yüksek siyah bir bazalt taşı

duruyordu. Her kutsal günde yağlanırdı; ilk başta ve bitene kadar, çok uzun zaman önce Uruk'tan aldığım nard yağı şişesinden. Ondan önce yakılan bir ateş sürekli yanmaya devam etti.

Tapınak her türden ağaçla çevriliydi. Sedirler ve meşeler, selviler ve ılgınlar, hurma ağaçları ve zeytinler. Güzel kokulu ve misafirperver, aşağıdaki kurak ve tozlu şehirden oraya varmak her zaman en tatlı eve dönüştü.

Baş rahibe rolünü üstlendim. Güvercinler beni bir tür anne yaptılar; kaybettiğim oğlumun yerine dört yüz kızım oldu. İzebel'e hizmet ettikleri gibi bana da hizmet ettiler, benden öğüt istediler, dertlerini ve şikâyetlerini bana getirdiler. Aslında şikâyet edecekleri pek bir şey yoktu. Sayda'nın ve şimdi Samiriye'nin en soylu ailelerinin bu ilk doğan kızları sütten kesilir kesilmez tapınağa adanırdı. Kıskanılacak bir yaşamla ödüllendirildiler. Ailelerine bakma yükünden kurtulmuş olarak ocaktaki ateşle ilgileniyor, dualar ve ilahiler yazıyor, tapınmayı yönetiyorlardı. Kehanetlerde bulundular ve kehanetleri açıkladılar. Toprağın bereketini kutlamak ve insanlara kendilerini besleyen toprağa karşı sorumluluklarını hatırlatmak için kurbanlar, ayinler ve ritüeller gerçekleştirdiler. Tapınağı zenginleştiren sunuları ve ondalıkları yönetir, keten, buğday ve arpa tarlalarını işler, üzüm bağlarını budar, meyve bahçelerini, zeytinlikleri ve bağları yönetirlerdi. Rahibeler yaşlandıkça ve isterlerse tapınaktan emekli olur ve sıradan vatandaşlar gibi yaşarlardı.

Kısacası, güvercinler hiçbir şey istemiyorlardı. Konfor ve güvenliğe, güç ve saygıya sahiptiler. Bilge kadınlar ve önderler olarak onurlandırılıyorlardı, Baal Tapınağı'ndaki meslektaşlarına eşitlerdi. Onlarda ve parmak uçlarına kadar krala denk bir kraliçe olan İzebel'de, Aşera'nın kadınlar için planının gerçekleştiğini gördüm.

Peki bu cennet durumundan kim hoşnut değildi? Asla unutmadıkları tanrıçanın geri gelmesiyle saygınlıklarını yeniden kazanan İsrail kadınları değil. Karılarını ve kızlarını reddetmek için iyi bir neden görmeyen erkekler değil. Halkına ibadet özgürlüğü tanıdığı için sevilen kral da değil. Bunu annesinin dizinin dibinde öğrenmişti, çünkü Ahav atalarının tanrısı Yahve'ye taparken, annesi İsis'e boyun eğen bir Firavun kızıydı.

Hayır. Bu durumdan hoşnut olmayanların sayısı fazla değildi ama öngörüleri ve güçleri vardı. Hepsinden önemlisi sabırlıydılar. İzebel'in Obadiah'la olan kavgası, tanıştıkları gün onun inatçılığı ve Obadiah'ın gururuyla başlamıştı ve meyvelerini kendi uygun zamanında verecekti.

Samiriye'ye geldiğimizden bu yana on altı yıl geçmişti. Sevgili oğlumla geçirdiğim o uzak günlerde bildiğim gibi, on altı yıllık memnuniyet

Ararat. Her zaman yaptığım gibi şafaktan önce kalktım, çünkü güneşin ilk ışıklarının bronz şehir kapılarından yansıyarak tapınağın mermer sütunları üzerinde dans edip göz kamaştırmasını izlemeyi seviyordum. Bir gün, güneşin gecenin kasvetini kovduğu kadar emindim ki, oğlumun yanağından Sheol'un gölgelerini kovacaktım. Peygamberimi bulmuştum. Kaderimi gerçekleştirmem an meselesiydi.

Toplanma Festivali'nin yedinci günüydü. İzebel'le o akşamki şenlik hakkında konuşmak için yamaçtan aşağı iniyor, her düz damda kutlama için inşa edilmiş palmiye yaprakları ve söğüt dallarından evlerin yanından geçiyordum. Saraya doğru hızla ilerlerken, Arnavut kaldırımlı sokaklar daha da kalabalıklaştı, şamata daha da arttı. Bir sürü zayıf köpek, bir şeyler yemek umuduyla beni takip ediyordu.

Hemen Jezebel'in odasına götürüldüm, hizmetçileri onu giydiriyordu. Evcil hayvan olarak beslediği iki leopar yatağının üzerinde kıvrılmış, bir zamanlar sadık Malakbel'in bana baktığı gibi onun her hareketini izliyorlardı. Kızlardan biri kırmızı deri çizmelerini baldırlarına bağlarken o da dirseklerini onların arasına yasladı. Bir diğeri yanına bir çift binici eldiveni koydu. Kaşlarımı kaldırdım. "Bugün avlanacak mısın?"

"Ne olmuş yani?" Kadın esnedi. "Görevimi yaptım, bir hafta boyunca her gün fedakârlıkta bulundum ve bu gece bana devasa sıkıcılarla yemek yedireceksiniz. Bugün özgürüm. Rüzgârı saçlarımda hissetmek ve kendime ait bir rüzgâr yakalamak istiyorum."
Hizmetçileri kovdum ve çizmelerimi bağlamayı bitirdim. "Ne yakalayacaksın?" "Devasa bir yaban domuzu!"
"Çok zekice, Kraliçe."

"Benimle gel Litu." Bana böyle seslenirdi. Bir şaka, doğulu şeytan Lilitu'nun bir oyunu, ki bilseydi gerçekten de benim adımı koyardı. "Bu kadar zamandır birlikte spor yapmamıştık."

"Birisi ziyafeti ayarlamalı yoksa bu akşam dünden kalma ekmek ve ceviz turşusu yiyeceksiniz."

"Bu işi Damaris'e bırakın. O çok yetenekli. Her halükarda, ceviz turşusuna bayılırım."

Galerinin penceresinde durmuş, şehre bakıyordu. Kafes işçiliği özenliydi, sarayın çoğu gibi fildişinden oyulmuştu. Orada saatlerce oturabilir, fildişi perdenin arkasından görünmeden izleyebilirdi. Üç

çocuk doğurmasına rağmen hâlâ güzel bir kadındı. Ama çocuk doğurduğu günler

Artık bitti, bunu gördüm. Kuzu Kapısı'nın yanında yaşayan yaşlı Jerusha ona her gün silphium hazırlıyordu. Jezebel benim için artık kaybedemeyeceğim kadar değerliydi.

"Gel Litu." Beni pencereye doğru çağırdı. "Gözlerim eskisi gibi değil. Kim o?" Saray duvarının ötesindeki üzüm bağında iki figürü işaret etti. Biri uzun boylu, mor giysili, hemen tanınabilecek biriydi; diğeri kısa boylu, çiftçi kıyafeti giymişti. Kısa boylu adam çılgınca el kol hareketleri yapıyor, konuşurken elleri havada uçuşuyordu.

"Bu kral." Güneşin ilk ışıklarına karşı gözlerimi kıstım. "Yanında... Sanırım Dindar Naboth var. Orası onun arazisi, değil mi, üzüm bağı?"
"Keşke bunu yapmasaydı." Kocasına kaşlarını çattı. "Neyi yapmamasını?"
"Halktan insanlarla konuşun. Krallara layık değil." "Onu seviyorlar."
"Bu değil."

Altın sadağını getirdim. Onu sırtına astı ve eldivenlerini giydi. Ahab ve Naboth ayrıldılar. Ancak o zaman sarmaşıkların neredeyse gizlediği üçüncü bir figür fark ettim. Onlar gidene kadar bekledi, sonra saray kapılarına doğru süzüldü. Çarpıcı kırmızı şapkasını fark etmemek imkânsızdı. Ama Obadiah gölgelerin arasında gizlenerek orada ne yapıyordu?

☽

Yardımcım Damaris'e haber gönderdim ve av için giyindim. Jezebel her zaman istediğini elde ederdi. Ama tozlu şehirden uzaklaşıp Samiriye'nin dışındaki yemyeşil tepelerde yarıştığımızda, hızla giden arabada onun yanında olmaktan memnundum. Hızla esen rüzgârlar, av borusunun muzaffer sesi, tazıların havlaması beni heyecanlandırıyordu.

Tabii ki yaban domuzunu yakaladı, her zaman yakalardı. Yüksek hızda bile rakipsiz bir atıcıydı. Bitkin düşen dev canavar hızını yavaşlattı. Kadın yaldızlı bir ok fırlattı ve hayvan sendeleyip kan donduran bir çığlıkla yere düştü. Kadın onun kıllarla kaplı sırtını okşadı ve ölmek üzere olan yaratığın ağzındaki köleyi sildi. Kanlar içindeki yaratığı saraya geri gönderdi, arabasına çöktü ve Ahab'ın ahırlarının gururu olan iki güzel aygırı bizi eve getirmeleri için alıkoydu.

Saat daha öğleden sonraydı. Şehirde hava sıcak ve havasız olacaktı

ve bayrama saatler vardı, bu yüzden bunun yerine taze kaynakların bir yüzme havuzunu beslediği Gerizim Dağı'nın yamaçlarına doğru at sürdük.

Avın kirini yorgun uzuvlarımızdan temizledik. Bir avuç adaçayı yaprağıyla yaban domuzunun kanını ellerinden temizledim.

Parmaklarımı kendi parmaklarıyla kavradı. "Hayatıma girdiğin gün ne kadar da kutsanmıştım Litu."

Ama kutsanmış olan bendim. Omzunu öptüm ve ilk kez göğüslerinin lekesiz olduğunu fark ettim. Onu birçok kez çıplak görmüştüm. Üç çocuğuna bakarken onu izlemiştim. İlk bebeği kan ve acı içinde dünyaya gözlerini açtığında gece gündüz yanında kalmıştım. Hareket edemeyecek kadar melankolik olduğunda bebeği ona ben getirdim. Onu nasıl tutacağını, süt akışını sağlamak için göğsünü nasıl sıkacağını gösterdim. Onunla birlikte uyudum, çığlıkları onu etkilemediğinde çığlık atan bebeği rahatlattım. Temizliğine hiç önem vermezken onu süngerle yıkadım ve cildine yağ sürdüm. Vücudunun her santimini biliyordum. Yine de ilk kez şimdi fark ettim: hiçbir iz yoktu. Tenine kazınmış bir yılan yoktu.

Sular şırıldıyor, güneş sırtımızı ısıtıyordu. Mavi çördük esintide dalgalanıyordu. Uzun, eğik bir sapı kendime doğru çektim ve kokusunu içime çektim. Aynı bitki bu akşamki ziyafette kuzu etini süsleyecekti.

"İsrail'e geldiğiniz için pişman mısınız?" diye sordum.

"Asla!" diye yanıtladı her zamanki açık sözlülüğüyle. "Birisi bana bir keresinde yanan bir lambanın bir sepetin altına saklanamayacağını söylemişti. İhtiyaç duyulan yerde parlamalıdır." Gülümsedi. "Burada Leydime Sidon'da yapabileceğimden bin kat daha fazla hizmet ettim."

O haklıydı. Uzun zaman önce ölmüş olan Norea'nın haber verdiği peygamber olup olmaması neyi ifade ediyordu? Önemli olan neyi başardığıydı. Tanrıçayı bu kurak topraklara geri getirmişti. Kadınların kalplerini doldurmuş ve onları hak ettikleri yere yükseltmişti. Uyumu yeniden sağlamış, hepimizi besleyen ve yaşatan toprağa minnettarlık aşılayan ayinleri yeniden başlatmıştı.

Zamanla, Cehennem'in sonu. Samael ve Asmodai azaptan kurtulacaktı. Vaat edilen her şeyi yerine getirecekti. Adı tüm zamanlar boyunca söylenecekti.

Ben saraya vardığımda tavus kuşları tam bir şamata içindeydi. Daha doğrusu içlerinden biri öyleydi. Kakofoniye benzeyen ve bir sürü kızgın kargayı andıran gürültü, çimenliklerde dolaşan tek bir erkekten geliyordu.

Damaris beni gururlandırmıştı. Büyük Avlu'da alçak sehpa masaları sıralanmıştı, böylece konuklar yemeğin ardından yapılan dans ve kutlamaları izleyebiliyorlardı. Jezebel İsrail'e tanrılarının yanı sıra kendi geleneklerini de getirmişti. Yıllar boyunca hasadın kutlandığı ve yeni yılın karşılandığı bu festival Yahudilerin, Fenikelilerin, Moablıların, Aramlıların, Edomluların ve Ammonluların, kısacası bu karışık şehirdeki her halkın ritüellerini bir araya getirmişti.

O ve Ahab ince işlenmiş altından tentelerin altındaki işlemeli sedirlere uzandılar. Binlerce kandil yanıyordu. Baal'ın başrahibi Şaharu ile Moloş'un kâhini Kemaş'ın arasındaki yerime giden yolu aydınlattılar. RAB'bin kâhinlerinden ayrı tutulduk, çünkü onlar Ahav'ın bütün tanrıları onurlandırma arzusunu paylaşmıyorlardı.

Diğerleri gibi bir ziyafetti. Yıldızlar ışıldayarak canlanırken, yemekler servis edildi. Shaharu'nun tapınağından gelen görevliler ellerimizi temizlemek için su ve kurutmak için keten peçeteler getirdiler. Ardından sepetler dolusu arpa ekmeği, acı otlarla süslenmiş kuzu eti, mercimek ve fasulye, tuzlanmış yeşillikler, hindiba ve salatalar geldi. Genç şarap fıçıları ilk önce İzebel ve Ahab tarafından tadıldı. Sıcak ve kurak bir yılın ardından gelen erken hasat, güzel ve aromatik bir bağbozumuydu. Tabaklar yenilendi, boş kadehler doldurudu. Yaşlı, beyaz saçlı, az yiyen ama çok gülümseyen Kemaş'la hoşbeş ettik. Shaharu benim idman partnerimdi, kırk yaşlarında dinç ve yakışıklı bir adamdı. Erkeklere karşı biraz şehvetim kalmış olsaydı, onu da ateşlerdi. Ama onlardan bıkmıştım, tavus kuşlarının hepsinden, tıpkı çimlerden hala çığlık atan tavus kuşu gibi. Baş rahibin mavi-siyah sakalıyla dalga geçtim ve sakalındaki yamayı gösterdim.

Çenesinin altında boyasıyla ıskalamıştı. Zihnimin de dilim kadar keskin olup olmadığını görmek için beni Tazılar ve Çakallar oyununa davet etti.

Kargaşa ceviz turşusu servis edildikten sonra başladı. Ben ballı baharatların tadını çıkararak bu lezzetle meşguldüm, ama anladığım kadarıyla birisi Navot'un şarabını övmüştü, çünkü fıçıları sağlayan onun bağıydı. İzebel bu gibi durumlarda sık sık yaptığı gibi çok fazla içmişti.

"Gerçekten," diye gürledi sert sesi. "Tadı olmayan sefillerin tadına bakamayacağı kadar güzel bir şarap. Üzüm bağını saraya hediyeniz olarak kabul edeceğiz."

Naboth'un cevabını duymadım. Onun ayağa kalktığını gördüm, konuşurken uzun sakalının telleri titriyordu. Muhtemelen itiraz ediyordu. Toprak onun atalarına aitti, bu yüzden satılamazdı.

"Onu satın almayı düşünmüyorum!" diye gürledi. "Onu kralınıza vermekten onur duymalısınız."

Ahav avuçlarını uzattı, biri Ünlü Dindar Nabot'a, diğeri de karısına doğru. Onları İzebel'in penceresinden gördüğümüzde konuşulan şey buydu: Ahav bağı satın almaya çalışmış ve başarısız olmuştu.

RAB'bin kâhinleri, kalıtsal toprakların yasal kısıtlamaları ve yükümlülükleri karşısında tökezleyerek ayağa kalktılar. Toprak Nabot'a değil, onun soyundan gelenlere aitti; Musa'nın yasası uyarınca toprak üzerinde tasarrufta bulunamazdı. Ama aralarında oturan Obadiah, kırmızı başlığını göğsüne bastırarak kraliçeyi -şaşırtıcı bir şekilde- savundu. Kralın, savunma ve mahremiyet için saray arazisini çevreleyen herhangi bir arsayı alma hakkına sahip olması gerektiğini düşünüyordu.

Jezebel'in yüzünde benimki gibi onun da şaşkınlığı okunuyordu. Neyin peşindeydi? Ama bunu düşünecek zamanım bile olmadı, çünkü yaygara başladığı gibi kayboldu.

Kutlamalar başladı. Zayıf, kambur Kemaş, tanrısı ateşli Moloch'un onuruna şenlik ateşlerini yaktı. Moavlı çocuklar alevlerin üzerinden atlayarak hem kendilerini hem de kenti yeni yıl için arındırdılar. Mevsimin ilk üzümleri Baal'a sunulmak üzere Şaharu'ya takdim edildi. Yahova'nın kâhinleri dualarını okudular, yakılan sunuların üzerine kutsal su döktüler, söğüt dallarını dövdüler ve sunağın önüne koydular. Güvercinlerim ellerinde palmiye yaprakları, mersin, zeytin ve söğüt dalları, limon, nar ve hurmalarla dışarı çıktılar. Tanrıçanın bereketinin bu sembollerini ahşap bir direğin önüne koydular ve teşekkür etmek için dualar söylediler.

Yeryüzünün cömertliği için Aşera. Sonra dolunayın altında dans ettiler, gittikçe artan bir şenlikle, masalardakileri de kendilerine katılmaya çağırdılar, ta ki parti sarhoş bir neşe ve başıboşluk cümbüşüne dönüşene kadar -kadın ayinlerini küçümseyen ve güvercinlerin koltuklarından sürüklemekten daha iyi bildikleri Yahova'nın peygamberleri hariç.

İğrenerek baktılar, en ekşi yüz ifadelerini yanan ateşlerin arasında dönen, siyah gözleri parıldayan Jezebel'e sakladılar. Onun

dizginlenemez neşesi, zarafeti ve kıvraklığı, kendi bedeninden aldığı gizlenemez zevk onlara iğrenç geliyordu.

☽

O gece rüyamda sarayın gül bahçesinde yürüdüğümü gördüm. Arılar vızıldıyor, kuşlar kanat çırpıyor ve şarkı söylüyordu. Ama bir tavus kuşunun çığlığı bu cenneti bozdu. Onu ararken kendimi meyve bahçelerinde, çiçek açmış bir şeftali ağacının altında buldum. Köklerinde bir leş yatıyordu. Ölü bir kuzu, bembeyaz bir yavru. Ama karnında bir delik açılmıştı, kurtçuklar ve sineklerle dolu çürüyen bir kütle. Büyük bir eşekarısı bulutu ortaya çıkmadan önce göğüs kafesi şişti ve dalgalandı. Saf bir şeyden ölümcül bir sürü fışkırıyordu.

Ter içinde uyandım, çarşaflar bükülmüş ve sırılsıklamdı, göğsüm dehşetle kabarıyordu. Sarayın kalbinde bir şey iltihaplanmıştı. Tarifsiz bir kötülük yuvası, güçlenerek büyüyor, gizleniyor, görülmüyordu. Hemen ona gittim.

Nabot'a Yapılan Zulüm

Ben geldiğimde mahkeme oturumdaydı. Sarayın kapısında dilekçe verenlerin arasından geçerek Yargı Salonu'nun saray mensuplarıyla dolu olduğunu gördüm. Ahab ve Jezebel'in fildişi tahtlar üzerinde oturduğu platformun önünde muhafızlar vardı. Onların önünde, dudakları yere değmiş bir adam secde halinde yatıyordu. Nabot bir gece önceki inatçılığının bedelini ödemeye çağrılmıştı.

Obadiah onun önünde bir aşağı bir yukarı volta attı. "Yani suçlamayı inkâr mı ediyorsun? Kralınızın hakkı olan şeyi bile bile, büyük bir onursuzluk ve kamuoyu önünde hakaretle inkâr ettiniz."

"İnkâr ediyorum," diye cevap verdi sefil, sesi yere çarparak boğuklaşmıştı. "Çünkü tanrımın yasakladığı bir şeyi yapamam."

"Tanrınız kralı bu tahta oturtmadı mı?" Obadiah tedirgin görünen Ahav'ı işaret etti. "Kralınıza itaat etmenizi buyurmadı mı?"

Jezebel sandaletli ayağını vurdu. Aklından geçenleri biliyordum. Sidon'da soylular arzularını onaylatmak için alt düzeydeki memurlara boyun eğmezlerdi. Salonun diğer ucunda, onun giderek artan öfkesini

hissediyordum.

"Senin çocuğun var mı ki?" diye bağırdı. "Atalarının topraklarından bahsediyorsun. Ama tutkal için kaynatılmaya hazır bir eşek kadar gevşek ve iktidarsızsın. Aklı başında hiçbir kadın seni yatağına almaz! Bunu hangi torunlarına aktarmayı umabilirsin?"

Nabot cevap vermedi. Onu hiç umursamıyordum ama Obadiah'ın davası beni endişelendiriyordu. İzebel'i hor görüyordu. Ne kazanmayı umuyordu?

Obadiah volta atmayı bıraktı. "Sessizliğiniz her şeyi anlatıyor. Topraklarınız kraliyete kaybedildi. On yıl boyunca şehir surlarının ötesine sürgün edileceksiniz," dedi kayıt cihazına.

Salonda bir onay mırıltısı dalgalandı. Naboth kendini yavaşça toparladı, yaşlı eklemleri soğuk taş yüzünden iltihaplanmıştı. Jezebel tahtından kalktığında yere sadece bir ayağını basabilmişti.

"Bekle!" diye seslendi. Ahab telaşla ona baktı. Onu herkesten iyi tanıyan ben bile amacını anlayamıyordum.

"Ben merhametli bir kadınım." Yüzünde tehlikeli bir gülümseme belirdi. "Burada kalabilir ve atalarının bağına bakabilirsin. Kralın adına üzümleri budayabilir ve toplayabilirsin. Senden tek istediğim şarabı tanrıçaya adaman." Nabot'un ayağa kalkmasına yardım etmek için elini uzattı. "Şarabınız mükemmel," dedi, neredeyse nazikçe. "İlk meyveler Büyük Hanım'ı onurlandırmak için Aşera Tapınağı'na gitmeli."

"Üzgünüm kraliçem," diye eğildi Naboth. "Bunu yapamam. Çünkü ben atalarımın tanrısı RAB'den başkasına kulluk etmem. Sahte bir tanrıyı onurlandıramam."

Adam dik dursa aynı boydaydılar. Adam olduğu gibi kambur dururken, kadın onun üzerinde yükseliyordu. Şakağına indirdiği darbe onu yere serdi. Kan kaldırım taşlarına sıçradı. Salondan hışımla çıktı ve omzunun üzerinden seslendi: "Onu hücrelere götürün. Onu dine küfretmekle suçlayın."

Bir tanrıya saygısızlık etme suçunun tek bir cezası vardır. Navot kent surlarının ötesindeki infaz yerine götürüldü ve orada neşeli kalabalık, bir daha kıpırdayamayacak hale gelene kadar üzerine ağır kayalar ve çakıl taşları yağdırdı. Kanlı cesedi, çakalların ve kuzgunların etiyle ve iç organlarıyla ziyafet çektiği, işaretlenmemiş bir çukura atıldı.

Hüküm giymiş bir suçlu olarak mülkiyeti kraliyete geçti. Böylece Ahav sonuçta üzüm bağını kazandı ve Aşera Tapınağı her mevsimde şarabın ilk sıkımını aldı. İzebel bunu büyük bir zafer olarak

değerlendirdi.

O kadar emin değildim. Hangi tanrı böyle bir ceza talep eder ki? Kıskanç, zalim bir yaratıcı. Bir narsist ve psikopat. Korkuyla hükmeden zayıf bir tanrı. Asherah değil, emindim.

☽

O zaman kuraklığın arkasında O mu vardı? Ne zaman başladığını, hemen mi yoksa talihsiz Nabot'un ölümünden aylar sonra mı başımıza geldiğini hatırlayamıyorum. Ama sonbahar yağmurları hiç gelmedi. Çift sürme bir hafta, iki hafta, sonra da sonsuza dek ertelendi. Zamanı geldiğinde ne arpa ne de buğday ekilebildi. Kış soğuk ve kurak geçti. Gerizim ve Ebal Dağları'nın tepeleri karla tozlanmadan kaldı. Bahar geldi, ama bıldırcınlar hiç gelmedi. Ne ilk meyveler, ne biçilecek hasat, ne de yapılacak harman vardı.

Yağmur tılsımları sunuldu. Baal rahipleri sokaklarda dolaşır, gök gürültüsünü cezbetmek için su kabaklarını şıngırdatırlardı. Suçlular kazığa oturtulur, kanları bereketlerini geri getirsin diye tarlalara damlatılırdı. Tüm tanrılara, her inancın büyük ve küçük tanrılarına kurbanlar sunuldu. Her gün, aylarca, şehirdeki her sunakta et yakıldı. Ama hayvanlar yiyeceksizlikten soluyordu. Yiyeceğe ihtiyacı olmayan tanrıları memnun etmek için onları öldürmek aptallık haline geldi.

Aynı zamanlarda Yahova'nın peygamberleri de ortadan kayboldu. Yıl boyunca her ayin ve ritüelde güvercinlerime bakan yüzler birer birer kayboldu. Sayıları o kadar yavaş azaldı ki ne zaman gittiklerini söylemek zordu. Ama bir sonraki Toplanma Bayramı'nda yakılan sunuların üzerine su dökecek ya da söğütleri dövecek kâhin kalmamıştı; hepsi gitmişti.

Bu gelişmeden rahatsız olmuş olabilecek Obadiah umursamaz görünüyordu. Dudaklarında bir gülümsemenin iziyle sarayın çevresinde daha hafif adımlarla yürüdü.

☽

Tanrılar ülkeyi yağmur ve ziyafet için yeterli yiyecekle kutsayacak kadar lütufkâr olsalardı, Lütufkâr Tanrılar Bayramı'nın kutlanacağı gün, saraya bir yabancı geldi.

O içeri girdiğinde Jezebel'in leoparları irkildi. Görünüşü bunu gerektiriyordu. Bir ayı kadar iri ve bir o kadar da kıllıydı. Vahşi hayvanların derilerini giyiyordu ama sakalları, kesilmemiş saçları, kaşları, hatta ellerinin arkası o kadar uzamış ve gürdü ki, neyin ödünç

alınmış kürk, neyin kendi kürkü olduğunu söylemek zordu.

"Tişbiyeli İlyas," diye ilan etti Obadiah. "Kralla görüşmek istiyor."

Yaratık Ahab'a yaklaştı. Fildişi tahtlara yaklaştığında, fırsatın gerektirdiği gibi karnına çökmedi. Bunun yerine parmağını kaldırıp İzebel'i işaret etti. "Sen misin, İsrail'in baş belası?" Sesi sütunlar arasında gürledi. "Seni boyalı kadın. Örgülü saçları ve altın süslemeleriyle ıssız fahişe!"

Kadın dondu kaldı. Ahab tek parmağıyla muhafızlarına işaret etti.

Kıllı Tişbite krala, "Ve sen, Rab'bin canını sıkan!" diye seslendi. Sesi uçmaya çalışan bir kartal gibi kararsızca yükseldi. "O sadece bir yabancı ve bir kadın. Ama sen atalarının Tanrısı'nı terk ettin! O seni hükümdar yaptı, ama sen O'nun buyruklarını çiğnedin. O'nun yasasıyla korunan Navot'un toprağını çaldın! Ammonlular'ın iğrenç tapınağı Moloş'a çocuklarınızı kurban ediyor, Aşera'nın direklerine tapıyorsunuz! Kadınlarınızın kutsal tapınaklarımızda Tammuz için ağlamasına izin veriyorsunuz! Fenikelilerin Baal'ı ve Moavlıların Kemoş'u önünde eğiliyorsunuz! Festivallerinizde fahişeliğe izin veriyor ve sofranızda sahte tanrıların peygamberlerini besliyorsunuz!"

Muhafızlar İlyas'ı yakaladılar. Onu götürmek için her biri dev bir uzuvdan oluşan dört kişi gerekti. "Sana Tanrı'nın sözünü getirdim, Kral Ahav! İsrail suda sallanan bir kamış gibi sallanana dek ona saldıracak! Seni kökünden sökecek ve terk edecek! Halkın rüzgârda savrulacak. Benim buyruğum dışında bu topraklara yağmur yağmayacak! Çakallar öldürülen Nabot'u yedikleri gibi senin kemiklerinle ve kanınla ziyafet çekecekler!"

Ahab müzisyenlerine çalmalarını emretti, ama küfürler devam etti, taht odasının ötesindeki salondan yankılandı, gürleyen bir ağıt flüt ve arpın tatlı melodisini sağır etti.

"İzebel'in etini köpekler yiyecek" diye gürledi Tişbili, "ve leşi yerdeki gübre gibi olacak!"

Tazılar ve Çakallar

Böyle bir baş belası ile ne yapmalı?

Onu zindanlarda çürümeye, sefil hayatının geri kalanında ekmek ve bayat suyla beslenmeye terk ederdim. Ama Ahab'ın tüm gücüne, sağlam kalçalarına ve geniş mızrak koluna rağmen bir zayıflığı vardı. Tüm halkı tarafından sevilmeyi arzuluyordu. Tüm tanrılara tapınmayı teşvik etmesinin, başkentinde en az on yedi tapınak ve bin kutsal alan ve mabet bulunmasının nedeni buydu. Herkesin minnettarlığına ve hayranlığına sahip olmalıydı.

Bu kıllı peygamberin sözlerinden hiç hoşlanmamıştı. Bırakın atalarının tanrısını, hiç kimse tarafından terk edilmeye bile dayanamazdı; çakallara yem olmak da istemiyordu. Bu yüzden Obadiah sarayın altındaki ana kayadan oyulmuş hücrelerde İlyas'tan haber getirdiğinde, efendisine hizmet eden bir uşak gibi oraya gitti.

Ahav, İlyas'ın meydan okumasını üstleneceğini ilan ederek geri döndü; tek bir tanrıya mı yoksa birçok tanrıya mı tapınılacağı sorunu - tanrısallığın tek bir varlıkta (doğal olarak Yahvist partinin erkekleri için erkek) ya da tüm insanlığı temsil eden çeşitli biçimlerde tezahür ettiğine dair rakip iddialar- bu büyük mesele ilk ve son kez çözülecekti. Samiriye'yi terk etmiş olan ve nerede olduklarını sadece İlyas'ın bildiği Yahova peygamberleri, Baal ve Aşera'nın, Kemoş ve Moloş'un peygamberleriyle savaşmak için geri döneceklerdi. Karmel Dağı'nın yamaçları, hangi tanrının en büyük olduğunu, İsrail halkının sevgi ve bağlılığına sadece hangi tanrının hükmedeceğini belirlemek için bir yarışmaya tanık olacaktı.

Böyle bir planı asla kabul etmezdim. Kim düşmanının bir duruşmanın şartlarını önermesine izin verir ki? Elijah hile yapacaktı, yoksa bunu asla önermezdi - bu çok açıktı.

Baal Tapınağı'ndaki incir ağacının gölgesinde her hafta oynadığımız Tazılar ve Çakallar oyununu oynarken Shaharu'ya "Bu aptallığın bir parçası olamayız," dedim.

Sakalını kaşıdı ve oyun çubuklarını ayırdı. Her zamanki gibi tazıları oynadım. Shaharu, kişisel özelliklerinin onu bir çakal olarak tavsiye ettiğini düşünmekten hoşlanıyordu. Sayma çubuklarını fırlattı, skorunu değerlendirdi ve ilk taşını buna göre hareket ettirdi.

"Ne öneriyorsunuz, Rahibe? Gitmememizi mi?"

Çubukları attım. Kötü bir skor. İlk avımı ilerlettim.

"Tabii ki gitmemeliyiz! Böylesine kaba bir gösteriyi onurlandırabilir miyiz? Tanrı bir idealden başka nedir ki? Daha iyi bir yaşam için bir rehber. Uğruna çabalanacak bir model. Tanrılar arenada övgü ve zafer için dövüşen güreşçiler değildir!"

İkinci çakalını oynattı. Stratejisini anlamak için tahtada gözlerini

takip ettim.
"Bana öyle geliyor ki," dedi sert bir ifadeyle, "sanki kazanmayı beklemiyorsunuz."

"Elbette kazanmayı beklemiyorum! Baal senin iradenle yönetilebilir mi? Leydim Aşera'ya emir vermem. O benim ilham kaynağım ve rehberim, hizmetkârım değil."

İkinci sıradaki ankh sembolüne baktı. "Ama eğer gitmezsek, Yahvistler tanrılarımızın gücüne inanmadığımızı söyleyecekler."

İlk çakalını tahtadan indirdim. Yüzü düştü. "Bu bir tuzak, Shaharu. Elijah hile yapacak. Onun tanrısı insan taleplerine bizimkinden daha duyarlı değil. Kaybedenlere ne olacak? Ahab bahisleri açıklamadı." Ada çayından bir yudum aldı ve hafifçe sallanarak oyunun durumunu inceledi. "Sence bir seçeneğimiz var mı?" Yaşamın sembolü olan ankh işaretine -hoş bir alamet- bakarak kısa bir gülümsemeye izin verdi. "Kral emrediyorsa, gitmeliyiz. Tabii siz... nüfuzunuzu kullanamazsanız."

"Başka bir yerde."

Jezebel'i kastetti. Onun üzerinde benden daha fazla etkim olduğunu sanıyordu. Bir öküz kadar inatçıydı. Güney rüzgarı kadar öngörülemezdi.

Çubukları attım. Shaharu hep aynı hatayı yapıyordu: hep karşılık veriyor, hiç saldırmıyordu. Üç hamlede kazanacaktım. İncir ağacının gövdesine tebeşirle işaretlenmiş çeteleme eklenecek bir zafer daha.

☽

Jezebel'i odasındaki fildişi pencereden o sefil üzüm bağına bakarken buldum. Parmakları bir iğ üzerinde çalışıyordu ama iplik eğirmeye sabrı yoktu. Kafesli perdenin gölgesi bir mıknatıs gibi yüzüne düşüyordu.

"Bu lanetli." Solmuş sarmaşıkları işaret etti. "Yaşlı keçi ölmeden önce bir büyü yaptı. Bu yüzden yağmur yağmıyor. Bu yüzden o dengesiz peygamber buraya geldi, kavga ve iğrenç tehditler getirdi."

İği ve kamışı ondan aldım ve bir kenara koydum. "Lanetli değil. Büyü falan yoktu. Kuraklıklar nadir değildir. Onları daha önce atlattık ve yine atlatacağız."

Dönmekten kurtulan parmakları uyluklarına vuruyordu. Bağın ötesinde, boş sokaklarda bir köpek sürüsü koşuyordu, kelleşmiş derilerinin arasından kaburgaları görünüyordu.
"Onlara göstereceğiz, değil mi Litu?" Dudağını ısırdı. "Carmel Dağı'nda." "Hayır, göstermeyeceğiz!"
"Ne? Neden olmasın?" Siyah gözleri parladı.

"Çünkü bu yarışmayı kabul etmemeliyiz. Sonuca çoktan karar verildi. Ahab'a yarışmayı iptal etmesini söylemelisin."

Bomozumu kavradı, yüzü benimkinden birkaç santim uzaktaydı. "Bu bizim şansımız! Gücünü açığa çıkarması için Aşera'yı çağıracağız. Bu peygamberden, hepsinden, asık suratlarından ve küçümsemelerinden sonsuza dek kurtulabiliriz!"

"O gelmeyecek. Gücünü açığa vurmayacak. Yapamaz." Nefes nefese kaldı. "Hiç inancın yok mu?"

"İnançlarımızı -hayatlarımızı!- bizi duymayan bir tanrıçanın eylemleri üzerine bahse giremeyiz."

"Böyle konuşma! Sen baş rahibesin! Sen O'na inanmazsan kim inanacak?"

"Elbette ona inanıyorum! Benim bağlılığımın derinliğini bilemezsin. O'nun böyle bir yarışmayı küçümseyeceğini, bir tanrının diğerlerinin yerine geçme iddiasını reddedeceğini biliyorum. O, kendisine tapmayanların yok edilmesini talep etmez! Yine de bu hoşgörüsüz peygamberler O'nun yok edildiğini göreceklerdir. Neden sadece İlyas'ın tanrısı diğerlerine tahammül edemiyor? Kendi çocuklarını hor gören bu Tanrı! Ona asla boyun eğmeyeceğim! Ama kaybedersek, O'na tapınmak zorunda kalacağız ve daha da kötüsü, O'nun amacına hizmet eden adamlara boyun eğeceğiz."

Gözleri sessiz şehirde, dar balkonda volta atıyordu. O tozlu, kavurucu günlerde çok az kişi yurtdışına çıkma cesareti gösterdi. Enerjilerini koruyorlardı.

Onları son acı su kavanozlarına ve yok olan tahıllara götürecek herhangi bir faaliyet.

Onun meydan okuyuşunu sevdim. Çenesinin eğimini. Öfkeli, parlayan gözlerini. Ama kibri, şimdiye kadar onu hiç hayal kırıklığına uğratmamış olan kendi güçlerine olan inancı onu gerçeklere karşı körleştirmişti.

Mücevherlerle süslü narin elini bileğime koydu. "Cesaret, Litu. Kaybetmeyeceğiz."

Aptalın İşi

Oh, aklında ne vardı? Carmel Dağı'nın kanyonları ve kayalıkları arasında nelerle karşılaşacağımızı biliyor muydu? Aklımı kurcalayan bir başka şey de buydu. Neden orası? İsrail ve Fenike sınırındaki Samiriye'den iki günlük bir yolculuktu. Neden bu kadar uzağa gitmek zorundaydık? Ben İzebel'e sordum, o da Ahav'a sordu. Hiçbir yanıt gelmedi.

Bu aptalca görev için yola çıkacağımız gün geldi; Şaharu ve Baal'ın dört yüz elli kâhini, Kemaş ile Moloş'un iki yüz kâhini, Kemoş'un baş kâhini Balak, Rimmon'un Arami tapınağının önderi Hazael ve ben dört yüz güvercinle yola çıktık. Daha küçük tanrıların tapınakları mazur görülmüştü, ama biz beş önder, tanrılarımızın gücünü bu sonradan görme İlyas'a kanıtlamak için kalkıp bütün ülkeyi dolaşmak zorundaydık. Tanıklar gerekiyordu, bu yüzden İsrail'in soylu ailelerinin reisleri, tüccarların temsilcileri, zanaatkârlar, çiftçiler ve şarap üreticileri de geldi. İki bin kişi, tüm Samiriye'nin üçte biri harekete geçti.

Kıtlığın harap ettiği topraklardan geçtik. Bir zamanlar altın arpanın sallandığı çorak tarlaları geçtik. Kurumuş nehir yatakları, cılız keçi leşleri ve ağarmış öküz kaburgaları ile doluydu. Terk edilmiş köyler ve solmuş asmalar her yönde uzanıyordu. Geceleri toprak çadır kazıklarını çakmak için çok kuraktı, bu yüzden yıldızların altında uyuduk.

Ay ışığında parıldayan uyuyan güvercinlerimi izledim; gerçekte olduğu kadar duygularda da kızlarım, çünkü birçoğu ayak parmaklarında Asmodai'nin soyundan gelenlerin izini taşıyordu. Bu yarışmayı kaybedersek onlara ne olacaktı? En genç ve acemi kızları Samiriye'deki tapınakta bırakmıştım. Ama kaybedersek onlar da tehlikede olacaktı. Tapınağımızı ve tanrıçamızı tekrar kaybedersek bunun sonuçlarına katlanamazdım. Kadınların gücü -bedenlerimiz ve kaderlerimiz üzerindeki tüm kontrol- tıpkı Shiloh'daki kızlar gibi, erkek yasaları ve yanlarında erkek bir tanrı olan erkekler tarafından bir gecede elimizden alınabilirdi.

Tüm başarılarımız ne kadar istikrarsızdı. Erkeklerin bağımsızlığımızı yok etme çabaları ne kadar da acımasızdı. Elijah, kadın otoritesini reddeden erkekler silsilesinin sadece sonuncusuydu. İçimi korku kapladı. Erkekler kadınlardan çok şey istiyor. Zevk almak ve çocuk doğurmak için bedenlerimizi arzuluyorlar. Adem gibi, reddedilmeye tahammül edemezler. Eğer tek bir erkek tanrı galip

gelirse, bizim üzerimizdeki iddialarını güçlendirecektir. Kadınlar bir daha asla huzur ya da özgürlüğü tadamayacaklardı.

Ne yapmam gerektiğini biliyordum. Kadınlar arasında Damaris'i aradım. Diğer kıdemli rahibelerle birlikte, genç kızları uykularında, hatta -belki de özellikle- burada, erdemlilerin arasında kendilerine saldıracak tacizci ellerden korumak için uyuyan güvercinlerin kenarında uyuyordu.

"Damaris! Uyan!"

Uykulu bir şekilde doğruldu. "Ne oldu, abla?"

"Gitmelisin. Derhal." Ona bir kese altın verdim. "Samiriye'ye dön. Kızları tapınaktan al ve Sayda'ya götür. Kentin surları içinde güvende olana dek bir an bile dinlenmeyin. Kral Ethbaal'dan sığınma iste. Ona, kızı Kraliçe İzebel'in buyruklarına uyduğunu söyle. Orada benden haber bekleyin."

Uyuyan kampa baktı, yumuşak ay ışığında sakindi, yaklaşan tehlikeye dair hiçbir işaret yoktu. "Sorun nedir?" Kolumu kavradı. "Tehlikede misin?"

"Zamanımız yok. Hemen gitmelisiniz."

Sandaletlerini bağladı ve pelerinini düzeltti. Altınları cübbesinin içine sakladı ve beni öptü.

"Ve Damaris-" diye tısladım. "Taşı al." Tanrıçanın sembolü.

Korumasız ve saldırıya açık olmasını istemem.

Kuraklığa dayanmış tek başına bir akasya ağacının gölgesine, sonra da tepelerin gri hatlarına doğru koştu. Samiriye'den sadece bir günlük mesafedeydik, diye düşündüm yükselen telaşımı bastırmak için. Yarışma başlamadan önce onlara ulaşacaktı.

Uyudum ve daha sakin uyandım. Belki de gecenin karanlığında aşırı tepki vermiştim. Baalistlerin kampının merkezinde, Shaharu doyurucu kahvaltısını getiren rahiplerin bitmek bilmeyen alayına sıcak bir şekilde gülümsedi. Görünüşe göre Baal Tapınağı'ndaki stoklar kıtlık yüzünden azalmamıştı. Moablılar arasında,

Nazik Kemaş, çıplak göğüslü, kel kafalı yardımcıları tarafından çevrelenmiş zeytin ve peynirleri kemiriyordu.

Jezebel ile konuşmak için kraliyet partisine yaklaşamadım. Yemek yerken onu serinleten devekuşu tüyünden yelpazelerin uçlarını, muhafızların mızraklarının parıltısını gördüm. Sadakatleri neredeydi?

Obadiah'nın kırmızı şapkası, kraliyet masasına koşturup dururken ve kontrol edilmeden parladı. Korkularım anında geri döndü. O, sarayın tam kalbindeki düşmandı. Kurbanlık kuzunun bağırsaklarındaki eşek arısı yuvası.

☽

Yokuş aşağı, bir zamanların yemyeşil Jezreel Vadisi'ne doğru yol aldık. İleride, İzebel ve Ahav'ın bindikleri aygırların mor tüyleri parlıyordu. Ötede, konvoya önderlik eden Tişbite'nin iri cüssesi, elinde budaklı zeytin ağacından bir asa vardı.

Kavrulmuş toprakta tökezledim. Toprağı bağlayacak ot kalmamıştı ve en dik inişte ufalanıyordu. Samiriyeli soylu bir Yahudi ailenin yeni evlenmiş kızı olan Naomi yardım etmek için kolunu uzattı.

Beni düzelttikten sonra üzerimizdeki kuğuları işaret etti. Beş tanesi ok gibi uçuyordu. Zarif güzelliklerine, kanatlarını bir bütün olarak çırpışlarına, zahmetsizce sürdürdükleri birlikteliklerine hayran kaldık. Sonra kuzeyden uçan bir kartalın en öndeki kuşa saldırıp onu yere düşürmesini dehşet içinde izledik. Kartal çaresiz avının üzerine konup kudurmuş gagasını onun yumuşak beyaz göğsüne batırırken, kalan kuğular sıkıntı ve şaşkınlık içinde çığlık atarak dağıldılar.

Ben İsrailli Değil miyim?

Carmel Dağı kanun kaçaklarının ve haydutların uğrak yeriydi. Biz geçerken mağaralarda gölgeler oynaşıyor, kayalık çıkıntılarda yapraklar hışırdıyordu. Elijah'ın burada kendini evinde hissetmesine şaşmamalı. Meşe ve çam ormanlarından, şimşir ve defne ağaçlarından geçen son tırmanıştan sonra bizi masa tepesindeki zirveye doğru götürdü. Aşağıda, kudretli Kişon Nehri bir damlaya dönüşmüştü. Batıda, parlak deniz parıldıyordu.

"Buraya!" diye bağırdı, son kalanlar da geldiğinde. Gölgede kalan sırtın altındaki çukurda hepimiz için ancak yer vardı. Rahipler, peygamberler, muhafızlar, güvercinlerim, İsrail'in soyluları ve tüccarları; hepimiz Tişbite'nin konuşmasını dinlemek için kayaların üzerine tünedik, alçak dallara tutunduk.

"Burada iki sunak kuracağız! İki öküz kurban edeceğiz. Ama ateşleri sıradan yollarla yakmayacağız!" Bu önemli ayrıntıyı vurgulamak için asasını salladı. "Her tanrı kendi peygamberleri tarafından çağrılacak. Cevap veren galip gelecek!"

Bu yüzden Kral Ahav İlyas'ın yarışma şartlarını belirlemesine izin verdi. Hangi tanrıların katılacağına İlyas tek başına karar verdi, oyunun sırasını belirledi. Aşera onun gözünde önemsizdi, bu yüzden bu gülünç gösteriden muaf tutuldum. Baal en değerli rakip olarak görüldüğünden, Şaharu tüm muhalefeti temsil edecekti.

"O zaman bizi neden bu kadar uzağa sürükledin?" diye sordum.

Ahav konuşmak için ağzını açtı, ama İlyas onun yerine konuştu. "Öyle ki, siz sahte peygamberler İsrail'in Tanrısı Rab'bin gücüne tanık olasınız! Böylece O'nu iğrendiren suçlarınızdan dolayı pişmanlık duyarak titreyip yere kapanacaksınız!"

"Ben İsrailli değil miyim?" diye bir ses geldi kalabalıktan. Kalbim gururla çarparken bile battı. Naomi sırtını vadiye dönmüş bir kayanın üzerinde duruyordu. Çenesini meydan okurcasına kaldırmış, boynundaki beyaz kuşak rüzgârda dalgalanıyordu. "Aşera, İsrail tarafından Yahve kadar sevilir!"

İlyas asasını ona doğrulttu. "O Kaya'dır! O'nun yanında yabancı bir tanrı yoktur. Yaptığınız iğrençliklerle O'nu kızdırdınız! O şöyle demedi mi: 'Benden başka tanrı yoktur! Ben ölüm dağıtır ve hayat veririm. Düşmanlarımdan intikam alacağım. Beni inkâr edenlerle hesaplaşacağım. Kılıcım et yediği gibi, oklarımı da kanla sarhoş edeceğim."

Ürperdim. Gece kara tepelerin üzerinde toplanmaya başlamıştı bile. Elijah bu gece dinlenmemize ve sabah tanrıları görevlerine göndermemize karar verdi.

Tanrılar istedikleri zaman savaşabilirlerdi elbette. Zaman çizelgelerinin ölümlülerin taleplerine uygun olması ne kadar aydınlatıcı.

☽

Güvercinlerimin kamp kurduğu mağarada, volta attım ve gürledim. Aptal Ahab! Buna nasıl izin vermişti? İzebel bunu neden engellememişti? Mağaramızın ötesinde, diğer gruplar ateş yakacak bir yer, başlarını koyacak yosunlu bir alan bulmak için dağıldılar. Shaharu'yu sırtın ilerisindeki bir çukurda, hizmetkârlarının kayalık zemine rağmen yükselttiği bir çadırda buldum. Bronz bir aynanın önünde süsleniyordu.

"Şimdi ne olacak, Rahibe?" Tarağını masanın üzerine koydu. Sandal ağacından ağır bir sandalyeye oturdum. Baalistler kesinlikle iyi donatılmış olarak gelmişlerdi, yine de bu mobilyaları, örtüleri ve tenteleri, lambaları ve bronz eşyaları sırtlarında dağa taşıyan astlarına

acıdım.

"Jezebel'le denedim ve başarısız oldum," diye başladım öfkeyle, "ve işte kendimizi burada bulduk. Söyleyin bana: planınız nedir?"
Fildişinden yapılmış olağanüstü tahtında arkasına yaslandı. "Bir planım yok!" "O zaman sen -ve hepimiz- mahvolduk!

"Sakin ol, Rahibe. Ne olacak? Ben Baal'ı çağıracağım. İlyas Yahova'yı çağıracak. Ateş olmayacak, ilahi piroteknikler olmayacak. Eve döneceğiz. Ahav bu devasa deliyi bir kenara atacak ve biz de eskisi gibi devam edeceğiz. Rövanş mı?"

Oyun tahtasını aldı ve houndstickleri çakallardan ayırdı. Onları bir kenara ittim ve yumruğumu masaya vurdum.

"Dinlemiyorsunuz! Bu peygamber hile yapacak. Onun ateşi yanacak. Sen de kendininkinin aynı şeyi yapmasını sağlamanın bir yolunu bulmalısın!"

Değerli oyun çubuklarını almak için yerde debelendi. "Bunu nasıl yapabilirim? Arenayı gördünüz. Her taraftan görülüyor. Ben sihirbaz değilim, illüzyon ustalığım yok!" Kırık bir çakal sopasını sitemle yüzüme tuttu.

Hizmetkârları hafif bir akşam yemeği getirdiler. Ekmek ve sirke. Bala batırılmış incir, turp ve lahana yaprağı dolması. Karnımı doyurdum ve Naomi'ye götürmek üzere bir bez hazırladım. Açlığım giderilmişti, bir fikrin belirsiz ana hatları kendini gösterdi.

"Sunağını en kuru çırayla doldurmaya bak, Rahip. Gerisini ben hallederim."

☽

Kraliyet çadırındaki muhafızlar ben geldiğimde kenara çekildiler. Her sabah Jezebel'i ziyaret etmeme, onun günlük doğum kontrol içkisini saraya getirmeme alışmışlardı. Ahab'ı dış odaya götürdü. "Kadınların konuşması, sevgilim; senin kulakların için değil!"

Bana döndü. "Evet, Litu'm! Bu alçağın utandığını görmeye hazır mısın?"

"Gerçekten de öyleyim. Ve Meryem Ana'dan haber getirdim. O bana bunun nasıl yapılacağını gösterdi."
Jezebel'in gözleri büyüdü. "Asherah seninle mi konuştu?" "Yayını getirdin mi?"

Bana mağrur bir bakış fırlatırken çenesine vurdu. "Onsuz asla seyahat etmem. Bu saçmalık sona erdiğinde Jezreel'de avlanacağım."

Tekrar nefes aldım. "O zaman yarışma için izin isteyin. Kadınlarla birlikte izlemek için çekileceğini söyle ve benimle gel."

☽

Dik bir kireçtaşı kayalığının üzerindeki görüş noktamızdan, kesilmiş dallarla yığılmış iki sunağı net bir şekilde görebiliyorduk. Elijah, Shaharu ve Ahab sunakların arasında, kuyrukları sessiz bir korkuyla titreyen iki beyaz boğanın yanında duruyordu.

Diğer herkes sırtını bize dönmüş, arenaya ve onun ötesinde keskin bir şekilde yükselen dağ sırtına bakıyordu. Obadiah'nın sivri kırmızı şapkası, kalabalığın üzerinde süzülen sis bulutlarının arasında bir fener gibi parlıyordu. Onun etrafında

Yahova'nın peygamberleri saklandıkları yerden çıktılar. Güvercinlerime mesafe koymalarını ve bize karşı dava açılırsa hızla kaçmalarını söylemiştim.

Boğaları aynı anda kurban ettiler. Shaharu bıçağını çevirip başka tarafa baktı. İlyas neredeyse başını kesecek kadar zevk aldı bu eylemden. Her iki tarafın rahipleri iç organları çıkardılar ve yakmak için leşleri birleştirdiler.

İlyas bekleyen kalabalığa döndü ve öfkelendi. "Daha ne kadar iki görüş arasında bocalayıp duracaksınız? Eğer Rab Tanrı'ysa, O'nu izleyin! Eğer Baal ve diğer ilahlarsa," asasını Moloch'un, Chemosh'un rahiplerine doğru salladı, otuz arşın ötedeki güvercinlerimi fark etmemiş gibi görünüyordu, "o zaman onları izleyin!" Boş yüzü, onun için her şeyin aynı olduğunu gösteriyordu.

"Onu şimdi vurabilir miyim?" Jezebel'in oku hazırdı, doğrudan kalbine nişan almıştı.

"Hayır," dedim, önerisinde haklılık payı olsa da. "Kazanmak yeterli değil. Bir gösteri olmalı."

Ahab bir mersin dalını kaldırdı ve yere bıraktı. "Yarışma başlasın!"

Shaharu sunağının arkasında durdu. Kollarını göklere kaldırarak gösterişli bir şekilde dua etti. Alçak sesi inancının kutsal sözlerini söylüyordu. Sanki ilahi bir özle doluymuş gibi kasıldı. Rahipleri alçak, hoplamalı bir dansla sunağın etrafında döndüler.

"Şeytanlar alsın onları!" Jezebel yayını indirdi. "Yolumuza çıkıyorlar."

İlyas'ın neyin peşinde olduğunu anlayamıyordum. Sırtını kendi sunağına dayamış, Baalistleri izliyordu.

"Ey Baal, bize cevap ver!" diye seslendiler.

"Daha yüksek sesle bağır!" diye alay etti Elijah. "Belki de uyuyordur ve uyanacaktır!"

Baalistler kendilerini bıçaklarla kestiler. Çıplak kollarından kan akıyordu.

"Daha sert kes!" Elijah bağırdı. "Kanın kokusunu alacak ve yardımına gelecek!"

Jezebel çizim kolunu gerdi. Bir bezi palmiye yağına batırdım ve okun sapına sardım. Onu yaktım. "Şimdi!"

Alev alev yanan oku havaya fırlattı. Sanki gökten inmiş gibi görünmüş olmalı. Ve öyle de olacaktı; size söyledim, o usta bir atıcıydı. Yayı mükemmel bir şekilde değerlendirdi. Shaharu'nun sunağının arkasına, öküz leşinin gizlediği yığılı söğüt dallarının arkasına düşecekti. Çırayı tutuşturacaktı: huş ağacı kabuklarını, devedikeni tohumlarını, pamukçuk yuvalarını. İlyas'ı lanetlemek ve hepimizi kurtarmak için bir ateş yakabilirdi. İlyas'ın

Alevler, tek ve erkek bir tanrıya duyulan tutkuyu sonsuza dek yok ederdi. Farklı insanlar için birçok tanrı kavramını korudu. Kadınların, cinsiyetlerine değer veren ve bağımsızlıklarını ve güçlerini destekleyen bir tanrıçaya tapınma hakkını destekledi.
Ama bunların hiçbiri olmadı.

Ok parabolünün zirvesine ulaştığında, beyaz ve gri bir hareket bulanıklığı gördüm. Kanatlar vardı. Alev alev yanan uç durdu ve yön değiştirdi. Alçaldı ama artık Shaharu'nun sunağına doğru değil.

Elijah düşen okun alev almasını izledi. Avuçlarını kaldırdı. "Ya Rab, Tanrım!" diye bağırdı. "Sen İsrail'in Tanrısı'sın, ben de senin kulunum. Ey Tanrım, bana yanıt ver ki, bu insanlar Senin Tanrı olduğunu bilsinler!"
Ok sunağının üzerine düştü. Ateş tutuştu ve alevler her yanı sardı. "Tanrı yalnız Rab'dir!" diye bağırdı İlyas.

Yahvist kâhinler karınlarının üstüne çökerek, "Tanrı yalnız Rab'dir!" diye haykırdılar.

İsrail'in soyluları ve tanıkları, tüccarlar ve zanaatkârlar, çiftçiler ve şarap üreticileri yüzlerini toprağa sürerek, "Yalnız Rab Tanrı'dır!" diye haykırdılar.

Baalcılar, Moloşitler ve Kemoşitler bağırıp çağırdılar. Asalarını kayalara vurdular, İlyas'ın sunağına taş attılar. Güvercinlerim toprağın yalanını gördüler ve kaçtılar.
"Yakalayın onları!" diye bağırdı Obadiah. "Kimsenin kaçmasına izin vermeyin!"

Jezebel ve ben saklandığımız yerden dehşet içinde izledik. Artık saray muhafızlarının sadakatini merak etmiyordum. Obadiah'ın buyruğuna bağlı kalarak, kaçmaya çalışan her rahibeyi, her kâhini ve tüm peygamberleri yakaladılar.

Bulutlar yangından çıkan dumanla yoğun bir şekilde titreşiyordu.

Şüphelendiğim şeyin izini boşuna aradım.

Hiçbirini görmedim ama bunun, bu dünyadan çoktan ayrıldığını düşündüğüm o kötücül meleklerin işi olduğundan hiç şüphem yoktu.

İlyas'ın Zaferi

Katledildiler. Hepsi. Rahipler yani; güvercinlerimin kaderi çok daha kötüydü.

İzebel ve ben, Karmel Dağı'nın altındaki vadide Ahav ve İlyas'a yetiştiğimizde iş işten geçmişti. Kurumuş Kişon Irmağı yeniden akmaya başladı, ama kan selleriyle.

Öldürülen rahiplerin cesetleri bir çukura atılmıştı. Bükülmüş uzuvlar ve içleri boşaltılmış karınlar arasında Shaharu'nun boyalı sakalının belirgin fırçasını gördüm. Cüppeler, sandaletler ve süs eşyaları toplu mezarın yanında bir yığın halinde duruyordu. Kıyafetleri karıştıran bir muhafız Kemash'ın bastonuna rastladı ve onu bir kenara fırlattı.

Ancak erkeklerin savaşta öldürüldüğü yerlerde kadınlar köleleştirilir. Neden değerli bir kaynak israf edilsin? Güvercinlerimden üç yüz yirmi üçünü saydım, aralarında Naomi de vardı, elleri bağlı, ayak bilekleri birbirine kenetlenmiş, Samiriye'ye geri götürülüyorlardı. Yani yetmiş yedi kişi kaçmıştı. Dağı geçip Karmel Dağı'ndan sadece bir günlük yürüyüş mesafesindeki Sur'a ya da zamanında sığınağa ulaşmışlarsa en genç güvercinlerin güvende olacağı Sayda'ya gitmeyi akıl edebileceklerini umuyordum. İzebel'in tehlikede olmadığından emin olduğumda onlara gitmeye karar verdim. Böyle bir sonucu engellemeye kararlı görünüyordu.

"Ne yaptın sen?" diye bağırdı kocasına. "Bu-" İlyas'ı bir aşağı bir yukarı süzdü, kana bulanmış tuniğine bakıp irkildi, "bu *delinin* senin üzerinde nasıl bir gücü var? Ölüm saçan çılgınlığınla tanrıları kışkırtıyorsun! Bize ne olacak?"

Ahav onunla göz göze gelemedi. "Çadırına dön, İzebel! Bu senin için değil."

"Rahiplerimin katledilmesinin beni ilgilendirmediğini söylemeye cüret mi ediyorsun? Kendi peygamberlerimin?"

"Sahte peygamberler!" diye gürledi İlyas. "O da öyle!" Asasını göğsüme doğrulttu. Saray muhafızları bir adım öne çıktı. Jezebel koruyucu bir kol uzattı.

"Ahav, onun saçının bir teline bile dokunurlarsa, seni bırakıp Sayda'ya dönerim. Baal kâhinlerine yaptıklarını babama anlatacağım ve kardeşlerimle savaş alanında karşılaşacaksın."

Kral başını belli belirsiz oynattı. Bu kadarı yeterliydi. Jezebel'i uzaklaştırdım.

Oldukça küçülmüş olan kamp toparlanıp, çadırlar kurulup, katırlar yüklenirken, vadide ilk gök gürültüsü koptu. İlyas zafer kazanmıştı. "İşte, Kral. Duyabiliyor musun? Sen O'nun işini yaptın. Kuraklık sona erdi."

Ahab başını kaldırıp baktı ama özlemle beklediği yağmur bile acısını dindiremedi. Tapınaktan çok az konfor ve süs eşyası getirmiştik,

Bu yüzden yanımda götürecek pek bir şey yoktu. Kendi kesemi hazırladım ve şarap kaselerini, çıra kutularını ve atılmış seyahat pelerinlerini yakında burada olacak olan saray muhafızlarına bıraktım. Onları geri götürecek bir tapınak olmayacaktı.

Mağaranın ötesinde, yağmur damlaları yağmaya başladı, çilek gibi tombul. Başlığımı kaldırdım ve kuyunun öbür ucundan Shaharu'nun çadırına doğru yürüdüm. Arkadaşımdan bir hatıra istiyordum. İşte oradaydı, gül ağacından masanın üzerinde, tam bıraktığı yerde. Fildişi oyun tahtası -öfkemle kırdığım çakal sopası hâlâ üzerinde duruyordu: mezarın ötesinden gelen bir azarlama.

☽

İlyas zaferi uzun süre tadamadı. Samiriye'ye doğru hüzünlü bir şekilde ilerlerken, İzebel onu uyuduğu yerde, kafilenin başında ziyaret etti. Yanına kimseyi almadı, ne beni, ne Ahav'ı, ne de muhafızlarını. Ne dediğini duymadım. Yalnızca titrek alevlerin aydınlattığı yüzünü, benzersiz bir korku içinde gördüm. Şafakla birlikte gitmişti. Güneye, vahşi doğaya kaçmış, sonradan öğrendiğime göre bir mağaraya sinmiş, bir daha da görülmemişti.

Güvercinlerim Samiriye'nin ileri gelenlerine cariye olarak verildi. Nadiren evlerinden çıkmalarına izin verilirdi, bu yüzden onları toplum içinde aşağılanmış ve küçük düşürülmüş olarak görmekten kurtuldum. Naomi'nin babası

Ahav'a geri dönmesi için dilekçe verdi. Yahuda'dan, kendi yaşının üç katı büyüklükte bir keten tüccarıyla evlendirildi. En azından bir eşti, cariyenin bir adım üstündeydi. İzebel saraya taşınmam için ısrar etti.

Son peygamberi olarak beni çağırdı.
Gül bahçesinden tepedeki pırıl pırıl beyaz sütunların her gün pembe renkli şafağı karşılayışını izlerdim. Akşam güneşi üzerine düştüğünde batı duvarındaki yasemin kokusunu neredeyse alabiliyordum. Samiriye halkına yasaklanmıştı, harabeye döndü ve bakımsız kaldı. Baal Tapınağı yakılıp kül edildi, alana saygısızlık edildi, umumi hela olarak kullanıldı.

İzebel kocasının arkadaşlığından çekildi. Onun yanında Yahvist bayramlarına katılmayı reddetti. Günlerini çocuklarıyla geçiriyordu: artık reşit olan erkek çocukları Ahazya ve Yehoram ile nişanlanma çağına gelmiş olan kızı Atalya. Giderek daha çok avlanıyor, daha uzaklara gidiyor, geceleri kent surlarının ötesinde kalıyordu.

Gilead'daki tartışmalı topraklar yüzünden Aram'la savaş patlak verdiğinde, kocasını savaşa uğurlamadı. Son anda, saray kapılarından geçmeden önce, Ahav gözleri özlemle dolu bir şekilde onun odasının sarkan balkonuna döndü. Fildişi perdenin arkasında bir gölge kıpırdandı. Onu öpmeden, ağıt yakmadan ya da sağ salim dönmesi için dua etmeden gitti.

Savaşın ilk gününde öldürüldü. Zırhının levhaları arasından bir okla vuruldu, yaşamı tükenirken bile savaş arabasında, adamları için bir figüran olarak kaldı. Kanı arabasından temizlendiğinde, köpekler kıpkırmızı suyu yaladı ve İlyas'ın kehanetinin gerçekleştiği söylendi. *Çakallar öldürülen Navot'un kanını yedikleri gibi senin kanından da ziyafet çekecekler!*
Ahav'ın Karmel Dağı'ndaki sadakatine karşılık kötü bir karşılık.

Obadiah'a gelince, İzebel Ahav savaşa gider gitmez onu ele geçirdi. Ulaşılamayan İlyas'a yapamadığını ona yaptı. Gün batımında, kent surlarının dışında bir kazığa oturtulmuştu. Daha fazla acı çekmeyeceğinden emin olana kadar gözlerimi ondan ayırmadım, acı dolu ölümünün bir anını bile kaçırmadım.

Uluslara Annelik Yapacak

Gecenin gündüzü takip ettiği gibi son geldi.

İzebel'in on yedi yaşındaki oğlu Ahazya İsrail kralı olarak taç giydi. Kızı Atalya Yahuda kralıyla evlendi. Ancak ana kraliçe İzebel,

sefaletin içine gömüldüğü için halk önünde hiçbir rol almadı. Son aylarındaki kargaşaya rağmen Ahav'ı gerçekten sevmişti. İlk bebeğinin doğumuyla başlayan ve ondan sonraki her hamilelikte geri dönen melankoli onu tekrar ele geçirdi. Panjurlu odasındaki divana çekildi. Tavus kuşlarını kafese kapatarak çimenlerin üzerinde tiz çığlıklarını durdurdu. Sadece odayı geçmek ve penceresinin fildişi perdesinin arkasına oturup Nabot'un bağına bakmak için kıpırdandı. Her yerde düşmanlar görüyordu: Obadiah gölgelerde gizleniyordu; öldürülen rahipler rüyalarına giriyordu.

Kederi benimkini yansıtıyordu çünkü her şeyimi kaybetmiştim: tapınağı, güvercinlerimi, Aşera'nın İsrail'in kalbine dönüşünü. Geriye kalan tek şey gelecekti: Damaris ve onun gözetimindeki genç rahibeler.

Sidon'a doğru yola çıktım, onları eve getirmeye kararlıydım. Onlar bu kırık dökük, neşesiz şehri iyileştirecek; sarayın üzerinde bir tabakhanenin pis kokusu gibi asılı duran paranoya ve korku bulutunu kovacaklardı. Onların dönüşüyle birlikte tepedeki tapınağı yeniden inşa edecek ve bir zamanlar mutlu olan bu ulusun hayatını aydınlatan ayinleri ve festivalleri yeniden canlandıracaktık.

☽

Akşam karanlığında, Sidonlu hizmetkârlar kuyulardan akşam suyu küpleriyle dönerken oraya vardım. İzebel'in babası o kış ölmüştü. Kardeşi, yeni kral Baal-Eser beni karşıladı. Beni sarayının çatısına götürürken, o akşam Damaris'i hoş geldin şöleninde göreceğimi söyledi.

Karanlık, aşağıdaki dar sokakların labirentinde toplanıyordu. Limanın sallanan direklerinin ötesinde güneş, denize batmadan önce pembe, turuncu, eflatun ve mor renklerden oluşan bir dizi örtüyü ardı ardına kaldırdı.

"Kız kardeşim nasıl?"

Yeğeninin taç giyme töreninde onu kırılgan bir halde görmüştü. Yalan söyleyemezdim.

"Hâlâ... sıkıntılı. Ama Ahazya'nın evlendiğini görmeyi planlıyor. Rahibelerinin dönüşü onu canlandıracak."

Kibarca öksürdü. "Bildiğiniz gibi Karmel Dağı'nda yaşanan utanç verici olayların farkındayım. Rahibeler buraya sığınmak istediler. Orada tehlikedeyseler İsrail'e dönmelerine izin veremem."

"Tamamen güvenli. Ahab öldü, peygamberi gitti. O sıkıntılar sona erdi."

Şarabını yudumladı. Kız kardeşi kadar çarpıcı bir güzelliği vardı. Aynı dolgun dudaklar, aptallara karşı aynı gizlenmemiş küçümseme.

"Alternatif bir önerim var." Giden güneşin hatırasının gökyüzünü göz kamaştırıcı bir pembeye boyadığı denize baktı. "Orada," diye işaret etti. "Kition'da."

"Alashiya'da mı?"

"Kolonim orada. Yeni bir tapınak inşa ediyorum. Sessiz, uzak bir ada ve bizim korumamız altında." Teşekkür kabul edercesine başını eğdi. "Orada diğer tanrılara tahammül edemeyenlere karşı güvende olacaklar."

Onun planını düşündüm. Tekrar Alashiya'da olmayı ne kadar çok istiyordum! Orası beni hep kendine çekmiştir. Ama Jezebel'i melankoli içinde görmeye dayanamazdım. Bir amacı olmalıydı. Kendi sözlerim aklıma geldi: Bir lamba ihtiyaç duyulan yerde parlamalıdır.

O gece daha sonra sorduğumda Damaris hiçbir fikir belirtmedi. Hayatını kurtardığımdan, onu gecenin köründe Karmel Dağı'ndaki katliamdan kurtardığımdan beri, benim öngörüme tamamen güveniyordu. Ben onun gözünde Asherah'ın yeryüzündeki temsilcisiydim. Ben nereye gidersem, o da sorgusuz sualsiz peşimden gelirdi.

Kararın benim elimden alındığı ortaya çıktı.

Bir haberci beni saraya çağırdığında Sayda'ya geleli henüz birkaç gün olmuştu. On sekiz yıl önce Jezebel'le karşılaştığım yer olan Elat Tapınağı'ndan şehre giden dolambaçlı yolu indim. Erken gelen güneşin sıcaklığını ve kaldırım taşlarının arasındaki kekik kokusunu içime çektim. Çatıların ötesinde, bir

Beyaz tepeli denizde sadece iki günlük bir yolculuktan sonra Alaşiya kalbimi çağırdı. Ama aklım iç bölgelere, Samiriye'ye giden tozlu yola döndü.

Sarayda, ön avluda terk edilmiş bir savaş arabası filosu buldum. Ahırlar dumanı tüten atlarla dolup taşıyordu. Aceleyle taht odasına gittim ve orada Jezebel'in özel muhafızlarını Baal-Eser'in önünde diz çökmüş buldum. Göğsümde bir korku yumağı titreşti.

Kral Samiriyelileri kovdu ve beni odasına çekti. "Ne oldu?" diye sordum. "Ona bir şey mi oldu?"

Mor bir divana uzandı. "Bu Jezebel değil." "O zaman neden buradalar?"

"Kral Ahazya öldü."

"Ahaziah? Daha yirmi yaşında bile değil! Bu savaş mı?"

Baal-Eser burun kemiğini sıktı. "Saldırı falan olmadı. Üst odasının

balkonundan düştü."

"*Düştü* mü?" İmkânsız. Kralın odasını tıpkı İzebel'inki gibi fildişi bir kafes perdeliyordu. Perde kırılmadığı sürece düşmek mümkün değildi.

Baal-Eser omuz silkti. "Yehoram artık kral olacak. Taç giyme törenine ben gideceğim." Avuçlarını açtı. "Maiyetimle birlikte mi döneceksin?"

"Evet."

"Peki ya rahibeler?"

Başka bir yönlendirmeye ihtiyacım yoktu. "Onları Kition'a gönder."

Bir kez daha Damaris'ten ayrıldım. Onu yeni tapınağın baş rahibesi olarak atadım ve tanrıçanın bazalt taşını o güvenli, sakin adaya götürmesini söyledim. Ertesi sabah yola çıktık.

Üçüncü gün Samiriye'nin kalın savunma duvarları önümüzde yükseldi. İçeride ne bulacağımdan korkuyordum.

☽

Böylece İzebel'in en küçük oğlu Yehoram İsrail kralı olarak taç giydi. Paranoyası çiçek açtı. Ahazya'nın itildiğini fısıldadı. Kazığa oturtulmuş Obadiah'ın hayaleti her yerdeydi. Acımasızdı, ailesinin her ferdi ölene kadar onu takip edecekti. Tanrısı ondan neden bu kadar nefret ediyordu? Sarayın gölgeli koridorlarında volta attı. Neden kendi tanrılarına tapmasındı ki? Yahvistler arasında böyle bir sadakate değer verilirdi, neden diğerlerinde bunu küçümsüyorlardı? Ama Asherah bile onu sefaletinde terk etmişti.

uludu. Ritüellere uymamış mıydı? Diğerleri O'nu terk etmişken o saygı göstermemiş miydi? Neden bu kadar cezalandırılmıştı?

Ona bu sıkıntıların tanrılardan değil insanlardan kaynaklandığını söyledim. İsrail daha önce de yabancı kraliçelere göz yummuştu. Süleyman'ın kendisi de Aşera'ya kurban kesmişti. Dayanamadıkları onun sesi, onun gücüydü. Ama onu ikna etmek imkansızdı.

Savaş yeniden başladı. Yehoram babasından önce olduğu gibi Gilat'ta Aramlılar'la savaştı. Yaralanınca iyileşmek için Yizreel'deki ikinci sarayına çekildi. İlyas'ın yerine geçen can sıkıcı peygamber Elişa, karanlıkta savaş alanına gitti ve komutan Yehu'yu Yehoram'ın yerine İsrail kralı olarak meshetti. Kral ve taklitçi, Yizreel'den çıkış yolunda, sallanan buğday başaklarının arasında karşılaştılar.

"Her şey yolunda mı, Yehu?" Yehoram sordu.

Elişa Yehu'yu iyi eğitmişti. "Annen İsrail'i fahişelik ve büyücülükle kirlettiği sürece her şey nasıl iyi olabilir?" diye karşılık verdi.

Yehu yayını kaldırdı. Ok Yehoram'ın kalbine saplandı.

☽

Samiriye'deki sarayda, İzebel'in yanında, Yehu'nun yaklaşmasını izledim. Onu görür görmez ikinci oğlunun öldüğünü anladı.

"Benimle gel," diye yalvardım. Aygırlar arka kapılarda eyerlenmişti. Hiçbir savaş arabası onlara denk olamazdı. Onlar daha Meggido'da at değiştirmeden biz Sidon'a ve güvenliğe gidebilirdik.
Ama en sonunda, gücü, inatçılığı geri döndü. "Hayır, Litu. Kaçmayacağım."

Yüzünü boyadı, gözlerine sürme çekti, saçlarını gümüşle süsledi. Penceresinin kafesini kırarak en güzel haliyle karşısına çıktı. Sivri ucundan öfkeyle ona baktı.
"İyi karşılaştık, Jehu," diye bağırdı. "Gaspçı! Kralınızın katili!"

Arabasını durdurdu ve mızrağını kaldırdı. "Sarayda benimle birlikte kim var?" diye bağırdı. Görevliler odasının gölgelerinden çıktılar.

Onu geri çekmek için uzandım. Bana baktı, siyah gözleri geniş ve korkusuzdu. Parmak uçlarının kısa süreli sıyrılışını hissettim. Dudakları kıpırdadı, sözsüzce. Gülümsedi, yanağımı okşadı. Sonra, uluyan bir savaş çığlığıyla,

sıçradı. Bir bulanıklık, mide bulandırıcı bir gümbürtü vardı. Kendi sesim, çığlık. Kanı aşağıdaki taşlı zemine şarap gibi döküldü.

☽

Benim güzel, arsız, sevgili Jezebel'im.

Onu nasıl da sevmiştim. Dik kafalı ve kibirliydi. Zalim ve küçümseyiciydi. O benim peygamberim değildi. Ama yine de o bir kasırgaydı, bir gelgit dalgasıydı. İlkbahar yağmurları ve sonbahar hasadıydı. Tanrıçasına olan tutkusu Yahova'yı seven erkeklerden farklı mıydı? İlyas'a karşı savaşını kazansaydı; bir zamanlar umduğum gibi anısı çağlar boyunca yankılansaydı, adı nesiller boyunca söylenseydi; erkekler bir yerine birçok tanrıya tahammül etseydi; İbraniler erkeklerin tanrılarına olan bağlılıklarının yanı sıra kadınların tanrıçalarına saygı duymalarına izin verseydi, dünya ne kadar farklı olurdu.

Ancak yaklaşmakta olan dünya başka türlü inşa edilmişti. Tek bir gerçekten sapmaya izin verilmedi. Tanrısallık ve dolayısıyla tam insanlık yalnızca erkeklere atfedilmiş ve kadınlardan esirgenmişti.

Kadınlara tanrıçalarının otoritesiyle güç ve güvenlik vermek için her şeyi -Tanrı'nın lanetini tersine çevirmek için tüm umutlarımı- ortaya koymuştum. Ama boşa gitmişti, çünkü hiçbir şey Tanrıça'nın gitmiş olduğu gerçeğini değiştirmiyordu. Erkeklerin dünyevi gücü, hâlâ varlığını sürdüren tek erkek tanrılarından geliyordu. Bu tanrı da yenilinceye kadar hiçbir şey değişmeyecekti. Asherah'ın istediği gibi kendi tanrılarımız olana kadar.

Ahav'ın evlenmeden önce doğurduğu yetmiş oğlu takip edildi ve başları kesildi. Bütün soyu yok edildi. Yehu, tıpkı İlyas'ın önceden bildirdiği gibi, İzebel'in cesedini köpeklere yem olması için bıraktı.

Ama uluslara annelik edeceğine ilişkin peygamberliğim de doğruydu. Çünkü Yahuda kraliçesi olan kızı Atalya'dan sonra Yeruşalim'deki bütün krallar İzebel'in soyundan geliyordu. Evet, dikenli taç giymiş olan Yahudi Kralı bile onun akrabasıydı.

Beşinci Bölüm
KAHİN

MS 37

Ben yeryüzüne fırlatılmış, haykıran bir kadınım.
Thunder: Mükemmel Akıl, Nag Hammadi Kutsal Yazıları

Magdala

İzebel'in ölümünden sonra kuzeye kaçtım. İsrail'e ne olacağını görmek istemiyordum. Yehu'nun yönetimiyle neyin geleceğini biliyordum. Sadece erkeklerin emir verdiği, kutsal kitaplar yazdığı ve yasalar

belirlediği bir ülke. Sadece kendi imajlarına göre, kendi rahatları ve çıkarları için düzenlenmiş bir dünya. Kadınların bir kez daha erkeklerin malı olduğu, onların çocuklarını taşıyan kaplar olduğu bir yer. Görünmez, silinebilir, insanlık dışı.

İzebel çoktan şeytanlaştırılmıştı. Bir fahişe olarak resmedildi: Kocasına o kadar sadık olan kadın. Şehveti, güzelliği, kendi bedeninden aldığı zevk yüzünden lanetlendi. Adı değiştirildi, son hecesi *gel* olarak telaffuz edildi; yani İbranice'*de: gübre*.

Nereye gidebilirim ki? Belki Şam'ı tekrar görürdüm. Gölgeli sütunların arasında öfkemi dindirirdim. Palmira'nın güzel kokulu vahasına giderdim.

Acele etmedim. Zaman, asla eksikliğini hissetmediğim tek şeydi.

Yizreel'de oyalandım. Şeria Irmağı'nı geçip tartışmalı Gilead topraklarına gittim. Ama akbabalar o zamana dek leş tarlalarından uzaklaşıp daha uzaklara uçmuşlardı, çünkü artık bütün İsrail savaştaydı. Kuzeyde, doğuda ve batıda imparatorluklar yükseliyor ve düşüyordu. Görünüşe göre hepsi gelip bu topraklar üzerinde yürümek zorundaydı. Mısırlılar, Asurlular, Persler ve Yunanlılar. İsrailliler topraklarından koparıldı ve Fırat'ın ötesine dağıtıldı. Şehirleri yakıldı, ekinleri çiğnenip toz haline getirildi, hayvanları katledildi.

Göz açıp kapayıncaya kadar, ya da öyle görünüyordu, geri döndüler. Yeruşalim ve Samiriye'de kuleler bir kez daha yükseldi. Bağlar yeniden dikildi. Tapınaklar yeniden inşa edildi.

Yeni istilacılar geldi, bu sefer batıdan. Savaşçı Romalılar, Truva'dan gelen eski kaçakların torunları. Kartal figürleri altında ilerleyerek, otoyolları tıkadılar. Yeni yasalar, yeni tanrılar getirdiler. Aynı kötülükleri.

Suyun cazibesine kapılarak Ürdün'ün kuzeyindeki pırıltıyı takip ettim. Akıntıya karşı ilerlerken sanki zamanda geriye doğru yolculuk yapıyormuşum gibi hissettim. Bildiğimi sandığım bir yere geldim. Belki de oraya daha önce gitmiştim. Bu topraklarda o kadar uzun süre dolaştım ki, bu ihtimal dışı değil. Köy dikkat çekici değildi. Celile Denizi'nin kıyısında beyaz sıvalı evlerden oluşan bir küme. Kalmayı mı seçtim yoksa bir tepenin dibinde dinlenmeye gelen bir kaya parçası gibi sadece durduğum yer miydi bilemiyorum. Başlıca endüstrinin balık tuzlamak olduğunu ancak daha sonra fark ettim. Bir kule vardı, yıkık dökük bir çoban gözetleme kulesi. Kasabaya onun adı verilmişti: Magdala.

Köyün eteklerinde boş bir kulübe tuttum, içi boşaltılmış balık kokusundan yeterince uzakta ama kıyıya yakındı, böylece sürekli

değişen denizi kapımın eşiğinden izleyebiliyordum. Kışın, mavi kıvrımlı sisler inatla suyun üzerinde dururdu. Uzak kıyıdaki Hippos kasabasının düz çatıları üzerinde soluk tepeler belirirdi. Her sabah güneşin doğuşu durgun denizin üzerinden kapıma giden yolu aydınlatırdı.

O günlerde kanatlarımı nadiren düşünürdüm, ama ebabil kuşları Arbel Dağı'ndan aşağı süzülüp gözetleme kulesinin pencerelerinden içeri dalarak suyun üzerinden hızla geçtiklerinde onlara katılmayı ne kadar çok isterdim. Keçi besledim ve batı tepelerinde, kaya gülü ve yabani kapari çalıları arasında dolaştım. Norea'nın eski tariflerinden merhemler yaptım, Kefarnahum'daki pazarda sattım. Zeytin ağaçlarına baktım ve uzun zaman önce Ararat'ın yamaçlarında yaptığım gibi yağ sıktım.

Yazın, sıcaktan kurtulmak için sürümle birlikte tırmandım. Magdala'ya bakan kayalıklardan, taze şafakta limana dönen balıkçı teknelerinin göbekli yelkenlerini; kıyıyı kaplayan büyük ahşap kasalarda balık kurutan kadınları izledim. Her ay, şofarın melankolik sesi suyun kenarındaki sinagogdan yeni ayı karşılardı.

Basit insanlardı ve batıl inançları vardı. Uyum sağlamak için Salome gibi sıradan bir isim aldım. Ama benden hoşlanmadılar. Tek başıma, gözetimsiz yaşadım. Keçilerimi gütmesi için bir çocuk tutmadım. Pazara kendi arabamla giderdim. Saçlarımı örtmeyi reddettim, çünkü Aşera'nın parlak saçları benimki gibi onun da ihtişamıydı. Yine de karanlık çöktükten sonra, gün ışığında beni küçümseyen adamlar kapımı çaldılar, çünkü ihtiyarların ve din bilginlerinin gözetiminden uzakta, bu kadar rezil bir şekilde yaşadığım için, bedenimin kiralık olduğunu düşündüler.
Bazen, para için değil de arkadaşlık için onları içeri alıyorum.

☽

Fırtınalı bir gecede, gece geç saatlerde gelen bu telefonlardan biri bana bedenimin zevklerini arayan bir balıkçıdan başka bir şey getirdi.

Kara bulutlar içeri girdi. Tekneler çalkantılı dalgaların üzerinde tahta oyuncaklar gibi savruluyordu. Ocağımın başucundaki lamba konforunda, onları güvende tutanın sadece benim dikkatsizliğim olduğunu hayal ettim.
Çatımı döven yağmur o kadar gürültülüydü ki, kapının çalındığını zar zor duydum. "Rahibe," diye yalvardı kapımdaki adam. "Beni içeri alın! Hancı beni
beni dışarı çıkar. Böyle kötü bir havada Kefernahum'a varmadan hastalanacağım."

Alnına dökülen ıslak bukleleri, boynunun hassas çukurunu gözlemledim. Parmaklarımı her yerde taşıdığım demir bıçağın etrafına kapattım ve onu içeri aldım.

Sıkıca tuttuğu çuvaldan anladığım kadarıyla vergi tahsildarıydı. Torbayı yere bırakırken çıkardığı şıngırtı, valinin geçiş ücretini karşılayamayan balıkçılardan aldığı zengin paraları ve şüphesiz kendisi için eklediği payı anlatıyordu. Sırılsıklam cüppesini sıyırıp, Celile tepelerinde yürümekten güçlü, her kapıdan geri çevrilmekten zayıf, ince bir vücudu ortaya çıkardı.

Ona biraz et suyu ısıttım. "Beni aramanı o mu söyledi?" Hanı işleten Judith'i kastetmiştim. Vahşi, ağzı bozuk bir yaratıktı ama yine de Magdala halkı için benden daha makbuldü.

"Senin yanında hoş karşılanacağımı söyledi. Sen de benim gibi iblisler tarafından ele geçirilmişsin." Gözlerini devirdi. "Ben Levi," diye gülümsedi.

Ona adımı söylemek üzereydim ama beni durdurdu. "Seni tanıyorum. Buradan Tiberya'ya kadar ünlüsün. Sapkın ve asi bir kadınsın!" Göz kırptı. "İyi tanıştık, Salome kardeş."

Yemeğini yedikten sonra Celile'nin ötesindeki dünyadan haberler sordum. Umurumda değildi ama sesi hoşuma gitmişti. Yamaçtaki bir keçi gibi yükselen bir tını ile tökezliyordu.

"Ne haber," diye mırıldandı, "ne haber? Her zamanki çalkantılar, aynı felaketler." Konuşurken sağ bacağı sarsıldı. "Pilatus Yeruşalim'e putlar getirdi. Antipas Başrahip'in giysilerine el koydu. Düzensizliği ve kaosu tahmin edebilirsiniz."

Şarap karıştırdım ve ona bir fincan uzattım. "Pilatus kim? Antipas mı?" Kudüs'teki olaylardan bihaberdim. Süleyman'ın zamanından beri oraya gitmemiştim.

"Pilatus, vali! Herod Antipas, tetrarch! Nerelerdeydiniz?"

Ona söylemenin pek bir anlamı yoktu.

"O zaman Yahudilerin kralı hakkında hiçbir şey bilmiyorsun?" Bilmiyordum. Beni ilgilendirmiyordu da -ya da ben öyle sanıyordum.

Islık çaldı. "O zaman doğru, gerçekten de keçilerin arkadaşlığını insanlara tercih ediyorsun. Gerçekten de Mesih hakkında hiçbir şey duymadın mı?"

Ateşin önünde bir koyun postunun üzerine uzandım. "Bana her şeyi anlat. Yeniden bir kral olduğunu söylüyorsun. Yeruşalim'de mi?"

Şarabından uzun bir yudum aldı ve huzursuz bacağını sakinleştirmek için bir elini dizine koydu. "Bir kral *vardı*. Gerçi ona sadece alay etmek için öyle diyorlardı. Gerçekte o bir peygamberdi."

Levi iyi bir hikâye anlatıcısıydı. Yüzünde duygular dalgalanırdı. Elleri de en az sözleri kadar hikâyeyi anlatırdı. Mucizelerden, dirilişlerden ve düğünlerden bahsederdi. Ta ki hikâyesinin bir bölümü beni rahatlatana kadar. "Ve böylece çarmıha gerildi, Christos dedikleri bu Yeshua, Musa tarafından önceden bildirilen Mesih. Golgotha'da çarmıha gerildi. Ama ölmediği söylenir, çünkü gömüldükten sonra dirildi ve tekrar yürüdü."

"Kim söyledi bunu? Ölüme meydan okuduğunu kim söyledi?"

"Onun takipçileri. Onları vaaz verirken duymuşsunuzdur. Ne de olsa onlar Galileli. Kephas Peter, Yeshua öldürüldükten sonra Kefernahum'a döndü. Ya da öldürülmedi. Kime inandığınıza bağlı."

Burnumu çektim. "Pazarda ayaklananları dinlemem."

"Ama onları burada, Magdala'da görmüş olmalısınız. Ne de olsa burası *onun* doğduğu yer. Geri döndüğü ve şuradaki ıssız kayalıklarda dolaştığı söylenir." Penceremden yüksek kayalara doğru baktı.

"*O* mu dediniz?"

"Onun... Ona ne diyeceğinizi bilmiyorum. Sevgilisi, ilham perisi. İlk öğrencisi."

"İlk öğrencisi bir *kadın mıydı?*"

"Garip bir adamdı. Hiçbir zaman Mesih olduğunu söylemedi. Kendisine Chrestos, yani iyi adam derdi, Christos, yani meshedilmiş olan değil. Dürüstlere güvenmez, kibirlilerden nefret ederdi; rahiplerden tiksinirdi. Bizim türümüz olan Salome'yi tercih ederdi. Vergi tahsildarlarını, cüzamlıları ve hastaları. Günahkârları. Hatta kadınları."

Gözleri sanki o sekse olan üyeliğimi değerlendiriyormuş gibi vücudumda bir aşağı bir yukarı gezindi. "Ve onu sevdiler. Onu her yerde takip ettiler. Görevini finanse etmek için son paralarını verdiler. Ama hiçbiri onu kadından daha çok sevmedi. Şimdi, sefalet ve pislik içinde, kederiyle baş başa yaşıyor."

Şarap sisi bir anda dağıldı.

Onu iğrenç yerlerde bulacaksın, diye yazdı Sibyl.

Magdala'nın gözetleme kulesini yeni bir ışıkla gördüm. *Bir kulenin gölgesinde beklemelisin.*

"O da bir peygamber mi?"

Şarabını bitirdi ve yerde bana katıldı. "Saçmalama, o bir kadın! Ama onun en iyi sevgilisiydi. Birlikte olmaları çok yakışıksızdı." Beni kendine çekti ve öptü.

Levi'nin haberleri beni canlandırdı. Başka hiçbir yerde hoş karşılanmayan bu adamı çok hoş buldum; onun bana olan ihtiyacı

benim ona olan ihtiyacım kadar acil. Daha sonra, sızdıran çatıya vuran yağmuru ve kapımın ötesindeki öfkeli denizi dinledik. Koruyucu gözümü fırtınanın sürüklediği teknelerden ayırdığımı fark ettim.
"Adı ne?" Levi'ye sordum. "Yeshua'nın sevgilisi." "Maryam," dedi. "Magdala'dan. Ona Magdalalı derler."

Sen Ortaya Çıktığında Saklanacak

Sabah, Levi'yi elinde bir kuru ekmek kabuğuyla kuzey yoluna koyar koymaz, uçurum patikasına doğru döndüm.

Fırtına geçmişti. Altımda, pırıl pırıl körfez enkazlarla doluydu. Martılar sakin suyun üzerinde akıntıya kapılmış gidiyordu. Capernaum'un beyaz sütunları kuzey kıyısından gökyüzüne doğru yükseliyordu. Magdala'daki iskeleden çocuklar denize daldılar; sevinç çığlıkları yamaçtan bana kadar ulaştı.

Tırmanırken düşündüm: Bu peygamber Yeshua'nın gelişini ve gidişini nasıl kaçırmıştım? İsrailliler onlarca yıldır, hatta yüzyıllardır Mesih'i bekliyorlardı. Musa tarafından önceden bildirilen, onları yabancı derebeylerin zulmünden kurtaracak bir kurtarıcı. Bu rol için başvuranların sayısı hiç de az değildi. Hokkabazlar, susamış kalabalıkları tatmin etmek için cüretkâr felsefeler ve sihirbazlık numaralarıyla ülkeyi dolaştılar. Topalları iyileştiriyor, körlerin gözlerini ve sağırların kulaklarını açıyorlardı. Büyücü vardı. Ayakta Duran Kişi. Yaşayan Kişi. Doğruluk Öğretmeni. Şimdi bu Yeshua. Ama ben bir kadın arıyordum. Hiçbiri bu nadir öğrenci Meryem kadar ilgimi çekmedi.

Beklediğim kişi o muydu? Sonunda Asherah'ın gerçeklerini dünyaya taşıyacak olan o muydu? Ama onu tanıyabilir miydi? Çünkü ölü tanrıça artık pek hatırlanmıyordu. Artık kimse Cennet Kraliçesi için pasta pişirmiyordu. Tapınaklarda onu onurlandırmak için tütsü yakılmıyordu. Onun suretindeki heykeller gemilerin dümenlerine yol göstermiyordu. İzebel'in günlerindeki gibi her ocakta, her boyunda kolyelerde putlar yoktu.
Her şey Samael'in bir zamanlar tahmin ettiği gibi gitmişti.

Kimse onlar için içki dökmez. Sunaklarında lekesiz bir düvenin kanı

dökülmez. Tanrılar inançla yapılır ve inançsızlıkla yıkılır.

Cennet Bahçesi'nde işlenen suçun -tanrıçanın kovulmasının, benim sürgünümün onunkini yansıtmasının, Tanrı'nın kadının aşağı olduğuna dair çirkin buyruğunun- tam olarak gerçekleşmesini izlemiştim. Binlerce yıl boyunca sanki bir ring kenarından kadınların tamamen aşağılanmasını, tamamen erkeklere tabi kılınmasını izlemiştim.

Dengeli olması gereken şey eşit değildi. Yarım, bütünle karıştırıldı. İnsanlık sadece erkekler demekti. Kadınlar sonradan düşünülmüştü. Daha az, daha aşağı. Hizmetçiler. Çoğu zaman köleler.

Umutlarım daha önce de yıkılmıştı. Yine de, ne kadar uzun süre ararsam, onları o kadar az terk edebilirdim. Kalbim bu yanlışların intikamını alacak, kadınların saygınlığını ve binlerce yıl önce Cennet'te kaybedilen her şeyi geri getirecek peygamber için çarpıyordu.

☽

Kendi keçilerim bu kayalıklarda çobansız dolaşırdı. Şimdi onları baş döndürücü yüksekliklerde görüyordum. Sık sık oturup uykudaki Magdala'ya baktığım bir mağaranın ağzında toplanmışlardı. Hepsinde benim sahipliğimi gösteren aşı boyasıyla boyanmış üçgen vardı.

Levi başka hiçbir ipucu vermemişti. Meryem'in yaşadığı bu kulübeyi nerede bulabilirdim? Çok iyi bildiğim bu ıssız vadiler ve kayalıklar arasında böyle bir konut, barınak, çoban kulübesi görmemiştim.

Serseri sürüme ulaştığımda, kaya gülü kokusu beni ele geçirdi. Yapışkan saplar tüylerine yapışmıştı. Boşa gitmeyecekti: Reçineden kesikler ve sıyrıklar için merhem yapacaktım. Zeytinyağına, taze kekiğe ve altın civanperçemine de ihtiyacım olacaktı. Yosun da yara pansumanı için; hepsi birlikte Kefernahum'da iyi bir meblağa satılabilir. Sfagnumun yetiştiği mağaranın içinde dolaştım, oradaki kayaları ve nemli zemini parlak bir yeşille kaplıyordu.

Derinlerden bir şey kıpırdadı.

Görünmeyen derinliklerden gelen bir çatırtı. Belirsiz kasvette bir değişim.

Sen ortaya çıktığında saklanacak, dedi Pythia. *Ve sen saklandığında ortaya çıkacak.*

Ceplerimi yosunla doldurmak için kayaları kazıdım ve mağaradan görünmeyen kayalık bir çıkıntıya çekildim. Keçilerimden biri, yavrusunu arayan bir anne, acıyla meliyordu. Tüylerindeki kaya gülü reçinesini tarayıp topladım ve onu yatıştırdım.

Doğru hatırlayıp hatırlamadığımı söyleyemem. Ama zihnimin mahzenlerine yerleşen görüntüde ilk gördüğüm onun ayağıydı. Kumlanmamış, simsiyah. Bir dilencinin ayağı, korumasız bir şekilde sivri kayalara sürtünmekten kesilmiş ve morarmıştı. Dar ayak bileğini çevreleyen altın bir zincir, bir zamanlar yürürken neşeyle çınlamış olması gereken paslı takılarla süslenmişti. Ayak parmakları yapışıktı, *ikinci ve üçüncü parmaklar tekti*. Asmodai'ninki gibi ve tıpkı Kâhin'in önceden söylediği gibi.

Yani o benim akrabamdı. Kendi çocuğum için iki bin yıl beklemiştim. En az yüz nesil, her çocukta benim kanım aktı. Kayıp oğlumun, Samael'in, benim unutulmaz özelliklerim bin yıl boyunca birleşip yeniden bir araya geldi. Her biri, amansızca önümde duran olağanüstü kadına giden zincirin bir halkasıydı.

Orta yaşlarına yaklaşmasına rağmen tarif edilemeyecek kadar güzeldi. Koyu, geniş gözler. Güneşin dövdüğü yanaklar, oğlumla aynı belirgin dudak kıvrımı. Siyah saçları keçeleşmişti ve paçavralar giyiyordu. Bir zamanların ince keteni omuzlarından lime lime dökülüyor, göğüs kemiğinde yılan gibi kıvrılan bir yara ortaya çıkıyordu.

Kolunun kıvrımında, şimdi annesini görünce özgürlüğüne kavuşmak için tekmeleyen kayıp çocuğu taşıyordu. Yeniden bir araya geldiler, birlikte neşeyle sekerek uzaklaştılar. Bana sertçe, sitem dolu gözlerle baktı.

"Sonunda!" diye alay etti. "Kendi tatlı zamanını aldın!"

Mükemmel Zihin

"Sana benim hakkımda ne söylediler?" diye sordu, getirdiğim ekmek, peynir, haşlanmış şeftali ve şaraptan oluşan yiyeceklerden aldığı lokmalar arasında.

Başka tarafa bakma isteğimle savaştım. Bir hayvan gibi kabuğu yırttı. Çenesinden şeftali suyu damlıyordu.

"Senin bir ... takipçisi olduğunu duydum," diye başladım. "Ölüme meydan okuyan Yeshua peygamberin. Onun sevgilisi-" Cevap

vermeyince cüret ettim. "Burada kederinizle yalnızlık içinde yaşadığınızı."
Bu onu uyandırdı. "Pah!" diye tükürdü. "Keder değil, öfke."

Bir koluyla dizlerini tutarak çiğnedi, aşağıya, pırıl pırıl denize doğru uzanan mercanköşk kokulu yamaca baktı. Rüzgâr yeniden yükselmişti. Beyaz tepeler sivrildi. Bir martı kıpırdamadan, rüzgara karşı mükemmel bir dirençle havada süzülüyordu.

"Ben de onun *sevgilisi* değildim!" Gözleri parladı. "Ne kadar yetersiz bir hayal gücü. Bir *takipçi*! En azından *senin* farklı olacağını düşünmüştüm." Şarap tasını boşalttı.
"Benim hakkımda ne biliyorsun?"

"Her şey!" Güldü. "Çünkü ben sizden ve aranızdaki tüm nesillerden doğdum. Hepimizin anılarına sahibim. Sen, çiçek açan bir bahçede çıplak ve mükemmeldin. Sonra, alçakgönüllü ve önemsiz, ölmekte olan bir tanrıçayı taşırken. Sayısız beşikte gezindiğini hatırlıyorum. Ninnilerini unutabileceğimi mi sanıyorsun?"
"Ama sana hiç şarkı söylemedim. Bunu sen doğmadan çok önce bıraktım!"

"Sana *söyledim*: Bende hepimizin anıları var. Çok sayıda bebeğe şarkı söyledin. Seni nasıl unutabilirim, tüm annelerimin annesi, onların yanındaki melek?"

Parmaklarındaki yapışkan şeftali suyunu yaladı ve kollarından dirseklerine kadar izlediği yolu takip etti.

İşaretler açıktı. Şüphesiz, o benim uzun zamandır beklediğim peygamberimdi. O, Asherah'ın gerçeklerini iktidara getirecek olan kişi. Her kulağa fısıldayacak ve her kalbe dokunacak bir zefir. Ama bu vahşi ve yırtık pırtık kadını kim dinlerdi?

Sanki düşüncelerimi okumuş gibi ayağa kalktı ve rüzgâra doğru eğildi. Rüzgâr onu uçurumun tam kenarında tuttu, sanki uçuyordu. Kirli cübbesi arkasından uçtu, saçları anaforlu rüzgârda savruldu ve aktı. Elim onu sabitlemek için uçtu ama endişelenmeme gerek yoktu. Düşmek yerine boşluğa doğru bağırdı:

"Ben ilk ve sonum!
Ben onurlandırılan ve alay edilenim! Ben fahişeyim ve kutsal olanım; eş ve bakire; anne ve kız!
Ben bir sürü çocuğu olan kısır bir kadınım!
Ben anlaşılmaz sessizliğim ve sesleri çok olan sesim!
Ben bilgelik ve cehaletim; utangaç ve gururluyum! Ben rezil oldum ve ben yüceyim!

Ben merhametli ve zalimim; akılsız ve bilgeyim! Beni inkar edenler, beni tanıyın!
Ben onların Yaşam dediği kişiyim ve siz bana Ölüm diyorsunuz!
Ben onların Kanun dediğiyim, siz ise bana Kanunsuz diyorsunuz! Ben sizin ele geçirdiğinizim ve ben sizin dağıttığınızım! Ben sizin küçümsediğinizim, ama siz beni yüceltiyorsunuz!
Ben barışım, yine de savaş benim yüzümden geldi! Ben Mükemmel Aklım!"

Sesi yatıştırıcı dalgalar halinde üzerime geliyordu. Her kalite zıttıyla eşleşiyordu. Tüm yaşamı yönlendiren kutupluluk. Uyum ve denge; bütünlük. Kayıp tanrıçanın varlığını hissettim; ilk kez Cennet'te tattığım Bilgeliğin. Bir güç ve kudret tanrıçası ama aynı zamanda kırılgan. Tıpkı kızları gibi iftiraya uğramış, alay edilmiş ve istismar edilmiş bir tanrının çığlığı. Yargılama ve kontrolden değil, anlayış ve merhametten doğan bir ilah.
İnançsızlığım rüzgâra karıştı, şüphelerim altüst oldu.

Bu vahşi ve pejmürde kadını kim dinlemez ki!

Açılmaması gereken bir şeyin kapanması gibi hissettirdi. Uyumsuz bir lirin sıkılmış teli gibi. İki yarım yeniden birleşti. Norea'nın bana tarif ettiği hayali hatırladım: *Tuzlu bir isilikteki aloe merhemi gibi. Kavrulmuş bir boğaza su, boğucu bir günde bir esinti*. Bu bir şifaydı.

Ve sonra çığlık attı. İnanılmaz derecede tizdi, içime işledi. Arkamızdaki kayalıklardan yankılandı. Ses vadinin çanağı boyunca denize doğru ilerlerken akasya ağaçlarının dalları titredi. Gökyüzü cevap verdi. Gök gürledi. Şimşekler çaktı, çatallar suyun üzerinde dans etti, sular çalkalandı ve yuvarlandı.

"Gel!" Yanakları pespembeydi, neşeli duasıyla canlanmıştı. "Fazla zamanımız yok. Yakında benim için gelecekler."

İki Parça Sundered

"Kim?" Peşinden tökezleyerek gittim. "Senin için kim geliyor?"

"Fark etmez," diye güldü. "Kim ya da neden diye sormayın, çünkü her zaman aynı kişiler ve aynı nedenle olacaktır. Önemli olan tek şey

-"Yeterince zamanımız var mı?" "Ne için yeterli zaman?"

Mağaranın girişinde bana döndü. "Kaybolduk," dedi ciddiyetle. "Ama şimdi yolu bulacağız."

Bir lamba yaktı ve beni içeriye, dolambaçlı, dar bir tünelden geçirerek ışıltılı bir mağaraya çıkardı. Üstümüzde, tüneyen ebabiller gizli yuvalarından cıvıldaşıyordu. Nemli duvarların girintilerindeki yağ lambaları mavi tuzlu sütunları ve turuncu renkli sarkıtları aydınlatıyordu. Ayaklarımızın dibindeki bir havuz tüm bu ışıltılı manzarayı yansıtıyordu.

"Gel." Ana odanın yanındaki dikkat çekici olmayan bir mağaraya girdi.

Parşömen rulolarının yere döküldüğü tahta bir kutu dışında içerisi çıplaktı. Bir kamış kalem ve mürekkep boynuzu düz bir kayanın üzerine yerleştirilmişti. Közleri hâlâ parlayan bir ocak, arka taraftaki bir boşluğu dolduruyordu.

Meryem cübbesinin iç ceplerinden çıkardığı ağaç kabukları ve dallarla ateşi canlandırdı. Bunu keçi postu, yosun ve siyah tüylerle kaplı bir kuş yuvası izledi. Yuvayı ikiye ayırırken ciddiyetle, "İki yarım," dedi. "Birleşmesi gereken iki parça birbirinden ayrılmış. Biri olmadan ikisi de ölecek."

Kırık yuvayı ateşe attı ve bir alev c a n l a n d ı .

Keçi kılından çıkan yağ için için yanıyordu.

"Uyum olmadan özgürlük olmaz. Denge olmadan yaşam olmaz. Yaratılış için her iki yarıya da ihtiyaç vardır. Beslemek ve sürdürmek için aralarında eşitlik. Bu Kutsal Annemizin Bilgeliğidir."

"Anlat bana!" Yalvardım. "Cezalandırıcı bir tanrının isteklerine karşı Bilgeliği bu dünyaya ben getirdim! Onu yeniden canlandırmak için binlerce yıl uğraştım. Anlatılmamış yüzyıllar boyunca seni bekledim ve aradım! Bana ne yapmam gerektiğini söyle, çünkü ben yeterli değilim!"

"Sen yeterlisin," diye karşılık verdi Meryem. "Gerçekten de sen teksin. Senin aracılığınla Bilgelik tüm insanlığa akmalıydı. Ama kendilerini doğanın üstünde görenler, denge ve uyum hakkında hiçbir şey bilmeyenler ve daha da az umursayanlar tarafından engellendi. Bu gerçeklerin yayılmasını engellemek için kadın insanoğlu ezildi - ama yine de kaldılar. Onun yasaları bu dünyayı ve içindeki tüm canlıları yönetir. Onlara inansak da inanmasak da gerçekliği onlar yönetir."

"Ama onları nasıl canlandırabiliriz?"

Çünkü ancak o zaman Sheol'un sefaleti sona erecek ve oğlum ebedi azaptan kurtulacaktı. Ancak o zaman Samael bana dönebilir.

Ana odadan bir gümbürtü yankılandı. Havuzdaki su dalgalandı ve titreyen lambaların yansımasını gölgeledi. Yüzümü sesin kaynağından çekti ve gözlerimi tuttu.

"Dikkatle dinle, Lilith. Her şey kutunun içinde. Aradığın tüm cevaplar. Sözlerim, öğretilerim, mesajım. Yakuttan daha ince olan bilgeliği. Altından daha iyi olan meyvesi. Zamanı geldiğinde onu ortaya çıkarmalısın."

"Ne için zaman?"

"Dünya duymaya hazır olduğunda. Bu çağın insanları anlamıyor. Dünya anlayış içinde büyümeli. Yalnızca sen ölümsüzsün. Sadece senin beklemek için zamanın var. Sözlerimi gelecek olanlara ulaştırmalısın ki, onlar benim aracılığımla, senin aracılığınla O'nu bulsunlar ve gerçekten *yaşasınlar*. Onun Bilgeliği bu şekilde galip gelecektir."

"Senin için kim geliyor?"

"*Şimdi* al." Dökülen parşömenleri kutunun içine itti ve kollarıma doğru kaldırdı. "Havuzun üstündeki çıkıntıyı takip et ve çatlakta saklan. Onlar gidene kadar dışarı çıkma."

"*Kim* gidene kadar?"

"Onun sonsuz sevgisi seni kutsasın ve korusun." Meryem alnımdan öptü. "Bilgelik sana rehberlik etsin."

Dar geçitteki ayak sesleri yaklaşıyordu ama o acele etmeyecekti. Ben saklanıp soğuk kaya parçalarının arasına sıkışana kadar bekledi.

Oturdu ve eteklerini katlanmış dizlerinin etrafına yerleştirdi. Yumuşak lamba ışığında yüzü ışıl ışıldı, dinginlik ve mükemmel huzurun bir görüntüsüydü. Tek ses, suyun kayaya zamansız damlaması ve onu yakalamaya gelen adamların ayak sesleriydi.

Cehennem

Uzun ve acınası hayatımda pek çok kez kötülüğün galip gelmesine seyirci kaldım. Tanrı Havva'yı Aden'den kovduğunda, onu ve gelecek tüm kadınları aşağılık olmaya zorladığında izledim. Aşera'yı kurtarmak için koşmam gerekirken Edom çölünde boş boş oturdum.

Ararat'ın kadınlarına zorbalık yapılırken, Aradka öldüresiye dövülürken seyirci kaldım. Sevgili İzebel'imi hayal kırıklığına uğrattım.
Artık değil.

Meryem'in peşinde kimin ya da neden olduğunu bilmiyordum ama geldiklerinde ona ne yapacakları belliydi. Onu şimdi kaybetmek için çok uzun süre beklemiştim. Mesajını kurtarmak için hayatını feda edebilirdi. Şehit olmak istiyordu. Öyle olsun.
Ama henüz değil.

Mağaranın girişindeki tünelde meşale ışığı titriyordu. Ağır ayak sesleri yankılandı. Çıkıntıdan atladım ve mağarayı iki adımda geçtim. Çığlıklarını bastırmak için bir elimle ağzını kapattım ve onu mağaranın karanlık girintilerine çektim. Orada havuz, siyah kayanın altından görünmeyen iç derinliklere akan bir dereye boşalıyordu. Devasa bir kaya peteğinin gizlediği buz gibi suyun içinde çömelmiş, altı adamın odaya doluşmasını izliyorduk.

Etraflarını bir hale gibi saran ışıktan bir baloncuk içinde geldiler. Hepsi sakallıydı, çoban ya da çiftçi kıyafetleri giymişlerdi. Bıçak ve keser taşıyorlardı, birinin elinde silah yerine budama kancası vardı. Magdala'lı bir balıkçıyı tanıdım, pazar yerinde benimle alay eden ama akşam karanlığında kapımın önünü karartanlardan biriydi.
Biri Aramice, "Orospu gitti," dedi.

"Uzakta olamaz," dedi bir başkası. Galile tarzında saçaklı bir manto giymişti.
"Onunla birlikte bir başkası daha vardı," dedi Magdalan. "Kasabanın fahişelerinden biri."

"Gel!" Tıknaz, sert görünümlü bir adam olan elebaşı, tünelin yanında bekledi ve odaya zar zor girdi. Meşalesini kaldırdı, sanki yarasalar gibi oraya tutunabilirmişiz gibi yükseklere baktı. "Onları yamaçta bulacağız." Belirgin bir Yahudi tonuyla konuşuyordu.

Avlarını kaybettikleri için homurdandılar. Meryem'in kayboluşuna dair ipuçları aradılar. Sonra lambaları ters çevirdiler, dökülen yağa meşale tuttular ve arkalarında alevler yükselirken oradan ayrıldılar.

Ateşin mağarayı doldurmasını dehşet içinde izledik. Yağla ıslanmış zeminden kayalık tavana doğru yükseldi. Meryem'in taş bankında yazı yazdığı mağara cehennem tarafından yutuldu. Sarkıtlar yoğun dumanın arasından elmas gibi parlıyordu. Ebabil kuşları yanan yuvalarını terk edip tünele doğru süzülürken, kanatları yanmış halde yere çakılmadan önce havayı muazzam bir çığlık doldurdu.

Yağ havuza dökülünce su bile yandı. Alevler yüzeyde dans etti.

Parşömen sandığının saklı olduğu çıkıntıyı yaladılar.
"Parşömenlerim!" Meryem ağladı.
"Tekrar yazılabilirler. Onlar senin hayatına değmez." "Ölmeye hazırdım!"
Dilimi ısırdım ve ne düşündüğümü söylemedim: *Hâlâ söyleyebilirsin*.

"Ne yaptın sen?" Kızgın alevler gözyaşlarına yansıyordu. "Ben ölecektim ama sözlerim yaşayacaktı. Şimdi bir hiç uğruna ölüyorum! Beni onlardan iki kat daha fazla öldürdün!"

O haklıydı. Çıkış yoktu. Alevlerin arasından tünele giden bir yol yoktu. Oda dumandan simsiyah olmuştu ve hızla doluyordu. Boğazımı yakıyor, ciğerlerimi kavuruyordu. Yakında soluyacak hava kalmayacaktı. Suyun altına eğildim.

Dışarı çıktığımda serin bir hava akımı yanağımı sardı. Alevleri beslemek için taze oksijen. Suyun yüzeyi boyunca emilen bu hava, mağaranın en arkasından, derenin kayanın altından aktığı yerden geliyordu. Eğildim ve tekrar baktım. Su ile kaya arasında bir iki santimlik dar bir boşluk vardı. Ama ötesinde hava olmalıydı, çünkü ateşe katılmak için acele eden güney rüzgârı gibi esiyordu.

Şansa hiç inanmadım. Anladığınızdan emin olduğum nedenlerden ötürü, meleklerin ya da benim iyiliğimi isteyen bir Tanrı'nın rehberliğinde de değil. Ben

Adaletin olmadığını, hak edenin ödüllendirilmediğini yeterince iyi öğrendim. Ama bilmelisiniz ki, hikayeyi anlatmak için burada olduğuma göre, bir çıkış vardı.

Birlikte zehirli, yakıcı havayı ciğerlerimize çektik ve suya daldık. Kayanın altındaki su dolu tünelde yüzdük, körü körüne birbirimize tutunarak, diğer tarafı ne zaman bulacağımızı ya da bulup bulamayacağımızı asla bilmeden. Parmak uçlarımız sert tünel duvarını kazıyarak ilerledik, ta ki bir dönemeçte puslu bir ışık belirene kadar. Gün ışığıyla dolup taşan yeşil bir vadiye açılan bir odaya, boğazımız yanarak, sıçrayarak çıktık. Yaşamla göz kamaştırıyor, taze, tatlı, rahatlatıcı havayla dolup taşıyordu.

Cennetten Söz Et, Şam'ı Düşün

Meryem'in benimle tekrar konuşması için günler geçmesi gerekti. Galile tepelerinin vahşi sırtlarını ve çukurlarını aşan eşek yollarını takip ederek kuzeye doğru hızla ilerledik. Gecenin karanlığında Gennesaret ovasına indik ve fildişi mermer sütunları ay ışığında parıldayan Kefernahum'un yanından geçtik. Meryem uyuyan şehre tükürdü ve beni ileriye doğru çağırdı.

Sessiz olmasına rağmen rotamızı o belirledi. Kırsal bölgeyi son arşınına kadar biliyordu: her gölgeli kavak korusu, öğle sıcağından korunmak için sığınılacak her gizli oyuk. Beni asfalt Roma otoyolunun gürültüsünden uzakta, Şam'a giden eski kervan yoluna götürdü.

"Neden Şam?

Üç gün boyunca sessiz kaldı. Sonunda konuştu.

"Orada akrabalarım var. Ben tekrar yazarken saklanacak bir yere ihtiyacımız olacak." "Seni kim takip ediyor?"

Yine de bana söylemedi. Çenesini kaldırdı. "Şam bir yol ayrımında. Yapmamız gereken bir seçim var."

Onun somurtkanlığına tahammül ettim. Benim sayemde hâlâ hayattaydı.

☽

Sıcak bir öğleden sonra Şam'ın dış mahallelerine vardık. Önümüzde bahar çiçeklerini açmış kayısı ve badem tarlaları, göz kamaştırıcı bir pembelik sergiliyordu. Batıda, kudretli Hermon Dağı'nın zirvesi hâlâ kalın karlarla örtülüydü. Üç koldan akan Chrysorrhoas, altın nehir, şehrin içinden akıyordu; pırıl pırıl tapınaklar ve pembe mermerden kuleler kıyılarından yükseliyordu. Kolları, meyve bahçeleri, üzüm bağları ve olgunlaşan tahıllardan oluşan platoyu suluyordu. Şehir hakkında söylenenler kesinlikle doğruydu: Cennetten bahsettiğinizde Şam'ı düşünün.

Güneydoğudaki yeni Roma kapısından girdik. Sessizdi: içeri girmek için itişip kakışan bir kalabalık, pazara getirilen tahıl arabaları ya da kesime götürülen hayvanlar yoktu. Sokaklar bomboştu, havaya savrulan tozlar sanki az önce bir kalabalık geçmiş gibi hala havaya karışıyordu. Merkeze yaklaştıkça tezgâhların terk edildiğini, baharatların, peynirlerin ve meyvelerin tahtaların üzerine bırakıldığını gördük.

Maryam her şeyi gözlemledi ve dudağını ısırdı. Beni geniş ana

yoldan ara sokaklara yönlendirdi. Yüksek kemerlerin altından, yeni grafitilerle boyanmış duvarların yanından geçerek karanlık bir sokağa doğru ilerledik.

Meryem eski püskü, cilasız bir kapıya vurdu. Cevap veren olmadı. Beş, altı, yedi kez çaldı ama kimse gelmedi. Kapının gıcırdayan bir menteşe üzerinde geri sallandığı bir sonraki eve koştu. Sokağın her iki tarafına da baktı, beni içeri sürükledi, basamakları hızla çıktı ve palmiyeler ve incirlerle dolu yemyeşil bir avluya bakan bir terasa açılan üç çıplak odayı yırttı.

"Gel!" Balkondan atladı ve komşu bahçeye indi.

Güzel kokulu balzam çalılarının arasına düştüm. "Ne yapıyorsun? Kimin evi burası?"

Ama Meryem'in cevap verecek vakti olmamıştı ki evden bir başhemşire çıktı. Kadın şaşkınlık ve öfkeyle bahçesinde bulduğu üstü başı perişan yabancılara baktı.

☽

"Yohanah." Meryem kudurmuş bir çakalı sakinleştirir gibi avuçlarını uzattı. "Kızma bana. Gidecek başka yerim yoktu."

"Peki bu kim?" Yohanah bana işaret etti. "Baş belalarınızdan biri daha mı? Bu ne yapıyor? Bulutların üzerinde mi yürüyor? İncirleri kuzu pirzolasına mı dönüştürüyor?"

"Kardeşim, çocukça davranma."

"Çocuk olan sensin! Tanrıçalarla ilgili saçma sapan konuşmalarınla. Senin için gelecek ve dünyayı değiştirmene yardım edecek bir melekten bahsediyorsun! Zavallı tatlı annemizi fantezilerin yüzünden mezara gönderdin."

"Bu hiç adil değil! Abla, lütfen. Yardımınıza ihtiyacım var."

"Tabii ki biliyorsun!" Yohanah öfkelendi. "Ne zaman senin yüzünü görmedim ve senden binlerce iyilik istemedim ki? Seni askerlerden uzak tutmak için! Görevlerin için gümüş! Son çırağını saklamak için! Yiyecek ve içecek için!"

"Ve her istediğimde bunları benim için yapmadın mı?" Meryem silahsız bir şekilde gülümsedi. Bu Yohanah'ı daha da öfkelendirmiş gibiydi, ama devam etti: "Ve şimdi sen sözünü ettin, biz oldukça açız. Yolda keçiboynuzu ve duttan başka bir şey yemedik. Sevgilim, bize yıkanmak için su ve o mükemmel fıstıklı keklerinden getir. Pişirdiğini biliyorum."

"Nasıl, imgelemlerinden biri aracılığıyla mı?"

"Hayır. Çünkü yanağında un var." Meryem unu sildi ve inatçı kız

kardeşine sarıldı.

☽

Yohanah keklerin yanı sıra şarap, bamya ile pişirilmiş koyun eti, et ve otlarla doldurulmuş asma yaprağı, üzerine bal sürülmüş peynirli börek ve kaymaklı kayısı getirdi. Su ve temiz havlular getirdi. Hatta geleneklere boyun eğdi ve misafirlerinin ayaklarını kendi yıkadı, misafirperverliğin yükümlülüklerini yerine getirirken öfkesi yavaş yavaş çözülüyordu.

Bu tür anlaşmazlıkların asla göründüğü gibi olmadığını bilecek kadar başka insanların ailelerini gördüm. Meryem ve kız kardeşi de öyle oldu. Meryem'in ayaklarının acınası halini görünce, onları iyileştirmek için merhem getirdi. Yıkanmamız için bir küvet. Yohanah Meryem'in saçlarıyla uğraştı, nilüfer yağıyla yıkadı ve düğümleri büyük bir özenle taradı. Bizi giydirmek için temiz Mısır ketenleri getirdi.

Yohanah'ın öfkesinin aslında korkudan kaynaklandığını gördüm. Alışılmış geleneklerin çok ötesinde yaşayan bir kız kardeş için. Aylarca ortadan kaybolan, ancak bir tutku ve aciliyet bulutu içinde geri dönerek tehlikeyi bir kez daha kapısına getiren bir kız kardeş için.
Görünüşe göre bu olay da farklı olmayacaktı.

Karnımızı doyurduktan sonra -hayatımda hiç olmadığı kadar- Yohanah'ın güzel kokulu, gölgeli bahçesine uzandığımızda Meryem sordu: "Şehirde neler oluyor kardeşim? Neden bu kadar sessiz?"
Yohanah homurdandı. "Sizden biri geldi."

Meryem şaşırmamıştı. "Hangisi?" Yumuşak çocuk derisi sandaletlerle sarmalanmış, tırnakları temizlenmiş ve törpülenmiş tertemiz ayaklarının yeniliğine baktı.

"Daha önce seninle birlikte gördüğüm biri değil. Yeni biri, bir din değiştirenin gayretiyle. Bir çadırcı, daha az değil. Bugün pazar yerinde konuşuyor. Şam'da evinde oturan tek kişi biz olmalıyız."

Meryem inledi.
"Memnun olacağını düşünmüştüm," dedi Yohanah. "İnancın artıyor."
Meryem hasır masayı tekmeledi. Boş tabaklar yere saçıldı.
Kırıntıları toplayan serçeler gökyüzüne dağıldı. "Bu *benim* inancım değil!" Öfkeyle evin içine doğru yürüdü. "Artık değil!"

Ben Haykıran Kadınım

Yeni din değiştiren Pavlos'un Şam'dan kaçtığı, şehri o kadar karıştırdığı ve bir çamaşır sepetinde kaçırılmak zorunda kaldığı haberi geldiğinde Meryem'in korkuları azaldı. Evin ön odalarında örtünmeyi bıraktı. Ani bir seste kapıya doğru daha az endişeyle bakıyordu. Ama Magdala'daki yangında kaybettiği (onun bana defalarca hatırlattığı gibi benim de kaybettiğim) metinleri yeniden yazma konusunda daha da aceleci davranmaya başladı.
"Çok az zamanımız var!" diye öfkelendi. "Daha hızlı yazmalısın!"

Çünkü Yohanah'ın bahçesindeki kekik, biberiye ve balzamdan oluşan düzgün patikaları döverken hatırladığı tüm ilahileri, vaazları ve duaları parşömene dökmek benim görevimdi; her bir kelime onun mükemmel hafızasından koparılmıştı.

"Eğer bana," dedim dişlerimi sıkarak, "sizi kimin takip ettiğini ve neden acele etmemiz gerektiğini söylerseniz, size yardım edebilirim. Faydasız değilim."

"Oh, ne kadar yararlı olduğunu biliyorum! Bu kadar faydalı olduğun için hayatımın çalışması şimdi kül oldu!"

Ve böylece devam ettik. O, öfkeli. Ben, ağrıyan parmaklar ve mürekkep lekeli başparmaklarla. Ve Yohanah eşek işini yapıyordu. Her gün yiyecek almak için pazara gidiyor, Maryam'ın istediği pahalı parşömenleri takas ediyorduk. Farklı renklerdeki mürekkepleri öğütmek ve karıştırmak. Pişirmek ve temizlemek.

Neden kaldım diye soruyorsunuz haklı olarak, uzun zamandır beklediğim dikenli peygamberimden bu kadar az keyif almışken.

Sadece onun sözleri için. Onları kalıcı kayıtlara geçirmenin keyfi için. Kalbimdeki kalıcı dürtülerin sonunda ve çok güzel bir şekilde dile getirildiğini görmenin sevinci için. Çünkü beni küçümsemesinin ve kız kardeşine verdiği emirlerin aksine, Meryem'in dudaklarından dökülen dualar güçlü ve yüceydi. Benzetmelerle, dualarla ve şarkılarla konuşuyordu.

Doğal dünyanın ve onun tüm nimetlerinin imgeleri. Tüm biçimleriyle sevginin, yaşamın yüceliklerinin ve asla ölüm korkusunun. Hepsinin

içinden tanrıçanın ölümsüz Bilgeliği için bir toplanma çığlığı akıyordu:

Ben İlk Düşünce'yim ve son Düşünce'yim.
Her şeyden önce var olan.
Daha önce gelmiş olanlarda ve henüz gelecek olanlarda yaşıyorum.
Ben sayısızım,
ölçülemez, tarif edilemez.
Benim aracılığımla Bilgelik gelir,
Sonsuz şeylerin Bilgeliği.
Ben İlk Düşünceyim ve sonuncu olacağım.

Magdala kayalıklarından haykırdığı duayı, zıtlıkların yüceltilmesini, denge ve bütünlük ilahisini, kadın tanrısallığının ve Mükemmel Akıl adını verdiği Bilgeliğin kutlanmasını genişletti. Buna yeni bir öfke ve meydan okuma sesi ekledi. Sürgün edilmeyecek bir tanrıçanın çığlığı. Bu metni, dokuz papirüs yaprağından oluşan bir kodeks olarak ayrı ayrı ciltledim, çünkü bu benim favorimdi.

Beni gübre yığınında görürseniz terk etmeyin, diye şarkı söyledi.
Benimle alay etmeyin ya da beni kınananlarla birlikte bir kenara atmayın. Bana yaklaş.
Çünkü ben susturulamayan bir konuşmayım.
Ben arayışın bilgisiyim ve beni arayanların keşfedicisiyim.
Ben haykıran ve dinleyenim. Uyanık olun: çünkü Ben Gerçeğim.
Yalnızca ben varım ve kimsenin beni yargılamasına izin vermeyeceğim!

Mesajı basit ama çekiciydi:

Biz bu dünyadan doğduk. Sadece bir tane var. Tek bir dünya, her birimize verilmiş tek bir hayat. Hiçbir tanrı doğanın üstünde değildir. Hiçbir erkek kadının üstünde değildir. Tıpkı bizi besleyen bu dünyanın üstünde ya da dışında olmadığımız gibi.

Kadınlar dünyaya hayat getirir. Kadınları aşağılamak yaşamın kendisini aşağılamaktır. Eşitlik olmalıdır, tahakküm değil. Uyum olmalı, hiyerarşi değil. Şefkat, şiddet değil. Bizi yaşatan bu dünyaya değer verdiğimiz gibi kadınlara da değer verilmelidir.

Bir zamanlar bir annemiz vardı, ama o artık yok. Onu doğuran toprağa geri döndü. Ama onun ebedi Bilgeliği yaşamaya devam ediyor. Onunla beslenen bizler de tomurcuklanıp meyve vereceğiz. Öldüğümüzde toprağa geri döneceğiz ve sadece çocuklarımızda yaşayacağız. Kurtarılacak, yargılanacak ya da ölçülecek bir ruha sahip

değiliz. Ölümden sonra yaşam ya da ilahi bir otorite olamaz. Biz yeteriz. Karşıtlarımızda, biz tamız.

Gözlerimizi tüm yaşamın kaynağı olan bu dünyadan ayırmamalıyız. Onun nimetlerine ve cazibesine. Gelecekte daha iyi bir şey umuduyla ona karşı dikkatsiz olmamalıyız. Cennette cennet yoktur, ancak burada, yeryüzünde cennet yaratılabilir, yeter ki onu, yani içinden çıktığımız Anneyi besleyelim ve ona saygı duyalım.

Bunu yaparak, zorbalıktan, acımasız ve hükmedici otoriteden kurtulmuş olacağız. Kendi tanrılarımız olacağız.

Erkekler tarafından yönetilen bu dünyada kadınların çektiği acıları kınadı. Tekrar tekrar döndüğü ve baştan sona bir koro gibi söylediği bir dize vardı:

Ben yeryüzüne fırlatılmış, haykıran bir kadınım.

Her seferinde beni sessiz gözyaşlarına boğdu. Çünkü o bendim. O kadın *bendim*. Kaybettiklerim için ağlamıştım. Bir kenara atılmıştım. Binlerce yıl boyunca yeryüzünde yürüdüm.

Bu onun deyimiyle hayatının işiydi. Benim için bundan çok daha fazlasıydı. Uğruna çabaladığım her şeydi. Çok uzun zaman önce Cennet'te olan her şeyin tersine çevrilmesi, kadın tanrısallığı ve Bilgeliği sürgün edildiğinde, tüm denge ve uyum da sürgün edildi ve yeni ve korkunç bir inanç doğdu: erkek üstünlüğü; hiyerarşi, kadınlara ve dünyaya hakimiyet; yargılama ve kontrol.

Bu, Adem'in tanrısı tarafından onaylanan gidişatının düzeltilmesi ve reddedilmesiydi. Bu sayısız yaşamın eseriydi.

Boş Kavanoz

Bütün yaz çalıştık. Güneş uzun palmiyelerin üzerinden geçip Yohanah'ın bahçesini kutsanmış bir gölgeye bürüyene kadar geç saatlere kadar uyuduk. Gecenin geç saatlerine kadar, yıldızlar bize göz kırparken devam ettik.

İlerleyişimizi ayın ağarma ve küçülmesine göre belirledik. Üç tam döngü tamamlandığında Meryem nihayet yavaşlamaya başladı. Daha fazla gülümsüyor, yer yer seyrelen saçlarını çekiştirmeyi bırakıyordu.

Şimdiye kadar hiç ilgi göstermediği kız kardeşinin hayatı için endişelendiğini gösterdi.

"Şimon'dan, Yakov'dan, Yoşes'ten ne haber?" Yohanna Yahudiye, Samiriye ve Galatya'ya dağılmış olan ve şimdiye kadar Meryem'den habersiz hiç konuşmadığı oğullarından söz etti.

Korunmasız anlarda, konuya dolaylı yoldan yaklaşmaya dikkat edersem, Maryam Yeshua'dan bahsederdi - ilk günlerden, asla son günlerden değil. Magdala'da deniz kenarında, oradaki yeni sinagogda marangoz olarak çalışırken nasıl tanıştıklarını. İşçiler arasında tek başına, ölmek üzere olan annesinin hatırı için köyde hoş görülen bir tuhaflık olan bir palmiye ağacının altında vaaz veren Meryem'i dinlemek için nasıl durakladığını. Bir gün mesaisinden sonra ona tuhaf bir soru sormak için nasıl geri döndüğünü.

O zamandan beri birbirlerinden hiç ayrılmamışlar, Celile'nin tepelerine doğru tek başlarına yürümüşler, balıkçı tekneleriyle, yargılayan gözlerin takip edemeyeceği dalgalı denizlere açılmışlardı. Uçurumların tepelerindeki mağaralara gizlice girmişler, orada sevmişler, gülmüşler ve entrikalar çevirmişlerdi. Ve sonunda, Meryem'in annesi öldükten ve kız kardeşi yeni kocasıyla Şam'a gittikten sonra, birlikte, skandal bir şekilde bekâr olarak Mısır'a gittiler. Orada, antik tapınakların gölgelerinde, Mareotis Gölü'nün mistiklerinin ve Asvan'ın tanrıçaya tapan hahamlarının yanında, İskenderiye'nin eritme potasındaki büyük Yahudi, Mısırlı ve Yunan düşünürlerin arasında felsefi projeleri şekillendi. Birlikte, tanrıçanın kayıp Bilgeliğini vaaz edeceklerdi; Sophia, olduğu gibi

orada bilinir. Sevgi, şefkat, şiddetsizlik, bu dünyaya saygı ve eşitlik mesajı.

"Sana ne sordu?" Bir gün işimize ara verdiğimizde cesaretimi topladım. "Hmm?" Bahçenin ortasında durdu, gözleri kapalıydı, güneşin tadını çıkarıyordu.

güneşin ölmekte olan ışınları.

"Tanıştığınız gün," dedim elimden geldiğince rahat bir şekilde. "Ne sormak için geri döndü?"

Gülümsedi. "Sonrasında olanları düşününce komik olan da buydu. O sordu:

Ben kimim?" "Ve?" "Ve ne?"

"Ne cevap verdin?"

"Konuşurken, onun dönüştüğünü gördüm. Kör edici bir ışık indi. Meyveli bir ağaç büyüdü ve onu korudu. Dallarında bir güvercin tünedi. Ona gördüklerimi anlattım: Kutsal Anne'nin bir çocuğu

olduğunu. Bana gönderildiğini. Yapacak büyük işlerimiz vardı."

☽

Yaz bitip de ibibikler uçmaya başladığında Şam'ın tozlu sokaklarına girdik. Meryem ağır bir şekilde örtünmüştü. Pazarda, ağır demir kilitli, sağlam meşe ağacından bir kasa seçti. Yohanah'ın bahçesinde tahtaya desenler oydu: iç içe geçmiş sarmaşıklar ve yapraklar, narlarla dolu dallar, yaprakları kemiren yumuşak gözlü bir buzağı.

"Bunu benim parşömenlerim ve kodekslerimle dolduracaksın." Gözlerini keskiden ayırmadı. "Onları koruyacaksın. Duyulana kadar sözlerimi güvende tutacaksın."

"Peki ya sen?"

"Sonum yaklaşıyor. Yeruşalim'e döneceğim."

Mağaradaki alevlerin aydınlattığı Yahudilerin elebaşının cesur yüz hatlarını hatırladım. "Ama seni arayan adamlar orada olmayacaklar mı?"

"Bırakın beni alsınlar! Ölüm bazı fikirleri uçurur." Kaşlarını kaldırdı. "Bunun olduğunu gördüm."

Bu fikrin nereden geldiğini bilmiyorum. Belki de gökten düşmüştür, kış için Mısır'a uçan ibibiklerin bir armağanıdır.

İnce bileğini kavradım. "Hayır. Benimle gel. Bu korktuğun adamlar, seni takip edenler, pazar yerlerinde vaaz verenler. Neden bunu yapmayasınız ki? Sözleriniz yüce. Bırakın uluslar arasında duyulsunlar, şimdi!"

"Bunu denemediğimi mi sanıyorsun?" diye kaşlarını çattı. "Yeshua ile ne yaptığımı sanıyorsun? Birlikte vaaz veriyorduk. Çok başarılı olduğumuzu da eklemeliyim. Ta ki-" Parmağını kutunun kenarına oyduğu asma boyunca gezdirdi.

"Neye kadar?"

"Dün gece rüyamda marketten bir kavanoz tahıl aldığımı gördüm. Eve yürürken sapı kırıldı ve tahıl arkamdan döküldü. Eve döndüğümde kavanozumun boş olduğunu görene kadar fark etmedim."

"Kavanozun boş değil!"

"Belki de. Ama artık dolu değil. Kadınlar otorite kurmaya cüret ettiklerinde neler olduğunu gördüm. Bu yüzden bana gönderildi. Sesi bal gibiydi. Bir adamı ateşin içinden geçmeye ikna edebilirdi."

"Sen de bu güce sahipsin."

"Hayır. Bu insanlar benim sunduğum şeyi, Yeshua ve benim onlara gösterdiğim şeyi istemiyorlar. Bizim gerçeğimiz yerine çekici yalanı seçtiler."

"Ne yalanı?"

"Hepsi! Bağışlanma. Kefaret. Bunu teklif edemem çünkü affedilecek bir şey yok, kurtarılacak bir günah yok. İyi ve kötü dışsal değildir, ikisi de hepimizin içinde bulunur. Sonsuz yaşam sunamam. Yeshua'nın adıyla konuşan bu yeni takipçiler, ölümlü bedenlerimize ihtiyaç duymayacağımız bir dünyanın gelmekte olduğunu söylüyorlar. Onlar bizi kısıtlayan hapishanelerdir. Hayır! Hayır! Bu bir erkeğin fantezisidir. Bir kadının bedeni onu bu dünyaya bağlar. Bu hayata, onun zevklerine ve acılarına bağlıyız. Bedenlerimiz mevsimler gibi döner, ayla birlikte kanarız. Toprak nasıl meyve verirse, biz de çocuk veririz. Sonsuza kadar yaşayamayız! Bu doğal değil. Doğru değil. Ama insanların tek istediği bu."

"Öyle mi? Özgürlük istemiyorlar mı? Yargıdan, zorbalıktan? Zaten burada, cennette olduğumuzu bilmenin rahatlığını istemiyorlar mı? Bu dünyanın bir parçası olduğumuzu, bir gün ona geri döneceğimizi ama çocuklarımızın yaşamaya devam edeceğini."

"İşte bu yüzden beklemelisin," diye tersledi. "Dünya onları duymaya hazır olana kadar sözlerimi saklamalısın. Kadınlar duyulabilir olduğunda. Özgürlük, bu dünyaya ait olmanın verdiği memnuniyet -tüm bu anlattıkların- arzu edilir hale geldiğinde. Hatta gerekli olduğunda."

Üst katın penceresinden Yohanah bizi izliyordu. Her zamanki zorlukla gizlediği küçümseme ifadesi kaybolmuştu. Bir elini lentoya doğru kaldırdı. Birden Meryem'den ne kadar yaşlı ve yıpranmış göründü. Tepemizde son ibis kuşu da veda vıraklaması yapıyordu.

"Beni şımart, Meryem. Bahar yağmurlarından önce seni Kudüs'e götüreceğim. Ama önce bir şaşırtmaca. Tek hayatını boşa harcama. Kaybedecek neyin var?"

Hiç Meryem kadar inatçı bir kadın olmamıştı. Cevap vermedi. İşine geri döndü. Deri alet rulosundan ince bir eğe seçti ve ağır, meyveli bir dalın kıvrımlarını düzeltti. Ama hayır demedi. Bunu bir onay olarak kabul edecek kadar iyi tanıyordum onu.

☽

Ertesi sabah Yohanah'tan ayrıldık. Kız kardeşler kucaklaştı; Yohanah tek başına gözyaşlarını tutamadı. Tüm çalışmalarımızın parşömenleri ve kodeksleriyle dolu kasayı ona emanet ettik. Onu almak için geri döneceğime söz verdim.

"Ya sen, kardeşim?" Yohanah'ın sesi çatallaştı. "Geri dönecek misin?"

"Bir peygamberin ne kız kardeşi, ne annesi, ne de erkek kardeşi

olabilir," diye cevap verdi Meryem. "Artık beni düşünme, ben senin için öldüm."
Kapı yüzüne çarpılınca Meryem şaşırmış gibi irkildi.

Sıradan Aldatmacalar

"Bu da neydi böyle?" Şam'ın duvarlarını aşar aşmaz sordum. Kuzeye, hızlı nehrin kenarındaki tüylü ılgınların ve dev sazlıkların yanına doğru yürüdük.
"Neyle ilgiliydi?"
"Kız kardeşin olmadığı saçmalığı." "Benim kız kardeşim yok."

"Üç ay ve daha uzun bir süre boyunca sana baktı! Seni besledi, giydirdi, kötülüklerden korudu. Neden onu inkar ediyorsun?"
"Nazik davranıyordum."
"*Nazik mi?* Sen bu kelimenin anlamını bilmiyorsun!"

Suyun kenarında gezinen sarı yengeçlerin yanından geçtim. Bir kaplumbağa başını sudan kaldırdı, sonra derinlere döndü.

"Yakında öleceğim." Meryem, Yohanah'ın kendisi için hazırladığı fıstıklı keki mideye indirdi. "Beni şimdi unutması onun için çok daha iyi. Bu onu kederden kurtaracaktır." Parmaklarındaki kırıntıları yaladı. "Her neyse, yanlış anladınız. Bunu söyledim çünkü o benim kız kardeşim değil."
"Yine başlama."

"O benim annem." Dehşete düştüğümü görünce gülümsedi. "Sana daha önce de söyledim. Tüm atalarımın anılarına sahibim. Seni böyle tanıdım: annemin beşiğinde sayısız kez oyalanmandan. Yohanah'ın kız kardeşim olmadığını da bu sayede biliyorum." Meryem göz kırptı. "Bunun mucizevi bir gebelik olduğunu iddia etti. Tanrı'nın bir hediyesi. Ama ortada mucizevi bir şey yoktu. Son derece sıradan bir şeydi, çünkü kendisi henüz bir çocukken ben şiddetle hamile kalmıştım."

Yohanah'ın bu sinir bozucu kadına duyduğu üzüntü ve sevginin tüm ağırlığı üzerime çöktü. "O zaman bu daha kötü! Onu teselli edecek birkaç söz söyleyemez miydin?"

"Rahatlık neye yarar ki?" Meryem omuz silkti.

Yanı başımızdaki sazlıklar, rüzgâr içlerinden geçerken eğildi. Çocuk Yohanah'ı gördüm, tecavüze uğramış ve korkmuştu. Eğer Meryem benim soyumdan geliyorsa, Yohanah da benim kızlarımdandı. Ailesi suçu örtbas edip bebeği kendi çocukları gibi büyütmeseydi, evlilik dışı çocuk doğurma günahı yüzünden öldürülecekti.

Meryem fısıldayan ılgın yapraklarını mutlulukla seyrederek yürümeye devam etti.

"O zaman ortak bir noktanız var," diye seslendim ona, ileriden.

Omzunun üzerinden bana baktı. "Hmm?"

"Sen ve Yeshua. İkisi de mucizevi doğumlar."

Güldü. "Mucizevi doğumlar yoktur! Sadece sıradan aldatmacalar vardır."

☽

Görkemli Antakya'dan geçip Tarsus, Listra ve Perga üzerinden batıya yöneldik.

Meryem'in korkuları haklı çıktı. Pazar yerlerinde, liman kenarlarında, sinagogların avlularında hitap ettiğimiz kalabalıklar kadınları dinlemeye hevesli değildi. Tısladılar, alay ettiler, yumurta ve çürük meyve fırlattılar. Ancak erkeklerin alaylarını görmezden gelmenin mümkün olduğu yerlerde, kadınlar dikkatliydi. Dinlemek için balık sepetlerini bıraktılar, çocukları susturdular ve yüklü eşekleri sakinleştirdiler.

"Bir ağaç düşünün," dedi Meryem, gür sesi Yunanca'nın acemiliğine takılıyordu. "Yaprakları güzeldir, meyvesi boldur. Tarladaki bütün hayvanlar onun altında gölgelenir. Gökyüzünün kuşları onun dallarında konaklar ve tüm canlılar ondan beslenir. Bu ağaç Kutsal Annemizden başka nedir ki? O, kendisine sarılanlar için bir yaşam ağacıdır. Onu kucaklayanlar mutludur. Bir dere kenarına dikilmiştir, mevsiminde meyve verir. Yaprakları asla solmaz. O Bilgeliktir, yakuttan daha değerlidir, bilgisi altından daha iyidir. O, yılların döngüsü ve yıldızların yol gösterici ışığıdır. Arıların uğultusu ve vahşi hayvanların öfkesi. Hafif esinti ve dalgaların şiddetidir."

Erkekler alay etti, kadınlar dinledi. Devam ettik.

Her kasabada ya da yerleşim yerinde doğrudan kamusal alanlara giderdi. Eğer başka vaizler varsa -genellikle yeni dini benimseyenler-,

Kendi Yeshua'sının çoğalan takipçilerini görünce topukladı ve gitti. Birçok kez tozlu ve yol yorgunu bir yere vardık, ancak bizi

canlandıracak bir lokma yemek ya da bir yudum su olmadan hemen ayrıldık.
Lykia'nın bir şehri olan Myra'da her şey değişti.

Limana vardığımızda uzaktaki dağlar ilk kış karlarıyla tozlanmıştı bile. Uçurumdan yontulmuş mezarlar kasabanın üzerine kasvetli bir gölge düşürüyordu. Güvercinler intikamcı ruhlar gibi kovuklardan aşağı süzülüyordu.

Akropolis'e doğru tırmanırken yamaçta bir kalabalık gördük. Kayalık bir tepenin üzerine çıkmış bir vaiz, dinleyicilerinin üzerinde yükseliyordu. Sade kahverengi bir cübbe giymişti ve bacakları eğik olduğu için bir asa taşıyordu. Keldi ve Yahudi tarzında dolgun bir sakalı vardı.

Meryem şimdiye kadar hiç bu kadar yaklaşmamıştı ama bu kez yoldan geçen birine bu vaizin adını sordu.

"Pavlos," demişler. İlk geldiğimizde Şam'da vaaz vermiş olan kişi.

Kalabalığın yan tarafına doğru yürüdü; buradaki bodur kerm-meşe çalıları kadınların alanını işaret ediyordu - ön tarafta erkekler için ayrılan yerden uzakta.
Her zamanki gibi bir konuşmaydı.

"Ey akılsız Likyalılar!" diye bağırdı vaiz. "Sizi başka bir Müjde'ye çağırandan bu kadar çabuk yüz çevirmenize şaşıyorum. Benim duyurduğum Müjde insana göre değildir. Çünkü ben onu ne insandan aldım, ne de bana öğretildi, ama Mesih'ten vahiy yoluyla geldi. Gerçeğe itaat etmemeniz için sizi kim büyüledi?"
Meryem dut kırmızısı peçesini indirdi ve kollarını kavuşturdu.

"Yasa bizi Mesih'e götüren öğretmenimizdi. Ama şimdi imanımız var, artık bir öğretmene ihtiyacımız yok. Çünkü hepiniz iman aracılığıyla Tanrı'nın oğullarısınız. Ne Yahudi ne Yunanlı, ne köle ne özgür, ne erkek ne de kadın var. Hepiniz Mesih'te birsiniz."
"Erkek ya da kadın yok mu?" Meryem küçümseyen bir sesle seslendi. "Biz hepimiz
Tanrı'nın *oğulları*?"

Vaiz döndü. Meryem'in saçları arkasından akıyor, meşe dallarına takılıyordu. Gururlu çenesi kalktı, siyah gözleri parladı.
"Kadın yok!" Pavlos tekrarladı. Kalabalık onaylarcasına mırıldandı. "O zaman sen ve ben eşit miyiz?" diye sordu Meryem.

Kalabalık, yükselen bir rüzgârın okyanus dalgalarını dalgalandırdığı gibi kabardı.

"Eşit değil," diye bağırdı vaiz. "Çünkü erkek kadın için yaratılmadı, ama kadın erkek için yaratıldı. Önce Adem, sonra Havva

yaratılmadı mı? Adem de aldatılmadı, günahkâr olan kadındı."

Kalabalığın gürültüsü arttı. Kadınların sesleri erkeklerin seslerinin üzerine yükseldi.

"Yine de!" Vaiz onları susturmak için asasını kaldırdı. "Kadın, iman, sevgi, kutsallık ve ağırbaşlılıkta mükemmel bir şekilde devam ederse, çocuk doğurarak kurtulacaktır."

"Yani," diye karşılık verdi Meryem, "bir erkeğe *hizmet eder* ve *sessiz* kalırsa mı?"

Ani bir kalkışa hazırlanmak için etrafı kolaçan ettim. Arkamızda, seyrek çalıların ve seyrelen kalabalığın ötesinde, çalılıkların arasından limana doğru uzanan, birçok kişinin aynı anda takip edemeyeceği kadar dar bir patika vardı.

"Evet!" Vaiz asasını taşlı zemine vurdu. "Bir kadın sessizlik ve itaat içinde yaşamalıdır! Bir kadının bir erkeğe öğretmenlik yapmasına ya da onun üzerinde otorite sahibi olmasına asla izin vermem!"

Etrafımızdaki kadınlar öfkeyle patladılar. "Kendi tanrıçamız Myra'nın rahibeleri ne olacak?" diye sordular. "Artemis Eleutheria'nın kutsal kadınları da erkeklere boyun eğmek zorunda mı?"

"Evet, evet ve üç kez evet!" diye kükredi. "O bir puttan başka nedir ki? Siz yaşayan Tanrı'ya değil, şeytanlara kurban veriyorsunuz!"

Öfke kalabalığın içinde dalgalanıyordu. Erkekler bu inatçı kadına ulaşmak için kalabalığın arasından geçmeye başladı. Kadınlar kol kola girerek erkekleri Pavlos'un durduğu kayalık tepeye doğru sıkıca kapattılar.

Meryem konuşmacıya son bir kez öfkeli bir bakış fırlattı, sesini yükseltti ve masmavi gökyüzüne doğru bağırdı: "Chrestos! Chrestos! Chrestos! O Chrestos'tu, iyi adam, asla Christos, Mesih değildi! Kadınları asla susturmadı! Bizimle ve bizim adımıza konuştu. Sophia adına konuştu, Tanrıça'nın Bilgeliği adına! Sen sahte bir peygambersin! Dünyayı alt üst edeceksin! Onun değil, senin İncil'ini vaaz ediyorsun!"

Sözleri bir fırtınanın gözleri gibi kalabalığın üzerinden geçti. Anlamları susuz toprağa işlerken gergin bir kalp atışı. Sonra kaos hüküm sürdü. Kapalı adamlar kaçmak için daha çok itişip kakıştılar. Kadınlar çizgiyi korudu, onları daha da sıkı sardı.

Biri omzumu kavradı. Bir rahibenin parlak renkli cübbesini giymiş uzun boylu bir kadın bizi çağırdı. Kalabalık geçmemize izin vermek için arkadan açılırken Meryem'in bileğini tuttum.

Hayırseverimiz bizi çalılıklar ve fundalıklar arasından geçirdi, gevşek kayalara ve çakıllara bata çıka aşağı kasabaya kadar götürdü.

Ne katır ne de araba için, ne de bizi buraya getiren ve hâlâ geniş koyda demirli duran Rodos gemisi için durmadık. Kadına veda ederek batıya doğru karanlık ormana daldık, takip edilmediğimizden emin olana kadar nefesimizi tutmak için hiç durmadık.

Mathetriai

Myra'dan sonra Maryam'ın hırçınlığı ve öfkesi arttı. Lykia'nın kayalık kıyılarını saran karanlık ormanlarda süründük, her mehtaplı gecede uluyan çakallar tarafından takip edildik.

"Daha önce de böyle olmuştu!" diye öfkelendi. "Bu yeni takipçiler. Onu hiç tanımadılar! Anlamıyorlar. Bu Kephas'ın işi!"

Geçmesi için bir ardıç dalını kenara çektim. "Kephas?"

"Önce Şimon. Sonra Peter. Yeshua için her zaman Kephas. Onun *kayası*," dedi acı acı. Dal tekrar yerine sallandı. "Müritlerine yeni isimler vermeyi severdi. Sanki yeniden doğmuşlar gibi."

Ormandan geniş bir koya çıktık. Kumdaki kazıklara bağlanmış tekneler suda sallanıyordu. Kadınlar tuzdan bodurlaşmış sedirlerin gölgesinde balık ayıklıyordu.

"Ama o!" Meryem kollarını kararan gökyüzüne doğru kaldırdı. "Kephas yeni doğmuş bir bebek gibiydi. Sütü reddedilen bir bebek kadar öfkeli, oyuncaklarını paylaşmayan bir çocuk kadar kindardı. Yeshua'yı benden uzaklaştırdı. *Benden!* Onun değerini anlayan. Onu en çok seven bendim."

Yaklaşan fırtınadan korunmak için onu sarkan bir uçurumun rüzgarlığına çektim. Bir ateş yaktım ve sahildeki kadınlardan takasla aldığım bir balığı pişirdim. Dumanlı, tuzlu hava etrafımızı sararken ve gökyüzü denizi yutmak için alçalırken, ona devam etmesi için yalvardım.

"Mısır'dan yola çıktık," diye iç geçirdi. "Yıllarca. Hindistan'a, İndus'un ağzına kadar. Parthia, Arabistan, İdumea üzerinden geri döndük. Öğrettik ve dinledik. Kalabalıkları çekmeye başladık. Tanrıçayı hatırlayan yerlerde zafer kazanmıştık. Sorun Kefernahum'da başladı."

Kuzeye, Şam'a doğru yaptığımız yolculukta yanından geçerken oraya nasıl tükürdüğünü hatırladım.

"Kephas'la orada tanıştık." Dalgaların daha da yükseldiği denize doğru karanlık gözlerle baktı. Çırpınan ateşin üzerinde spreyler tıslıyordu. "Şimon, o zamanki adıyla. Bir balıkçıydı, kendini ne kadar önemsediğini bilemezsiniz. Yabani otlar arasındaki bir yılan balığı gibi isimler ve yüzler arasında kaybolan bir adam. Bir askı, boş bir kabuk, yatakta bir ev yılanı." Bir sopayla közleri parçaladı.

"Balıkçıları mahkemeye vermek benim fikrimdi. Güzel bir hikaye, değil mi? Onları insanların balıkçıları yapmak. Ama Kephas söylediklerimizle hiç ilgilenmedi. Bilgelik onun umurunda değildi. Uyum ya da merhamet anlayışı yoktu. O sadece Yeshua'nın emredebileceği gücü gördü. Ona uzun zamandır beklenen Mesih olduğunu söyleyen Kefas'tı. Yeshua'nın doğduğu yer olan Nasıra'da değil, eski kehaneti yerine getirerek Beytlehem'de doğduğunu söyleyen oydu. Kephas'a, 'O öfkeli Baba'nın oğlu *değil*,' dedim. 'O sevgi dolu bir annenin çocuğu' dedim.

"'Kim söyleyecek,' dedi Kefas, 'insanların dinlemesini sağlayacaksa ne önemi var? *Bu Tanrı, Babası*, onları kazandıktan sonra söyleyebilir. *Yeni bir mesajı var. Yeni bir antlaşma sunuyor*.

"'Bu *yeni* bir mesaj değil! Bu onun ebedi mesajıdır! Biz insanlara düşmanınızı sevin diyoruz. Baba, düşmanların katledilmesini ve mızraklara geçirilmesini istedi! Kadınlara kutsal olduklarını söylüyoruz. Bu dünyaya hayat getirdikleri için onurlandırılmaları gerektiğini söylüyoruz. O ise onları savaşta mal olarak kazanılmaya ve erkekler tarafından köleleştirilmeye mahkûm etti! Savaşın değil barışın peşinden gittiğimizde cennetin yeryüzünde kurulacağını söylüyoruz. Uyum, tahakküm değil. Kutsal Anne'nin Bilgeliği budur!'

"Bir çocuğu yatıştırır gibi gülümsedi. 'İnsanlara böyle radikal, tuhaf fikirlerle ulaşamazsınız. Bu iş yavaş yavaş yapılmalı. Daha önce gelenlerin üzerine inşa etmeliyiz.

"'Bunlar daha önce de vardı,' dedim ona. 'Bunlar eski gerçekler. Öfkeli babandan bile eski. Asla ölmeyecekler.'"

Sopayı yere vurdu. Balığı çevirdim.

"Ve Kephas'la birlikte başkaları da geldi. Kardeşi Andreas. Yakov ve Jochanan, öylesine öfkeyle doluydular ki kuzey rüzgârı gibiydiler. Yeshua onlara Gök Gürültüsü'nün Oğulları diyordu - hala güldüğü günlerde. Tauma, Yeshua'ya o kadar çok benziyordu ki ona İkiz diyorlardı. Başka bir Şimon, kıskanç olan. Philip, vergi toplayıcısı Mattityahu, Alphaeus oğlu Yakov, Bar Tolmey, Thaddeus." Eğik yağan yağmurun arasından gökyüzüne baktı. "Ve o,

Hain. Kerioth'lu Yehuda." Gözlerini kapatarak yağmurun yüzünü ıslatmasına izin verdi.

"İhtiyaçtan kanayan bir adam. Güneşin yörüngesinde bir çakıl taşı. Hayatına anlam katmak için o kadar çaresizdi ki, gerçek olmayan bir fikir uğruna gözlerinin önündeki aşka ihanet etti. Ama onu öldüren tek kişi o değildi. Hepsi onu ölüme götürdü. Hepsi aynıydı, bir engerek sürüsü! Dinlemediler. Asla anlamadılar. Yeshua onlar için bir hiçti. Kendi amaçları için kurban edilecek lekesiz bir kuzu."

Balığı ateşten aldım, kömürleşmiş derisinde parmak uçlarımı yaktım ve kılçıklarını çıkarmak için açtım. Ona bir porsiyon uzattım. Küçük pullar kopardı, zar zor tadına bakarak ateşe baktı.

"O senin için neydi?" Ben sordum.

Cevap vermesini pek beklemiyordum ama bulutlar dağılmıştı. Şimdiye kadar sürdürdüğü sessizlik tamamen ortadan kalkmıştı.

"O benim ... öğretmenim ve aynı zamanda çocuğumdu. O bana gönderilmişti, ben de ona. Birlikte bir bütündük."

☽

Karia'ya geçtik. Lykia'da olduğu gibi burada da yeni din insanları cezbediyordu. Onlara sonsuz yaşamı, bedensel zahmet ve acıdan kurtulmayı öneriyordu. Alçakgönüllülükle zafer bahşediyordu. Sonuncu olan ilk olacak, dediler. Ama kadınlar için değil.

İlk günlerini paylaşanlar, Meryem'e katılan kadınlar, erkeklerle eşit olanlar, misyonu finanse edenler - daha sonra ilk kadın havariler ve diyakozlar - şimdi bir rolden mahrum bırakıldılar. Temelinde, her zaman duyduğum aynı argüman vardı: Cennet'te Havva'nın itaatsizliği yüzünden kadın lanetlenmişti. Kadın zayıftı, aşağılıktı, tüm günahların kaynağıydı. Asla erkeklere liderlik etmemeliydi.

Ama bu topraklar kadınlara tapardı. Her zaman vardı. Hepsi aynı olsa da her şehirde farklı bir tanrıça ön plandaydı; Her Şeyin Anası'nın varyasyonları: Artemis, Astarte, Asherah. Sophia, Bilgeliğin vücut bulmuş hali. Buradaki kraliçeler imparatorlukları yönetmiş, savaş açmış ve kazanmışlardı. Bu kadınlar boyun eğme, sessizlik, acı dolu bir doğumla kurtuluş kavramlarına sıcak bakmıyorlardı.

Meryem'in öfkesi vaazlarını yeniden alevlendirince bizi takip etmeye başladılar. İlk başta geçtiğimiz her kasabada sadece bir ya da iki kişi vardı. Damlaya damlaya

bir dere, bir nehir, bir sel. Genç kadınlar ailelerini, nişanlılarını terk etti. Yaşlı kadınlar da. Dullar, kalp hastaları, yalnızlar. Belli nedenlerden dolayı *öğrenci* kelimesinden kaçınarak onlara *mathetriai*

diyordu.

Onun kendine güvenine, sadeliğine; *hayır* demekten korkmayan bir kadının çılgınca çekici görüntüsüne çekildiler. Hiçbir mucize gerçekleştirmedi, şifa vermedi; hiçbir ölüyü diriltmedi, hiçbir şeytanı kovmadı. Bunun yerine Meryem, takipçilerinin gözlerini sözleriyle, bu dünyaya duyduğu merak ve zevkle, bu hayata ve başka hiçbir şeye duyduğu sevgiyle kamaştırdı.

Nereye gidersek gidelim, parlak yıldızların altında kamp kuruyor ve davulun ritmiyle gecenin ilerleyen saatlerine kadar dans ediyorduk. "Bu senin annenin kalp atışları," dedi Meryem, benim uzun zaman önce Serah'a söylediğim sözleri yankılayarak. "O her zaman seninle."

Kudretli Cragus Dağı'nın eteklerindeki güzel, çam kokulu Pinara'da takipçilerini davet etti: "Bana her şeyi sorun." Sorular buz gibi bir dağ deresi gibi aktı.

"Ölümün üstesinden nasıl geleceğiz?" diye sordu Phoebe, Xanthos'un çalkantılı nehrini geçerken bize katılan parlak gözlü bir kız.

"Ölümün üstesinden asla gelemeyeceğiz," dedi Meryem. "Denemek boşuna. Gözlerinizi bu dünyadan ayırmayın, çünkü başka bir dünya yok. Eğer yaşamı seviyorsan, ölümü kabullenmeli ve ondan asla korkmamalısın."

Sidyma yakınlarında bize katılan Artemisia sordu: "Yüce Tanrı'yı memnun etmek için oruç tutmalı ve kendimizi kırbaçlamalı mıyız?"

"Bu bedenler onun armağanı," dedi Meryem. "Neden bedeninin ihtiyacı olan şeyi ondan esirgiyorsun? Neden en değerli olana zarar veriyorsunuz?"

Pataralı genç bir dul olan Tabitha elini kaldırdı. "Hıristiyanların şöyle dediğini duydum-"

Maryam onu düzeltti. "Chrestianlar."

"Aynen öyle, kardeşim. Hepimizin Tanrı'da bir olduğumuzu ama bu birliğin erkek olduğunu söylediklerini duydum. Kadınların cinsel perhizle erkekleşebileceğini ve Tanrı tarafından sevilebileceğini söylüyorlar. Öyle mi?"

"Hayır," dedi Meryem. "Çünkü zıtlıklar gereklidir. Erkek ve dişi olmadan yeni bir hayat olmaz. Sevilmek için dişinin erkek olmasını gerektiren bir tanrı, bu dünyanın tanrısı değildir."

Tabitha'nın arkadaşı Vereniki konuştu. "Ama bize kadının biçimsiz olduğu, vücudunun pis ve kirli olduğu söyleniyor. Saçlarını kesen kadınlar var.

ve aylık kanamaları durana kadar oruç tutarlar, göğüsleri ve karınları

kurur. Kutsal olmak için bunu yapmamız gerekmez mi?"

"Sen bir kadınsın. Sen zaten kutsalsın," dedi Meryem. "Kutsallık Yaratılışın büyüsünden başka nedir ki? Erkekler sana yaşamın kaynağının kendileri olduğunu, bir tohumun toprağa ekilmesi gibi onu sana, boş bir kaba yerleştirdiklerini söyleyeceklerdir. Ama hem rahim hem de toprak kutsallığın bulunduğu yerdir, çünkü çocuğu ve ağacı bir tohumdan başka hiçbir şeyden yaratmazlar. Bir kadının bedeni tüm yaşamın kaynağıdır. Onu gururla taşımalısınız."

Hafızalarına kazımak için onun sözlerini mırıldandılar. Uykularında onları geveleldiler. Şaşılacak bir şey yok, çünkü başka hiçbir peygamberin kadınlar için böyle kutsal sözleri yoktu.

"Günah içinde mi doğuyoruz?" diye sordu Demetria, ileri yaşlarda bir başhemşire.

"Hayır!" diye gürledi Meryem. "Çünkü böyle bir şey yoktur. Günah, bir tanrıyı rahatsız eden bir suçtur. Hangi aptal bir bebeğin annesine hakaret ettiğini düşünebilir? Yargılanmak ya da cezalandırılmak istemeyin; Meryem kendi kendinizi yönetmenizi istiyor."

"Bir erkekle ilişkiye girmek dinsizlik mi?" diye sordu Pelagia, Meryem'in ardından ona katılan kocasının elini tutarak.

"Asla. Gerçekten de bu ilahi bir şey," dedi Meryem. "Çünkü bu tür yakınlaşmalar zevk, aşk ve yeni bir hayat getirir. Bedenlerimiz birbirini arzular. Bedeninize güvenin. O doğru ve iyidir."

"Dünyanın sonu ne olacak?" diye sordu güzel bir Pamfilya'lı olan Chrysame. "Buna nasıl hazırlanmalıyız? Kocam beni terk etti. Chrestianlar ona iffetli olması gerektiğini, çünkü gelecek hayatta çocuk sahibi olamayacağını söylediler."

"Yanılıyorlar," dedi Meryem. "Gelecek bir hayat yok. Bu hayatın tadını çıkarmalısın - kocan olmadan, çünkü o çok kolay kandırıldı."

Tarsus'taki köle pazarında dağlanan demirin izini taşıyan Lidya duraksayarak konuştu. "Bir kadınla ilişkiye girmek... yanlış mı?"

Bu, kamptaki pek çok kişiye yakın gelen bir soruydu. Kızlar burada dostluğu ve aşkı bulmuşlardı. Çiftler alacakaranlıkta tepelere doğru yürüyor, geceleri birbirlerinin kollarında kıvrılıyordu. Ateş çıtırdıyordu. Genç kadınlar, battaniyeleri omuzlarına sararak cevabı duymak için eğildiler.

"Hayır," diye gülümsedi Meryem. "Aşk asla yanlış değildir. Her zaman iyidir."

Efeslilerin Artemis'i büyüktür!

Efes'e vardığımızda üç yüz müridimiz vardı. Takipçilerimiz arasındaki iki zengin dul olan Apphia ve Eryxo'nun armağanı olan paramız vardı. Yol vergilerini, ekmek ve eti, herkes için battaniyeleri ödediler. Korumamız vardı: Bir zamanlar bu toprakları yöneten Amazon savaşçılarının soyundan geldiğini iddia eden Laodiki, genç kadınlara dövüşmeyi öğretti. Onlara bir erkek saldırganın ağırlığını ona karşı nasıl kullanacaklarını, çeviklik ve kurnazlığın silah olarak nasıl kullanılabileceğini gösterdi. Piyadeleri sorun olan her yerde -ki bu sık sık oluyordu- ön saflarda yer aldı. Yeteneklerinin yarattığı şok, tuniklerinin altındaki güçlü kalçalarına bağladıkları bıçaklardan bahsetmiyorum bile, onları şaşırtıcı derecede zaptedilemez kılıyordu.

Kutsal şehre muhteşem bir kış ortası gününde vardık. Gökyüzü masmaviydi. Agoranın üzerinde, sanki dikkatimizi çekmek için işaretlenmiş gibi, tek bir bulut parçası süzülüyordu. Ama bütün gözleri üzerine çeken Artemis Tapınağı'ydı. Görkemli ve genişti - Samiriye'deki Aşera Tapınağı'ndan dört kat daha uzun ve üç kat daha genişti. Parlayan 127 mermer sütunun her biri iki arşın genişliğinde ve kırk arşın yüksekliğindeydi. Hayvanların Sahibesi, ormanın koruyucusu, doğum ve bereket şampiyonu olarak tanrıçanın tasvirleri her alınlığı ve cepheyi kaplıyordu.

Tapınağın en kutsal yerinde, saf altından bir tahtta tanrıçanın kendisi oturuyordu. Sedir ağacından oyulmuş, aslanlar, leoparlar, keçiler ve boğalarla süslü bir kaftan giymişti. Göğsü bereket için yumurtalarla süslüydü; tıpkı eski Asherah gibi başını hilal şeklinde bir diadem taçlandırıyordu. Halka açık yerlere giden yollara indiğimizde, tapınağın rahibelerini bir kovandaki arılar gibi her yerde bulduk. Her dört kadından biri bu makamı simgeleyen karmaşık dokuma başlıkları takıyordu. Gerçekten de şehirdeki tüm sanayi, her erkeğin, kadının ve çocuğun işi tapınağa yönelikti. Burada bir gümüşçü sevgili Artemis'in putlarını satıyordu.

Ephesia. Orada bir adak tezgahı vardı. Pazar yerinde kurbanlık güvercin kafesleri sıralanmıştı. Tapınakta sunulacak kekler, yakılacak lambalar, sonra sunakta ayak altında ezilecekler. Şehir tamamen

tanrıçaya adanmıştı. Sıradan kadınlar bile onu onurlandırmak için giyiniyor, tıpkı tapınaktaki heykel gibi aynı volanlı elbiseyi giyiyor, saçlarını sarıyor, inciler ve altın diademlerle süslüyorlardı.

Agorada bir konuşmacı çoktan konuşmanın ortasına gelmişti. Gençti, sakalları yeni uzamıştı ve Chrestianların basit cüppelerini giymişti. Myra'daki Pavlos'un aksine, bu adam kalabalığın sevgisine sahip değildi. Öfkeli eller onu işaret ediyordu.

"Çünkü tek bir Tanrı ve Tanrı ile insan arasında tek bir aracı vardır, o da Mesih İsa'dır."

Vaiz öfke çığlıklarıyla karşılandı. "Tek bir tanrı yok! Tanrıçamızı inkar etmeyin!"

"Sonsuz kral, ölümsüz görünmez, tek tanrı. Herkesin kurtarıcısı olan yaşayan tanrı..."

"Artemis Ephesia bizim kurtarıcımızdır! Kendisine sığınanları sadece o kurtarır!"

Vaiz mücadeleye devam etti. "Çünkü insanlar kendilerini seven, parayı seven, övünen, kibirli, küfürbaz, ana babaya itaatsiz, nankör, kutsal olmayan, sevgisiz, bağışlamayan, iftiracı, özdenetimden yoksun, acımasız, iyiliği hor gören, hain, dik başlı, kibirli, Tanrı'yı sevmektense zevk almayı seven kişiler olacaklar. Böyle kişilerden uzaklaşın! Çünkü bu tür kişiler evlere sızar ve günahlarla yüklü, şehvetle yönetilen saf kadınları tutsak ederler."

Efesli kadınlar, "Biz şehvet tarafından yönetilmiyoruz!" diye haykırdılar.

"Şu halinize bakın!" diye karşılık verdi vaiz. "Hiç utanmadan zenginlik içinde süsleniyorsunuz. Saçlarınız örgülü, altın ve incilerle süslenmiş. Tanrı'dan korkan kadınlar sade giyinir, süslenmez! Sizler merakla dolu boş gevezeler ve işgüzarlarsınız. Zevk içinde yaşayan, yaşadığı sürece ölüdür!"

Bu çok ileri bir adım oldu. Kadınlardan biri vaizin üzerine tırmanıp ayaklarından çekerek onu geriye doğru savurdu ve başı yere çarptığında büyük bir çatırtı duyuldu.

"Buradan gidelim," diye ısrar ettim Meryem'e. "Levedos'a doğru yürüyelim." "Kal." Koluma bastırdı. "İşler ilginçleşmek üzere."

Kadın haklıydı. Sersemlemiş vaiz bir anda altı adamın omuzlarına alındı. Kalabalık, ödülleri karıncalar tarafından taşınan bir böcek gibi havada tutularak tepeden aşağı amfitiyatroya doğru ilerledi. "Efeslilerin Artemis'i yücedir!" diye bağırdılar hiç durmadan.

Kalabalık tarafından sürüklenerek biz de amfi tiyatroya götürüldük. Elini kanayan başına koyan vaiz, yol boyunca evlerinden

alınan iki kişiyle birlikte sahneye çıkarıldı. Efesliler her yeri doldurmuş, her koltukta ayakta duruyorlardı. Yine de tanrıçalarının adını zikrediyorlardı, bu yüzden kimse onun adının yankılanan büyük gürültüsünün üzerinde konuşamıyordu.

Üç tutsağın yanında bir adam sahneye çıktı. Sessizlik çağrısı yaptı ve ilahilerin, alayların ve sataşmaların azalmasını bekledi. Yaşlı Chrestianlardan biri elini sakalsız çocuğun omzuna koyarak onu güçlendirdi. Buradan Kudüs'e kadar gelen pek çok adama benzemiyordu; iri yarı, dolgun sakallı, esmerdi ama tavırlarında bana tanıdık gelen bir şeyler vardı. Üçüncü adam kuzeydeki barbarlar gibi sarı saçlıydı.

"Arkadaşlar!" diye bağırdı sözcü. Meryem'le birlikte en üst kattaki koltuklarda oturduğumuz yerden her kelime net bir şekilde duyuluyordu. "Myra'da, Xanthos'ta ve Halikarnassus'ta, tüm uluslarda, bu adamlar müritlerini Büyük Tanrıça'dan uzaklaştırdılar. Bizim tanrılarımızın tanrı olmadığını söylüyorlar!" Kalabalığın muazzam öfkesinin dinmesini bekleyerek durakladı. "Burada da başarılı olurlarsa ne olacak? Büyük tapınağımız yıkılacak. Tanrıçamız tahttan indirilecek, heybeti küle dönüşecek!"

Ön taraftan bir adam seslendi: "Biz put yapıcılar o zaman geçimimizi nasıl sağlayacağız?"

"Ya biz, güvercin satıcıları?" "Ve biz, adakçılar!"

Tiyatro, Efes'te tanrıçaya bağımlı olan her mesleğin temsilcileri şikâyetlerini dile getirirken patlak verdi.

"Gerçekten de!" diye bağırdı sözcü. "Geçim kaynaklarımız ve şehrimizin refahı tehlikede!"

Sanki çağrılmış gibi, gri bir bulut tiyatronun üzerinde yuvarlandı. Uzaklardan bir gök gürültüsü sesi duyuldu. Yanımdan Meryem'in berrak sesi alaycı bir tonda çınladı. "Geçim kaynaklarınız mı? Sizi ilgilendiren bu mu? *Hayatlarınız* için daha fazla endişelenmiyor musunuz? Çünkü bu adamlar onları bırakmanız, çocuklarınızı ve sevdiklerinizi terk etmeniz için size baskı yapıyor."

"Evet!" diye bağırdı vaiz sahneden. Bir elini üzerinde toplanmakta olan bulutlara doğru kaldırdı. "Şunu soruyoruz. Mesih Yeshua şöyle dememiş miydi: 'Ben buraya barış değil, kılıç getirmeye geldim! Bir adamı babasına, bir kızı annesine düşman etmeye geldim! Oğlunu ya da kızını benden daha çok seven bana layık değildir!" Bunu, kendisini izlemeniz ve cennetin krallığında sonsuz yaşamı kazanmanız için istiyor!"

Arkadaşı tıknaz, sakallı adam dua etmek için ellerini kaldırdı.

"Çünkü bedende evimizdeyken, Rab'den yoksunuz demektir. Aksine, Rab'de var olmak için bedende yok olmalıyız. Yakında son günler gelecek. Mesih'in bize getirdiği haber budur."

"O böyle bir şey söylemedi!" diye çıkıştı Meryem. "O yeryüzünde bir cennet krallığı kurmak istedi! Kendi kendinizi yönetmenizi istedi. Dinlemediniz mi? "Krallık içinizdedir" dediğinde *Krallık sizin içinizde.* Ama onu yanlış anlamanız şaşırtıcı değil, çünkü hiçbiriniz onun yanında değildiniz - *bizim yanımızda*!"

Sakallı adam yaklaşan karanlığın içinde öne doğru eğildi. Döndü ve sarı saçlı arkadaşına duyulmayan sözler söyledi.

"Bu insanları tanrıçalarıyla baş başa bırakın!" Maryam bağırdı. "Tanrınızı alın ve buradan gidin. Yeni bir efendiye ihtiyacı olmayanları O'na mecbur bırakma."

Kalabalık kükreyerek onayladı. "Efeslilerin Artemis'i büyüktür! Efeslilerin Artemis'i büyüktür!"

"Siz bu dünyadan nefret edenler!" diye bağırdı. "Kendi bedenlerinizden nefret edenler, zevkten, hayattan ve aşktan nefret edenler! Kız kardeşlerinizi itaate mahkûm edenler, buradan gidin! Siz bir ölüm kültü satıyorsunuz, yaşam değil."

Bulut dağıldı ve parlayan yüzüne tek bir güneş ışığı düştü. Onun bu binlerce kişilik kalabalığa hükmettiğini görmek ne kadar da keyifliydi. Her baş ona doğru dönüyordu. Yenilmezdi, muzafferdi, sözlerinin gücüyle görkemliydi. Güneş bile bunu görmüş, onu ve sadece onu ışığıyla yıkamıştı.

Tıknaz, sakallı adam da bunu gördü. Parmağını ona doğru uzattı. "Bu o!" diye bağırdı. "Zinacı, Magdala'nın fahişesi!"

Sözleri kalabalığın üzerinden bir taş gibi geçti. Efesliler için fuhuş günah değildi. Zina zevk ve arzudan başka neydi ki? Onun şaşırtıcı açıklamaları onları rahatsız etmemişti.

Ama Meryem'le hedefine ulaştı. Magdala'daki kundakçıların elebaşısı olan bu adamın kim olduğunu benden birkaç dakika önce görmüştü. O biliyordu,

nereye varacağını benden daha iyi biliyordu.

Yatağınızı Kaldırın ve Yürüyün

Zaman tükeniyordu. Maryam'ı bahara kadar Yahudiye'ye geri getireceğime söz vermiştim. İlk çiğdemler çözülmekte olan yamaçları test etmeye başlamıştı bile.

Efes'teki olay beni sinirlendirdi. Hem Meryem'in Chrestianlara yüksek sesle ve alenen karşı çıkması hem de amfitiyatrodaki kargaşadan sonra daha da artan takipçileriyle dikkat çekiyorduk. Yolda beş yüz kadını gözden kaçırmak zordu.

"Gönder onları," diye ısrar ettim. "Mathetriai senin öğretini biliyor. Onlara gitmelerini ve öğretiyi uzaklara taşımalarını söyle."

Omuz silkti. "Nereye gittiklerinin bir önemi yok. Benim zamanım geliyor. Biri bana ihanet edecek. Bu yine olacak."

Ama dediğimi yaptı ve onları dünyanın dört bir yanına gönderdi. Phoebe ve Artemisia Selanik'e gittiler, Tabitha ve Vereniki Girit'e yelken açtılar. Chrysame Pamfilya'daki evine dönerken, Pelagia ve kocası Demas kuzeye, Bitinya'ya doğru yürüdüler. Demetria ve Lydia Siraküza'ya yelken açtılar. Apphia ve Eryxo, Milet ve Mylasa'daki görkemli villalarından misyonları finanse ettiler. Laodiki'ye gelince, seçkin savaşçılarından oluşan küçük bir birlikle bizimle kalması için ısrar ettim.

Böylece Meryem ve ben, Laodiki'nin sağduyulu, beklenmedik muhafızları eşliğinde Atina'ya doğru yola çıktık. Orada, tepedeki ışıltılı tapınağın gölgesinde Meryem kadınlarına mektup yazdı. Onları hizmetlerinde cesaretlendirdiği, yüreklerini güçlendirdiği, morallerini yükselttiği ve amaçlarını hatırlattığı uzun, sevgi dolu mektuplar. "Sevgili kızım," diye başladı hepsi. "Kutsal Anne'den sana lütuf ve esenlik." Bunlar güzel mektuplardı, cömert yürekliydi, sevgi ve neşe doluydu.

Mektuplarını kıtalar ötesine taşıyacak yeni yardımcıları hiç eksik olmadı. Agoradan, hamamlardan, nehir kenarından, vaaz verdiği her yerden bitmek tükenmek bilmeyen bir genç kadın kitlesi onu takip ediyordu. Onlar

kapımızın önünde başıboş kediler gibi toplandılar. Laodiki ikinci kattaki penceremizin önünde durmuş, eli bilenmiş bıçağının üzerinde, karanlık bakışlarla onları süzüyordu.

"Yohanah'a yaz," diye yalvardım Meryem'e. "Ona önümüzdeki günlerde değer vereceği bir şey ver."

Somurtarak, isteksizce, basit, çıplak odamızdaki masaya oturdu.

Kelimeler kolay kolay dökülmüyordu. Pencereden dışarıya, akropolün üzerine ağır ağır yağan kış yağmuruna baktı. Şişman, hızlı damlalar görkemli mermerleri gizliyor, Athena'nın antik evinin çatısını taşıyan sütun heykelciği kadınların zarif, metanetli yüzlerini bulanıklaştırıyordu.

Bana küçük, katlanmış ve balmumuyla mühürlenmiş bir parşömen uzattı. "Her şey bittiğinde bunu ona götür."

☽

O son günler bulanıktı. Atina'dan sonra, Korint. Her zaman yeni fikirlere kucak açmış olan bu şehirde de çok sevildi; doğunun baharat ve hazinelerini tozlu ve kalabalık limana boşalttı.

Korint'ten Argos'a. Agamemnon'un yıkık kentinin büyük Aslanlı Kapısı'nı geçtik, sonra Epidavros'taki şifa mabedine doğru ilerledik. Her yerde, bu garip yeni mezhebin, Chrestianların toplantılarına, ekklesiai, kendilerine kilise diyorlardı. Her biri biraz farklıydı ve kurucuları Yeshua'ya dair farklı, çoğu zaman da çelişkili anı ve yorumlara sahipti. Bir grup onun ilahi Sophia'dan gönderildiğini söylüyordu. Bir diğeri onun Tanrı'nın oğlu olduğunu. Üçüncü bir grup ise onun sadece bir insan olduğunu iddia etmiştir. Bazıları Baba'ya dua etti; diğerleri ise Anne'ye. Yeshua barışı savunuyordu ya da savaşmak için gelmişti. Mucizeler gerçekleştirdiğini ya da sadece bilgiye giden yolu gösterdiğini söylediler. Bazıları yeniden dirildiğini söyledi. Ama diğerleri bunun aptalların inancı olduğunu, çünkü bunun mümkün olmadığını söyledi. Diriliş sembolikti, getirdiği Bilgeliğin ebedi varlığını temsil ediyordu.

"Neden kimse onun ne yaptığı ve ne demek istediği konusunda hemfikir değil?" Meryem'e sordum.

"Sana bir hikâye anlatacağım," dedi, "o zaman anlayacaksın." Nefesini toplamak için durakladı.

Ermioni yolundaydık, Didyma'nın ikiz dağları arasında tırmanıyorduk. Çam kokulu bir sabahın erken saatleriydi, o umut kokan bahar günlerinden biriydi. Laodiki ve kızları kararlı adımlarla ilerliyorlardı.

"Bir gün Kefernahum'da," dedi, "Kefas'ın evindeydik. Binlerce kez birlikte yediğimiz sıradan bir yemekti. Tabaklar kaldırıldıktan ve taze şarap doldurulduktan sonra kapı çalındı. Donup kaldık. Bazıları masaların altına daldı. Ama gelen, sık sık erkekleri tutuklamaya ve kadınlara saldırmaya gelen askerler değildi. Arkadaşları tarafından taşınan bir sakattı. Andreas onları gönderdi çünkü tabut kapıdan

sığmıyordu. "Onu geri çağırın," dedi Kephas. Onu çatıdan aşağı indireceğiz.

"Basit bir Celile eviydi. Kaba, sıvasız duvarlar, sadece çamur ve samanla doldurulmuş dallarla örtülü bir çatı. Bu yüzden dalları indirdiler ve toprak aşağıda üzerimize sıçradı. Bir tabutun üzerinde yatan bir adam iplerle masanın üzerine indirildi.

"'Ondan ne yapmasını bekliyorsun?' diye sordum gösterinin tadını çıkaran Kephas'a.

"İyileştir onu, tabii ki.

"'Onu iyileştiremem,' diye fısıldadı Yeshua.

"'Elbette yapabilirsin,' dedi Kefas. 'Sen Mesih'sin' dedi.

"Kephas ve ben bu konuda zaten tartışmıştık. Dilimi ısırdım, çünkü bir adam masanın üzerinde yatarken, inleyip dişlerini gıcırdatmanın zamanı değildi.

"Yeshua güçlükle yürüyebildi, çünkü bu adamı kendisine getirmek için çatıyı indirmişlerdi. Bu yüzden tabuta yaklaştı. Adamın alnını okşadı, ellerini tuttu ve adamın içsel bir kargaşa yaşadığını anladı. "Kardeşim," dedi sevgi ve şefkatle. "Günahların affedildi.

"'Sen kim oluyorsun da onu affediyorsun?" diye seslendi arkadaşlarından biri kirişlerden. 'Onu iyileştirebilmen için buraya getirdik!

"Yeshua öfkeyle yanıp tutuşuyordu. 'Ne söylememi istiyorsun? *Yatağını kaldır ve yürü*' mü diyeyim?

"O bunları söylerken, kötürüm adam tabuttan kalktı. Ayaklarını dengesiz bir şekilde yere koydu. Hasırını yuvarladı ve uzaklaştı. Herkes telaş içindeydi. Arkadaşları çatıdan aşağıya atladılar ve sokakta eğlenirken Yeshua'nın Mesih olduğunu sevinçle ilan ettiklerini duyduk. Andreas dizlerinin üzerine çöktü. Yakov ve Jochanan başlarını saygıyla eğdiler. Kephas, 'Bugün burada büyük bir mucize gerçekleşti,' diye mırıldandı. 'Sadece şifa değil, bildiğimiz gibi sadece Tanrı tarafından yapılabilecek olan günahların bağışlanması da gerçekleşti.

"Yeshua hiçbirimizle konuşmadı. Tepelere doğru yürüdü ve ertesi sabaha kadar geri dönmedi. Günlerce göz göze gelmedik."

Tırmanışımızın zirvesine ulaşmıştık. Yükseklerden denizi seyrediyorduk. Beyaz bir yelken parıldayan maviye karşı titriyordu. Yakında Judea'ya yelken açacaktık.

"Ne yaptın sen?" Ben sordum.

"Kefas'ı Kefernahum çevresinde takip etmeye başladım," dedi Meryem. "Kiminle konuştuğunu görmek için. Kimin avucuna para

sıkıştırdığını görmek için. Böylece daha sonra evine gelen ya da sokakta karşılaştığımız yüzleri tanıyabilecektim. Tekrar görenleri, tekrar duyanları ya da tekrar yürüyenleri, temizlenen cüzamlıları, şeytan çıkarılan cinlileri, Mesih Yeshua ile beklenmedik karşılaşmalarından sonra tekrar nefes alan ölüleri."

Görevimizi elimden geldiğince uzatmıştım. Ama kış karanfilleri çok geçmeden yerini bahar çiçeklerine, kireç yeşili sütleğenlerin cümbüşüne, göz kamaştırıcı siklamenlere bıraktı. Güneşli nergisler ve kan kırmızısı gelincikler yamaçları süslüyordu. Maryam dönmemiz için ısrar etti.

Nafpliot gemisine bindik, çünkü en çok o duruyordu. Yine de ayak sürüyordum. Ermioni'de gemiye bindiğimizde Laodiki'nin yanımızda olmasına sevinmiştim. Burası korsanlar ve diğer hain adamlarla doluydu.

Olaysız bir yolculuktu, sadece Meryem'in garip davranışları dikkat çekiyordu. Güvertede volta atıyordu. Benimle ya da diğer kadınlarla konuşmayı reddediyor, bunun yerine denizcilerle arkadaşlık etmeyi tercih ediyordu. Neredeyse hiç yemek yemedi. Yolculuğumuzun sonunu işaret eden Yafa'nın yüksek kayalıklarını gördüğümüz sabah bana döndü.

"Yeruşalim'e vardığımızda yapman gereken bir şey var." "Neymiş o?" Önsezi ve korkuyla sordum.

"Bana ihanet etmeni istiyorum." "Sana ihanet etmek mi? Nasıl?"

"Beni arayan adamlara beni teslim edeceksin."

Yafa'nın meşhur kara rüzgârları, nereden geldiği belli olmayan ve kıyıdan görünen bir tekneyi parçalayabilen bir rüzgârdı. Rüzgârla savrulan bir karabatak sürüsü iç kesimlere doğru yöneldi. Kayalara baktım ve pilotun bu suları bildiğini umdum. "Bunu yapmayacağım."

"Ama yapmalısın. Sözlerim yaşasın diye öleceğim. Her zaman biliyordun

o."

Meshedilmiş Kişi

Kudüs'e giden yol, Haftalar Bayramı için gelen hacılarla doluydu. Kır çiçekleri ve buğday ekili dalgalı tarlalardan, şeftali çiçekleriyle süslü

meyve bahçelerinden geçtik. Dindar Lydda kasabasını geçtik, Emmaus kalesinin gölgesinde yürüdük. Şehri, parlayan kulelerini ve ağaçlıklı tepelerini, Hirodes'in altın sarayını, Golgota'nın acımasız tepesini ilk görüşümüzde Meryem ağladı.

Laodiki bize alt mahallede odalar buldu. Meryem ve ben Siloam Havuzları'nda diğer yolcuların arasında yıkandık. Kurban edilmek üzere tapınağa götürülen kuzuların melemeleri, ne kadar az zamanımız kaldığını düşünerek içimi telaşla doldurdu.

Kadınlar havuzunun yanındaki basamaklarda kurulanırken, "Hikâyeni bitirmelisin," diye ısrar ettim. "Kefernahum'dan sonra ne oldu?"

Elbisesini sıktı ve narin ayak bileklerini güneşe doğru uzattı. "Neden benim hikâyemi istiyorsunuz?" diye sordu. "Yazılacak tarihler kadar hoş değil. O kadar uygun da değil."

"Kolaylıktan bana ne? Bana gerçeği söyle."

"Gerçek mi?" diye mırıldandı, sanki bunu daha önce hiç düşünmemiş gibi. "Pekâlâ. Yalanların gürültüsüne fısıldayacak bir gerçeğin olacak." Dizlerini göğsüne bastırdı ve devam etti. "Kısacası, mucizeler devam etti. Yeshua kendinden şüphe etmeye başladı. Sanırım onlara gerçekten inanıyordu. Gecenin köründe yalnız kaldığımızda bana tekrar tekrar "*Ben kimim?" diye* soruyordu. Öğrencileri didişti. Cennetin krallığında onun yanında kimin oturacağı konusunda tartıştılar. Ne zaman oruç tutmaları gerektiğini. Sünnet hâlâ gerekli miydi? Ben kenara itilirken Kephas daha da yaklaştı. Yemeklerde birlikte oturuyorduk, ama kısa süre sonra kadınların erkeklerden uzakta oturmasına karar verildi; burada kalitesiz etler yiyor ve ekşi şarap içiyorduk. Kefas Yeshua'nın sağında, benim oturduğum yere oturdu.

"Sonra Kephas sadece kadınlara öğretmem gerektiğine karar verdi ve bir süre sonra hiç öğretmemeye başladı, çünkü kadınlar da sadece erkeklerden öğrenmeliydi. Şeytanlar tarafından ele geçirildiğime dair söylentiler başladı. Yedi tane, haftanın her günü için bir tane."

Güneşe karşı gözlerini kırpıştırdı. "Bir gün Kephas'ın Yeshua'ya gitmem için ısrar ettiğini duydum, çünkü kadınların yaşama layık olmadıklarını, dokundukları herkesi kirlettiklerini söyledi. Yeshua hiçbir şey söylemedi.

"Çok geçmeden garip şeyler söylemeye başladı. Savaş diliyle konuşuyordu. Yaklaşan sıkıntıdan ve büyük bir yargıdan. Kartalların insan leşleri için toplandığından. Cennetin krallığı, daha önce vaaz ettiğimiz gibi, bu dünyanın içinde değil, *ötesinde,* hepimizin içinde bir

yer haline geldi.

"Gitmeye karar verdim. Başladığımız şey, Yeshua ve ben, gitmişti. Mahvolmuştu. Tanınmaz hale gelmişti. Kaçması, benimle başka bir yerde yeniden başlaması için ona yalvarsam da beni dinlemedi.

"Ona son bir kez daha kim olduğunu, birlikte kim olduğumuzu ve uzun yıllar önce Mısır'da yaptığımız planı hatırlatmaya çalıştım."

Güneş surların ötesine geçmişti. İkimiz de nemli giysilerimizin içinde titriyorduk ama Meryem'in hikâyesini bölmek istemedim. "Beytanya'daydı," diye devam etti. "Erkekler bir müridin evinde yemek yiyorlardı. Kadınlarla ben dışarıda oyalanıyorduk, çünkü oturacak yer yoktu ve Kefas erkeklerin ayakta durması gerekirken kadınların oturmasının ayıp olduğunu söyledi. Pazardan bir kavanoz nard yağı aldım ve ayağımı zorla kapıdan içeri soktum. Yeshua masadaydı, bütün gözler onun üzerindeydi.

"Onu meshettim. Yağın son damlasına kadar başına döktüm. Saçını ve sakalını ıslattı. Giysilerine damladığında, saçlarımı çözdüm ve onunla yüzünü sildim. Hepsinden önce onu okşadım; gözlerini, dudaklarını, boynunu, göğsünü, ayaklarını öptüm. Vücudumu onunkine bastırdım, her bir parmağını kucaklamak için. Bunun ne anlama geldiğini biliyordu. Onu Kutsal Anne adına meshettim. Onu kimin seçtiğini hatırlattım. Onu kimin yücelttiğini. Kimin lütfuyla konuştuğunu. Onu bana, beni ona ve her ikimizi de bu fiziksel dünyaya bağlayan cinsel aşkımızı hatırlattım. Bana ne borçlu olduğunu hatırlattım."

Sahne gözümün önünde canlandı. Şaşkın sessizliği duydum. Kendi Mesihlerinin bedeni üzerinde gerçekleştirilen bu mahrem ve erotik eyleme tanık olmak zorunda kalan dehşete düşmüş havarileri gördüm. Sıradan bir kadının rahibe, güç ve otorite sahibi bir kadın gibi davranmaya cüret etmesinin yarattığı şoku.

"Uzun süre kimse konuşmadı," dedi Meryem. "Kıpırdamadan durdu, gözleri kapalıydı. Spikenard kokusu küçük odayı bastırmıştı. Sırılsıklam giysisinden, saçlarının uçlarından düşen her damla bir gök gürültüsü gibi yere çarpıyordu. Sonsuz bir sessizlik vardı. Gözlerini açıp bana baktığında kalbim parçalandı. Artık çok geç olduğunu ve başıma gelecekleri biliyordum. Bethany'den ayrıldım. Güneş çoktan batmıştı ama ben yine de karanlıkta, hırsızların ve üçkağıtçıların arasından geçerek Yeruşalim'e doğru yürüdüm."

Gözünden bir damla yaş sildi.

Havuz boşalıyordu ve lojmanlarımıza dönmek üzere eşyalarımızı topladık. Aşağı şehre inerken bir sakat ayak bileğini incitti.

"Seni tanıyorum," dedi. "*Onun* yanındaki kadın sendin. O körlerin görmesini, sağırların duymasını ve topalların yürümesini sağladı. Beni de iyileştirebilirsin."

Onu başından savdı. "Yapamam," dedi. "Yanılıyorsunuz."

Ama onun etrafında toplandılar: görmeyenler, acı çekenler, topallar, nasırlı elleriyle kendilerini sürükleyenler, arkadaşlarının kollarında taşınanlar. Cüppesini çekiştiriyor, dokunması için haykırıyorlardı. '"Neden cezalandırıldım?' Yüce Tanrı'yı nasıl gücendirdim? Ne zaman affedileceğim?"

"Sen yanlış bir şey yapmadın," dedi. "Günah işlemedin. Affedilecek bir şey yok."

O zaman anladım, mesajının yutulması gereken ne kadar acı bir hap olduğunu - her şeyden önce adaletsizlik ve acı çekenlere. Cezalandırıcı bir tanrının öfkesi, bir mucize yaratıcının sahte umudu, başka bir hayatın kurgusu bile neden boşluğa tercih edilebilirdi.

Gethsemane'de

Ertesi sabah erkenden kalktık ve Tapınağa doğru yürüdük. Kısa mesafeyi yürümek bir saat sürdü, yol adaklarını getiren hacılarla o kadar kalabalıktı ki: ekmek somunları, genç boğalar, saf beyaz kuzular. Çok sayıda yabancı da sokakları doldurmuş, Partlar, Medler, Elamlılar, Frigyalılar, Pamfilyalılar, Mısırlılar, Giritliler ve Arapların dilleri tek bir gürültü olarak birbirine karışmıştı. Festival kalabalığını korumak için çok sayıda Romalı asker görevlendirilmişti.

Şuşan Kapısı'nda, Chrestianlar basit giysileri, ayakkabısız ayakları, bir trol teknesine gelen martılar gibi onları takip eden dilencileriyle hemen tanınırlardı. İşte o da onların arasındaydı: Magdala'daki kundakçılara önderlik eden adam. Efes'teki isyancıların gazabına uğramış ve belli ki kurtulmuştu. Yanındaki adam konuşurken avuçlarını birleştirerek düşüncelere daldı.

"Yeryüzündeki şeyleri değil, Mesih'in Tanrı'nın sağında oturduğu yukarıdaki şeyleri arayın. Çünkü siz artık ölüsünüz ve yaşamınız yalnızca Mesih'le birliktedir. İçinizde dünyaya ait olanı, zinayı, şehveti ve putperestliği öldürün. İçinde yürüdüğünüz bu tutkuları ölümsüzleştirin, çünkü Tanrı'nın gazabı onlar için geliyor."

Bir zamanlar Meryem bu adamlardan uzak durmuş ve onların dikkatinden kaçmıştı. Şimdi ise onları arıyordu. Kısa bir mesafe ötede, Tapınağın büyük duvarlarının gölgesinde yerini aldı ve vaaz verdi.

"Yeruşalim'in iyi insanları," diye bağırdı. "Size sonsuz yaşam sunanlara karşı dikkatli olmanızı söylemek için buradayım. Sonsuz ışık ve bolluk satanlardan uzak durun. Kendinize sorun: Sonsuza dek yaşamak doğru mu? Bir ağaç sonsuza dek yaşayabilir mi, yoksa sadece meyvesiyle mi yaşar? Neden Kutsal Annenizin armağanı olan bu dünyadan kaçıp başka bir yere gitmeye çalışıyorsunuz? Neden O'nun armağanı olan bedenlerinizden vazgeçiyorsunuz?

göremediğiniz bir ruhun iyiliği için mi? Cennet gibi, bedensiz bir sonsuzluk ebedi cehennemden daha iyi değildir. Size verilene neden değer vermiyorsunuz?"

Durmak bilmeyen hacı nehri onun yanından geçerek Tapınak merdivenlerine doğru akıyordu. Chrestianlara artık alışmışlardı, Kudüs'te tanıdık bir manzaraydılar. Vaaz veren bir kadın öyle değildi. Duymak için yavaşladılar, bu garip öğretiyi, bu kuşku götürmez küfrü ağızları açık dinlediler. Kim burada, Baba'nın Tapınağı'nın kapısında Kutsal Anne'den söz edebilirdi ki? Bir darboğaz oluştu, yol tıkandı. İplerini çekiştiren ürkmüş hayvanların ve onun sesini bastırmak için sesini yükselten Chrestian vaizin sesinden zar zor duyulabiliyordu: "Eşler, Rab'be yakışır şekilde kocalarınıza boyun eğin. Köleler, efendilerinize her konuda içtenlikle itaat edin."

"Neden yönlendirilmek istiyorsunuz? Kendinize yol gösterin!" diye bağırdı Meryem. "Size Bilgelik verildi ve siz ondan kaçtınız. Size dünya verildi ve siz onu reddettiniz. Size yoldaşlar verildi ve siz onlara hükmettiniz ve onları yok ettiniz!"

Tapınağın komutanı kargaşanın nedenini görmek için dışarı çıktı. Meryem'e aldırmadı ama Chrestianları tanıyarak Romalı bir devriyeyi çağırdı. Öfkeyle el kol hareketleri yaparak işaret etti. Devriye büyük zorluklarla kalabalık caddeyi geçmeye başlarken, bu tür karışıklıklara karşı tetikte olan Chrestianlar her yöne dağıldılar.

Meryem aldırmadan devam etti. "Peygamberlerin dünyanın sonu hakkında konuştuklarını duydunuz. Ben size onların haklı olduğunu söylemek için buradayım! Çünkü ben onu gördüm. Ağaçların ve otların yanıp kül olduğunu gördüm. Buzların eridiğini ve denizlerin yükselip karaları kapladığını gördüm! Zehirli gökyüzünü ve boğucu dumanı gördüm. Tüm canlıları bir anda yok eden, yeryüzünü bin yıl boyunca zehirleyen silahların yarattığı yıkımı gördüm. Bu dünya yanacak! Hepsi Kutsal Anne'ye sırtınızı döndüğünüz için. Doğal

olmayana susamışsınız. İmkansız olana açsınız. Birbirinizi sevmediğinizde, bu dünyayı sevmediğinizde neler olduğunu gördüm!"

Yolu geçilmez bulan devriye şiddete başvurdu. Mızraklarının ucunda, ayaklarının altında ezilen taşlaşmış kuzuların kakofonisi arasında, delici çığlıklar ve silah altına alınıp güvenli bir yere taşınan çocukların çığlıklarıyla kalabalık kaçtı.

"Ama hâlâ vakit var!" Maryam kargaşanın üzerinde bağırdı. "Kaybedilene hala geri dönebiliriz. Onun Bilgeliğini hatırlarsak, hala takip edebiliriz

Onun yol gösteren eli. Kendi tanrılarımız olacağız!"

Tuniğini tuttum. Geldikleri yoldan, Şuşan Kapısı'ndan geri kaçan hacıların arasından, şehre akın eden şaşkın yeni gelenlerin kalabalığına karıştık. Vadiye indik, ilkbaharda akan Kidron Çayı'nı geçtik, sonra tıklım tıklım dolu Eriha yolundan ayrılıp, bir sıra selvi ağacının kentten ayırdığı dar patikadan Zeytin Dağı'nın yamacına çıktık.

Bütün gün Gethsemane bahçesindeki antik zeytinliklerin arasında, Romalıların arayışlarından vazgeçtiklerinin bir işareti olarak hacıların şehre akışı yeniden başlayana kadar bekledik.

"Bu yola baş koydun mu?" diye sordum. "Bu gerçekten gerekli mi?" "Hiç şüphesiz. İnsanlık için planını gerçekleştirmek için gerekli."

Bu kadını iki bin yıldır bekliyordum. Umduğum her şey ve daha fazlasıydı. En başından beri ölmeye kararlı olduğunu biliyordum ama artık son çok yakındı, onun kaybına da dayanamazdım.

Sevdiğim herkes beni terk etti. Samael, Asmodai, Jezebel. Ve inatçılığına, çileden çıkaran tavırlarına rağmen Meryem'i sevdim. Samael'i kaybettiğimden beri yoluma yalnız devam ediyordum. Sonunda yanımda biri vardı. Onun kesinliğini, kararlılığını ve gururunu seviyordum. Onu da kaybetmemeyi istemek çok mu fazlaydı?

Eski bir zeytin ağacının budaklı gövdesine yaslanmış olan Meryem tereddütlerimi küçümsedi. "Bir yalan üzerine kurulu bu dünyayı yıkmak istemiyor musun? Onun besleyici eli tarafından yönlendirilmeyen bir dünyayı? Bütünün sadece yarısı için bir dünya? Böyle bir dünya yıkıma giden bir yola girmiştir! O bizim kendi kendimizi yönetmemizi istedi, hayatımız boyunca boyun eğmemizi değil. Sizin de istediğiniz bu değil mi? Gereksiz tahakküme son vermek, yargılamaya son vermek - oğlunuzu kurtarmak için? Hepimizi kurtarmak için!"

Tek istediğim buydu! Belki de ona kendisinden daha çok

inanıyordum. Çünkü onun sözlerinin cehennemi sona erdirebileceğine gerçekten inanıyordum. *Yaşamak* için ona ihtiyacım vardı.

Yukarıdan bir güvercin öttü. Kararmaya başlayan gökyüzüne doğru kanat çırparken Meryem kıvrık dalların arasından baktı. "Onu en son burada görmüştüm."

Kendi düşüncelerimin içinde kaybolmuştum. "Kimi gördün?"

"Yeshua'yı Yeruşalim'e getireceklerini biliyordum. Onları izledim ve bekledim. Hain Yehuda'nın başkâhin Kayafa'nın evine girdiğini gördüm. Yalnız olmadığını gördüm. Buraya Yeshua'yı arkadaşlarının planları konusunda uyarmaya geldim.

Yaptıkları hareket için feda edilmesi gerektiğini söyledi. O dinlemedi. O gece kaçırıldı."

"Bu yüzden mi bu yola girdin? Onu şehitliğe kadar takip etmek için mi?"

Altımızda, Eriha yolunun kenarında kamp kurmuş yolcular lambalarını yakıp ateşlerini pişirirken alevler titriyordu.

Elime uzandı. "Lilith," diye iç geçirdi. "Ben ölmeliyim ama sen yaşayacaksın. Sözlerimi alacak ve onun planını gerçekleştireceksin." Parmak eklemlerimi öptü. "Başladığın işi bitirebilirsin."

Şehre dönmeden önce gölgelerin uzamasını, sonra da gece gökyüzünde tamamen kaybolmasını bekledik. Bütün gün yanan kurban ateşlerinin dumanı havada asılı kalmıştı.

"Yanında kim vardı?" Sessiz sokaklardan aşağı mahalleye doğru ilerlerken sordum. "Yehuda'nın Yeshua'ya ihanet ederken yalnız olmadığını söylemiştin."

"Sence kim?" Diğer eliyle bir bileğini yokladı. "Ölümünde tüm yetkiyi kim üstlendi? Kendini kurtarmak için onu kim reddetti? Kimin görüşü galip geldi? Yargılayan bir Baba'nın, sevgi dolu bir Anne'nin değil. Eşitsizlik ve hiyerarşi, uyum ve denge değil. Kadınları kim kovdu, benden kim nefret etti? Kefas, tabii ki! Yehuda'ya orada rehberlik etti. Yehuda bocaladığında yüzünü tekrar görevine çevirdi."

Bu trajediyi yeniden yaşamaya kararlıydı. Yeshua sevgisi için mi, yoksa inançlarındaki sapkınlığı düzeltmek için mi, asla bilemeyeceğim. Ama asla susturulamayacağı açıktı. Dünyadaki onca yer varken, Kutsal Anne, Baba Tanrı'nın sonu; bunlar burada vaaz edilemezdi. Küfürleri tapınağı kışkırtacaktı. Düzensizlik konusundaki yeteneği Romalıları ayağa kaldırırdı. Onu Chrestianlara teslim etmezsem, onu almaya gelecek daha pek çok kişi vardı.

Son Akşam Yemeği

O gece kaldığımız tabakhanenin üst katındaki odada basit bir yemek yedik. Acı otlarla pişirilmiş kuzu eti; fasulye, ekmek ve şarap, bir sepet meyve; hepsi Laodiki'nin kızlarından biri tarafından bir tavernadan getirilmişti. Konuşma hafif ve önemsizdi, ta ki Meryem kâsesindeki kalıntıları bir kabukla silip, "Keşke mathetriai'yi göndermeseydin. Keşke şimdi bizimle olsalardı, bu son yemek için."
Kızlar endişeli bakışlar attılar.

Laodiki ağzındaki lokmayı düşünceli bir şekilde çiğnedi. "Neden buna son yemek diyorsunuz?"
"Çünkü bu gece benim için gelecekler."

"Gücüm ve bıçağım varken olmaz." Laodiki tabaktaki etten bir parça kopardı ve bıçağıyla mideye indirdi.

"Sevgili Laodiki," dedi Meryem. "Sen benim için bir teselli ve kalkan oldun. Ama artık zamanı geldi ve yalnız gitmeliyim. Elimden bir şey gelmez."
Gecenin üçüncü saatiydi.

Masadan bir nar kaldırdı. "Beni hatırla," dedi, "bu ağacın meyvesini yediğin zaman. Çünkü bu, Kutsal Annemizin armağanı olan Bilgeliğin sembolüdür. O hayat ağacıdır. Bu dünya ile mükemmel bir birliktelik içinde. Toprağa kök salmış, güneşe hasret. Yağmurla sulanır, rüzgarla okşanır. Meyveleri, ağacın yeniden büyüyebilmesi için tohumları taşıyan canlıları yaşatır. Bizler o ağacın meyveleri gibiyiz."

Kadehini kaldırdı. "Beni hatırlayın," dedi, "bu şarabı içtiğinizde: asmanın meyvesi, Annemizin kanı. Ondan içen herkesin içine lütuf aksın."

Ayağa kalktı. "Ben bahçeye gidiyorum." Yanağımdan öptü ve fısıldadı: "Onları bana gönder."

Hangi bahçe olduğunu sormadım. Gethsemane'yi kastetmişti. *Onunla* birlikte olduğu son yere gidecekti.
Kapı arkasından usulca kapandı.

"Ve sen ona izin vereceksin-" Laodiki bıçağını kapıya doğrulttu:

"Böyle mi gideceksin?"

Şarabımı bitirdim. "Benim ya da bir başkasının onun üzerinde herhangi bir gücü olduğunu düşünüyorsanız, büyük bir yanılgı içindesiniz." Bir kadeh daha doldurdum ve soğuk, berrak gecede dışarı çıktım.

Karanlık sokakları arşınlarken ince, küçülen bir ay şehir duvarlarının üzerinde yükseliyordu. Onları bulmam uzun sürmedi. Her gece Gennath Kapısı'nın ötesindeki Golgotha Tepesi'nde dua ediyorlardı. Pelerinime daha sıkı sarındım. Kendime bundan bir şey çıkmayacağını söyledim. O sadece bir kadındı. Hızla genişleyen hareketleri için tek başına bir diken. Onlar için nasıl bir tehditti?

Her şeye rağmen. Meryem'in istediğini yaptım. Magdala'daki mağaradan onu takip eden adamı kenara çektim. Ona nerede olduğunu söyledim. Yalnız ve korumasız olduğunu. Bir torba para ya da herhangi bir ödül için değil, Mesih adına, onun şanı ve hatırası için, tüm insanlığın iyiliği için ona ihanet ettiğimi söyledim.

☽

Gethsemane'ye gecenin en derin saatinde vardım. Norea'nın öngörüsü doğruydu: orada bir ağaç vardı. Akşam yıldızının son ışıkları, eski bir sedirin dalından sallanan Meryem'in üzerinde parlıyordu. Ayakları yerden zar zor kesiliyordu. Bir santim daha uzun olsaydı, daha yüksek bir dal bulmak zorunda kalacaklardı. İp onun küçük ağırlığını taşırken gıcırdıyor, narin boynunda bir yara açıyordu. Saçları keçeleşmiş öbekler halinde kayalık zemine dağılmıştı. Onu çırılçıplak soymuşlar ve vücudunu serbest bırakmışlardı. Morarmış çürükler neresine vurulduğunu ve neresinin zapt edildiğini gösteriyordu. Derin bir kesik şakağını işaret ediyordu, kan koyulaşan bir pasa dönüşmüştü.

Onu kestim, boynundaki ipi çözdüm.

Benim çocuğum ve aynı zamanda öğretmenim. Benim bedenimden ve aramızdaki sayısız diğer anneden doğdu.

Onu bahçeye gömdüm ve mezarın üzerine bir taş yığını yığdım.

Dinlendiği yerdeki kasveti dağıtmak için bir lamba yaktım.

Sağduyuma aykırı hareket etmiştim. Doğru ya da adil olan her şeye karşı. Bilgeliğin laneti böyledir. Seçimlerimizi yapmakta özgürüz. Kendi irademizin peşinden gideriz. Ama sonuçlarına katlanmak zorundayız.

Bazılarımız pişmanlıklarımızla diğerlerinden daha uzun süre yaşadık.

Meryem'in İncili

Şam'da da aynı cilasız kapının önünde durdum. Hava kararmadan saatler önce olmasına rağmen sokaklar sessiz, ara sokaklar loştu. Her şey değişmemişti. Yalnız, bu sefer kapı çalındı.

Yohanah onu burada en son gördüğümden, sadece sekiz ay öncesinden on yıl daha yaşlı görünüyordu. "Gitti mi?"

Başımı salladım. "Kutu için geldim."

Kenara çekilip merdiven boşluğunu işaret etti. "Yukarıda."

Evin üst odaları darmadağınıktı. Çarşaflar yatağın üzerinde bükülmüş ve kirli bir şekilde duruyordu, köşede bir lazımlık boşaltılmamıştı. Kasayı buldum ve aşağıya taşıdım. Yohanah'ı aradım. Arka odada, bol miktarda yemek hazırladığı tezgah boştu. Un kavanozları, yağ amforaları, incir, fıstık, şeftali, erik dolu sepetler yoktu. Ocak yanmıyordu. Su testisi boştu.

Onu, üzerinden bir yıl bile geçmeden, Meryem'le birlikte o yaz boyunca çalıştığımız bahçede buldum. Bize bitmek tükenmek bilmeyen lezzetli turtalar, enfes tatlar, sınırsız şarap ve ballı çay getirdiği yerde.

"Bunu size vermemi istedi." Mektubu uzattım.

Yohanah boş boş baktı. "Ben okuyamam. O bunu biliyordu. Yoksa unuturdu." Mührü kırdım ve ona okudum.

"Anneme selamlar olsun. Hem bedenen hem de zihnen, çünkü sen bana nasıl yaşanacağını ve nasıl sevileceğini gösterdin. Seni terk ettiğim için üzülme, çünkü yaşamış olmak ne kadar görkemliydi. Sen benim ağacımın kökleriydin. Işığa ve havaya uzanırken beni sabit tuttunuz. Çiçek açabilmem için beni suladın ve besledin. Ben senin meyvenden başka neyim ki? Sana kendimden hiçbir şey bırakmadığım için üzgünüm ama senin beni ektiğin gibi ben de tüm annelerimizin bereketli topraklarına kelimelerimi ekiyorum. Gelecek olanlarda beni bulacaksın.

Çocuğunuz Meryem'den size kutsamalar, sevgili anne, sevgiyle iyi gidin."

Onu bahçede balsam çalılarının arasında bıraktım, yanağından tek bir damla gözyaşı silinmemişti. Kasayı dışarıdaki arabaya taşıdım ve kapıyı kapattım.

Yohanah için yas tuttum. Hâlâ da üzülüyorum. Bir çocuğu kaybetmenin ne demek olduğunu biliyorum.

☽

Magdala'da su kenarındaki eski kulübeme dönene kadar kutuyu açmadım. Açtığımda, Meryem'in -o sonsuz şaşırtıcı ve kafa karıştırıcı kadının- bana son bir sürpriz bıraktığını gördüm. Onun dikte ettiği ve yönlendirdiği şekilde büyük bir özenle yazdığım parşömenlerin ve kodekslerin yanında, farklı bir elden çıkmış başka metinler de vardı. Harfler düzensizdi, sanki aceleyle, eğik ve eşit olmayan boyutlarda yazılmış gibiydi; çoğu zaman mürekkep lekeleriyle belirsizleşse de çoğunlukla okunabiliyordu. Gevşek papirüs demetleri üzerine, tutarsız bir düzende yazılmıştı. Sonunda, zahmetle, onları yeniden bir araya getirdim.

İlk sayfada, aşı boyası, ezilmiş kırmızı anemon ve keçi kanından kendim karıştırdığım kırmızı mürekkeple, beceriksiz, eğitimsiz harflerle bir şeyler karalamıştı:

Meryem'e Göre İncil

Derin bir nefes aldım ve okumaya devam ettim.

Meryem'in Yeshua ile olan yaşamına dair anlattıklarını, artık bana çok tanıdık gelen rahat üslubuyla okudum. Gelecek yıllarda birbirine bağlanacak olan diğer vasiyetlerden her yönden farklıydı, insanların sözleri ilahi müjde haline geldi. Ama bu adam hakkında bu sayfalarda okuduğumdan daha sevgi dolu bir rapor okumamıştım. Kadının ona, onun da kadına olan aşkını. "Damadım" diyordu ona. Kalbimin zevki.

İnsanlığa getirmeyi umdukları mesajı anlattı: tahakküm değil, eşitlik; hiyerarşi değil, uyum; barbarlık değil, şefkat; zorbalık değil, Bilgelik. Ahireti değil, *bu* dünyayı daha iyi bir yer haline getirme umutlarını anlattı. Mısır'daki ilk günlerinde iki sarmaşık gibi nasıl birlikte büyüdüklerini anlattı. Parthia, Judea ve Galilee'de seyahat edip vaaz verirken, mısırın yanına ekilen fasulyenin güçlü bir meyve vermesi gibi, birbirlerinin söylemlerini nasıl tamamladıklarını ve geliştirdiklerini anlattı.

tırmanmak için bir çerçeve. Nasıl da tartıştılar ve farklılıklarında daha büyük bir güç buldular. Bir bütünün iki yarısı.

Sonunda o takipçilerin ondan neden bu kadar nefret ettiklerini anladım. Böyle bir adamın potansiyelini, onun adına kullanılabilecek gücü, onu tamamlayan kadından koparılabileceğini gördüler. Onu asla kabul etmeyeceklerdi. Yaşayan bir kadına, onu bu dünyaya, fizikselliğe ve gerçekliğe bağlayan bir kadının cinsel, çekici bedenine olan aşkına asla tahammül edemezlerdi. Birlikte konuştuğu, tartıştığı ve gözlerinin önünde tek başına dışarı çıktığı bu kadını asla kabul etmeyeceklerdi. Birlikte küçük teknelerle denizde tek başına yol aldığı, kahkahaları ve coşkulu sesleri geride kalanlara ulaşan, kıyıdan kıskançlıkla izlediği kadını. Arkadaşlığını diğerlerine tercih ettiği. Kimi öptü ve kim onu öptü, üzerlerindeki gözleri umursamadan. Bir zamanlar sanki kendi gücü ve tanrısallığı varmış gibi onu hepsinin önünde yağlamaya cüret eden bir kadın.
Ama bu yüzden ölmek zorunda değildi.

Yarattığı tehdit tüm bunlardan çok daha büyüktü. Çünkü onun hayatıyla ilgili anlattıklarında olduğu gibi, ölümüyle ilgili anlattıkları da farklıydı.

Çünkü Meryem o aydınlık sabahta, bir inancın temellerinin atıldığı o günde mezarın başındaydı. Bu özel kadının tehdit edilemeyeceğini anladıklarında ne kadar rahatsız olmuş olmalılar. Uyarılara kulak asmadığını, yalvarışları ve daha sonra tehditleri dikkate almadığını öğrendiklerinde ne kadar öfkelenmiş olmalılar. Gördüklerini -ya da daha doğru bir ifadeyle görmediklerini- ve yaptıklarını anlatmayı bırakması yönündeki talepleri görmezden gelmiş ve bunu da İncil'inde açık bir şekilde tekrarlamıştır.

Gecenin köründe cesedini mezardan çıkarıp gömmüştü. Hakkı olduğu gibi. Çünkü onun en iyi sevgilisiydi.

Gömülü Hazine

Orada, Magdala'da, onun yazılarının kopyalarını çıkardım. Zıtlıkları, her bütünün iki yarısını, birlikte yaşamın bütünlüğünü anlatan dualarını. Yeshua'yla, sevdiği ve onun da kendisini sevdiği adamla yaptığı konuşmaları. Meryem'in Aramice'sinden İbranice, Kıpti ve Yunanca'ya çevirerek daha geniş kitlelere ulaştırmak için başka diller öğrendim.

Onun sözlerini, zekasını, bilgeliğini sevdim. Kozmosun enginliğine

ve onun içindeki yerimizin küçüklüğüne ve yine de birbirine bağlılığına dair sonsuz anlayışını.

Onları öğrendim, ama sanki yeniden öğrendim; sanki her zaman biliniyorlardı, her zaman benim bir parçamdılar.

Ve hazır olduğumda, seyahat ettim. Yüzyıllar boyunca dolaştım.

Benden önce Meryem'in yaptığı gibi ben de pazar yerlerinde, liman kenarlarında ve sinagoglarda vaaz verdim. Zamanla ortaya çıkan kiliselerde. Eski tapınaklarda, yamaçlarda, yüksek yerlerde, ormanlarda ve mağaralarda. Öğretisinin ateşini, kıvılcımın Phoebe, Lydia, Tabitha, Vereniki ve diğer mathetriai tarafından yakıldığı yerlere götürdüm. Çoğu zaman onların hizmetlerinin kanıtlarını buldum: Mecdelli inancını ilan eden uzun zaman önce ölmüş mezar taşlarında; onun işareti olarak duran, lentolara ve kapı direklerine, depoların ve ahırların üzerine oyulmuş barınak ve besleyici ağaçta. Kutsal Anne'yi vaaz eden, kutsal ayinleri olarak nar taneleri yiyen ve Efkaristiya ayinlerinde O'nun kanı olarak şarap içen Mecdelli toplulukları buldum.

Girit'te gemi kazasına uğradım, Mısır'da kovalandım, Sicilya'da hapsedildim, Malta'da mahsur kaldım. Antakya, Salamis, Baf ve Rodos'ta taciz ve istismara uğradım. İmparatorluklar yükselip düşerken, güç merkezleri değişip dönüşürken kendimi Roma'da, Konstantinopolis'te, İznik'te, Aachen'da ve Avignon'da buldum.

Ama ben asla yeterli olamadım. Onun anısı kirletildi. Yeshua'nın öyküsünden tamamen silinemeyecek kadar iyi tanınıyordu, bu yüzden bunun yerine ona iftira atıldı. İlk olarak Efes'te ortaya atılan bu yalan kök saldı: O bir fahişeden başka bir şey değildi. *Onun* tek önemi günahının bağışlanmasıydı. Fikirleri olan bir kadını yok etmek ne kadar kolaydır. Argümanlarını çürütmeye, felsefesindeki hataları ortaya çıkarmaya gerek yoktur. Sadece dinleyicilere onun bir kadın bedenine sahip olduğunu hatırlatın: aşağılık, tüm günahların kaynağı. Bir kadının zihni, zayıf ve yanlış biçimlendirilmiş, şeytanın geçidi. Kadın, erkeğin günahkâr cinsel arzularının hem nedeni hem de kabı olan bir kaptan başka nedir ki?

Gelecek bin yıllarda Meryem'i aşağılamak için gereken tek şey o tek kelimeydi, *fahişe*. Başka hiçbir şeye gerek yoktu. Havva'nın mirası ne kadar inatçıydı, ne kadar değiştirilemezdi.

Sonunda Meryem'in Yeshua'nın dirilişine dair tanıklığının, bir öğretmen, bir peygamber, bir danışman olarak söylediği diğer her şey silinirken, neden İncillerinde kaldığını anladım. Bu ona karşı kazanılan nihai zaferdi: inkâr ettiği sözleri onun ağzına yerleştirmek.

"Ölümün üstesinden asla gelemeyeceğiz," dedi takipçilerine Pınara'daki o soğuk gecede. "Denemek nafile. Gözlerinizi bu dünyadan ayırmayın, çünkü başka bir dünya yok."

Kephas'la olan çatışmasında neyin tehlikede olduğunu ben de çok geç anladım. Çünkü bu, zamanın başlangıcından beri süregelen aynı çatışmaydı. Maryam'ı devirdiğinde, hiyerarşi eşitliğe galip gelmişti. Erkek üstünlüğü uyum ve dengeye galip geldi. Zorbalık, Bilgelik karşısında galip geldi. Sophia ve dişi tanrısallık reddedildi, tamamen erkek olan bir tanrısallık yeniden dayatıldı. Bütünün bir yarısı. Bu dünyanın güzelliğinden ayrı, onun içinde değil, onun. Sonuç olarak, erkekler bir kez daha tüm güce sahip oldular ve hiçbiri kilisenin üzerine inşa edildiği kaya olan Kefas'ın haleflerinden daha fazla değildi: takip eden iki bin yıl boyunca hayal edilemez dünyevi gücü miras alan papalık! Zalim, yargılayıcı bir güç, onu desteklemek için zalim, yargılayıcı bir tanrı gerektiriyordu. Zamanla, bu kilise adamları Yeshua ve Meryem'in birlikte benimsedikleri ideallerden tamamen tanınmayacak kadar uzak zalimlikleri yürürlüğe koyacak ve uygulayacaklardı. Suçu -yine!- kadınların ayaklarına attılar. Havva'nın sözde günahının mirasçıları dünyanın tüm kötülüklerinden sorumluydu. Binlerce yıl boyunca kadınları güç ve nüfuzdan men etti, yardımcı olarak indirdi, cadı olarak yaktı, damızlık kısrak olarak sömürdü ve tüketti. Bedenleri günahkâr, bağlanmaya, dizginlenmeye muhtaç olarak kınandı,

onları doğru yapmak için örtmek ve sakatlamak. Zihinleri zayıf ve kirletici, kötülüğe açık, bu nedenle susturulmaları, liderliklerinin ve seslerinin engellenmesi gereken şeyler olarak yanlış değerlendiriliyor.

Yeshua Mecdelli'sinden ayrıldığında ne kaybedildi? Adem Lilith'e döndüğünde ve Yahova onun Aşera'sını gasp ettiğinde olduğu gibi:

Her şeyi.

☽

Her zaman bildiğim gibi Kıbrıs'a döndüm. Sonsuzluğu görmem gerekiyorsa

-Aynı aptallıkların, aynı zalimliklerin tekrar tekrar sahnelenmesini izlemektense, bunu burada, eski Alaşiya'nın ormanlık yamaçlarında, badem bahçeleri ve kuş sesleri arasında, akan dağ derelerinin yanında, zamanın hem sonsuz hem de önemsiz olduğu yerde yapmayı tercih ederim. Her ilkbaharda, ilk kez yaptığım gibi, yenilenmenin büyüsüne hayret edebileceğim bir yerde, bülbül yavruları yiyecek için çağırırken

ve otların yumuşak tomurcukları kara topraktan açılırken.
Dünyanın bu sessiz köşesinden her şeyi gördüm.

Meryem ve Yeshua'nın ortaklaşa kurduğu kiliselerin sınırsız güce yükselişini izledim. Tüm kadın etkisinden arındırılmış, orijinal eşitlik ve uyum inancından koparılmış, doğduğu yerden uzakta gelişen bu din, cevaplanamaz bir gücün, ezici bir saldırganlığın, sömürünün ve savaşın aracı haline geldi. Kephas'ın haleflerinin bu toprakları sözde kafirlerden almak için orduları bu topraklara çağırmalarını izledim. Ne kadar elverişli bir din; tüm gücü, tek arzusu kendisine tapan dünyevi insanlarla uyuşan göksel bir Baba'ya veriyor.

Bir kez daha, bu Baba adına çocuklar katledildi, kuyular zehirlendi, ekinler yakıldı ve çiftlik hayvanları kesildi. Tanrı böyle istiyor, diye bağırdılar, binlerce yıldır yaptıkları gibi. Bu dinin mirasçılarının tanrılarını yeni kıtalara götürdüklerini, O'nun çocuklarını ezdiklerini, oradaki diğer tanrı ve tanrıçaları da yok ettiklerini izledim.

İnsanoğlunun sınır tanımayan egemenlik ve kontrol arzusunun sonucu olan bu anlamsız savaşları tekrar tekrar izledim. Adem'in parlatılmış kılıcını ilk kez ortaya çıkarmasından bu yana dünyanın herhangi bir yerinde savaşsız ya da kan dökülmeden geçen tek bir barış dakikası oldu mu?

Tek bir tanrı, sadece takipçilerini ve onların da yarısını kayıran bir Yaratıcı düşüncesi tüm dünyaya yayıldı. Bu tek tanrıların her biri sadıklardan oluşan bir orduya komuta ediyordu. Hepsi de kendi doğrularında hoşgörüsüz. Bir arada yaşamaktan aciz. Farklılıklara saygısız.

Kadınlara ve diğer erkeklere hükmettikleri gibi bu dünyayı da yağmaladılar. Umut ettikleri öbür dünya, bakışlarını bu dünyadan kaydırdı. Neden umursasınlar ki? Gelecekte daha iyi bir şey varsa, neden ona değer verelim? Sonsuzluğun üstün işinden önce bu sadece bir göz kırpma, neden hiç dikkate alınsın? Norea'nın bana gemide anlattığı, Maryam'ın Kudüs'te vaaz ettiği vizyon gerçekleşmişti. Yeşil tarlalar ve ormanlar pörsümüştü. Zehirli denizler, balıktan yoksun, atıklarla köpürüyordu. Gökyüzü dumanla kapkara kesilmişti.
Şimdi ne olacak? Seller ve yangınlar şiddetleniyor, denizler ısınıyor.
Yeni bir tehdit ortaya çıkıyor: Kötü muamele gören hayvanlardan ölümcül virüsler mutasyona uğruyor. İnsanlık yıkımın eşiğinde sallanıyor.

Ne olacağını düşünüyorlardı? Dengesizlik, uyumsuzluk, tahakküm. Dünya, Bilgelik tarafından dizginlenmeyen açgözlülük tarafından

zehirlendi. Dünyaya saygı duymayanlar, onun nelere yetebileceğini düşünmeyenler tarafından. Onu beslemeyen ve korumayanlar, birlikte yaşadığımız hayvanları umursamayanlar tarafından.

Onlar bu dünyayı, bu görkemli dönen küreyi, bir zamanlar mükemmel olan bu bahçeyi, bu Cenneti hak etmiyorlar.

☽

Ben, tek başıma, Meryem'in mesajının koruyucusuydum. Dünyanın ona yetişmesini bekledim. Gittiğim her yerde onun kutsal yazılarını gömdüm. Sözlerini, onları güvende tutacak toprağa dikmek için. Doğru zaman geldiğinde onları geri getirecek olan toprağın anlayışına güvendim. İnsanlar sonunda Bilgelik için hazır olduklarında.

O günün henüz geldiğini söyleyemem. Bu yüzden hala bekliyorum.

Onun sözleri de bekler. Deri parşömenlerde ve papirüs kodekslerinde, çuvallarda sıkıca ciltlenmiş, kil kavanozlarda balmumuyla mühürlenmiş, mağaraların derinliklerine, mezbelelerin altına, hareket ettirilemeyen kayaların altına gömülmüş.

☽

Böyle olması gerekmiyordu.

Zamanın şafağında hiç sürgün edilmemiş olsaydım, Adem'i hiç reddetmemiş olsaydım, ölümlülüğümden hiç kurtulmamış olsaydım, sıradan bir hayatım olurdu.

İlk anne ben olurdum. Doğru zamanda ölmüş olurdum. Sheol'da Havva'nın yerini alırdım. O acımasız yere şimdi ne olacak?

Uzun ve üzücü başarısızlığımın bu öyküsünün sonuna geldiğimde, sadece şunu öğrendiğimi görüyorum: ölümsüzlüğün onu tavsiye edecek çok az şeyi var.

Kim böyle bir kaderi seçer ki?

İnsanlar neden kendilerini doğa kanunlarının üstünde görüyor? Neden tüm Yaratılış içinde tek başlarına bir sonu kabullenemiyorlar?

Altıncı Bölüm

BENIM SONUM BENIM

BAŞLANGICIMDIR

MEVCUT GÜN

Şimdi yeni bir gök ve yeni bir yer gördüm,
Çünkü ilk gök ve yer yok olmuştu.
Vahiy 21:1

Deprem

Sonbahar burada, dağın yamacında erken gelir. Uzaklardaki korularda altın meşe ve akçaağaçların yaprakları dönüyor.

Kulübemin arkasında şelale gürlüyor. Dere, penceremin önünden sessiz yaz aylarına göre daha gürültülü geçiyor. Önümdeki vadiyi zambaklar süslüyor. İlk yağmurlarla coşmuş mor yaprakları hala ılık esen rüzgarda titriyor.

Geçen hafta turnalar geldi. Güney güneşi için Mısır'a uçmadan önce bol miktarda karidesle otladıkları tuz gölünden trompet çalıyorlar. Ötleğenler de yakında kanatlanacaklar.

Benim eski günlerimde bu sadece bir son değil, aynı zamanda bir başlangıçtı: sonbahar ekinoksunun işaret ettiği yeni yıl. Gece ve gündüzün eşit olduğu, aydınlık ve karanlığın dengede olduğu dönüm noktası. Büyülü bir zaman. Nadasa bırakılmış kıştan önceki duraklama, baharın yeniden doğuşunun tohumlarının toprağın kucağında derinlerde tutulduğu zaman.

Kapımın önünde son gül bahçem uzanıyor. Seyahat ettiğim her yere yanımda Uruk'taki kutsal bahçenin kalçalarını taşıdım. Yeterince uzun süre durduğum her yerde, tohumlarını ekiyorum ve onlara bakıyorum. Her yerde, o ilk Cennet'in yeniden yaratılışı. Şimdi onları kokluyorum, benim zevkim için ilk diktiği gülleri. Bu gece, dondan korumak için onları sıkıca budayacağım. Köklerine çekilmeleri, kendilerini korumaları, baharda yeniden çiçek açabilmeleri için bir

hatırlatma. Ama tekrar dikmeyeceğim. Bu benim son bahçem. Hareket edemeyecek kadar yorgun, yeniden yaratamayacak kadar bitkinim.

Vadide odun ateşleri yanıyor. Bazen yamaçtan aşağıya doğru yürüyorum ve gölgeli yaylalarda köylülerin yanında oturuyorum. Kaybettikleri kocaları için siyahlar giymiş yaşlı kadınlarla konuşuyorum. Çocuklar oynuyor; erkekler çınar ağaçlarının altında tavli zarlarını atıyor. Kiliseye bile gidiyorum, çünkü kokusunu seviyorum - bir zamanlar Norea'nın Ararat'ın yamaçlarında yaktığı tütsünün aynısı-

ve ritüeller, dinden çok daha eski. Orada tefekkür içinde oturuyorum. Mekânın onurlandırdığı adamı değil, saygı duyduğum kadını, Magdalene'i. Kaybettiklerim için mumlar yakıyorum. Asmodai için, Samael için, Eve için. Norea ve Aradka için. Shaharu, Jezebel ve Maryam için. Hepsi için.

☽

Bu sabah, görevimi bir kenara bırakmam için başka bir neden daha var, çünkü yazıyorum. Aynı hikâyeyi tekrar tekrar yazıyorum. Her seferinde verimli bir bahçede başlıyor. Bir kadın ve bir adam orada barış ve uyum içinde yaşıyorlar. Ta ki adam isyan edene, Kutsal Annesinin ilahi yasasına karşı gelene ve karısını ayaklar altına alana kadar. Her versiyonda, bu ilk günahkâr için yeni cezalar, suçunun kefaretini ödemek için yeni işkenceler, bu daha dürüst Yüce kadın için yeni güçler tasarlıyorum.

Ama bugün kalemimi yere bırakıyorum (bu dahiyane icat! Ben yazdıkça akan mürekkeple doldu bile. Fındık öğütmek yok, aşı boyasıyla karıştırmak yok, bağlamak için kurşun tozlamak yok) çünkü vadide nar festivali var. Kaynayan reçellerin ve soutzoukoların kokusu, zivania yapımının keskin alkollü buketi, yamaçtan kapıma doğru yayılıyor.

Taze çamların ve güzel kokulu ardıçların arasından neşeyle iniyorum, gevşek bacaklı bir koşuya teşvik ediyorum.

Sarsıntı geldiğinde hafiftir. Ormanda, zar zor fark ediyorum. Sıkıca kök salmış ağaçlar sadece havaya sürtünüyor. Yerinden oynayan bir kaya yuvarlanıp hız kazanıyor ve akan dereye sıçrıyor. Ama köyde, her şey kargaşa içinde. Bir kule devrilmiş, eski taşlar yere dökülmüş. Devrilmiş bir kamyondan narlar dökülüyor, tohumlar dökülen yakutlar gibi tozun içinde parlıyor.

Kalabalık kafenin siyah beyaz ekranında görüntüler titreşiyor. Depremin Mısır açıklarındaki merkez üssünden İsrail, Suriye, Libya;

Lübnan, Türkiye ve Yunanistan'da uzak artçı sarsıntılar tetikleniyor. Yer yarıldı. Mağaralar açığa çıkar. Yarıklar genişledi, gizli kalıntılar ve temeller ortaya çıktı. Tüm bu yerlerde, yüzyıllar önce Meryem'in sözlerini gömdüm. Çoktan unutuldu, benim tarafımdan bile.

Tüm bu yıkımın ortasında tek bir can kaybı yaşanmaz. Ama her yerden küpler ve çömlekler çıkarılıyor. Parçalanmış vazolar tüylü kutsal yazıları ortaya çıkarıyor. Sanki yeryüzü rahat bir nefes alıyor: Vakit geldi.

Deşifre edilen ilk şey, deprem Nil'in bir kolunun yönünü değiştirdiğinde keşfedilen bir parşömen zulası. Televizyonda yayınlanan haberlerde, uzun süredir sular altında olan yerleşimin zamansız arka planını, kıyıdaki kayalıkların kusursuz siluetini görüyorum. Onları gömdüğüm gün aklıma geliyor: bulutsuz, pembe bir şafak vakti, yalnız bir ibis beni izliyor, onaylıyor.

Keşiflerin ardı arkası kesilmedi. Ölü Deniz'in çorak yamaçlarının yanında, bir çobanın içine düştüğü sarnıçtan çıkarıldı. Lübnan Dağı'nın tepelerinde toprak kayması sonucu yeni ortaya çıkmış bir mağaranın içine gömülmüş küplerden. Tarsus'ta bir Roma evinin uzun süredir gömülü olan mahzeninden. Wadi Rum çölündeki çatlak bir kayanın altında.

Daha fazlası, çok daha fazlası, İstanbul'daki gümrük yetkilileri tarafından ele geçirildi. Kahire'deki karaborsa antika satıcılarına yapılan baskınlardan elde edildi. Suriye'den çıkan kaçakçı kamyonlarının brandalarının altında bulundu.

Meryem'in sözlerinin gücünü neredeyse unutmuştum; neredeyse iki bin yıl önce onları ilk duyduğumda kendimde hissettiğim şaşkınlığı. Tanrıçasının ifşasının şokunu ve ihtişamını. Ancak bu olağanüstü parşömenlerin ve kodekslerin içerikleri nefes nefese rapor edilirken, dünya bu keşiflerle sarsılırken, geri tepme başladı.
Sözlerine inanılmıyor ve alay ediliyor.

Bu yazıları onun yazmadığını söylüyorlar. Bunlar tövbe etmiş bir fahişenin sözleri değil. Eğer bunları o yazmışsa, bunu tek başına yapmamıştır, başka biri sorumludur. Düşünceleri aşırılmıştı. Başka, daha bilge (kötü) kişilerden ödünç alınmıştır. Düşünceleri haksızdı, zayıftı. Duaları, güzel bir ifade tarzına sahip olsa da, önemsiz ve gelişmemişti. Antik dünyada kadınların vaaz vermediği söylenir. Kadınların yeterli öğrenimi yoktu. Yeshua'nın -şimdi ona İsa diyorlar- eşi yoktu, çünkü o bu dünyadan değildi, bu dünyanın üstündeydi. İsa Sophia'dan bahsederken tanrıçayı değil, soyut bir kavramı, erkek bir tanrının Bilgeliğini kastediyordu.

Merak ediyorum: Bir kadının mesajı hiç duyulacak mı? Yoksa her zaman çok mu zayıf, çok mu öfkeli, çok mu tutkulu olacak? Tüm insanlık için (erkekler için demek istiyorlar) çok mu alakasız?
Ve yine de.

Bu kutsal metinler daha önceki bir çağda ortaya çıkmış olsalardı, yok edilmiş olurlardı. Gün ışığını görmeden önce sapkınlık nedeniyle yakılırlardı.
Şimdi, her ne kadar kötü niyetli olsalar da, sözleri yayınlanıyor. Ve garip bir şey olur.

İnsanları kınayanların ötesine sıçrarlar. Kürsülerden onlarla alay edenlerin, Roma'da bir balkondan onları reddedenlerin üzerinde süzülürler. Dünyaya uçarlar ve okunurlar, tartışılırlar ve tartışılırlar. Açık zihinlere ve kırılan kalplere sahip olanlara ulaşırlar. Tıpkı iki bin yıl önce Korint, Atina ve Efes'in agoralarında olduğu gibi kadınlar arasında da verimli bir zemin bulurlar.

Dirilişle ilgili anlattıkları -*ortaya* çıkardığı *sıradan bir aldatmaca*- daha da büyük hedefleri aydınlatan bir barut izini ateşler. Çünkü her şey bu olağanüstü iddiaya dayanıyordu. Meryem'in tanıklığının ardından her şey patladığında, geriye Meryem'in sorduğu sorulardan başka ne kalır? Neden sonsuza dek yaşamayı arzuluyorsunuz? Bu doğru mu? Bu doğal mı? Neden yönetilmek, yargılanmak ve cezalandırılmak istiyorsunuz?

Dünyanın dört bir yanında kadınlar Meryem'in sözlerini susuzlukla içiyor, onlarda bir anlam ve umut arıyor. Silindikleri, yanlış temsil edildikleri ve acımasızca iftiraya uğradıkları geçmişe yeniden bakıyorlar. Daha iyi bir hikaye istiyorlar. İçinde kendilerini görebilecekleri bir hikaye. Yeni bir son istiyorlar. Artık yargılama ve zorbalık yok. Artık tahakküm mücadelesinden doğan çatışmalar yok. Bu fiziksel, gerçek dünyanın bir kutlaması, onun ötesindeki hayali bir alemin değil. Sonsuz, ruhani yaşamdan değil, yenilenmeden bahsediyorlar.

Kendi tarihlerinden ve dinlerinden kayıp kadın seslerini arıyorlar. Hiç duymadıkları filozofları, kârı ve maliyeti farklı saymış olabilecek ekonomistleri arıyorlar. Erkekler tarafından yapılan bilimdeki boşlukları yeniden inceliyorlar. Kaybettikleri tanrıçaları ile kaybettikleri güçleri arasındaki bağlantıyı görüyorlar. Havva'nın sözde günahı ile kadınların liderlik etmek için çok saf, çok duygusal ve çok zayıf oldukları iddiası arasındaki doğrudan bağlantıyı. Soruyorlar: Anlamadıkları kadın bedenlerini kontrol eden erkek yasalarını haklı çıkarmak için bir erkeğin tanrısına başvurulmasına nasıl tahammül

edebiliriz?

Eriyen buzlara ve yanan ormanlara bakıyorlar ve eğer insanlar dünyamızın dışında bir tanrı olduğunu hiç düşünmemiş olsalardı her şeyin nasıl olabileceğini soruyorlar. Bildiğimiz tek dünyadan daha *iyi bir yer* olan öbür dünyayı önemseyen peygamberleri hiç takip etmemiş olsalardı. Bunun yerine bu dünyaya kök salmış, bu yaşamı, bu bedenleri, bu gezegeni seven bir tanrıya tapmış olsalardı.

Annenin kaybını hissediyorlar. Okullardan kovulan kızlara, parlamentolardan kaçırılan kadınlara bakıyorlar. Kızların kesildiğini, örtüldüğünü ve dedeleri yaşındaki erkeklere satıldığını görüyorlar. Erkekleri gözlemliyorlar

Dünya yanarken konuşan liderler. Soruyorlar: Annenin isteği bu mu?

Meryem'in çığlığı -kendi tanrılarınız olun! İkinci bir deprem gibi, onun kutsal kitaplarını ortaya çıkaran yeryüzündeki yarıklardan yayılıyor. Protestocu, talepkar kadın dalgaları halinde gelen bir artçı şok, kadın cinsiyetinin en kötü istismarlarını kovuşturan o yüksek teokratları devirmek için yuvarlanıyor. Farsça, Peştuca, Arapça pankartlara karalanmış, hashtaglenmiş, Instagramlanmış, tik-toklanmış. Bedenlerini geri alan, sokaklarda dans eden, peçelerini yakan kadınların neşeli makaralarının yanında ilan edildi.

Kaybettiklerini hatırlayan kadınlar atalarının tanrıçalarını aramaya başladılar; sadece Aşera'yı değil, kıskanç Baba'nın kudretli elinin ulaştığı her yerde ezdiği tüm Anneleri. Artemis, Gaia, Elat. Mısır'da İsis, Hindistan'da Shakti, Çin'de Nuwa. Yeni Zelanda'da Papatūānuku, Nijerya'da Yemonja, Peru'da Pachamama. Arabistan'da Al-lat, Afganistan'da Hariti. Hepsinin mesajı aynıdır: kadınları onurlandırın, çünkü onlar yaşamı getirir ve sürdürürler. Kadınlar arayış içinde kendi değerlerini bulurlar; zincirlerinden kurtulurlar, bedenlerini geri alırlar, iktidar haklarını savunurlar.

Ve tüm bunların içinde kendi elimi, ektiğim tohumları görüyorum. Şimdi baktığımda, kaybettiğimiz Annemize duyduğumuz bu özlemin asla gerçekten ölmediğini görüyorum. Yeraltına çekilmiş, güllerim gibi köklerine dönmüş. Orada yatıyordu; zengin, kara toprakta korunuyor, besleniyordu. Her bir kök ne kadar sert kesilirse kesilsin, yeni filizler büyüdü, taze tomurcuklar hızlandı. Tahttan indirildiğinde, kadınlar onu yeniden keşfetti: İbranice'de Chokmah, Yunanca'da Sophia olarak. Batı'da Brigid. Roma'da Magna Mater.

Onu bu modern çağda da görüyorum.

Onu yüksek yerlerdeki kutsal ağaçlarda, yeryüzünün kutsal mağaralarında görüyorum. Nahalath'ın çocuğu, asmamın tomurcuğu,

öğretimi tufandan çıkaran Serah'ı anımsıyorum. Onu, çocuk doğurmayı uman genç kadınların hala Cennetin Kraliçesi'ne kek getirdiği o eski yerlerin kalıntılarında görüyorum. O, Damaris'in Samiriye'den Sidon yoluyla getirdiği bazalt taşında, üç bin yıldır tapınan ellerin aşındırdığı pürüzsüzlükte, herkesin görmesi için Kıbrıs'taki harap tapınakta hala duruyor.

Bunlar eski gerçekler, dedi Maryam. Babamızdan bile eski. Asla ölmeyecekler.

Onu kiliselerde bile görüyorum. O kadar seviliyordu ki, o inatçı yeni din bile onu yerinden edemedi. O Panagia oldu.

Sayısız ikonada tasvir edilmiş, her evde saygı görmüştür. Merhametin ve Bilgeliğin, hayvanların ve toprağın, bereketin ve anneliğin aynı tanrıçası. O Pantanassa, her şeyin kraliçesi, Thalassine, denizin. Yiatrissa, şifacı.

Meryem, Tanrı'nın annesi, kilise onu böyle çağırıyor. Ama ben daha iyi biliyorum.

O Tanrı.

Asherah, Sophia, Mary. Al-lat, Shakti, Yemonja. Ona ne derseniz deyin. Yaradılışın o kadim ruhunun vücut bulmuş hali.

Yüce Tanrım. Her şeyin annesi.

☽

Yazılarım yeni bir yön alıyor.

Geçmişi yeniden yazmanın bir anlamı yoktur.

Değişmesi gereken başlangıç değil, sondur.

Her sayfaya kalın kırmızı bir çizgi çekiyorum. Ormanın yapraklarından, kabuklarından ve böceklerinden kendim karıştırdığım mürekkeple yeniden başlıyorum.

İlk başta onu sevdiğimi yazmıştım. *O günlerde ne kadar güzeldi.*

Altı hafta boyunca masamdan neredeyse hiç kalkmadım. Öfkeyle yazıyorum. İhanete uğramış bir aşkın ve haklı bir intikamın hikayesi. İnsanoğlunun aptallığının ve ilk, en korkunç günahının sonuçlarının. O zamandan beri tüm yaşamı zehirleyen yalanın öyküsü: Annemizin Bilgeliği tehlikelidir; ondan uzak tutulmalıyız. Yoksa.

Yoksa ne olur?

Dönüş

Tekrar başımı kaldırdığımda kış ortasıydı. Hikâyem neredeyse tamamlanmıştı, sadece sonunu tam olarak göremiyordum. Sayfaların üzerine kaba taştan bir kağıt ağırlığı yerleştiriyorum ve yağmaya başlayan kalın, sessiz kar tanelerini izliyorum. Alacakaranlık çökerken, donmuş zemine yerleşiyor.

Vadide, tanrılarının doğumunu kutluyorlar. En karanlık gecenin derinliklerinde, çorak, ekinsiz tarlaların ortasında umut ve ışık hüküm sürüyor. Yaşamın ebedi mucizesi: bir anne ve bir bebek. Bunu kim kutlayamaz ki?

Geceyarısı çanlarının sesi gecenin ayazında bana ulaştığında, ben bile, ne kadar acı olsam da, zaman kadar yaşlı olsam da, bir kadeh kaldırabilirim. İkisine de. Anneye ve çocuğa. Yenilenmeye. Yeniden gelişe.

İşte bu yüzden son zil çaldığında kapı açıldığında ayaklarım titriyor, zihnim bulanık ve kalbim biraz öfkeli.
Orada duruyor, dolunay yakışıklı, hala sevgili yüzünü gümüşleştiriyor.
Kar saçlarını tozlandırıyor.

"İşte buradasın!" dedi. İlk karşılaştığımızda yaptığı gibi. Sanki bu dört bin yıl boyunca kaybolan o değil de bendim. Kendimi sabitlemek için bir elimi ahşap bankın yüksek arkalığına koydum.
"Söylemen gerekiyordu: *İşte buradayım!"* diye azarlıyor beni.
Bardağım yere düşüyor ve binlerce parçaya ayrılıyor.

"Gel Lilith, güzelim şaraba yazık oldu." Köşeden bir süpürge alır ve kapı eşiğindeki kırıkları soğuk gece havasına süpürür. "Ne güzel bir yeriniz var." Telaşla mutfağa giriyor, iki kadeh daha ve en iyi şarap olan maratheftiko'dan taze bir şişe getiriyor. Ama kısa süre sonra şarabın açılışına yenik düşer.

"Bu nasıl çalışıyor Allah aşkına?" Gözünü dikiyor, modern plastik mantarı etkisiz bir şekilde dürtüyor.

Bir tirbuşon alıp şişeyi açıyorum; şarabı döküyorum. O şarabı yudumlarken yoğun bir yakut kırmızısı kadehi kan gibi kaplıyor. Vişne ve yaz menekşesi kokuları havayı dolduruyor.

"Kendi yöntemlerime saplanıp kaldım," diye gülüyor. "Bağlantısız. Her zaman bunu benim için yapacak biri vardı," diyerek yeri işaret ediyor ve teatral bir şekilde ağzını açıyor, "aşağıda."

Şarap beni canlandırıyor, gergin midemi yatıştırıyor. Kadehimi masaya koydu. Saçları omuzlarının altına kadar uzamış. Üç günlük kirli sakalı çenesini sıyırıyor. Anlaşılmaz bir şekilde, bu çağdan otuz yıl önce *kabuk takım* olarak bilinen türden olağanüstü leylak rengi polyester bir kıyafet giymiş.

Beni sersemliğimden uyandırdı. "Ne giyiyorsun böyle?"

Aşağı bakıyor ve sırıtıyor. "Kızgın çukurlardan çırılçıplak çıktığımda bir ipte asılıydı. Oldukça hoşuma gitti. Tyrian moru, ne kadar neşeli bir renk! Daha da önemlisi, beni selamlamayacak mısın?"

Üzerine düşüyorum, Samael'im, aşkım, yüzüne ve boynuna binlerce öpücük yağdırıyorum. Üzerindeki iğrenç giysiyi yeterince hızlı çıkaramıyorum.

☽

Yatağımın sıcaklığında birlikte uzanırken, Samael bana nasıl serbest bırakıldığını anlatıyor. Yıllar geçtikçe, insanlar ona inanmayı bıraktıkça Cehennem'in nasıl küçüldüğünü. "Önce *o* gitti," diyor parmaklarımız birbirine dolanırken. "Uzun zaman önce."

"Ama o zaman beni aramamıştınız," diye gözlemliyorum.

"Çünkü o değiştirildi. Başka bir cehennem efendisi, Şeytan adında bir prens tarafından. Bizim gibi Yüce Tanrı'nın hoşuna gitmeyen bir melek. Ama o çok kötü biriydi Lil'im, hiç de bizim gibi değildi. Baş şeytan, düşmüş bir melek, o yeri, alevlerini, yanan göllerini, pis kokusunu, kederli kasvetini severdi. En azından benimle kongre yapmak istemedi - diğeri gibi değil." Titriyor.

"Sonra o da mı gitti?"

"Gerçekten de öyle. Ama sadece orada yaşayan herkesin çektiği tarifsiz acılardan sonra."

Bilmeye dayanamıyorum ama sormak zorundayım. "Asmodai ne olacak?"

Derin bir nefes alır, burnunun kenarını sıkar. "Şey, Lil. Mesele de bu."

Panik beni sarıyor. Oğlum o cehennem diyarında ne dehşetler yaşadı? O ıssız yerde ne işkencelere katlandı?

Samael elini benimkinin üzerine koydu. "Şeytan gittikten sonra, o yerin yok olacağını düşünmüştüm. Sonunda oğlumuz huzura kavuşacaktı. Altı hafta önce (ölümlüler açısından, senin ve benim için

bir göz kırpması kadar kısa bir süre) şiddetli bir sarsıntı bölgemizi vurdu. Gökyüzü açığa çıktı, güneş ışığı o kükürtlü salonları doldurdu, ateşli göllerin üzerine yumuşak bir yağmur düştü. Taze ilkbahar havası sınırsız derinlikleri süpürdü."

"Deprem!" Ağlıyorum. "Bu dünyayı da parçaladı."

"*İşte bu*! Düşünmüştüm. Tüm beklediğimiz buydu. O en derin cehennemin sonu!"

"Ve?"

"Ve hiçbir şey! Hiçbir şey değişmedi. Hayaletler melankoli ve acı içinde kalmaya devam etti. Sadece ben uçup gidebilirdim, durdurulmadan. Ama yine de gidemedim. Oğlumuzu hayattayken hiç tanımadım, sevgili Lil. Ölümünde, azalmış olsa da, onu sevmeye başladım. O yerin değişen kaderi boyunca onu korudum, en kötüsünden korudum. Onu bakımsız, yapayalnız bırakmaya dayanamadım."

"Ama sen onu terk ettin! O zaman neden buradasın?"

"Onu kurtarmak için buradayım. İşkencesini sona erdirmek için. Orayı bitirecek olan her neyse - o zulmü ortadan kaldıracak, o yargıyı ve acıyı sonsuza dek sona erdirecek her neyse - bunu sadece sen ve ben yapabiliriz."

"Biz ikimiz mi? Neden?"

"Çünkü biz başlattık. Ben başlattım! O sefil ağacı asla dikmemeliydim! Sana olan aşkım tüm bunları harekete geçirdi, hepsi benim suçum! Bilgeliği hiç tatmamış olsaydın, o aptal Adem'e asla isyan etmezdin. Asla cennetten kovulmazdın. Havva asla O'nun gazabını ve yargısını tüm insanlığın üzerine getirmezdi. Oğlumuz sonsuz sefaletin içinde sıkışıp kalmazdı."

Onun sevgili, acı çeken yüzünü öperim. "Yaşayabilir miydim, akılsız, özgür olmadan? Sen beni kurtardın. Onun planını gerçekleştirdin. Ve eğer Adem dinlemiş olsaydı, tüm insanlığı da kurtarmış olacaktın! Suçlu olan o, sen değilsin. Bilgeliğin tadına baktı ve onu reddetti. Diğer yarısını inkar etti ve kendini dünyanın üzerinde hakimiyet ve egemenlik kurdu. Suçu, karısını gasp eden ve onun Bilgeliğinin yayılmasını engellemek için tüm kadınları aşağılık olarak lanetleyen erkek tanrısıyla paylaşıyor!"

Samael yüzünü bana döndü. "Bunu nasıl düzeltebiliriz Lil? Aklımızın ötesinde olamaz. Sen ve ben dünyaya Bilgeliği getirdik.

Cehennemin derinliklerinden gelen tanrıça! İkimiz birlikte neyi başaramayız ki?"

Pencereden, Asherah'ın kendi yıldızı olan akşam yıldızı doğuda

yükseliyor. Acaba bu yüzden mi başarısız oldum? Hayatım boyunca tek istediğim, arayışım, onun ölümünün intikamını almaktı. İnsanlığa bilgeliği getirmek. Böylece kendi tanrıları olabilir ve cehenneme bir son verebilirlerdi. Maryam'ın sözleri kulaklarımda çınlıyor.

Yaratmak için iki yarıya ihtiyaç vardır. İki karşıt, ama eşitler kaynaşmış.

Yapılması gerekeni yapmak, daha iyi bir dünya yaratmak için ihtiyacım olan tek şey diğer yarım mıydı?

☽

Samael uyuyor. Dışarıda bir bankta zihnimi boşaltıyorum.

Depremle ortaya çıkan Meryem'in sözleri, her zaman olacağını bildiğim gibi bir devrimi ateşledi. Bereketli toprağa ekildi, tek ihtiyacı olan zamandı. Deprem Samael'i de serbest bıraktı ama hâlâ bir cehennem var. Bizim için yaptığı plan gerçekleşmedi. Bir şeyler yarım kaldı. Samael ve benim birlikte yapmamız gereken şey ne?

Mürekkep gökyüzünde, akşam yıldızı yayının zirvesine ulaşıyor. Bu modern çağın zeki (ama yine de akılsız) insanlarından onun evrende parlayan bir gaz topundan başka bir şey olmadığını öğreniyorum. Bir zamanlar hepimizin inandığı gibi yıldızlar ne tanrıdır, ne de insanlar gelip geçicidir. O kadar uzakta ki bazıları ışıkları bize ulaşmadan ölüyor. Asherah gibi, o gitti ama hala üzerimizde parlıyor, ışık ve sıcaklık getiriyor. Ve bilgelik.

Bilgelik bilinçten başka nedir? Gerçekliğin farkındalığı. Sorumluluk ve sonuçları olan özgür irade. Yetişkinliğe erişen bir çocuk, yeni ve çaresiz çocuklar doğurur.

Kıskanç Tanrı bunları reddetti. Merakı cezalandıran, seçim ve özgür iradeyle alay eden bir Baba. İtaat, daimi çocukluk-Bilgisizlik

-O'nun istediği buydu. "Onları gönder!" diye bağırdı. Bunca zaman sonra O'nu şimdi duyuyorum. Alaycı Sesini, güçlü Öfkesini serbest bıraktı. *Adam bizden biri gibi oldu, iyiyi ve kötüyü biliyor! Şimdi, elini uzatıp Yaşam Ağacı'ndan da almasın ve sonsuza dek yaşamasın diye, gönder onları!*

Ay ışığı taze kar kabuğundan parıldıyor. Rüzgâr altın meşelerin arasından fısıldıyor.

"Bir ağaç düşünün," dedi Meryem. "Meyvesi boldur. Tarladaki hayvanları ve gökteki kuşları barındırır. Bütün canlılar ondan beslenir. Bu ağaç Kutsal Annemizden başka nedir ki?"

Beynimin nöronları ve sinapsları fokurduyor ve kıvılcımlanıyor.

Zihnimin görünmeyen, karanlık köşeleri birbirine bağlanıyor. Çakmaktaşı kıvılcımlar alıyor; alevler körükleniyor, şimdi yayılıyor. Bilgeliğin kendisi gıcırdıyor ve canlanıyor.

O, yumuşak esinti ve dalgaların şiddetidir.
O, yılların döngüsü ve yıldızların yol gösterici ışığıdır. O Hayat Ağacı'dır. Dünya ile mükemmel bir birliktelik içinde.

Sonunda anladım: Hikayemin nasıl biteceğini biliyorum.

Hayat Ağacı

"Git, karanlık Lord! Çatallı çatalını bırak!"

"Uyan, Samael!" Onu uyandırmak için yüzüne su damlatıyorum. "Güvendesin, dünyaya döndün, benimlesin!"

"Ne oldu? Ne?!" Pencereye, kapıya dönüyor. Yataktan kalkmış, elbiselerini çekiştiriyor, tökezliyor. Tek ayağıyla topuğuna bir ayakkabı geçiriyor. "Kaçmak zorunda mıyız?"

"Hayır, otur, kıpırdama. Tehlikede değiliz. Sadece sana sormalıyım: Hayat Ağacı'nı sen mi diktin?"

"Ben-ne yaptım?"

"Cennet'te! Hayat Ağacı! Onu sen mi diktin? Bilgi Ağacı'nı benim iyiliğim için diktin. Tüm insanlık için tasarladığı Bilgeliği bana vermek için. Ama diğerini, Hayat Ağacı'nı da sen mi diktin?"

Oturuyor, dalgın. Gözlerindeki uyku sersemliğini siler.

"Ben yapmadım. Bir tane yetmedi mi? Tatmin olmadın mı? Daha fazlası için geri dönmeli miydim?"

"O zaman nereden geldi? O'ndan değil. O yasakladığı bir şeyi ekmezdi. Öyleyse kim yaptı?"

"Sanırım yapmış olmalı. Gitmeden önce."

Öpüyorum ve ona sarılıyorum. Hayal edilemez bir zafer! "Görmüyor musun?"

Düşünüyor. Nöronları ve sinapsları da, ağır aksak da olsa, fokurduyor ve kıvılcımlar saçıyor. "Açıkçası Lil, anladığımı sanmıyorum."

"Bu, O'nun planının sadece yarısını yerine getirmediğiniz anlamına

geliyor. Hayat Ağacı bizim için de tasarlanmıştı. O gün yabani adaçayının yetiştiği çayırda kulak misafiri olduğun şey neydi? Çocuklarımıza en büyük *hediyeleri* verme zamanının geldiğini söyledi. *Her iki* ağacı da bizim için kastetmişti."

Bu onların doğuştan hakkı, diye mırıldanıyor Samael, Kadının sözlerini hatırlayarak. *Hangi sevgi dolu ebeveyn zamanında kenara çekilmez ki?*

"İşte bu yüzden Cennet'ten kovulduk-Eve ve Adem de. Bizi gerçek ödülden uzak tutmak için."

"Bekle," diyor Samael, başını ellerinin arasına alarak. "Hâlâ göremiyorum. Uzaktaydım, çok şey kaçırdım. O yüzden bana en yalın halinizle anlatın."

İçimi çektim ve ikimize de biraz daha şarap getirdim. "Bilgi Ağacı bize Bilgelik verdi. *En yalın ifadeyle*, neyin iyi neyin kötü olduğu konusunda. Yani tüm anlayışın temelinde yatan zıtlıkların bilincini. Bize her şeyde denge ve uyumun esas olduğunu öğretti."

"Ama en büyük armağan Hayat Ağacı değil mi?"

"İlki bize bu dünyada nasıl gelişeceğimizi gösterdi. İkincisi ise bizi ona bağlayacaktı. Yaşam Ağacı sonsuz yaşam vermez! Onun armağanı bundan çok daha büyüktür. *Onun meyvesi altından daha iyidir*. Çünkü O Yaşam Ağacı*'dır*, Samael! Onun meyvesini yemek, onun ebedi erdemlerini ve niteliklerini somutlaştırmaktır. Bunlar benim aracılığımla çocuklarıma -tüm insanlığa- akmalıydı, çünkü ben ilk anne olacaktım! O zaman tanrılar gibi yaşardık: yargıdan ve zalim otoriteden uzak. Birbirimizle ve dünyayla uyum içinde

-Ona hükmetmek değil. Ondan zevk almak - onun ötesinde başka bir yaşam için özlem duymamak. Sonsuza kadar yaşardık - toplu olarak, yenilenme yoluyla; doğanın yolunda, diğer tüm canlıların yaptığı gibi; bireysel olarak, bedensiz bir formun cehenneminde değil. Çocuklarımız bizim yerimizi alacaktı. Biz kenara çekilirdik."

"Ve O bunu engelledi mi?"

"Elbette öyle! Uyum ve denge, ortaklık ve bir arada yaşama; bunlar güce aç bir tanrı ve ona hizmet eden insanlar için ne işe yarar? Adem'in bana hükmetmeye çalıştığı gibi o da karısını gasp etti. Kendisini bu dünyadan üstün tuttuğu gibi, insanı da bu dünyadan üstün tuttu; karısının isteklerine karşı otoritesini uygulamak için cehennemi bir öbür dünya dayattı. Ancak tahakküm ve kontrol yolu, tüm insanlığın yarısını inkar etme yolu, yalnızca yıkıma götürür. *Biri olmadan, ikisi de ölecektir!* Bu dünyanın, bildiğimiz tek yuvanın, sahip olacağımız tek hayatın ölümü demektir. Şu anda bile eşikteler!"

Samael'in gözleri kapalı. Bardağını boşaltıyor.

"Görüyorsunuz, değil mi? Ne yapmamız gerektiğini görüyor musun? Çünkü Samael, ben tüm insanlığın annesiyim! Sevgili oğlumuz aracılığıyla beni öyle yaptın. Ve sen de onların babasısın! Adem ve Havva kadar *biz* de ilk ebeveynleriz.

Eğer bu meyveyi birlikte yersek, bu meyve bizim aracılığımızla yaşayan çocuklarımıza ulaşacaktır. Sonunda onun planı gerçekleşecek. Kendini dünyanın üzerinde gören her şey sona erecek - Cehennem de dahil, O da dahil! Oğlumuzu kurtaracağız. Hepsini kurtarın! Çünkü gerçekten yaşamak için kendi tanrıları olmalılar - bu dünyada bedenlenmiş, onun diğer her parçasına denge ve uyum içinde bağlı olarak. Bu dünyayı yeryüzündeki cennet olarak görmek için. Onu kurtarmak için. Cenneti yeniden kazanacağız, aşkım.
-Daha iyi bir cennet. Çocuklarımıza O'nun istediği ve O'nun reddettiği şeyi vererek: gerçekliği."
"Oh hayır, tatlım, kalbimin mutluluğu. Lütfen bana bunu kastetmediğini söyle-" "Evet. Oraya geri dönmeliyiz. Cennet'e dönmeliyiz."
"Şeytan'ın olgunlaşmış fonu adına, Lil. Lütfen hayır. Bir daha olmaz!"

Cennet Yeniden Kazanıldı

Kutsal olmayan sahnelerden geçtik, yeryüzünde yeniden yaratılmış bir Cehennem - burada, Yaratılışın büyük projesinin başladığı yerde, katliam ve kan dökme yeniden hüküm sürüyor. Sayısız kez geçtiğim antik yol, sedirlerle kaplı otoyol, şimdi Lübnan'dan, eski Fenike'den, savaş halindeki Suriye'den ve Irak'ın harabelerinden geçen sıkıntılı bir patikayı takip ediyor. Bir zamanlar tanıdığım şehirler - huzurlu Palmira, gururlu Ninova, beyaz duvarlı Mari- moloz yığınına dönüşmüş. Antik tapınakları, badem kokulu caddeleri, keyifli sütunları; hepsi bombalanmış ve toza dönüşmüştü.

Mülteci kamplarında kadınlar, onları köleleştirenlerin giydirdiği burkaları yakıyor; tecavüzcülerinin doğurduğu bebekleri emziriyorlardı. Aynı sefalet, aynı şiddet, aynı dehşeti daha önce

defalarca görmüştüm. Ne kadar az şey öğrenilmiş. Uyumsuzluk ne kadar da muzaffer. Bilgisizlik ne kadar sefil.

Ve yol kenarlarında yeni bir dehşet: Meryem'in kutsal kitaplarının ateşlediği isyanların acımasızca ezilmesi. Köprülere asılmış, vinçlerden sarkıtılmış cesetler. Gözleri bağlı, elleri kelepçeli; boyalı ayak tırnakları aşağıdan geçen trafiğe sürtünüyor. Bir duvardan kıvrılmış bir pankartın kalıntıları, Maryam'ın silahlanma çağrısından geriye kalan tek şey. *Kendi tanrılarınız olun,* diye haykırıyor, bizimle alay ediyor, hala yapılmamış olanlar için bizi suçluyor.

☽

İşte bir kez daha buradayız, Samael ve ben, her şeyin başladığı yere geri döndük. Dört nehrin sınırladığı, beş bin yıldır dokunulmamış, işlenmemiş gizli bahçede. Buranın bir zamanlar Cennet olduğunu asla bilemezsiniz. Şimdi çorak, bakımsız, bozulmuş. İncir bahçeleri öldü, toprak aşındı. Artık buraya yağmur yağmıyor. Çöl sürünüyor. Güneyden yaklaşarak, o ormanlık manzarayı çaldı.

Sallanan arpa tarlaları yok, sulama kanalları yok. Titreyen yapraklar, dallanan palmiyeler, yüce gölgeler yok. Meyveler, ılık korular, bereketli bahçeler yok. Oynayan oğlak yok, tatlı gözlü inek yok, öten güvercin yok. Yabani adaçayı çayırları yok, mersin taçlı kıyı yok, bir zamanlar yüzdüğüm ve Adem'in günahının tohumlarını yıkadığım havuz yok.

Bakılmamış, beslenmemiş, hepsi gitmiş. Geriye ne kaldı?

Hâlâ taşlı tepelerle gözlerden gizlenmiş, çölleşmiş bir vadi. Sadece iki ağaç kalmış: beklenmedik, yersiz, boşa harcanmış çukurun ortasında yaşamla titreyen.

Birinden: ince gövdeli, parlak yapraklı, meyvesi hala asılı. Bir zamanlar yediğim ve bir zamanlar Havva'ya sunduğum parıldayan, yakut gibi parlayan nar. Dünyaya Bilgeliği getiren ve yayılmaması için tüm kadınları lanetleyen meyve. Diğeri, bir palmiye: uzun ve korunaklı, ağır, salkım salkım hurmalarla aşağı sarkıyor. Köklerinde bir zamanlar parlak olan bir kılıç hala toprağın içinde kınında. Ağacın altında, serinletici yapraklarının gölgesinde üç figür uykulu bir şekilde uzanmış yatıyor.

"Benimle dalga geçiyor olmalısın!" Samael ilan etti. "Nasıl oluyor da hâlâ buradalar? Her şey yok olmuşken neden hayatta kaldılar?"

Senoy, Sansenoy ve Semangelof, eski keten kefenleri içinde, hafifçe horluyor ve burnunu çekiyor.

En yakın meleği dürtüyorum. Senoy sıçrıyor, rüya gören bir köpek

gibi tekmeliyor. Samael, uykusunda sızlanıp inleyen Sansenoy'a daha sert bir darbe indiriyor. Semangelof uyanıyor ve ayağa kalkıyor, bizi orada görünce geriye doğru tökezliyor.

"Aha!" diye haykırır aklını başına topladığında. "Suç mahalline geri dönüyorsunuz, gecenin şeytani iblisleri, şeytani kaçaklar, sizi canavarca köleler, sizi ahlaksız vahşiler-"

"Bırak artık, seni kendini beğenmiş seraph!" Samael inliyor. "Bunların hepsini daha önce duyduk."

Semangelof eski numarasını dener. Dişlerini gösteriyor ama artık keskin değiller: sararmışlar, körelmişler, zamanla aşınmışlar.

"Zavallı," diye alay ediyor Samael. "Siz serserilerin hâlâ burada ne işi var?"

Zayıf Şenoy, şimdi ayılmış, konuşuyor. "Biz işimizi yapıyoruz. Hayat Ağacı'nı koruyoruz."

"İnsan elinden mi?" Boş boş soruyorum. "Sonsuza kadar yaşamasınlar diye mi?"

"Gerçekten de," diye başını sallıyor. "Sizin de çok iyi bildiğiniz gibi."

"Ama bizden değil."

Ağacın etrafında dönüyorum, bir parmağım kabuğunda. "Çünkü biz zaten ölümsüzüz."

Şenoy telaşla Semangelof'a bakar. Gözleri büyür, kirli kefenini düzeltir.

"Doğru," diye itiraf ediyor kıdemli melek. "Yasaklı değilsin. Ne olmuş yani? Bu meyveyi isteyemezsin. Senin için ne yapabilir ki?"

Kılıcı toprağın kucağından çekip kabzasıyla birlikte Samael'e fırlatıyorum. Kılıç akıl almaz bir zamanla körelmiş olsa da, en alttaki hurma salkımını kesiyor.

"Yüce Tanrı bana bu meyveyi yememi emrediyor. İtaat etmekten başka çarem yok."

Semangelof sıçrar. "Yüce Tanrı böyle bir şey emretmez! Sanırım artık O'nun arzularını biliyoruz!"

"*O'nu* kastettiğimi düşünemezsiniz. Elbette Yüce Rabbimi kastediyorum!"

"Aşağılık küfür! İğrenç sapkınlık! Zehirli dudaklarınızdan ne kötü iftiralar dökülüyor! O'ndan başka tanrı yoktur! Gökleri O yarattı. Yeryüzünü, denizleri ve içerdikleri her şeyi O yarattı. O hayat verir ve onu alır. O Rab'dir, başkası yoktur!"

"O zaman söyle bana, yap: Öteki yoksa, neden bu kadar kıskanç? *Ben kıskanç bir tanrıyım,* diye haykırıyor! O Tek ise, kimden?"

Melekler güneşte kavrulmuş üzümler gibi büzülürler. Şaşkınlık ve

dehşet içinde bakakalırlar.
"Onu bekliyorsunuz, değil mi?" Başlarını sallarlar.

İşaret üzerine, yukarıda, zayıf bir parıltı parlıyor, homurtulu bir uğultu bir akorda dönüşüyor. "İtaatsiz kızım," diyor kısık bir sesle. "Geri döndün. Ardında asi bir meleği sürüklediğini görüyorum."

"O benim aşkım, diğer yarım. Bunu anlayacağınızdan değil. Başladığımız işi bitirmek için buradayız. Senin engellemek için komplo kurduğun şeyi yapmak için. Senden daha iyi bir tanrının isteklerini yerine getirmek için."
Güçsüz bir gümbürtü, zayıf bir ışık parıltısı. "Benden başka tanrı yoktur!"

"Çok söylüyorsun. O zaman söyle bana, Seni bu kadar korkutan bu Ağacı neden yok etmedin? Kimin armağanı ki, Sen onu esirgemek istiyorsun?"

Parlak ışıltı sönüyor. Arızalı bir ekran gibi parlıyor. "Beni sorgulayamazsın!" Kükrer.

Kendimi en yüksek noktaya çekiyorum. "Annem bana bilgelik verdi. Kimi istersem onu sorgulayacağım."
"Senin annen yok!"

"Oh, ama ben biliyorum. Bu Ağaç bunun canlı kanıtı. Dahası, senin de bir annen var. Zamanın şafağında ondan doğdun. Tüm yaşam ondan doğdu. Hepimizin annesi, bu dünya."
Parlaklık en siyah boşluğa dönüşür. Kıvılcımlar uçuşuyor, dağıldıkça sönüyor.
Daha az güçte bir parıltı devam ediyor. İlahi, utanç verici bir öksürük.

"Ama bir bakalım. Bu meyveyi yiyeceğiz, bize yasaklanmadı. Eğer iddiaların doğruysa, hiçbir şey değişmeyecek, çünkü zaten sahip olduğumuz ölümsüzlüğü talep edemeyiz."
"Peki ya haklıysan?" diye sorar Ses. "O zaman ne olacak?"

"Annemin iradesi yeniden tesis edilecek, bizim için yaptığı plan galip gelecek. İnsanlar kendi tanrıları olacak. Kendini yeryüzünden üstün gören her şey sona erecek. Senin haydutların, senin cehennemden sonraki hayatın. Sen."

"Ya sen?" Alay ediyor. "Sen de ölümsüzsün. Bu cesur yeni dünyada sana ne yer var, iffetsiz bir iblis, senin düşmüş meleğine ne yer var?"

Samael ve ben bakıştık. Bu konuyu hiç konuşmadık. Ama gözlerinden anladığını görüyorum.

"Bilmediğimizi mi sanıyorsun?" diye haykırır. "Ne mutlu ki, oğlumuzu kurtarmak için kenara çekiliyoruz. Hepsini kurtarmak için!

Hangi *sevgi dolu ebeveyn* aynı şeyi yapmaz ki?"
Ölümcül bir sessizlik. Nefes nefese bir duraklama.
Sonra: "Devam et," diye alay eder. "Cesaretin varsa ye. Göreceğiz."

Samael bana en olgun hurmalardan bir avuç veriyor. Beni kendine yakın tutuyor. "Hiç kimse daha fazla sevilmedi," diyor. "Kimse senin için benden daha fazla katlanmadı."
Sevdiğim ve sevildiğim için ne kadar şanslıydım. Eşit bir adam tarafından, değerli bir adam tarafından. O beni besliyor, ben de onu besliyorum. Yapışkan ve tatlı, meyvenin tadı muhteşem. Ağacın altına uzandık, ellerimizi sıkıca kavradık.
Üç yüz bize bakıyor.

"Neler oluyor?" diye soruyor kurt gibi olan. Körelmiş dişleri, kaybolan dudaklarının içinde bulanıklaşıyor.

"Bu kadar... mutlu mu görünmeliler?" diye soruyor ikincisi. Kanatlarının tüyleri iri, her biri sütlü tüy, her biri keskin. Daha önce hiç

dünya çok açık.
"Kendimi baygın hissediyorum," diyor sonuncusu, gergin olanı. "Çok, çok-" O anda, son bir görüntü.

Işığa maruz kalan karanlık mağaralar çöküyor. Kederli gölgeler sonunda dinlenmeye çekildi. Bir zamanlar oğlum olan gölgeden süzülen bir güvercin cehennemden özgürce uçuyor. Toprağın içinde, uzun süredir uykuda olan kökler toprağı araştırıyor. Zenginleşir, toprağın üstünde filizlenirler. Sürgünler kabarır, fidanlar dallar ve dallar çıkarır. Gövdeler kalınlaşır, yapraklar açılır. Tomurcuklar açılır, meyveler olgunlaşır ve dökülür; yeni bir ağaç büyür.

Buzlu bir nehir denize doğru akar. Ay ağarır, solar, yeniden doğar. Gelgitler onun ışıklı çağrısına cevap olarak alçalır ve akar.

Gemideki gibi sallandığımı hissediyorum. Bebek çocuğumu kucağımda, eksiksiz, bütün ve sevgi dolu bir şekilde taşıyorum.

Zengin kokular havayı doldurur, menekşelerin ve koyakların. Bir havuzun kenarındaki mersinlerin. Kaya gülü reçinesi ve yanan azallu.
Arılar uğulduyor, bülbül yavruları yemek için sesleniyor. Güllerim açıyor.
Sessiz Ses iç çeker. Bir vazgeçiş, göksel bir rahatlama. Pişmanlık hissediyorum. Elimde hafif bir baskı hissediyorum.
Sonra-
Sonunda ne var?
Daha iyi bir dünya. Daha iyi bir hikaye.

Yazarın Notu

İncil'de Yaratılış'ın açılış bölümlerinden daha güçlü, daha uzun ömürlü ve daha kötücül bir mirasa sahip bir efsane yoktur. Havva'nın Adem'in kaburga kemiğinden yaratılması, iki buçuk bin yıl boyunca kadının aşağılığını meşrulaştırdı; onun günaha yatkınlığı, kadınların şeytan tarafından kolayca baştan çıkarıldığını iddia eden yüzyıllar boyunca cadı yakıcıların modeli oldu. Adem'i yoldan çıkaran kadının bir daha asla erkek üzerinde otorite kurmasına izin verilmeyecekti.
Havva'nın "günahı" için aldığı ceza çok açıklayıcıdır:

Acı içinde çocuk doğuracaksın
Yine de arzun kocan için olacak ve o sana hükmedecek.

Yaratılış 3:16

Kendisi ve bedeni üzerindeki kontrolünü kaybeder. Tesadüfe bakın ki bu ataerkilliğin nihai amacıdır: kadınlar ve özellikle de üreme güçleri üzerinde kontrol. Burada bunun tamamen erkek çıkarları doğrultusunda hareket eden bir erkek tanrı tarafından ilahi bir yaptırımla sağlandığını görüyoruz. Ne kadar da uygun!

Ancak bu efsanenin yüzeyinin altında, modern okuyucular için daha az açık olan başka bir şey daha var - orijinal izleyicileri için çok açık olan ve ataerkilliğin evrimindeki kritik bir adımı açıklayan gizli bir mesaj.

M.Ö. birinci binyıldaki İsrailliler meyveyi, Hayat Ağacı'nı ve yılanı, Tanrı'nın (Yahve) eşi olan İbrani tanrıçası Aşera'nın sembolleri olarak tanırlardı. O, paleolitik çağdan beri Orta Doğu'da tapınılan ana tanrıçanın en son ve yerel enkarnasyonuydu. Bir zamanlar İbrani dininin ana akım bir parçası olan kültü -M.Ö. onuncu yüzyılda Kudüs'te Kral Süleyman tarafından açıkça tapınılmıştır-

Tektanrıcı yazıcılar ve rahipler M.Ö. 500 civarında İncil'in açılış bölümlerini tamamladığında bastırılmıştı.

Yasak meyve (tanrıçanın doğurganlık ve yenilenme güçlerini temsil eder), insanlığın Hayat Ağacı'ndan ayrılması (Aşera yayılan, verimli bir ağaçla sembolize edilirdi) ve kötü yılan (Aşera'nın

lakaplarından biri Yılanın Hanımı'ydı) hakkındaki bu güçlü hikaye tabutuna çakılan son çividir. Tanrıçanın günü sona ermişti.

Bundan böyle sadece tek bir tanrı olacaktı ve o da erkek olacaktı. Bu yeni dünya düzeninde kadınların statüsü de buna bağlı olarak zarar görecekti. Yaratılış efsanesi Levant'ta ve ötesinde tarih öncesinde yaşanmış tarihsel bir gerçekliği yansıtmaktadır: Erkeğin Düşüşü değil, Kadının Düşüşü. Bir zamanlar eşit, bir zamanlar güçlü, bir zamanlar ilahi. Bundan böyle bir yardımcı, erkeklerin hizmetinde üremek için bir araç. Bir erkeğin kaburga kemiğinden yaratılmış, dolayısıyla kusurlu ve biçimsiz; zayıf ve kötülüğe eğilimli.

Bu hikayeyi - Kadının Düşüşü ve kadın kutsallığının yok oluşunun hikayesini - erkek üstünlüğünü güçlendirmeye hizmet eden mitleri altüst ederek anlatmak istedim.

Lilith'e girin.

İbrani mitinde Lilith, Adem ile eşit yaratılmış ilk kadındır. Ancak Adem'in altına yatmayı reddedince cennetten kovulmuş ve çocuk yiyen bir şeytana dönüştürülmüştür. Kendi boyun eğişini kabul eden kadın Havva onun yerini almıştır.

Lilith ataerkil bir zihnin eseridir: eşit olmaya cesaret eden kadınlara bir uyarı ve erkeklere kadın cinselliğinin yıkıcı gücü hakkında uyarıcı bir masaldır. Ataerkil toplumlardaki tüm tehlikeli kadınlar gibi şeytanlaştırılmıştır: ahlaksızdır, şehvet düşkünüdür, bebek katilidir, aile hayatına yönelik bir tehdittir. Bu alçakça komployu daha iyi kim ifşa edebilir? Yaratılış'ın kalbindeki korkunç suçu, gerçek günahı düzeltmek için daha iyi kim olabilir: kadınlardan tanrıçalarının ve onunla birlikte tüm kadın gücünün ve eşitliğinin, insanlıklarının çalınması?

Aklıma bir fikir geldi: ölümsüz, sürgün edilmiş, *öfkeli* Lilith, bin yıldır yeryüzünde dolaşıyor ve bu büyük adaletsizliği tersine çevirmeye çalışıyor. Onun öfkesi benim öfkemdir, çünkü bu çifte kaybın -eşit kadın Lilith'in ve bir zamanlar kadınların saygınlığını ve gücünü destekleyen kadim ana tanrıçanın- sonuçları ne olmuştur?

Çünkü zaman içinde tek ve erkek bir tanrı kavramı gezegenin büyük bir kısmına hakim olacaktı. Tüm Batı dünyası bu yaratılış mitinin kalıbı üzerine inşa edilmiştir: Anne olmadan yaşamı yaratan bir Baba; erkeği üstün, otorite sahibi; kadını ise aşağı, yönetilen olarak buyuran.

Bu hiç gerçekleşmemiş olsaydı modern dünya ne kadar farklı olurdu? Kadın gücü, kadın maneviyatı, kadın merkezli felsefeler bastırılmamış olsalardı dünyayı nasıl şekillendirirlerdi?

Androsantrizmden kurtulmuş, kadınlardan eşit derecede etkilenmiş bir din neye benzerdi?

Bu kitap benim bu sorulara cevabımdır. İnsan ırkının yarısının boyun eğdirilmesi üzerine kurulu bir dünyanın adaletsizliğine ve yıkıcı sonuçlarına karşı bir öfke çığlığıdır. Dişi tanrıyla birlikte kaybedilenlerin trajedisiyle ilgilidir: tahakküm değil, uyum; cezalandırıcı, babacan bir tanrı şeklinde bu dünyanın üstünde değil, bu dünyada kök salmış bir tanrısallık; yaşamın döngüselliğini benimseyen, ölümün ruhani bir alemde sonsuz yaşama değil, fiziksel dünyada yenilenmeye yol açtığı bir dünya görüşü (eğer uslu durursanız). Şu anda karşı karşıya olduğumuz ekolojik krizin tohumları, erkek bir tanrının erkeğe doğal dünyanın yanı sıra tüm kadınlar üzerinde de egemenlik verdiği Cennet'te atılmıştır.

Kadınlar, bizi aşağılayan ve iftira atan, aşağılığımızı buyuran bir masaldan daha iyi bir köken hikayesini hak ediyor. İki buçuk bin yıl boyunca kadınların ezilmesini, silinmesini ve istismar edilmesini meşrulaştırmak için bir kadın düşmanının tüzüğü olarak kullanılan ve *hala* hayatlarımız üzerinde gücü olan bir efsane.

Tek ve erkek bir tanrının yüceliğinden önce *zaten sahip olduğumuz* köken hikayesini hak ediyoruz. Eşit kadını, güçlü kadını, ilahi kadını hak ediyoruz. Lilith'i hak ediyoruz.

Havva'nın Mirası

Hiçbir kadının öğretmesine ya da bir erkek üzerinde yetki sahibi olmasına izin vermem; kadın sessiz kalmalıdır. Çünkü önce Adem, sonra Havva yaratıldı; ve Adem aldatılmadı, ama kadın aldatıldı ve bir Suçlu.
Elçi Pavlus, 1 Timoteos 2:10-11

Çünkü kadın erkeğe bir kez öğretti ve onu suçlu yaptı.
itaatsizlik etti ve mahvımıza neden oldu. Bu nedenle, çünkü o bir

Kadının erkek üzerindeki gücünü, daha doğrusu onunla eşitliğini kötü bir şekilde kullanan Tanrı, kadını kocasına tabi kılmıştır.
Aziz John Chrysostom, 4. Yüzyıl Konstantinopolis Başpiskoposu

Eski Antlaşma'da Kutsal Yazılar'ın kadınlar hakkında kötü şeyler söylediği doğrudur ve bunun nedeni ilk baştan çıkarıcıdır,
Havva... Şunu da belirtmek gerekir ki
İlk kadının oluşumu, bükülmüş bir kaburgadan, yani bir erkeğin tersi yönde bükülmüş bir göğüs kaburgasından oluştuğu içindir. Ve bu kusur

nedeniyle kusurlu bir hayvan olduğu için her zaman aldatır.
Malleus Maleficarum, "Cadıların Çekici", 1487

Tarihsel Notlar

Lilith

Adem'in Cennet Bahçesi'ndeki ilk eşi olan İbrani Lilith efsanesi, Kutsal Kitap'ta insanoğlunun yaratılışıyla ilgili iki anlatımdaki tutarsızlığı açıklamak için ortaya çıkmış olabilir.
Yaratılış 1:27'de erkek ve kadın eşit yaratılmıştır:

Böylece Tanrı insanları kendi suretinde yarattı, onları Tanrı'nın suretinde yarattı; onları erkek ve dişi olarak yarattı.

Ancak Yaratılış 2:23'te Tanrı önce Adem'i "topraktan" yaratır, sonra da Havva'yı onun kaburga kemiğinden şekillendirir. Bu kadın eşit değildir. Tanrı'nın suretinde değil, Erkek'ten yaratılmıştır - apaçık gerçeğin şaşırtıcı bir şekilde tersine çevrilmesi: erkek kadından doğar. Adem diğer tüm canlıları adlandırdığı gibi onu da adlandırarak onun ve yeryüzündeki tüm yaşamın üzerindeki egemenliğini ifade eder.

Sonunda bu benim kemiklerimin kemiği ve etimin eti;
Buna Kadın denecek, çünkü İnsan'dan yaratıldı.

Lilith*'i* ilk kadın -eşit kadın- olarak tanımlayan ilk yazılı açıklama *Ben Sira Alfabesi*'ne (MS 700-1000) aittir. Bu, efsanenin temel unsurlarının kaynağıdır: Âdem'in Lilith'i altına yatmaya zorlaması, Lilith'in eşitliği nedeniyle bunu reddetmesi, Tanrı'nın tarifsiz adını söyledikten sonra Kızıldeniz'e kaçması ve Senoy, Sansenoy ve Semangelof adlı meleklerin onu Âdem'e dönmeye ikna etmek için gelmeleri. Tanrı'nın

Görev başarısız olur, ancak itaatsiz kadından bir taviz koparılır: Üç meleğin adının yazılı olduğu bir tılsım taşıyan hiçbir çocuğa zarar vermeyecektir.

Lilith'in şeytani bir figür olarak ünü daha önceki Mezopotamya

efsanelerinde ve MS birinci yüzyıl Ölü Deniz Parşömenlerinde zaten vardı. Altıncı yüzyıl Babil Talmudu'nda bir succubus ve çocuk katili olarak karşımıza çıkmaktadır. MS beşinci yüzyıldan dokuzuncu yüzyıla kadar İran ve Irak'ta onu çocuklardan ve evlerden uzak tutan çok sayıda efsun kâsesi bulunmuştur.

Bu unsurlar benim Lilith'imin hikayesine ilham vermiş olsa da, Lilith ataerkil mitin çocuk öldüren şeytan ve succubus'undan oldukça farklıdır. Benim Lilith'imin bebekleri beşiklerinde ziyaret etmesinin farklı bir nedeni ve uyuyan erkekleri baştan çıkaran biri olarak ününün alternatif bir açıklaması var. O benim gördüğüm ilk kadın: eşit kadın, hükmedilmeyecek bir güç ve haysiyet kahramanı. Bir amacı ve doğruluğu olan, kadın cinsiyetinin ve doğal dünyanın savunucusu, kendisinden çalınan her şeyin intikamını alacak bir kadın.

Meyve

Orijinal İbranice'de Bilgi Ağacı'nın meyvesi genel meyve *anlamına gelen peri* idi. Elma, hem kötü hem de elma anlamına gelen *malus* kelimesiyle oynayan ilk Latince İncil ile MS 383 yılına kadar hikayeye girmemiştir; daha önceki kaynaklar meyveyi incir, nar, üzüm ve hatta buğday olarak tanımlamıştır. Narın seçilmesinin nedeni, bölge genelinde sahip olduğu derin ve köklü sembolizmdir. Mezopotamya, İbrani ve Yunan mitlerinde kadının doğurganlığını, cinselliğini, bereketini ve en önemlisi de ölüm ve yenilenmeyi temsil eder. İştar, Hera, Demeter ve kızı Persephone, Afrodit gibi bereket/ana tanrıça kökenli tanrılarla ve ilk İsrailliler için, daha sonraki tektanrıcılar tarafından silinecek olan İbrani tanrıçası Aşera ile ilişkilendirilmiştir.

Samael

Düşmüş melek Samael, yaşamına Suriye tanrısı Şamal olarak başlamış olabilir. MS ikinci yüzyıla *ait Targum Jonathan'*da Ölüm Meleği ve bir ortaçağ eseri olan Zohar'da Lilith'in eşi olarak tanımlanır.

Kabala. İbranice *Enoch Kitabı'nda* "ayartıcıların başı" olarak geçer. Samael'in Bilgi Ağacı'nın dikilmesindeki rolü MS birinci yüzyıl *Yunan Apokalipsi Baruch*'ta anlatılmaktadır.

Asherah

İbrani tanrıçası Aşera'nın varlığı yaklaşık iki buçuk bin yıl boyunca gizlenmiştir. 1928 yılında Suriye'deki Ras Shamra ve Ras Ibn Hani'de

ortaya çıkarılan M.Ö. on üçüncü yüzyıla ait çivi yazılı metinler, Kenan panteonunun baş tanrıçası, El'in karısı ve tüm tanrıların annesi olan Athirat'ın karmaşık mitolojisini ortaya çıkardı. Daha sonraki buluntular Athirat'a Yahuda ve İsrail'de de -Kudüs Tapınağı'nda- İbranice adı Aşera altında Yahve'nin eşi olarak tapıldığını gösterecektir. O Tanrı'nın eşiydi.

M.Ö. sekizinci yüzyılda Kuntillet Ajrud'da bulunan ve "Samiriyeli Yahve ve onun Aşera'sı "nı çağrıştıran yazıt, M.Ö. yedinci ve altıncı yüzyıllar arasında pişmiş topraktan yapılmış yüzlerce dolgun, süt dolu göğüslü tanrıça figürü ve onu sembolize eden stilize ağaç tasvirleri gibi erken İsrail dinindeki merkezi rolüne dair çok sayıda kanıta sahibiz.

Aşera kültünün bastırılması MÖ birinci binyılda başlamış ve Babil'in Kudüs'ü MÖ 587'de yıkmasından sonra yoğunlaşmıştır. Francesca Stavrakopoulou *God: An Anatomy* adlı kitabında, İbranice İncil'i şekillendiren rahip ve yazıcıların, diğer ilahlara karşı giderek daha hoşgörüsüz hale gelen yeni bir Yahve imajı yarattıkları derin bir teolojik değişimi anlatır. Bu boşanma nihai ve kapsamlı olacaktı. Aşera'nın kutsal tapınakları ve imgeleri yok edildi. Artık Yahve'nin eşi olmayan Aşera yabancı bir tanrı ya da daha da iyisi sadece bir nesne olarak sunuldu: Tanrıçayı temsil eden kutsal ahşap putlar olan *aşerim*, "direk" olarak yeniden tasavvur edildi:

Sunaklarını yıkmalı, sütunlarını parçalamalı ve kutsal direklerini kesmelisiniz.

Mısır'dan Çıkış 34:13

Yine de, Aşera'nın görüntüleri tüm modern İncillerde yer almaktadır. İşte burada, M.Ö. yedinci yüzyılda Josiah'ın reformlarının saldırısı altında:

Aşera putunu Yeruşalim'in dışındaki Rab'bin Tapınağı'ndan çıkarıp Kidron Vadisi'ne götürdü, Kidron Vadisi'nde yaktı, toz haline getirdi ve tozunu halkın mezarlarının üzerine attı. Rab'bin Tapınağı'ndaki erkek tapınak fahişelerinin evlerini yıktı; burada kadınlar tapınak fahişeleri için dokuma yapıyorlardı.
Asherah.
2 Krallar 23:6-7

Astarte ya da Aştoret, "Saydalıların iğrençliği" olarak Krallar Kitabı, Kral Süleyman'ın tanrıça için Yeruşalim'in doğusunda inşa ettirdiği "yüksek yerleri" anlatır (2. Krallar 23:13). O, tapınması M.Ö.

altıncı yüzyıl peygamberi Yeremya'yı çileden çıkaran Cennet Kraliçesidir:

Çocuklar odun toplar, babalar ateş yakar ve kadınlar
Göklerin Kraliçesi için hamur yoğurup pasta yapıyorlar, beni öfkelendirmek için başka ilahlara içki sunuları sunuyorlar.
Yeremya 7:18

Yeremya ayrıca halkın Aşera'ya tapınmayı bastırma girişimlerine karşı direnişini de kaydeder:

Bunun yerine, ant içtiğimiz her şeyi yerine getireceğiz; tıpkı bizim ve atalarımızın, krallarımızın ve memurlarımızın Yahuda kentlerinde ve Yeruşalim sokaklarında yaptığımız gibi, Göklerin Kraliçesi'ne sunular sunacak ve ona içkiler dökeceğiz. Çünkü o zamanlar bol bol yiyeceğimiz vardı.
refah içindeydik ve hiçbir talihsizlik yaşamadık. Ama Cennetin Kraliçesi'ne adak adamayı ve ona içki sunmayı bıraktığımızdan beri her şeyden yoksun kaldık ve kılıçla ve kıtlıkla yok olduk.
Yeremya 44:17-19

Mezopotamya Mitolojisi

İkinci Bölüm'de Lilith'in Sümer'e yaptığı yolculuk, İbrani ve Mezopotamya mitolojisi arasındaki ayrılmaz bağlantıya işaret etmektedir.

Lilith'in kendisi de Sümer'de yaşamaya başlamış ve tarihsel kayıtlarda ilk kez M.Ö. üçüncü binyılda yazılmış *olan İnanna ve Huluppu Ağacı adlı* şiirde yer almıştır. Burada, bir

Lilitu adındaki dişi şeytan kutsal bir ağacın gövdesine yerleşir; bu hikâye daha sonraki Yaratılış mitiyle ortak unsurlar taşır.

İncil'deki Cennet öyküsü de Gılgamış Destanı'ndaki (MÖ 2100) Enkidu ve Şamhat öyküsüyle motifler paylaşır. Nuh'un tufanı Gılgamış şiirlerinde önceden tasvir edilirken, Habil ile Kabil'in hikâyesi çiftçi Enkimdu ve çoban Dumuzi'nin tanrıça İnanna'yı elde etmek için giriştikleri rekabetle açık bağlantılara sahiptir.

Bu romandaki Aşera'nın aslen bir Uruk tanrıçası olduğuna dair önerim, büyük Sami tanrıçaları Aşera, Astarte, İştar ve İnanna arasındaki benzerliklere ve çapraz tanımlamalara ve tanrıça Aşratum'u tanrı Anu'nun karısı olarak tanımlayan M.Ö. 1750'den kalma bir Sümer yazıtına dayanmaktadır. Aşera, İnanna'nın tüm niteliklerini

paylaşmaz, ancak her ikisi de Cennetin Kraliçesi sıfatını iddia eder ve Venüs gezegeniyle bağlantılıdır.

Uruk'taki rahibe, Ur'daki ay tanrısı Nanna'nın baş rahibesi ve tarihte adı geçen ilk yazar olan Enheduanna'dan (d. MÖ 2286) esinlenmiştir. İnanna'ya yazdığı zarif ve samimi ilahiler, dört bin yıl önce kadınların ilahi dişiye olan bağlılığının derinliğini gözler önüne sermektedir.

Lilith'in Yeraltı Dünyası'na (İbrani geleneğinde Sheol, Sümer'de Kur) *inişi*, Yeraltı Dünyası Kraliçesi Ereşkigal'i*n* ilahi kız kardeşinin cesedini duvardaki bir kancaya astığı *İnanna'nı*n *İnişi*'nden (MÖ 1900-1600) esinlenmiştir.

Kenan'ın Laneti

Nuh'un torunu Kenan'ı ve onun soyundan gelenleri köleliğe lanetlemesinin öyküsü Kutsal Kitap'taki en tuhaf öykülerden biridir. Hikâyenin amacı açıktır: İsrailliler'in (Şem'in soyundan gelenler) Kenanlılar'ı (Ham'ın soyundan gelenler) köleleştirmesini haklı çıkarmak. Peki çocuk Kenan böylesine korkunç bir cezayı hak etmek için ne yapmıştır? İncil'deki açıklamadan anlayabildiğimiz tek şey, babasının dedesini çıplak görmüş olmasıdır:

Bir toprak adamı olan Nuh, ilk üzüm bağı diken kişiydi. O içti
Şaraptan biraz içip sarhoş oldu ve çadırında çırılçıplak yattı. Kenan'ın
babası Ham babasının çıplaklığını gördü ve dışarıdaki iki kardeşine
haber verdi. Sonra Şem ve Yefet
giysiyi her ikisinin de omuzlarına koydu ve geri geri yürüyerek

Babalarının çıplaklığını örttüler; yüzlerini çevirdiler ve babalarının
çıplaklığını görmediler. Nuh şaraptan uyanıp en küçük oğlunun
kendisine ne yaptığını anlayınca şöyle dedi
"Kenan'a lanet olsun;
Kardeşleri için kölelerin en düşüğü olacak."

Yaratılış 9:20-25

İbranice Kutsal Kitap'ta birinin çıplaklığını "görmek" ya da "ortaya çıkarmak" cinsel ilişki için kullanılan bir örtmecedir - Levililer 20:17'de bu anlam açıktır. Babil Talmudu'ndaki üçüncü yüzyıl hahamları Ham'ın Nuh'a oğlancılık yaptığı ya da onu hadım ettiği konusunda hemfikirdir. Robert Graves & Raphael Patai, *Hebrew Myths* adlı kitaplarında bu önemli pasajın Yaratılış anlatısından çıkarıldığını, böylece hikâyenin efsanevi kökenlerinin ve oğulları

tarafından hadım edilen babalara dair çağdaş Hitit ve Yunan hikâyeleriyle benzerliklerinin gizlendiğini söylemektedir. Bu iğrenç suçun laneti Kenan'a düşer, çünkü Ham zaten Tanrı'nın kutsamasını kazanmıştır (Yaratılış, 9:1).

Jezebel

Kutsal Kitap'taki hiçbir kadın M.Ö. dokuzuncu yüzyılda yaşamış İsrail Kraliçesi İzebel kadar nefretle anılmamıştır. Ölümünden üç bin yıl sonra bile adı ahlaksızlık, kötülük ve fahişelikle anılmaya devam etmektedir. Peki İzebel'in başlıca suçu neydi? Cevap belki de peygamber İlyas tarafından Kral Ahav'dan talep edildiğinde ortaya çıkar:

Şimdi bütün İsrail halkı, İzebel'in sofrasında yemek yiyen dört yüz elli Baal peygamberiyle dört yüz Aşera peygamberiyle birlikte benim için Karmel Dağı'nda toplansın.

1 Krallar 18:19

İzebel, anlattıkları olaylardan üç yüz yıl sonra yazılan Krallar Kitabı'nın yazarları tarafından iftiraya uğrayan ve İbrani öyküsünden silinen tanrıça Aşera'ya tapıyordu. Çok tanrılı ve tek tanrılı İsraililer arasında Karmel Dağı'nda gerçekleşen tanrılar savaşı, tanrıçaya tapan kraliçe için tüyler ürpertici sonuçlar doğuracaktır.

Elbette İzebel bir aziz değildir. Yahvist peygamberleri katleder ve bağını çalmak için zararsız Nabot'a tuzak kurar. Ama onun da

Baal'ın peygamberlerini katleden İlyas. Neden İlyas'ın Yahova'ya olduğu gibi o da tanrıçasına tutkuyla bağlı olmasın?

Yazmak istediğim İzebel buydu: güçlü, bazen kinci kraliçe, sadık rahibe ve her şey ters gitmeden önce, Kral Ahav'la evliliğinin anısına yazıldığı düşünülen Mezmur 45'te gördüğümüz sevgili gelin ve İsrail'in geleceği için umut:

Prenses odasında altın işlemeli giysilerle süslenir; rengârenk giysiler içinde krala götürülür
Arkasında bakireler, arkadaşları onu takip eder.
Kralın sarayına girerken neşe ve sevinç içinde yol alırlar.

Aramice İsimler

Beşinci Bölüm boyunca Aramice isimler kullandım: İsa için Yeshua; Meryem için Maryam, Yahuda için Yehuda ve Petrus için Kephas

(Aramice kaya anlamına gelir) lakabı.

Gnostik İnciller

Beşinci Bölüm, 1945 yılında Mısır'daki Nag Hammadi'de keşfedilen bir kutsal metin koleksiyonu olan Gnostik İncillerden büyük ölçüde etkilenmiştir. Hıristiyanlık döneminin ilk yüzyıllarında yazılmış olan bu metinler, gnostisizmin - bireylerin içindeki ilahi kıvılcıma ve maddi dünyanın yozlaşmasına olan inanç - tehlikeli bir şekilde sapkın hale geldiği MS dördüncü yüzyılda ağır bir kavanozda mühürlenmiş ve gömülmüştür.

Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, bu kutsal yazılar İsa, havarileri ve ilk Hıristiyanlık hakkında Yeni Ahit'in İncillerinden temelde farklı bir görüş sunmaktadır.

Benim için en şaşırtıcı metin, Meryem'in Magdala'nın yukarısındaki mağarada Lilith'le ilk kez karşılaştığında rüzgara savurduğu ilahiye ilham veren *Thunder, Perfect Mind'dır*. Gerçek yazarını bilmiyoruz (Meryem'in yazarlığı benim uydurmam) ancak metnin, daha sonraki Hıristiyanlıkta tamamen eksik olan ilahi bir kadın figürünü dile getirmesi çarpıcıdır. İlk okuduğumda beni hayrete düşürmüştü. Şu satır: *Çünkü ben ilk ve sonum* cümlesi, Yeşaya 44:6'da aynı iddiada bulunan erkek Tanrı'ya doğrudan bir meydan okuma gibidir.

Ama bu ses utanmaz bir kadınlığın ifadelerini vermeye devam ediyor; takip ediliyor, taciz ediliyor ve iftiraya uğruyor ama yine de güçlü. Bana, iki bin yıllık uçurumun ötesinden konuşan kayıp tanrıçanın sesi gibi geldi.

Kadın ilahi figürü gnostik metinlerin tamamında karşımıza çıkar. Gerçekten de bazı gnostikler Tanrı'nın hem Baba *hem* de Anne olmak üzere çift tabiatlı olduğu sonucuna varmışlardır. MS ikinci yüzyılda yaşamış gnostik teolog Valentinus'un takipçileri "Her Şeyin Annesi "ne dua ederlerdi. Valentinus'un öğrencisi Marcus, şarabın İsa'nın kanını değil, Anne'nin kanını sembolize ettiği ve onun lütfunun içene akması için dua edilen bir ökarist öğretmiştir; bu, romanımda Meryem'in alternatif ökaristinin kaynağıdır.

Mecdelli Meryem

Mecdelli Meryem Gnostik İncillerde Yeni Ahit'tekinden çok daha önemlidir. *Filipus İncili'*nde, kendisini öpen İsa'nın *koinonos'*u (ortağı) olarak tanımlanır. *Kurtarıcı'nın Diyaloğu*'nda Meryem havarilerin

konuşmalarına hâkimdir. *Meryem İncili'n*de ondan sadece kendisinin bildiği öğretiyi açıklaması istenir.

Önemli bir açıklama: romanımdaki Meryem gnostik değil. Onun ruhani inançları maddiyata dayanır ve dünyada cisimleşen tanrısallığı anlamanın çok daha eski yollarını yansıtır. Benim *Meryem İncilim* kurgusaldır ve gnostik *Meryem İncili* ile karıştırılmamalıdır. Ancak gnostik kutsal metinlerin, erken Hıristiyanlık dönemindeki inanç çeşitliliğini, dişi ilaha olan bağlılığın devam ettiğini ve MS ikinci yüzyıldan itibaren sapkın olarak kınanacak hareketlerde kadınların çok daha eşit bir rol oynadığını ortaya koyan yönlerinden etkilendim. Bu kadim metinlerden esinlenen kurgusal Meryem'im, dişi bir ilahtan bu fiziksel dünya için bir uyum ve sevgi mesajı getiren, kendi başına bir peygamberdir. Öğretide ve Yeshua ile yarattığı harekette eşit olan Meryem, insanlığı bir Baba-Tanrı, bir Oğul ve cinsiyetsiz bir hayaletten (herhangi bir dişiden daha yüksek faturalandırılan) oluşan bir dinden daha gerçek bir şekilde temsil eden bir bütünün dişi yarısıdır. Elbette, otoriteyi üstlenmeye cüret eden bir kadın olarak Meryem, tıpkı Papa I. Gregory'nin MS 591'de gerçek Mecdelli Meryem'i fahişe ilan etmesi gibi, kadınları küçültmek ya da kötülemek için zamanın onurlu bir yöntemi olarak fahişe ilan edilir.

1773'te keşfedilen bir başka gnostik metin, Meryem ve Kefas arasında tasvir ettiğim çatışmanın temelini oluşturur. *Pistis Sophia*'da, dirilen İsa havarilerine ilahi kadın figürü Sophia'nın gizemlerini açıklar. Meryem'in tartışmaya katkısı İsa'nın onayını kazanır ama Petrus bundan memnun değildir. Meryem'in "fırsatı elimizden aldığından" ve hiçbir erkeğin konuşmasına izin vermediğinden yakınır. Meryem bunu kabul etmez. İsa'ya Petrus'tan korktuğunu, çünkü Petrus'un kendisini tehdit ettiğini ve "bizim cinsiyetimizden nefret ettiğini" söyler.

*Thomas İncili'n*de Petrus, "kadınlar yaşama layık değildir" diyerek Meryem'i kovmaya çalışır. *Meryem İncili'n*de Petrus, İsa'nın kendisine verilmeyen gizli öğretiyi Meryem'*e* verdiğini öğrenince öfkelenir.

Mary ve Peter arasındaki bu çatışma, romanımın özündeki savaşı yansıtıyor: cinsiyetler arasında eşitlik ve uyuma dair bir dünya görüşü - Riane Eisler tarafından *gylany* olarak adlandırılan arzu edilen bir durum - ve erkek üstünlükçülerin kadınlara hükmetme ve onları aşağı olarak damgalama yönündeki karşıt dürtüleri arasında.

Chrestos, Christos değil

İsa'nın ölümünü takip eden ilk yıllarda, Yunan dünyasında Christos

(Mesih, meshedilmiş adam) olarak değil, Chrestos (iyi adam) olarak biliniyordu. Yeni Ahit'in en eski kodekslerinden ikisi olan Codex Sinaiticus ve Codex Vaticanus da dahil olmak üzere, çok sayıda kayıt bu orijinal şekli doğrulamaktadır. MS ikinci yüzyılda yaşamış Romalı tarihçi Tacitus, Neron'un Roma'daki Büyük Yangın için Hıristiyanları değil, Chrestianları suçladığını anlatır. MS üçüncü yüzyıldan kalma Frigya'daki mezarların üzerindeki yazıtlarda ölenler Chrestianoi olarak tanımlanmaktadır.

Christos değil de Chrestos sıfatıyla tanışmamı Robert Graves'in olağanüstü romanı *Kral İsa'y*a borçluyum.

İsa ve Sophia

Sophia, İbranice Kutsal Kitap'ta Bilgeliğin dişi kişileştirmesi olan Chokmah'ın Yunanca biçimidir. Bilgelik Kitabı'nda Süleyman'ın özlemine konu olur ve Süleyman'ın Özdeyişleri 8'de kendi sesiyle konuşur. Sophia/Chokmah Aşera'nın mirasçısıdır; yeni tek tanrılı dünyada kayıp tanrıçanın bir yankısıdır. Artık Tanrı'nın bir yönü, Tanrı'nın Ruhu ya da Kutsal Ruh olarak kendi başına bir tanrıça değildir.

Yine de gnostik kutsal metinlerde eski bağımsızlığının bir kısmını geri kazanır. Burada İsa kendisini Sophia'nın bir elçisi olarak sunar; insanlığa getirdiği kendi bilgeliği değil, *onun* bilgeliğidir. İncil uzmanı Elisabeth Schüssler Fiorenza'nın işaret ettiği gibi, bu durum Luka 12:10 ve Matta 12:32'de yer alan, İsa'ya küfredenlerin affedileceği ama Kutsal Ruh'a (Sophia) küfredenlerin affedilmeyeceği şeklindeki anlaşılmaz ifadeyi açıklar.

Yeni Ahit'te İsa'nın kayıp tanrıçayla bağlantısını gösteren bir başka ipucu daha vardır: Dört İncil'de de anlatıldığı gibi, vaftizinde göklerden gelen bir ses şöyle der "Sen benim kendisinden hoşnut olduğum sevgili oğlumsun" (Markos 1:11). Aynı zamanda, Kutsal Ruh bir güvercin şeklinde iner ve onun üzerine konar - Aşera'nın ve Doğu Akdeniz'deki ana tanrıçaların eski sembolü.

Kutsal Kitap Kaynakları

*Hükümdarların Doğası; Meryem İncili; Filipus İncili; Gök Gürültüsü, Mükemmel Akıl; Thomas İncili; Kurtarıcı'nın Diyaloğu; İlk Düşüncenin Üç Biçimi; he*psi Marvin Meyer tarafından derlenen *Nag Hammadi Kutsal Yazıları'ndan*

Pistis Sophia, Gnostik Toplum Kütüphanesi'nden, G.S.R. Mead

tarafından çevrilmiştir
Geza Vermes tarafından çevrilen *İngilizce Ölü Deniz* Parşömenlerinin *Tamamı* Tüm İncil alıntıları Yeni Gözden Geçirilmiş Standart Versiyon'*da*n

Teşekkür

Lilith beni ilk olarak 2019 baharında çağırdı. Başka bir kitap üzerinde çalışıyordum ama öfkeli, intikamcı ilk kadının talepleri çok ısrarcıydı, bu yüzden menajerim Ella Kahn'a önce sistemimden çıkarmak istediğim "hızlı" bir romanım olduğunu söyledim. Kovid salgını başladığında çok uzağa gitmemiştim ve o garip, izole, kilitli dünyada Lilith kontrolü ele geçirdi, başlangıçta hayal ettiğim sınırlı kapsamın dışına çıkarak 6.000 yıllık insanlık tarihine hükmetti ve tüm dünyanın kaderini ellerinde tuttu.

İlk ve öncelikli teşekkürüm, "Devam et!" diyen ve talepkâr kahramanım için bir kenara attığım daha aklı başında, daha pazarlanabilir romana ne olduğunu bir kez bile sormayan Ella'ya. Ella'nın cesaretlendirmesi ve keskin bakışları olmasaydı bu kitabı yazamazdım; nerede kaybolduğumu nazikçe gösterip çalılıkların arasından geçen yolun nereye çıktığını aydınlatmasaydı. Bilgeliğin için teşekkürler Ella.

Bu kitaba olan tutkusu ve vizyonu beni çok motive eden editörüm Lauren Parsons'a son derece minnettarım. Hassasiyete olan sarsılmaz bağlılığı için Vicky Blunden'a ve Legend Press'teki herkese, özellikle de bitmek bilmeyen revizyonlarıma tahammül eden Ditte Loekkegaard'a ve böylesine coşkulu destekleri için Olivia Le Maistre ve Lucy Chamberlain'e minnettarım.

Bu kitabın ABD, Almanya ve Türkiye'de yayımlanacak olmasından dolayı çok heyecanlıyım ve Lilith için mümkün olan en iyi evleri bulma konusunda temsilciler Allison Hellegers, Antonia Fritz ve Ayşenur Müslümanoğlu'nun azmi için minnettarım. Editörler Cordelia Borchardt, Holly Ingraham ve Kürşad Kızıltuğ'a çok değerli yönlendirmeleri ve rehberlikleri için minnettarım.

Güzel kapak tasarımı Sarah Whittaker'a ait. Bir romanın özünü böylesine çağrıştırıcı, çekici bir tasarıma dönüştürme yeteneğine

hayranım ve bu kitabı süslediği için çok gururlu ve minnettarım.

Paul'e tekrar teşekkür ederim; daha anlayışlı ve cesaretlendirici bir ilk okuyucu isteyemezdim. Köpek gezdiren olay örgüsü çözücüler Sarah ve Karen'a ve elbette onlar olmadan haftalık terapi/olay örgüsü atölyelerimizi asla gerçekleştiremeyeceğimiz Lola, Winnie ve Brearley'e teşekkür ederim.

Çalışmalarıyla bu kitabın bazı yönlerini aydınlatan veya ilham veren çok sayıda akademisyen, akademisyen ve çevirmene teşekkürü bir borç bilirim. Bunların en önemlileri şunlardır Eve Wood-Langford, büyüleyici kitabı *Eden: The Buried Treasure* kitabı beni İncil'deki Eden mitine Üniteryen bir yaklaşımla tanıştırdı; Raphael Patai'nin çığır açan *The Hebrew Goddess* kitabı; Elaine Pagels'in Gnostik İnciller üzerine yazdığı her şey, ama özellikle *Adem, Havva ve Yılan; God:* Francesca Stavrakopoulou'nun *Bir Anatomi*; April DeConick'in *Kutsal Kadın Düşmanlığı*; William G. Dever'ın *Tanrı'nın Bir Karısı Var mıydı?*; Lynn Picknett ve Clive Prince'in *When God Had a Wife*; ve Margaret Starbird'ün *The Woman with the Alabaster Jar*.

İkinci Bölümün epigrafı, Geza Vermes ve Wilfred G. E. Watson'ın 1952 yılında Kumran mağaralarında bulunan Ölü Deniz Parşömenlerinin 4Q184 numaralı elyazmasından yaptıkları çevirilerden esinlenmiştir.

Uruk'taki baş rahibemin bahsettiği ilahi, Enheduanna'nın şiirlerinden ve Betty De Shong Meador'*un Inanna, Lady of the Largest Heart* ve Diane Wolkstein ve Samuel Noah Kramer'*in Inanna, Queen of Heaven and Earth* adlı kitaplarında çevrilen diğer Sümer metinlerinden esinlenmiştir.

Beşinci Bölümün epigrafı ve Meryem'in Magdala'daki uçurumun tepesinde okuduğu ilahi, Hal Taussig, Marvin Meyer, Willis Barnstone ve George MacRae'nin çevirileriyle Nag Hammadi metni *Thunder, Perfect Mind'dan* esinlenmiştir. Meryem'in duası: *Ben İlk Düşünceyim,* John D. Turner tarafından çevrilen *İlk Düşüncenin Üç Biçimi'*nden esinlenilmiştir.

NIKKI MARMERY TARAFINDAN DA MEVCUTTUR

Daha Vahşi Denizlerde

Yazar Biyografisi

Nikki Marmery uzun yıllar gazeteci olarak çalışmış, döviz ve kredi ticaretiyle ilgili dergilerde editörlük yapmıştır. Şimdi Chilterns'deki küçük bir köyde tarihi kurgu yazıyor.

Bu bir kurgu eseridir. Bu romanda tasvir edilen tüm isimler, karakterler, kuruluşlar, yerler ve olaylar ya yazarın hayal gücünün ürünüdür ya da hayali olarak kullanılmıştır. Yaşayan ya da ölmüş gerçek olay, yer ya da kişilerle olan benzerlikler tamamen tesadüfidir.

Copyright © 2023 by Nikki Marmery Tüm hakları saklıdır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde The Quick Brown Fox & Company LLC'nin bir baskısı olan

Alcove Press tarafından yayımlanmıştır. Alcove Press ve logosu The Quick Brown Fox & Company

LLC'nin ticari markalarıdır.
Kongre Kütüphanesi Katalog-yayın verileri istek üzerine temin edilebilir.

ISBN (ciltsiz): 978-1-63910-571-7
ISBN (e-kitap): 978-1-63910-572-4

Kapak tasarımı Sarah Whittaker tarafından yapılmıştır Amerika Birleşik Devletleri'nde basılmıştır.

www.alcovepress.com
Alcove Basın
34 West 27th St., 10. Kat New York, NY 10001

İlk Baskı: Ekim 2023 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1